Jaarstukken 2024

gemeente ooststellingwerf

gemeente ooststellingwerf

Inhoudsopgave

Inleiding jaarstukken 4
Aanbieding en samenvatting 4
Bestuur en organisatie 8
Leeswijzer 9
Algemeen 10
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten 10
Analyse gerealiseerd resultaat 11
Bestemming gerealiseerd resultaat 14
Actualisatie reserves en voorzieningen 17
Jaarverslag 18
Programma 0 | Bestuur en ondersteuning 19
Thema 0.1 Bestuur 19
Thema 0.2 Dienstverlening 21
Thema 0.3 Financiën 22
Belangrijkste afwijkingen programma 0 24
Programma 1 | Veiligheid 28
Thema 1.1 Openbare orde en veiligheid 28
Belangrijkste afwijkingen programma 1 30
Programma 2 | Verkeer en vervoer 31
Thema 2.1 Verkeer en vervoer 31
Belangrijkste afwijkingen programma 2 32
Programma 3 | Economie 35
Thema 3.1 Economie 35
Belangrijkste afwijkingen programma 3 36
Programma 4 | Onderwijs 38
Thema 4.1 Onderwijs 38
Belangrijkste afwijkingen programma 4 42
Programma 5 | Sport, cultuur en recreatie 44
Thema 5.1 Sport en cultuur 44
Thema 5.2 Recreatie en openbaar groen 45
Belangrijkste afwijkingen programma 5 48
Programma 6 | Sociaal Domein 51
Thema 6.1 Samenleven 52
Thema 6.2 Meedoen 56
Thema 6.3 Goed Opgroeien 61
Belangrijkste afwijkingen programma 6 64
Programma 7 | Volksgezondheid en milieu 70
Thema 7.1 Gezondheid 70
Thema 7.2 Duurzaamheid, riolering en afval 75
Belangrijkste afwijkingen programma 7 82

Programma 8 | Bouwen, wonen en gronden 85
Thema 8.1 Bouwen, wonen en grondexploitatie 85
Belangrijkste afwijkingen programma 8 89
Paragrafen 92
Paragraaf 1 | Lokale Heffingen 92
Paragraaf 2 | Weerstandsvermogen en risicobeheersing 99
Paragraaf 3 | Onderhoud kapitaalgoederen 106
Paragraaf 4 | Financiering 111
Paragraaf 5 | Bedrijfsvoering 114
Paragraaf 6 | Verbonden partijen 118
Paragraaf 7 | Grondbeleid 126
Paragraaf 8 | OWO-Samenwerking 130
Paragraaf 9 | Strategische projecten en ontwikkelingen 132
Paragraaf 10 | Visie op Samenleven 139
Paragraaf 11 | Wet open overheid (Woo) 144
Jaarrekening 145
Balans 146
Overzicht baten en lasten 148
Waarderingsgrondslagen 151
Toelichting op de balans activa 155
Toelichting op de balans passiva 163
Toelichting op de balans niet uit balans blijkende verplichtingen 167
Toelichting overzicht baten en lasten 168
Overzicht onvoorzien 169
Overzicht algemene dekkingsmiddelen 170
Overzicht incidentele baten en lasten 171
Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen (SiSa) 174
Overzicht wet normering bezoldiging topfunctionarissen (WNT) 198
Rechtmatigheidsverantwoording 199
Bijlagen 201
A. Overzicht schatkistbankieren 201
B. Begrotingsrechtmatigheid 202
C. Kerngegevens 204
D. Beleidsindicatoren 206
E. Subsidieontvangers 212

Inleiding jaarstukken

Aanbieding en samenvatting

Aanbieding

Hierbij ontvangt u de Jaarstukken over 2024. Een jaar waarin we opnieuw gewerkt hebben met de samenwerkingsagenda en het collegeakkoord zoals die verwerkt was in de programmabegroting.

We verwachtten een tekort over het jaar 2024. Door diverse oorzaken laten we in 2024 toch zwarte cijfers zien. Vanaf 2026 worden we net als de andere gemeenten in Nederland geconfronteerd met het ravijnjaar. De uitkering uit het gemeentefonds is dan fors lager dan het jaar ervoor. Het jaar 2028 laat vooralsnog een voorzichtige plus zien. Een reden waarom we (voor nu) geen bezuinigingsronde zijn gestart.

In het afgelopen jaar is gewerkt aan een aantal grote dossiers. Denk aan het accommodatiebeleid, opvang van vluchtelingen en de woningbouwopgave. Een overzicht van wat we het afgelopen jaar hebben gerealiseerd staat hieronder in de samenvatting.

Samenvatting

De Jaarstukken bestaan uit twee delen, het jaarverslag en de jaarrekening. De plannen staan in de programmabegroting 2024 die in november 2023 door u is vastgesteld. Met het jaarverslag leggen wij verantwoording af over de belangrijkste beleids- en financiële resultaten. In de jaarrekening geven we de volledige financiële verantwoording en de balans met toelichting.

We beschrijven hieronder, op hoofdlijnen, een aantal belangrijke ontwikkelingen van het afgelopen jaar.

Veiligheid, bestuur en dienstverlening

Veiligheid

We hebben de bewustwording in de aanpak van jonge aanwas (potentieel criminele jeugd) bij jeugd en professionals vergroot. Daarnaast zijn we zichtbaar opgetreden tegen ondermijning en hebben we de bewustwording omtrent de digitale criminaliteit vergroot bij inwoners.

Bestuur

Bij grote projecten zijn startnota's opgesteld om kaders en fasering duidelijk vast te leggen en de raad de mogelijkheid te geven om richtinggevende uitspraken te doen, zoals bij accommodatiebeleid en de duurzame mobiliteitsvisie. Inclusie is expliciet meegenomen bij beleidsvorming en projecten. Het nieuwe beleid inwonersparticipatie wordt actief uitgevoerd door per onderwerp te bepalen hoe inwoners kunnen meedenken, meedoen of meebeslissen. We hebben een kinderburgemeester aangesteld die samen met de burgemeester of wethouders zichtbare taken gaat uitvoeren. Daarnaast zijn verschillende vormen van participatie voor jongeren opgezet om jeugdparticipatie te bevorderen.

Dienstverlening

Er zijn meer producten en diensten digitaal beschikbaar geworden en in gebruik genomen, zoals het toestemmingsformulier voor de aanvraag van een paspoort voor kinderen onder de 18 jaar. We hebben extra aandacht besteed aan inclusie bij de inrichting van onze dienstverlening. Voor aanvragen van een identiteitsbewijs bezoeken we mensen op locatie als dit vanwege ziekte of handicap nodig is. Dankzij de inzet van een extra fte konden inwoners tijdens de paspoortpiek nog altijd zonder afspraak terecht aan de balie tijdens de reguliere openingstijden.

Sociaal Domein

Onderwijs, cultuur en sport

Er is verhoogde aandacht voor schoolgang van nieuwkomers en betere opvolging van verzuimmeldingen. In de bibliotheek is er aanbod voor laaggeletterden. Vanuit de gedeelde opdracht 'zorg voor jeugdigen' werken onderwijs en gemeente samen aan een passend aanbod (onderwijs-zorg), waarbij ouders actief worden betrokken.

Naar aanleiding van een motie van de raad hebben we via de subsidieregeling 80 jaar vrijheid mensen gemotiveerd om met elkaar aandacht te besteden aan het herdenken en vieren van 80 jaar vrijheid. Ook zijn we volop aan de slag gegaan met het mogelijk maken van een culturele Bruisplek en met een beter bereik van de dienstverlening van de bibliotheek.

Vanuit budget Lokaal Sport Akkoord zijn subsidies verstrekt voor sport- en beweegactiviteiten. De beweegmaand in juni heeft veel inwoners en organisaties gemobiliseerd. Daarnaast is het Inclusiepanel betrokken bij de themagroep 'Inclusief sporten en bewegen'.

Accommodatiebeleid

In oktober 2023 stelde de raad de Startnotitie Accommodatiebeleid geamendeerd vast. In 2024 vond een participatieproces plaats met eigenaren en gebruikers van maatschappelijk vastgoed, ondersteund door een digitale enquête onder inwoners. De uitkomsten hiervan zijn gepresenteerd in de themaraad van 19 maart 2024. In aanvulling daarop ontwikkelde het college een voorkeursscenario. In september 2024 nam de raad het besluit om het voorkeursscenario uit te werken. Verwachting is dat de raad in juni 2025 integraal kan besluiten over het accommodatiebeleid en het integraal huisvestingsplan onderwijs samen met een investeringsplanning voor de korte en lange termijn.

Verbondenheid en welzijn

Inwoners vinden steun bij welzijnscoaches via initiatieven als Welzijn op Recept, en deelname aan sociale activiteiten groeit. Scala Vrijwilligerscentrale, Humanitas, het Ketelhuis en de Zonnebloem stimuleren verbinding en inclusie via diverse activiteiten, advies en workshops.

Levensloopbestendig wonen

We hebben huurders en particuliere eigenaren van 70+ geïnformeerd en geadviseerd over levensloopbestendig wonen. Inwoners worden doorlopend geadviseerd door ons Gebiedsteam en de werkgroep 75+ over levensloopbestendig wonen. Er is beleid gemaakt voor (pre)mantelzorg. Dit is in concept klaar.

Duurzame arbeidsmarktparticipatie

Meer mensen hebben stappen gezet op de Participatieladder, waardoor zij deelnemen aan werk of maatschappelijke activiteiten, en vicieuze cirkels zijn doorbroken.

Regelingen en vangnet

Het bereik van regelingen en ondersteuningsmogelijkheden is vergroot, mede door wijkaanpakken en het vergroten van de bekendheid van het Gebiedsteam. Door focus op preventie en armoedebestrijding is de groep financieel zelfredzame inwoners gegroeid, en meer kinderen kunnen deelnemen aan maatschappelijke activiteiten. Daarnaast maken meer mensen gebruik van ondersteuningsmogelijkheden, met stijgende tevredenheid en een focus op het voorkomen van financiële problemen.

Wet Inburgering

Statushouders krijgen al voordat ze een woning in onze gemeente toegewezen hebben gekregen begeleiding bij hun inburgering door een vaste casemanager. We werken regionaal samen met als doel de statushouder al tijdens het inburgeringstraject mee te laten doen in de samenleving.

Jeugdhulp
In vergelijking met 2023 zien we in 2024 een daling van het aantal jeugdigen in zorg. Dat zien we ook terug in de uitgaven jeugdhulp. Er zijn uitgebreide preventieve activiteiten en laagdrempelige mogelijkheden voor opvoedondersteuning, zoals het programma Kansrijke Start en de inzet van het Gebiedsteam op vindplekken (scholen, VVE-locaties, huisartsen), om jeugdproblematiek vroegtijdig te signaleren en dure zorg te voorkomen.

Go YoFlo
Het programma Go YoFlo, waarbij jongeren van 10 tot 18 jaar onder andere een tegoed van € 200 ontvangen voor sport- en cultuuractiviteiten, is gelanceerd en gevuld met aanbod van lokale ondernemers.

Gezondheid en Leefomgeving
We zijn een ketenaanpak gestart voor kinderen en volwassenen met overgewicht. Het programma Powerful ageing is gestart en de eerste inwoners hebben het programma doorlopen. Investeringen in watertappunten, rookvrije generaties, gratis zonnebrandcrème, en een dekkend AED-netwerk met vrijwilligers dragen bij aan een gezonde en veilige openbare ruimte.

Er zijn diverse activiteiten georganiseerd zoals webinars, mantelzorgcafés, respijtweekenden om mantelzorgers te ondersteunen en overbelasting te voorkomen.

Het aantal Veilig Thuis meldingen in de gemeente Ooststellingwerf was in de eerste helft van 2024 hoger ten opzichte van het eerste half jaar van 2023 (CBS). Inwoners en professionals kunnen zich melden bij Veilig Thuis als zij vermoedens hebben van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Ruimtelijke en economische ontwikkelingen
Recreatie, toerisme
In Zuidoost Friesland verband werken wij samen om het Regio Deal project Recreatie en Toerisme tot uitvoering te brengen. De gemeente Ooststellingwerf is trekker van dit project. Inwoners zijn via het inwonerspanel betrokken bij het opstellen van de Ontwikkelagenda Recreatie & Toerisme.

Duurzaamheid
Ooststellingwerf loopt voor op de gemiddelde CO2-reductie in Nederland en wekt evenveel duurzame stroom op als het eigen verbruik. Dit komt vooral door de groei van zonnepanelen en dalende uitstoot in de industrie.

Voor inwoners zijn er diverse maatregelen om verduurzaming te stimuleren, zoals subsidies, duurzaamheidsleningen en gratis energieadvies via het OWO-energiebureau. In 2024 heeft de aanpak energiearmoede 880 huishoudens geholpen met energiezuinig witgoed en advies.

Ooststellingwerf werkt samen met Liander aan oplossingen voor netcongestie en heeft een pilot met thuisbatterijen opgezet. Verder is het wagenpark deels verduurzaamd en wordt onderzoek gedaan naar HVO100 als schonere brandstof. Tot slot zijn er belangrijke stappen gezet in klimaatadaptatie, waaronder het vergroenen van schoolpleinen en maatregelen tegen wateroverlast.

Bouwen, wonen en economie
In 2024 zijn netto 15 nieuwe woningen opgeleverd. In dit cijfer zijn de opgeleverde nieuwbouwwoningen die in plaats van gesloopte woningen kwamen niet meegerekend. Daarnaast zijn er bestemmingsplannen vastgesteld voor ongeveer 125 woningen in 2025/2026 in Oldeberkoop, Makkinga, Haulerwijk en Waskemeer. We zijn gestart met een uitbreiding in Makkinga aan het Muldersveld en een uitbreiding in Oldeberkoop op het terrein van 'T Hooge II. Daarnaast werken we aan de mogelijkheid om ouderen langer zelfstandig thuis te laten wonen in voorbereidingen op de actualisatie van onze Woon(zorg)visie.

We hebben 41 statushouders gehuisvest in sociale huurwoningen, en er is een doorstroomlocatie geopend voor 190 statushouders in Oosterwolde. Daarnaast hebben we gemeentelijke opvang gerealiseerd voor 184 Oekraïense vluchtelingen en aanvullende opvang bij particulieren voor 30 personen.

In 2024 hebben we op het bedrijventerrein Venekoten kavels verkocht. In de loop van 2025 zullen hier zich nieuwe bedrijven gaan vestigen. Bedrijven en de daarmee gepaard gaande werkgelegenheid blijven hiermee binnen de gemeente.

Tot slot de financiële doorkijk
De Jaarrekening 2024 sluit met een positief saldo van € 2,118 miljoen. Op het totale budget van € 109,168 miljoen (totaal begrote lasten inclusief toevoeging reserves) van 2024 betekent dit een afwijking van 2%. Ten opzichte van de actuele begroting is het een positieve afwijking van € 2,989 miljoen. Het resultaat komt hoofdzakelijk door een hogere algemene uitkering, een voordeel op levensonderhoud (uitkeringen), diverse voordelen bij de Wmo zoals huishoudelijke hulp en dagbesteding. Ook ontvingen we een positieve afrekening voor beschermd wonen. Op jeugdhulp is het nadeel minder groot dan vooraf ingeschat, dit zorgt voor een voordeel. We hebben een nadeel doordat een hogere dotatie aan de voorziening pensioenverplichtingen (voormalige) bestuurders nodig was. Voor een groot deel van het resultaat doen we voorstellen om dit budget beschikbaar te houden. Bijvoorbeeld voor het accommodatiebeleid en voor opvang van Oekraïners.

Bestuur en organisatie

Het college van burgemeester en wethouders is het dagelijks bestuur van de gemeente en bestaat naast de burgemeester uit drie wethouders en de gemeentesecretaris. De samenstelling is als volgt:

- Jack Werkman, burgemeester
- Esther Verhagen, wethouder Sociaal Domein en Accommodatiebeleid
- Jelke Nijboer, wethouder Wonen, Onderwijs, Sport en Mobiliteit
- Jan van Weperen, wethouder Financiën, Economie en Duurzaamheid
- Pyt Liemburg, gemeentesecretaris a.i.

Leeswijzer

De Jaarstukken bestaan uit twee onderdelen: het jaarverslag en de jaarrekening. In het jaarverslag staat per programma de vraag centraal of de gestelde doelen uit de programmabegroting 2024 gerealiseerd zijn in 2024. We geven antwoord op de vragen ‘wat hebben we bereikt?, ‘wat hebben we daarvoor gedaan?’ en ‘wat heeft de inwoner daarvan gemerkt?’. Daarnaast tonen we de inzet van middelen door de vierde W-vraag ‘wat heeft het gekost?’ te beantwoorden en geven we een toelichting op afwijkingen. In de jaarrekening staan de balans, de programmarekening en de toelichting op de balans. De rechtmatigheidsverantwoording is onderdeel van de jaarstukken. Het college geeft een verklaring over de rechtmatigheid. De accountant geeft een verklaring af over de getrouwheid.

Algemeen

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten 2024

x € 1.000

Saldo jaarrekening	Rekening 2023	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2024	Verschil
Saldo van baten en lasten					
Lasten	-92.686	-86.365	-107.972	-98.359	9.613 V
Baten	94.702	86.297	100.031	99.474	- 556 N
Saldo van baten en lasten	**2.016**	**-68**	**-7.941**	**1.116**	**9.056 V**
Mutatie reserves					
Toevoegingen	-1.351	-	-1.196	-4.697	- 3.501 N
Onttrekkingen	3.191	568	8.265	5.699	- 2.566 N
Mutatie reserves	**1.840**	**568**	**7.069**	**1.002**	**- 6.067 N**
Resultaat	**3.857**	**500**	**-871**	**2.118**	**2.989 V**
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	**-30**	**1.442**	**1.709**	**1.407**	**- 302 N**
Structureel resultaat	**3.826**	**1.942**	**838**	**3.524**	**2.687 V**

Mutaties geraamd resultaat

In onderstaand overzicht zijn de mutaties in het begrotingssaldo (geraamd resultaat) in kaart gebracht.

x € 1.000

Mutaties geraamd resultaat	2024
Primitief begrotingsperspectief	500
Besluiten nieuw beleid en amendementen	-794
Begrotingsperspectief na nieuw beleid en amendementen	**-294**
Incidentele subsidie scala ter dekking exploitatietekort	-166
Gevolgen septembercirculaire 2023	711
Gevolgen decembercirculaire 2023	-270
Gevolgen voorjaarsrapportage 2024	-3.543
Gevolgen meicirculaire 2024	1.444
Gevolgen najaarsrapportage 2024	801
Gevolgen septembercirculaire 2024	446
Geraamd resultaat	**-871**

Toelichting

De Jaarrekening 2024 sluit met een positief saldo van € 2,118 miljoen. Op het totale budget van € 109,168 miljoen (totaal begrote lasten inclusief toevoeging reserves) van 2024 betekent dit een afwijking van 2%. Ten opzichte van de actuele begroting is het een positieve afwijking van € 2,989 miljoen.

Hierna beschrijven we het gerealiseerde resultaat op hoofdlijnen. Bij de programma's geven we per programma een nadere specificatie van de verschillen

Analyse gerealiseerd resultaat

Analyse gerealiseerd resultaat 2024 op hoofdlijnen

In onderstaand overzicht treft u een analyse op hoofdlijnen aan van de belangrijkste financiële verschillen tussen de begroting 2024 na wijziging en de jaarstukken 2024. We geven verschillen aan die groter zijn dan € 100.000 en die bijdragen aan het resultaat. Het is in dit onderdeel nadrukkelijk niet de bedoeling een limitatieve opsomming te geven die per programma aansluit op onderstaand overzicht. In de programmaonderdelen, bij de 4e W-vraag 'wat heeft het gekost?', treft u een nadere gedetailleerde specificatie aan, waar we per programma de realisatie vergelijken met het geraamde resultaat.

x € 1.000

Analyse gerealiseerd resultaat	Actuele Begroting	Rekening 2024	Verschil
0. Bestuur en ondersteuning	50.964	49.567	- 1.397 N
1. Veiligheid	-2.570	-2.515	55 V
2. Vervoer	-4.315	-4.128	187 V
3. Economie	659	49	- 610 N
4. Onderwijs	-2.559	-2.571	- 12 N
5. Sport, cultuur en recreatie	-6.287	-5.924	363 V
6. Sociaal Domein	-31.911	-28.595	3.316 V
7. Volksgezondheid en milieu	-1.975	-1.760	215 V
8. Bouwen wonen en gronden	-2.877	-2.005	871 V
Resultaat	**-871**	**2.118**	**2.989 V**

Analyse

Programma 0

- College B&W, nadeel € 586.000. Dit is vooral een gevolg van de actualisatie van de voorzieningen pensioenverplichtingen van de voormalige en huidige wethouders. Per saldo komt dit neer op een nadeel van € 575.000. Bij de ene voorziening is er sprake van een nadeel van € 777.000 en bij de andere een voordeel van € 224.000. Dit komt doordat de rekenrente is verlaagd. Daarnaast zijn de pensioenen verhoogd per 1 januari 2025. 1 oud-weterhouder is pensioengerechtigd geworden en daarom overgebracht van de een naar de andere voorziening. Dit zorgt voor een vrijval bij de voorziening van niet ingegane pensioenen. Per saldo is het nadeel op beide voorzieningen € 575.000 in totaal.
- Algemene uitkering, voordeel € 223.000. Verrekeningen algemene uitkering voorgaande jaren, nadeel € 30.000. De gevolgen van de decembercirculaire 2024 zijn niet via een begrotingswijziging in de begroting verwerkt, voordeel € 398.000. Dit is via mededelingen aan u gecommuniceerd. En er zijn verschillen in gehanteerde maatstaven. Dit is enerzijds een gevolg van eigen prognoses en anderzijds aanpassingen door het Rijk in gewicht en aantallen bij de decembercirculaire die pas in het jaar erop volgend via de betaalspecificatie wordt verrekend.
- Overige baten en lasten, nadeel € 189.000. Hier is de dotatie aan de voorziening oninbare debiteuren verantwoord, nadeel € 30.000. En nog een min van € 150.000 bij Nog te bestemmen posten. Dit betreffen budgetten die nog niet functioneel zijn ingevuld/verantwoord. Een besparing bij het sociaal domein € 150.000. Bij de begroting 2025 is deze voor een groot deel ingevuld.

Programma 1
Hier zijn geen afwijkingen groter dan € 100.000 die invloed hebben op het resultaat.

Programma 2
Hier zijn geen afwijkingen groter dan € 100.000 die invloed hebben op het resultaat.

Programma 3
Hier zijn geen afwijkingen groter dan € 100.000 die invloed hebben op het resultaat.

Programma 4
Hier zijn geen afwijkingen groter dan € 100.000 die invloed hebben op het resultaat.

Programma 5

- *Sporthallen, voordeel € 191.000.* De lasten zijn lager dan begroot doordat er nog geen lasten zijn geweest voor onderzoeken accommodatiebeleid (budget € 141.000) en doordat de subsidie voor de verduurzaming van het dorpshuis in Elsloo (€ 50.000) nog niet is uitbetaald. Een deel (€ 75.000) van het budget voor onderzoeken is gedekt via de algemene reserve. Dit blijft beschikbaar voor 2025. Voor het resterende deel € 116.000* stellen we voor om dit via resultaatsbestemming beschikbaar te houden voor 2025.
- Pumptrack Oosterwolde, voordeel € 140.000*. Bij de kaderbrief 2025 heeft de raad budget beschikbaar gesteld voor een skatebaan. Zowel qua vergunning als qua uitvoering is het handig om de pumptrack en de skatebaan aan elkaar te verbinden. Eind 2024 is gestart met de uitvoering. Planning is dat de pumptrack en de skatebaan in april 2025 gereed zijn. De raad is hierover geïnformeerd via de najaarsrapportage 2024 en mededeling #1734. We stellen voor het budget via resultaatbestemming beschikbaar te houden voor 2025.

Programma 6

- Opvang Oekraïne, voordeel € 604.000. Ondanks een verdere verlaging van het ontvangen normbedrag, zijn er met de opvang van Oekraïense ontheemden middelen overgehouden in 2024. Voorstel is ook deze middelen in 2025 in te zetten, mede vanwege de grote opgave die er ligt om blijvend een grote groep ontheemden op te vangen. De concrete uitwerking volgt in 2025. We stellen voor dit via resultaatsbestemming beschikbaar te houden voor 2025.
- Fonds Ooststellingwerf, voordeel € 107.000. Niet het volledige budget voor de subsidies is in 2024 besteed. Ook zijn er over voorgaande jaren een aantal terugbetalingen geweest. Dit zorgt voor een voordeel.
- Levensonderhoud, voordeel € 226.000. In de begroting zijn de baten en lasten voor levensonderhoud gelijk aan elkaar geraamd. De lasten waren hoger door hogere aantallen WWB. Ook de baten waren hoger. Per saldo hebben we vanuit het rijk (buig-middelen) meer ontvangen dan we hebben uitgegeven.
- Schuldhulpverlening, voordeel € 117.000. Via de meicirculaire 2024 hebben we € 60.000 structureel ontvangen voor aanpak schulden en armoede. Dit budget is in 2024 niet benut. Zoals ook al gemeld bij de najaarsrapportage 2024 zien we dat ook een deel van het reguliere budget niet wordt benut. Hierdoor ontstaat een incidenteel voordeel van € 57.000. Er zijn een aantal ontwikkelingen waardoor we verwachten dat dit budget de komende jaren wel nodig is. Het gaat dan acties die voortkomen uit het beleidsplan schuldhulpverlening dat in 2025 wordt voorgelegd aan de raad ter besluitvorming en om een subsidie voor de coördinatie van de 'papierwinkel'. Bij de voorjaarsrapportage 2025 stellen we voor het budget structureel aan te passen.
- Maatwerkvoorzieningen (Wmo), voordeel € 142.000. Het voordeel is ontstaan door meerdere factoren. We hebben € 34.000 meer eigen bijdrage Wmo ontvangen dan geraamd. Bij de najaarsrapportage hebben we het budget voor Wmo-vervoer verhoogd met € 100.000 op basis van een inschatting van de verwachte kilometers. Achteraf bleek deze toevoeging te hoog, wat heeft geleid tot een voordeel van € 79.000. Daarnaast hebben herverstrekkingen van hulpmiddelen uit het depot ertoe geleid dat er minder nieuwe verstrekkingen nodig waren, wat een voordeel van € 23.000 opleverde.

- Hulp bij het huishouden (Wmo), voordeel € 108.000. Bij de voorjaarsrapportage is het budget met € 365.000 naar boven bijgesteld in verband met hogere tarieven voor het jaar 2024. In de tweede helft van 2024 zijn de kosten voor hulp bij het huishouden gedaald, doordat minder uren zijn afgenomen dan eerder verwacht. Dit komt deels door seizoensinvloeden, zoals vakanties en feestdagen, waardoor uren niet altijd worden ingehaald. Hierdoor is een positief saldo ontstaan. De mogelijke invloed van Powerful Ageing op deze daling wordt nog onderzocht.
- Dagbesteding (Wmo), voordeel € 173.000. Het voordeel is deels ontstaan doordat we een teruggave hebben ontvangen voor niet ingezette subsidies over 2023. Daarnaast hebben we voor de uitgaven van indicatievrije dagbesteding gebruik gemaakt van de SPUK Friza middelen. Verder zijn er minder dagdelen afgenomen dan eerder ingeschat op basis van de indicaties. Dit komt deels door ziekte en vakantie van cliënt of begeleider, maar ook door een verdere afname van het aantal cliënten in de loop van 2024. Hierdoor vielen de daadwerkelijke kosten lager uit dan verwacht.
- Jeugdhulp, voordeel € 1.000.000. De begroting 2024 is bij de voorjaarsrapportage met € 2.300.000 bijgesteld vanwege de overschrijding van de jeugdkosten in de jaarrekening 2023. Om de kosten beter te beheersen, hebben we in de kaderbrief 2025 maatregelen aangekondigd die naar verwachting een besparing op de jeugdhulpkosten opleveren, oplopend tot € 1,2 miljoen in 2027. Het voordeel op jeugdhulpkosten komt vooral door lagere zorgkosten. In 2024 is het aantal cliënten gedaald, mede door de invoering van verschillende maatregelen, zoals de standaardisatie van processen, de implementatie van een prognosemodel en de monitor jeugd. Hierdoor hebben we beter inzicht gekregen in zowel de aantallen als de kosten. Daarnaast zijn ook de kosten voor jeugdbescherming en jeugdreclassering lager dan verwacht. Deze taken worden centraal uitgevoerd door SDF voor de Friese gemeenten. We zien een afname van het aantal daadwerkelijke maatregelen ten opzichte van de begroting, wat past binnen de bredere beweging om meer in te zetten op ondersteuning in het voorliggend veld.
- Beschermd wonen (Wmo) en Maatschappelijke opvang en vrouwenopvang, voordeel € 439.000. We hebben een positieve afrekening ontvangen via het SDF voor beschermd wonen en voor maatschappelijke opvang en vrouwenopvang. In de begroting hebben we rekening gehouden met een (beperkte) positieve afrekening. In de werkelijkheid bleek dit veel hoger te zijn. Dit was niet tijdig bekend om nog in de najaarsrapportage 2024 te verwerken. Daarnaast zijn de middelen hoofdlijnenakkoord GGZ die wij via het SDF ontvangen nog niet volledig benut. Deze middelen worden jaarlijks toegevoegd aan het budget zorg en veiligheid. In 2025 komt er een pilot voor de inzet van een wijk GGD'er. In 2024 zijn er eerst voornamelijk voorbereidende werkzaamheden gedaan, waardoor de lasten lager zijn.

Programma 7
Hier zijn geen afwijkingen groter dan € 100.000 die invloed hebben op het resultaat.

Programma 8
Hier zijn geen afwijkingen groter dan € 100.000 die invloed hebben op het resultaat.

Bestemming gerealiseerd resultaat

Meerjarig beslag

Het bepaalde bodembedrag van de algemene reserve is € 5,2 miljoen. In de paragraaf weerstandsvermogen is berekend dat de benodigde weerstandscapaciteit € 4,885 miljoen bedraagt. Er wordt een netto meerjarig beslag (2024-2027) gelegd op de algemene reserve van in totaal € 7,205 miljoen. Het meerjarig beslag bestaat uit de volgende onttrekkingen:

- OKO projectleider € 138.000 (2025-2026)
- WOO € 25.000 (2025)
- Toekomstvisie € 165.000 (2025)
- Vitale vakantieparken Hildenberg € 300.000 (2025-2027)
- Verkeersveiligheid € 295.767 (2025)
- MOP wegen € 218.763 (2025)
- Omgevingswet € 963.463 (2025-2029)
- Programma landelijk gebied € 332.783 (2026)
- Werkbudget Europapact Fryslân € 25.000 (2025)
- Subsidie vrijstaat en stichting Kortsluiting € 40.000 (2025-2026)
- Beheersing eikenprocessierups € 97.000 (2025)
- Skatebaan Oosterwolde € 125.000 (2025)
- Naar buiten € 100.000 (2025)
- Oekraïnemiddelen 2023 € 1.442.000 (2025)
- Volwassenfonds meedoenpas € 47.000 (2025)
- Welzijnscoaching € 75.000 (2025)
- Mantelzorgondersteuning € 25.000 (2025)
- JOGG-regisseur € 112.000 (2025-2026)
- Klimaatmiddelen € 283.450 (2025-2029)
- Uitvoeringsbudget programma duurzaamheid € 184.952 (2026-2029)
- OKO-uitvoeringskosten € 1.018.000 (2025-2026)
- Circulaire uitvoeringsstrategie € 156.804 (2025-2029)
- Taskforce wonen € 999.943 (2025)
- Verduurzaming dorpshuis Waskemeer € 35.000 (2025)

Minimale niveau algemene reserve

Het minimale niveau van de algemene reserve voor de komende jaren is € 17,290 miljoen. De stand van de algemene reserve bedraagt per ultimo 2024 € 32,333 miljoen. Na toevoeging van het gerealiseerde resultaat over 2024 (zie tabel voorstel bestemming gerealiseerd resultaat), stijgt de algemene reserve naar € 33,321 miljoen.

x € 1.000

Minimale niveau Algemene reserve	Rekening 2024
Bodembedrag	5.200
Benodigde weerstandscapaciteit	4.885
Meerjarig beslag	7.205
Minimale niveau algemene reserve	**17.290**
Algemene reserve per ultimo 2024	32.333
Afwijking t.o.v. minimale niveau	**15.043**

Voorstel bestemming gerealiseerd resultaat

We stellen u voor het resultaat op onderstaande wijze te bestemmen:

- € 17.000 voor de mobiliteitsvisie. Het proces om uitvoering te kunnen geven aan de mobiliteitsvisie is vertraagd. Daarom zijn de middelen in 2024 niet volledig besteed.
- € 116.000 voor accommodatiebeleid. De raad heeft in september 2024 besloten om € 66.000 van het budget accommodatiebeleid 2024 beschikbaar te stellen voor onderzoek verduurzamingsmogelijkheden Kampus en onderzoek dorpshuis Haule. Deze onderzoeken vinden in 2025 plaats. De lasten komen daarom ook in 2025. Daarnaast heeft de raad besloten om € 50.000 beschikbaar te stellen voor de verduurzaming van het dorpshuis in Elsloo. Dit budget is nog niet uitgegeven. De subsidie van IMF en de bijdrage vanuit de gemeente zijn gebaseerd op de verduurzaming van het bestaande dorpshuis in Elsloo. Inmiddels heeft Stichting Vereniging Accommodatie Elsloo (SVEA) een gewijzigd plan ingediend. Het plan is met de betrokken wethouders oriënterend besproken. Op basis hiervan werkt SVAE het plan verder uit en komt er bij de gemeente op terug. Het uitgewerkte plan wordt in 2025 verwacht.
- € 10.500 voor subsidieregeling 80 jaar vrijheid. Deze regeling loopt door in 2025. Het budget is € 25.000. Er is voor bijna € 14.500 subsidie aangevraagd. Voor 2025 worden nog aanvragen verwacht.
- € 37.000 voor het herplanten van bomen. Door capaciteitsproblemen zijn in 2024 de geplande te kappen bomen buiten de bebouwde kom niet gekapt. Daarom is er ook geen herplant geweest. Voor 2025 is capaciteit geregeld om de nodige inhaalslag te maken.
- € 140.000 voor pumptrack Oosterwolde. Bij de kaderbrief 2025 heeft de raad budget beschikbaar gesteld voor een skatebaan. Zowel qua vergunning als qua uitvoering is het handig om de pumptrack en de skatebaan aan elkaar te verbinden. Eind 2024 is gestart met de uitvoering. Planning is dat de pumptrack en de skatebaan in april 2025 gereed zijn. De raad is hierover geïnformeerd via de najaarsrapportage 2024 en mededeling #1734.
- € 48.000 voor inburgering. De tijdelijke middelen van € 48.000 uit de begroting 2024, toegekend via de septembercirculaire 2022, konden niet ingezet worden door te weinig capaciteit. Door een tekort aan participatieactiviteiten willen we deze middelen in 2025 benutten om lokale participatie- en integratiemogelijkheden te versterken. Praktische oefening van de taal en actieve deelname aan de samenleving zijn cruciaal naast taallessen voor een succesvolle inburgering. Dit sluit aan bij het duale karakter van de Nieuwe Wet Inburgering, waarin leren in de praktijk en formeel leren hand in hand gaan.
- € 20.000 voor de subsidieregeling bloeizones. Deze regeling loopt door in 2025. In 2025 worden nog aanvragen verwacht.
- € 604.000 voor Opvang Oekraïne. Ondanks een verdere verlaging van het ontvangen normbedrag, zijn er met de opvang van Oekraïense ontheemden middelen overgehouden in 2024. Voorstel is ook deze middelen in 2025 in te zetten, mede vanwege de grote opgave die er ligt om blijvend een grote groep ontheemden op te vangen. De concrete uitwerking volgt in 2025.
- € 105.000 voor natuurbrandpreventie en -mitigatie. Deze middelen hebben we via de decembercirculaire 2024 ontvangen en konden we daardoor niet meer in 2024 uitgeven. Het budget wordt in 2025 benut voor o.a. het slaan van nieuwe putten.
- € 32.000 voor spreidingswet. Deze middelen hebben we via de decembercirculaire 2024 ontvangen en konden we daardoor niet meer in 2024 uitgeven. Het budget wordt in 2025 benut voor het zoeken naar opvangplekken voor asielzoekers.

x € 1.000

Voorstel bestemming gerealiseerd resultaat	Rekening 2024
Mobiliteitsvisie	17
Accommodatiebeleid	116
Subsidie 80 jaar vrijheid	11
Herplanten bomen	37
Pumptrack Oosterwolde	140
Inburgering	48
Subsidieregeling bloeizones	20
Opvang Oekraïne	604
Natuurbrandpreventie en -mitigatie (decembercirculaire 2024)	105
Spreidingswet (decembercirculaire 2024)	32
Toevoeging algemene reserve	988
Totaal voorstel resultaatbestemming	**2.118**

Actualisatie reserves en voorzieningen

Op basis van artikel 15 van de verordening ex. Artikel 212 (financiële verordening) is uitgesproken dat het college een nota reserves en voorzieningen opstelt in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Volgens de financiële verordening wordt het beleid ten aanzien van de reserves en voorzieningen jaarlijks herzien. Daarbij worden onder meer het doel, de heroverwegingen en de bestedingen van de gevormde reserves en voorzieningen opnieuw beoordeeld. In de nota reserves en voorzieningen zijn alle reserves en voorzieningen opgenomen. Hieronder volgt een samenvatting van de beoordeling van de reserves en voorzieningen ultimo 2024.

Als uitgangspunt voor de beoordeling reserves en voorzieningen jaarrekening 2024 is de eindstand van de reserves en voorzieningen in de jaarrekening 2023 genomen. De beoordeling 2024 heeft de volgende instellingen/opheffingen voor de reserves, voorzieningen en schulden tot gevolg:

- Het instellen van een reserve OKO
- Het instellen van een voorziening RVU
- Het instellen van een verliesvoorziening complex Muldersveld Makkinga

De raad heeft de bevoegdheid om onttrekkingen en toevoegingen tot en met 31 december van het betreffende boekjaar met tijdige begrotingswijzigingen te autoriseren. Voor een verdere toelichting verwijzen we naar de ‘Nota reserves en voorzieningen’.

Programma 0 | Bestuur en ondersteuning

Kenmerkend voor Ooststellingwerf is dat de gemeente open en transparant wil besturen richting zijn inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen; vertrouwen en ruimte geven om hen eigen verantwoordelijkheid te laten nemen en initiatief te ontplooien. De faciliterende rol van ons als 'eerste overheid' vraagt steeds meer aandacht. Dit houdt ook in dat de gemeente continu de dienstverlening verbetert, zowel in kwaliteit als in begrijpelijkheid en toegankelijkheid. Verdere digitalisering staat het persoonlijke karakter van onze dienstverlening niet in de weg. “Ja, mits” is hierbij ons vertrekpunt.

Thema 0.1 Bestuur

Wat willen we bereiken

- We willen een verbindend bestuur zijn. Een bestuur dat de verbinding legt en onderhoudt naar de raad, de inwoners, bedrijven en organisatie. Een bestuur dat zichtbaar aanwezig is in de dorpen, de contacten onderhoudt met de besturen van plaatselijk belang / bewonerscommissies en luistert naar wat er speelt in de dorpen.
- We willen een eerlijk en betrouwbaar bestuur zijn dat, ook al is de boodschap niet zo aangenaam, dit open en eerlijk brengt. Initiatieven vanuit de dorpen behandelen wij op adequate wijze.
- Een goede samenwerking met de raad zien we als een basisverantwoordelijkheid van dit college. Daarom hebben we aan het begin van deze periode een aantal basisafspraken gemaakt tussen college en raad.
- Inwoners, bedrijven en organisaties in onze gemeente vormen een belangrijke partij om nieuw beleid of projecten mee vorm te geven. We willen onze inwoners, bedrijven en organisaties dan ook nadrukkelijk betrekken bij het opstellen van nieuw beleid of het uitvoeren van projecten in de leefomgeving. De politieke debatten over nieuw beleid of het uitvoeren van projecten willen we in de dorpen laten plaatsvinden.
- We willen dat iedereen, hoe verschillend we ook zijn en met welke beperkingen en uitdagingen we ook kampen, volwaardig onderdeel kan en mag zijn van de samenleving.

Wat hebben we bereikt

- We hebben concrete stappen gezet om de Samenwerkingsagenda verder uit te voeren door duidelijke afspraken te maken over startnota’s en keuzenota’s bij grote projecten en nieuw beleid. Deze nota’s hebben bijgedragen aan een heldere fasering en meer betrokkenheid van de raad.
- Het nieuwe beleid inwonersparticipatie (juni 2023) wordt actief uitgevoerd, en met de aanstelling van een beleidsmedewerker inwonersparticipatie in 2024 zijn participatietrajecten professioneel begeleid en succesvol opgezet.
- De Lokale Inclusieagenda is verder uitgewerkt en wordt steeds meer toegepast als toetssteen bij gemeentelijke projecten en beleid.
- De OWO-samenwerking is doorontwikkeld door de gemeenteraad structureel te informeren over de voortgang en resultaten. Dit is gedaan door middel van OWO-themabijeenkomsten.

Beleidsindicatoren

De formatie bestaat uit het begrote aantal formatieplaatsen op 1 januari 2024 per 1.000 inwoners. Bezetting is het aantal fte's dat werkzaam is per 1.000 inwoners op 1 januari 2024 (formatie minus vacatureruimte).

Beleidsindicatoren thema Bestuur	Eenheid	Begroting 2024	Jaarrekening 2024
Formatie (peildatum 1 januari 2024)	Fte per 1.000 inwoners	9,9	9,9
Bezetting (gemiddelde 2024)	Fte per 1.000 inwoners	9,0	10,3
2024			

Wat hebben we ervoor gedaan

- Bij grote projecten zijn startnota's opgesteld om kaders en fasering duidelijk vast te leggen en de raad de mogelijkheid te geven om richtinggevende uitspraken te doen, zoals bij accommodatiebeleid en de duurzame mobiliteitsvisie.
- Voor projecten met grote belangentegenstellingen heeft de raad gebruik kunnen maken van openbare debatten op basis van startnotities of opiniërende notities.
- Het beleid inwonersparticipatie is toegepast door per onderwerp te bepalen hoe inwoners konden meedenken, meedoen of meebeslissen. Er is een nieuw kopje genaamd 'inwonersparticipatie' toegevoegd aan het format van de raadsvoorstellen. De nieuwe beleidsmedewerker participatie speelt hierin een coördinerende rol.
- We hebben een kinderburgemeester aangesteld die samen met de burgemeester of wethouders zichtbare taken gaat uitvoeren. Daarnaast zijn verschillende vormen van participatie voor jongeren opgezet om jeugdparticipatie te bevorderen.
- Inclusie is expliciet meegenomen bij beleidsvorming en projecten. Hiervoor zijn bewustwordingssessies en acties georganiseerd. De komende tijd wordt hier samen met de Beleidsmedewerker Inclusie nog verder in geïnvesteerd.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

Inwoners merken dat de gemeente beter en tijdiger communiceert over grote projecten en nieuw beleid. Door de inzet van startnota's begrijpen zij nu duidelijker welke fasering en beslismomenten worden gehanteerd. Daarnaast hebben inwoners meer mogelijkheden gekregen om actief deel te nemen aan beleid en projecten die hen raken. Of het nu gaat om meedenken, meedoen of zelfs meebeslissen, de aanpak is toegankelijker geworden en sluit beter aan op hun behoeften.

Ook kinderen en jongeren voelen zich meer betrokken bij de gemeente. Via onder andere de aanwezigheid van een kinderburgemeester hebben zij hun stem kunnen laten horen en invloed kunnen uitoefenen op onderwerpen die voor hen belangrijk zijn. Tegelijkertijd zien inwoners met een beperking of andere uitdagingen dat de gemeente inclusie serieus neemt. Toegankelijkheid en inclusieve projecten worden steeds vaker verbeterd, waardoor iedereen zich meer welkom en gehoord voelt.

Beleidskaders

- Visiedocument Ooststellingwerf (2016)
- Strategische samenwerking OWO-gemeenten
- Bestuursovereenkomst OWO
- Rapportage evaluatie OWO-samenwerking
- Visie op inwonersparticipatie Ooststellingwerf (juni 2023)

Thema 0.2 Dienstverlening

Wat willen we bereiken

- We willen een betrouwbare en laagdrempelige overheid zijn.
- Voor het vertrouwen in de lokale democratie zijn kwaliteit en snelheid van de gemeentelijke diensten en goede en zorgvuldige communicatie van groot belang.
- De inwoner is tevreden over de dienstverlening.
- We voldoen aan de vereisten van het VN-verdrag "Iedereen doet mee!" (inclusie).
- We richten processen in vanuit de klantketen.
- We handelen 90% af binnen de servicenorm.
- We sturen op het voorkómen van onnodig contact met onze inwoners.
- We streven naar een integraal klantbeeld (omnichannel dienstverlening).
- Naast direct contact met inwoners aan de servicebalie, willen we zoveel mogelijk diensten digitaal beschikbaar stellen.

Wat hebben we bereikt

- Sneller terugbellen en afhandelen: We hebben ingezet op een efficiëntere afhandeling van terugbelnotities, waardoor we in 95% van de gevallen binnen twee werkdagen terugbellen.
- Meer digitale diensten: Er zijn meer producten en diensten digitaal beschikbaar geworden en in gebruik genomen, zoals het toestemmingsformulier voor de aanvraag van een paspoort voor kinderen onder de 18 jaar.
- Behouden fysieke toegang: Inwoners konden, mede dankzij de inzet van een extra fte, tijdens de paspoortpiek nog altijd zonder afspraak terecht aan de balie tijdens de reguliere openingstijden.
- Groei in digitaal gebruik: Een groter aantal inwoners maakt gebruik van digitale mogelijkheden voor het regelen van gemeentelijke zaken. In het geval van het toestemmingsformulier voor kinderen onder de 18 jaar maakt 90% van de ouders gebruik van deze digitale mogelijkheid.
- Inclusieve dienstverlening: We hebben processen inclusiever ingericht, in lijn met het VN-verdrag, zodat iedereen mee kan doen.

Wat hebben we ervoor gedaan

- Vertrouwen: Om het vertrouwen in de lokale democratie te versterken, werken we aan een gemeentebreed programmaplan voor dienstverlening. Dit plan presenteren we in het eerste kwartaal van 2025.
- Heldere communicatie: We hebben inwoners geïnformeerd via toegankelijke communicatiekanalen, zoals de website en brieven geschreven in begrijpelijke B1-taal. We doen mee met de actie: "Steffie". Inwoners kunnen brieven die ze niet begrijpen terugsturen. Deze brieven worden dan opnieuw bekeken op B1-taal.
- Digitalisering van processen: Nieuwe en bestaande diensten zijn gedigitaliseerd en eenvoudig toegankelijk gemaakt via onze website.
- Klantgerichte processen: We zijn gestart met het opnieuw inrichten van gemeentelijke processen vanuit de klantketen, zodat de dienstverlening beter aansluit bij de behoeften van inwoners.
- Voorkomen van onnodig contact: We hebben ingezet op een betere voorlichting en communicatie om onnodige vragen of contactmomenten te voorkomen. Zo wordt het KCC meegenomen bij alle acties die worden georganiseerd door de gemeente zodat zij bij elk belcontact met een inwoner op de hoogte zijn van wat er speelt.
- Integraal klantbeeld: Er wordt gewerkt aan een geïntegreerde aanpak, waarbij inwoners via verschillende kanalen (zoals de balie, telefoon en digitale middelen) contact kunnen opnemen en deze kanalen beter op elkaar aansluiten.
- Inclusiebeleid: We hebben extra aandacht besteed aan inclusie bij de inrichting van onze dienstverlening. Voor aanvragen van een identiteitsbewijs bezoeken we mensen op locatie als dit vanwege ziekte of handicap nodig is.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

- Sneller contact: Inwoners kunnen eenvoudiger en sneller contact leggen met de gemeente, bijvoorbeeld door een verbeterde terugbelservice.
- Meer keuzemogelijkheden: Er is meer keuze in hoe inwoners hun zaken regelen: via de balie, telefonisch of digitaal.
- Tijdwinst: Dankzij de digitalisering kunnen inwoners sneller en op elk gewenst moment diensten afnemen zonder een fysieke afspraak te maken.
- Toegankelijke informatie: De informatie die we verstrekken, is beter begrijpelijk (B1) en overzichtelijk, wat het regelen van zaken eenvoudiger maakt.
- Persoonlijke en inclusieve aanpak: Inwoners merken dat onze dienstverlening inclusiever en klantgerichter is geworden, met aandacht voor verschillende behoeften en situaties, denk hierbij aan keukentafelgesprekken.

Beleidskaders

- Visie Dienstverlening in Ooststellingwerf (augustus 2019)
- Programmaplan en uitvoeringsprogramma dienstverlening (juni 2020)

Thema 0.3 Financiën

Wat willen we bereiken

- De financiën van onze gemeente zijn op orde en dat willen we zo houden.
- We willen jaarlijks een realistische/uitvoerbare begroting opstellen.

Wat hebben we bereikt

We hebben nog steeds een goede financiële positie. Het structureel sluitend krijgen/houden van de begroting wordt steeds lastiger. Daar voeren we ook gesprekken over met u bij o.a. de kaderbrief en begroting.

Beleidsindicatoren

Apparaatskosten zijn alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie (o.a. loonkosten, ICT, huisvesting, facilitair etc.). Onder overhead verstaan we alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. De externe inhuur is bij de jaarrekening hoger dan bij de begroting. Dit komt omdat vanuit vacatureruimte ook (tijdelijk) ingehuurd wordt.

Beleidsindicatoren thema Financiën	Eenheid	Begroting 2024	Jaarrekening 2024
Apparaatskosten	In euro´s per inwoner	1.051	1.088
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	0,9%	8,5%
Overhead	% van totale lasten	13,9%	13,1%

Wat hebben we ervoor gedaan

- We presenteerden in 2024 een sluitende begroting 2025. Bij de Kaderbrief 2025 zijn daarvoor ook dekkingsvoorstellen gedaan. Waaronder het verhogen van de OZB op termijn en het niet meer bekostigen van Wmo bovenregionaal vervoer uit gemeentelijke budgetten.
- We bleven goed kijken naar nut en noodzaak van de gemeentelijke uitgaven.
- De belastingen zijn in 2024 geïndexeerd.
- Bij de Kaderbrief 2025 deden we voorstellen om de algemene reserve in te zetten om het structurele tekort te dekken. Bij de begroting 2025 bleek dit voor het jaar 2025 niet meer nodig. We zien het saldo van de algemene reserve de komende jaren afnemen.
- Financieel technische onderwerpen, waaronder de P&C documenten zijn ook in de auditcommissie besproken.

Deelneming: N.V. Bank Nederlandse gemeenten (BNG)
De BNG verstrekt tegen lage tarieven krediet aan Nederlandse overheden. Daarmee speelt de bank een essentiële rol in de financiering van gewenste maatschappelijke investeringen.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

- Een financieel gezonde gemeente.
- Onze financiën zijn voor iedereen te bekijken via ooststellingwerf.begrotingsapp.nl.
- Onze belastingen, diensten en producten zijn betaalbaar.

Beleidskaders

- Financiële verordening 2023 (art 212)
- 1ste wijziging Financiële verordening Ooststellingwerf 2023 (art 212)
- Controleverordening 2023 (art. 213 Gemeentewet)
- Doelmatigheid- en doeltreffendheidsverordening 2023 (art. 213a Gemeentewet)

Belangrijkste afwijkingen programma 0

Wat heeft het ons gekost

x € 1.000

Wat heeft het ons gekost?	Rekening 2023	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2024	Verschil
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
0.1 Bestuur	-2.644	-1.943	-1.860	-2.620	- 760 N
0.2 Burgerzaken	-763	-1.028	-1.241	-1.252	- 11 N
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-549	-293	-473	-496	- 23 N
0.4 Overhead	-14.507	-15.396	-16.148	-16.699	- 551 N
0.5 Treasury	-125	-370	-217	-346	- 129 N
0.61 OZB Woningen	-221	-221	-221	-411	- 190 N
0.62 OZB niet-woningen	-260	-215	-215	-220	- 5 N
0.64 Belastingen Overig	-111	-100	-100	-112	- 12 N
0.8 Overige baten en lasten	-31	8	149	-31	- 180 N
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	11	-	-	-154	- 154 N
Lasten	**-19.202**	**-19.558**	**-20.326**	**-22.340**	**- 2.014 N**
Baten					
0.1 Bestuur	527	-	-	203	203 V
0.2 Burgerzaken	293	423	523	540	17 V
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	597	1	76	94	18 V
0.4 Overhead	3.131	3.440	3.486	3.706	220 V
0.5 Treasury	444	69	436	591	155 V
0.61 OZB Woningen	2.816	2.626	2.664	2.806	143 V
0.62 OZB niet-woningen	472	743	723	686	- 36 N
0.64 Belastingen Overig	152	129	129	132	3 V
0.7 Alg.uitkering en ov.uitk. gemeentefonds	60.010	59.684	62.595	62.818	223 V
0.8 Overige baten en lasten	33	9	9	-	- 9 N
Baten	**68.475**	**67.123**	**70.640**	**71.576**	**936 V**
Saldo van baten en lasten	**49.273**	**47.566**	**50.315**	**49.237**	**- 1.078 N**
Mutatie reserves					
Toevoegingen	**-**	**-**	**-55**	**-388**	**- 333 N**
Onttrekkingen	**-**	**368**	**704**	**718**	**14 V**
Mutatie reserves	**-**	**368**	**649**	**330**	**- 319 N**
Resultaat	**49.273**	**47.934**	**50.964**	**49.567**	**- 1.397 N**

Tabel belangrijkste afwijkingen

x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen Programma 0	Verschil
Algemeen bestuur	57 V
Dagelijks bestuur	- 613 N
Huisvesting	- 33 N
Automatisering	- 39 N
Advies en ondersteuning	- 39 N
Organisatorische kostenplaatsen en OWO-kostenplaatsen	- 242 N
Deelnemingen/dividend	30 V
Belastingen en Wet WOZ	- 97 N
Algemene uitkering	223 V
Overige baten en lasten	- 189 N
Vennootschapsbelasting	- 154 N
Reserve grondexploitatie	154 V
Kapitaalreserve	- 133 N
Algemene reserve	- 333 N
Overige kleine afwijkingen	11 V
Totaal afwijkingen	**- 1.397 N**

Toelichting belangrijkste afwijkingen

In onderstaand overzicht lichten we afwijkingen > € 25.000 toe.

Taakveld 0.1 Bestuur

Algemeen bestuur, voordeel € 57.000

Voordeel € 39.000 door lagere vergoedingen en lagere uitgaven voor fractie-ondersteuning en reiskosten bij de raad. Verder is er een voordeel van €18.000 bij het algemeen budget voor de griffie. Dit houdt verband met dat de raming voor de loonkosten op het maximum van de schaal gebeurt en dat in de werkelijkheid dat niet altijd het geval is.

Dagelijks bestuur, nadeel € 613.000

- College B&W, nadeel € 586.000. Dit is vooral een gevolg van de actualisatie van de voorzieningen pensioenverplichtingen van de voormalige en huidige wethouders. Per saldo komt dit neer op een nadeel van € 575.000. Bij de ene voorziening is er sprake van een nadeel van € 777.000 en bij de andere een voordeel van € 224.000. Dit komt doordat de rekenrente is verlaagd. Daarnaast zijn de pensioenen verhoogd per 1 januari 2025. 1 oud-weterhouder is pensioengerechtigd geworden en daarom overgebracht van de een naar de andere voorziening. Dit zorgt voor een vrijval bij de voorziening van niet ingegane pensioenen. Per saldo is het nadeel op beide voorzieningen € 575.000 in totaal.
- Bestuurlijke samenwerking, nadeel € 27.000. Er is een nadeel bij het Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke uitvoering (GGU). Dit is vanaf 2017 door de VNG gestart. Alle gemeenten werken hierin samen, er wordt samen ingekocht en nieuwe diensten en producten worden ontwikkeld.

Taakveld 0.4 Overhead
Huisvesting, nadeel € 33.000
De oorzaken hiervoor zijn hogere energielasten en telefoonkosten. Voor de telefoonkosten betreft dit een afrekening uit 2023 van het deel van de owo-telefoonkosten. Doordat we in 2024 zijn overgegaan naar Microsoft 365 zullen deze kosten er niet meer zijn.

Automatisering, nadeel € 39.000
Betreft de afrekening van owo-bedrijfsvoering voor het I&A deel. Er zijn in 2024 enkele eenmalige extra uitgaven (bijv eenmalige licenties MSTeams) geweest in verband met de overgang naar Microsoft 365.

Advies en ondersteuning, nadeel € 39.000
Het budget generatiegericht maatwerk is hier opgenomen, maar de lasten zijn bij de diverse afdelingskostenplaatsen verantwoord (voordeel € 63.000). Hogere dotatie € 159.000 aan de voorzieningen Verlofsparen en RVU. Dit zijn verplichte voorzieningen op grond van de voorschriften (BBV). In de begroting zijn hiervoor geen ramingen opgenomen. De rest betreffen diverse kleinere verschillen zoals advertentiekosten, presentiegelden etc.

Organisatorische kostenplaatsen en OWO-kostenplaatsen, nadeel € 242.000
Het resultaat op de organisatorische kostenplaatsen is € 370.000 nadelig. In dit saldo zitten ook personeelsuitgaven Oekraïne/vluchtelingen van € 234.000. Dit wordt gedekt door de rijksbijdrage, zie programma 6. De rest zijn er hogere uitgaven personele uitgaven/inhuur en hogere personeel gerelateerde uitgaven zoals reiskosten.

Bij de owo-kostenplaatsen (beheer & registratie en bedrijfsvoering) is er per saldo een voordeel van € 128.000. Dit o.a. het gevolg van het niet altijd gelijk kunnen invullen van vacatures. De afwikkeling van de owo-afdeling VTH staat bij het betrokken taakveld.

Taakveld 0.5 Treasury
Deelnemingen/dividend, voordeel € 30.000
Betreft hoger dividend over het jaar 2023 van de Bank Nederlandse Gemeenten, Fryslân Milieu en Afvalsturing.

Taakveld 0.61 OZB Woningen, 0.62 OZB niet-woningen en 0.64 Belastingen overig
Belastingen en Wet WOZ, nadeel € 97.000
Lagere opbrengsten OZB € 24.000. Bij de voorjaarsrapportage zijn de ramingen aangepast. Als gevolg van bezwaren zijn aanslagen verminderd, hierdoor is een lagere opbrengst. Er worden kosten gemaakt voor de heffing en inning van belastingen, nadeel € 71.000. Dit betreft bijvoorbeeld de verstrekte proceskostenvergoedingen bedrijven (waaronder de no cure no pay bureaus die namens de burger optreden) die een bezwaar hebben ingediend en toegekend hebben gekregen.

Taakveld 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds
Algemene uitkering, voordeel € 223.000
Verrekeningen algemene uitkering voorgaande jaren, nadeel € 30.000. De gevolgen van de decembercirculaire 2024 zijn niet via een begrotingswijziging in de begroting verwerkt, voordeel € 398.000. Dit is via een mededeling aan u gecommuniceerd. En er zijn verschillen in gehanteerde maatstaven. Dit is enerzijds een gevolg van eigen prognoses en anderzijds aanpassingen door het Rijk in gewicht en aantallen bij de decembercirculaire die pas in het jaar erop volgend via de betaalspecificatie wordt verrekend.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten
Overige baten en lasten, nadeel € 189.000
Hier is de dotatie aan de voorziening oninbare debiteuren verantwoord, nadeel € 30.000. En nog een min van € 150.000 bij Nog te bestemmen posten. Dit betreffen budgetten die nog niet functioneel zijn ingevuld/verantwoord. Een besparing bij het sociaal domein € 150.000. Bij de begroting 2025 is deze voor een groot deel ingevuld.

Energie
De energielasten lagen in 2024 hoger dan bij de begroting was ingeschat. Ondanks de lagere tarieven, lagen de kosten op het niveau van 2023 door onder andere een stijging in vaste lasten en een hoger verbruik. De lasten zijn verspreid over de verschillende programma's. Bij de voorjaarsrapportage 2025 komen we bij u terug met wat dit betekent voor het jaar 2025 en verder.

Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting
*Vennootschapsbelasting, nadeel € 154.000**
In voorgaande jaren konden we de winsten nog verrekenen met verrekende verliezen uit het verleden. Maar dat is sinds 2024 voorbij. Bij de invoering van de vennootschapsbelasting is door u uitgesproken dat de verschuldigde vennootschapsbelasting via de reserve grondexploitatie wordt verrekend.

*Reserve grondexploitatie, voordeel € 154.000**
Zie hierboven.

Kapitaalreserve, nadeel € 133.000
Betreft de bijdrage voor de afschrijving van het Haerenkwartier. Hier is het nadeel vermeld, maar het voordeel van de niet geboekte afschrijving staat bij programma 2.

*Algemene reserve, nadeel € 333.000**
Is de toevoeging voor de beschikbare middelen Landelijk gebied/stikstof zoals besloten bij de behandeling van de Budgetoverheveling 2024-2025 om de beschikbare middelen te reserveren.

* Maakt onderdeel uit van de incidentele baten en lasten.

Programma 1 | Veiligheid

In de gemeente Ooststellingwerf willen we wonen, werken, naar school gaan en recreëren in een veilige en schone omgeving. Dit realiseren we samen met alle betrokken partijen. We werken samen met partners om risico's te beheersen. Samen coördineren we ook de voorbereiding op hulpverlening bij incidenten en crises.

Thema 1.1 Openbare orde en veiligheid

Wat willen we bereiken

- We willen dat onze inwoners en ondernemers wonen en werken en naar school gaan in een veilige woonomgeving.
- We willen dat de toeristen die we als gast mogen ontvangen in een veilige omgeving kunnen recreëren.
- We willen meer bewustwording rond het thema ondermijning.

Wat hebben we bereikt

- We hebben de kennis vergroot en verfrist van de medewerkers die bij de crisis organisatie betrokken zijn.
- We hebben de bewustwording van ondermijning vergroot bij inwoners en bij ondernemers.
- We hebben de bewustwording in de aanpak van jonge aanwas (potentieel criminele jeugd) bij jeugd en professionals vergroot.
- We hebben de bewustwording omtrent de digitale criminaliteit vergroot bij inwoners.
- We hebben zichtbaar opgetreden tegen ondermijning.
- We hebben duidelijke werkafspraken met de provincie over de wolvenproblematiek.
- We hebben de samenwerking tussen zorg en veiligheid versterkt.

Wat hebben we ervoor gedaan

- Er zijn trainingen geweest voor medewerkers in de crisisorganisatie op elk onderdeel. Ook is het bestuur dit jaar extra getraind op het gebied van rampenbestrijding.
- Wat betreft ondermijning zijn we weer de "boer op" gegaan. Er is aandacht geweest voor de ondernemers en er is voorlichting geweest bij diverse plaatselijk belangen. Daarnaast zijn er artikelen gepubliceerd op zowel sociale media als traditionele media via de gemeentelijke kanalen en de politiekanalen.
- Er zijn netwerkbijeenkomsten geweest voor ketenpartners die veel met jeugd werken om de kennis te vergroten omtrent jonge aanwas en om tot een gezamenlijke aanpak te komen.
- Voor de jeugd is Hackshield (een spel) gelanceerd wat wordt uitgedraaid door de BOA's, jongerenwerk en de politie. Daarnaast is er een samenwerkingsverband gestart met ketenpartners die in aanraking komen met digitaal kwetsbare inwoners. De ketenpartners kunnen deze inwoners via verschillende bestaande kanalen op een vertrouwde manier benaderen en voorlichten.
- Er zijn meerdere ondermijningscontroles gehouden met ketenpartners als Liander, politie, NVWA, Douane, arbeidsinspectie, gebiedsteam etc. Deze controles zijn vaak positief ontvangen doordat naast de controle ook veel informatie is verstrekt. Deze georganiseerde grote controles zijn gehouden bij garageboxen (veelal particulieren), de droge horeca, vakantiepark en industrieterrein. Daarnaast is er gecontroleerd op signalen.
- Er is veel contact geweest met de provincie over de wolvenproblematiek. Daarnaast is er een overleg gefaciliteerd tussen enkele schapenhouders en de gedeputeerde van de provincie Fryslân.
- De samenwerking tussen zorg en veiligheid is versterkt middels verbetering van overlegvormen met ketenpartners als gebiedsteam, scholen, VNN, GGZ, zorg en veiligheidshuis Fryslân, maatschappelijk werk, jongerenwerk, etc.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

- Onze inwoners hebben ons op meerdere bijeenkomsten gezien om voorlichting te krijgen over ondermijning in hun specifieke gebied. Daarnaast zijn we op dit gebied zichtbaarder in de media geweest.
- De netwerkbijeenkomsten zorgen ervoor dat jeugdigen die dreigen af te glijden in het criminele, eerder worden gesignaleerd en hulp krijgen die onderliggend is aan hun gedrag.
- Scholieren krijgen Hackshield aangeboden op verschillende plekken zodat ze weerbaarder worden op digitaal vlak.
- Digitaal kwetsbare mensen zijn benaderd en voorgelicht door betrouwbare partners. Daarnaast konden inwoners aanlopen in bijvoorbeeld de winkelstraat of de bieb om voorgelicht te worden over digitale criminaliteit.
- Inwoners en ondernemers zijn getuige geweest van grote controles op ondermijning wat veel zichtbaarheid heeft opgeleverd. Hieruit zijn veel vragen gesteld door inwoners die zijn beantwoord door betrokken partners. Daarnaast is op een zichtlocatie aan het Oost een snackbar gesloten vanwege de vondst van een hennepkwekerij.
- Inwoners en ondernemers met zorgen over de wolf in dit gebied zijn te woord gestaan en geïnformeerd. Waar mogelijk zijn hun hun vragen en zorgen beantwoord. Daarnaast hebben bestuurders en OOV-ambtenaren getroffen veehouders bezocht en gesproken. Dit heeft geleid tot een overleg tussen de gedeputeerde van de provincie Fryslân, de veehouders en de gemeente.
- Door de samenwerking tussen zorg en veiligheid hebben inwoners de juiste hulp gekregen waardoor deze inwoners zich fijner en veiliger voelen. Daarnaast ervaren omwonenden minder overlast en voelen zij zich veiliger. Door de juiste uitleg wordt er veelal begrip ervaren voor de lange tijd dat ingrijpen vaak kost.

Beleidskaders

- Integraal veiligheidsbeleid 2023-2026
- Beleidsplan Crisisbeheersing 2019-2022

Belangrijkste afwijkingen programma 1

Wat heeft het ons gekost

x € 1.000

Wat heeft het ons gekost?	Rekening 2023	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2024	Verschil
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-1.886	-1.963	-2.067	-2.003	64 V
1.2 Openbare orde en veiligheid	-564	-486	-503	-512	- 9 N
Totaal Lasten	**-2.450**	**-2.449**	**-2.570**	**-2.515**	**55 V**
Saldo van baten en lasten	**-2.450**	**-2.449**	**-2.570**	**-2.515**	**55 V**
Mutatie reserves					
Toevoegingen	**-435**	**-**	**-**	**-**	**-**
Onttrekkingen	**936**	**-**	**-**	**-**	**-**
Mutatie reserves	**501**	**-**	**-**	**-**	**-**
Resultaat	**-1.949**	**-2.449**	**-2.570**	**-2.515**	**55 V**

Tabel belangrijkste afwijkingen

x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen Programma 1	Verschil
Crisisbeheersing en brandweer	64 V
Overige kleine afwijkingen	- 9 N
Totaal afwijkingen	**55 V**

Toelichting belangrijkste afwijkingen

In onderstaand overzicht lichten we afwijkingen > € 25.000 toe.

Taakveld 1.1 Crisisbeheersing en brandweer, voordeel € 64.000

Bij de voorjaarsrapportage 2024 was het budget voor de brandweer verhoogd doordat een hogere bijdrage aan de Veiligheidsregio nodig was, op basis van de begrotingswijziging van de Veiligheidsregio. De verhoging bleek uiteindelijk lager te zijn, dit zorgt voor een voordeel.

Programma 2 | Verkeer en vervoer

We blijven zorgen voor veilige fietspaden, wegen en kruisingen.

Thema 2.1 Verkeer en vervoer

Wat willen we bereiken

- We houden onze gemeente goed bereikbaar en investeren in een goed en veilig wegennet.
- We willen dat alle verkeersdeelnemers veilig gebruik kunnen maken van onze infrastructuur.
- We willen mobiliteit verduurzamen.

Wat hebben we bereikt

De gemeente heeft de infrastructuur in de openbare ruimte onderhouden. We hebben ingezet op de verbetering van de kwaliteit van de voet- en fietspaden en de wegen. In 2024 is de uitvoering van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV) voortgezet. De startnotitie duurzame mobiliteit is aangeboden aan de raad.

Wat hebben we ervoor gedaan

Mobiliteit en bereikbaarheid

- We hebben onze permanente verkeerseducatie voortgezet en zijn blijven sturen op gedragsbeïnvloeding, waaronder bewustwording en handhaving.
- We hebben ons ingezet ons voor een goed netwerk van openbaar vervoer. Daarnaast is ingezet op snelle verbindingen in de regio waaronder de Lelylijn.
- We hebben het fietsgebruik gestimuleerd door te zorgen voor voldoende voorzieningen voor fietsen.

Onderhoud wegen, civieltechnische kunstwerken en openbare verlichting

- De MOP wegen 2024-2028, planjaar 2024 is uitgevoerd.
- De MOP civieltechnische kunstwerken 2023-2027, planjaar 2024 is uitgevoerd.
- Er zijn diverse maatregelen uit het SPV uitgevoerd. Hiermee hebben we gezorgd voor veiligere wegen.
- De MOP openbare verlichting 2024-2027 is geactualiseerd en vastgesteld, planjaar 2024 is uitgevoerd.
- Het budget voor onderhoud en vervanging van oevervoorzieningen is structureel opgenomen in de programmabegroting.

Wat heeft de inwoner ervan gemerkt

De gebruikers merken dat de kwaliteit en veiligheid behouden blijft of vergroot is. Dit door het uitvoeren van klein- en grootschalig onderhoud (in combinatie met bijvoorbeeld maatregelen vanuit het SPV) aan verhardingen, bermen, bruggen, openbare verlichting en oevervoorzieningen. Inwoners merken dat er verkeerseducatieprojecten worden aangeboden. Bij deze projecten is aandacht besteed aan voorlichting, educatie, veiligheidsbewustzijn en verkeersveiligheid.

Beleidskaders

- Strategisch Plan Verkeersveiligheid
- Omgevingsvisie
- Programma Duurzaamheid

Belangrijkste afwijkingen programma 2

Wat heeft het ons gekost

x € 1.000

Wat heeft het ons gekost?	Rekening 2023	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2024	Verschil
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
2.1 Verkeer en vervoer	-3.802	-3.239	-7.134	-4.578	2.556 V
2.4 Economische havens en waterwegen	-9	-	-	-	-
Totaal Lasten	**-3.811**	**-3.239**	**-7.134**	**-4.578**	**2.556 V**
Baten					
2.1 Verkeer en vervoer	489	58	236	431	194 V
Totaal Baten	**489**	**58**	**236**	**431**	**194 V**
Saldo van baten en lasten	**-3.323**	**-3.181**	**-6.898**	**-4.147**	**2.751 V**
Mutatie reserves					
Toevoegingen	**-**	**-**	**-**	**-2.219**	**- 2.219 N**
Onttrekkingen	**-**	**-**	**2.583**	**2.238**	**- 345 N**
Mutatie reserves	**-**	**-**	**2.583**	**19**	**- 2.564 N**
Resultaat	**-3.323**	**-3.181**	**-4.315**	**-4.128**	**187 V**

Tabel belangrijkste afwijkingen

x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen Programma 2	Verschil
Verharding	242 V
Algemene reserve	- 219 N
Wijkvernieuwing Haerenkwartier	2.000 V
Kapitaalreserve	- 1.785 N
Algemene reserve	- 215 N
Fietsverbinding Waskemeer	49 V
Algemene reserve	- 49 N
Verkeersveiligheid	296 V
Algemene reserve	- 296 N
Verkeersveiligheid algemeen	39 V
Mobiliteitsvisie	17 V
Investeringswerken	157 V
Overige kleine afwijkingen	- 49 N
Totaal afwijkingen	**187 V**

Toelichting belangrijkste afwijkingen

In onderstaand overzicht lichten we afwijkingen > € 25.000 toe.

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer, voordeel € 2.751.000

Verharding, voordeel € 242.000

Door weersomstandigheden is niet al het budget voor de MOP wegen besteed. Conform afspraken wordt dit budget (€ 219.000*) toegevoegd aan de algemene reserve zodat het beschikbaar blijft voor volgend jaar. Daarnaast was de vergoeding voor glasvezelaanleg hoger.

*Algemene reserve, nadeel € 219.000**

Het restant van het budget MOP wegen wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

*Wijkvernieuwing Haerenkwartier, voordeel € 2.000.000**

Er is € 2 miljoen beschikbaar voor de wijkvernieuwing van het Haerenkwartier. Deze investering is in 2024 afgerond. De werkelijke lasten waren € 1.785.000. Dit budget wordt overgebracht van de reserve strategische projecten naar de kapitaalreserve. Dit geldt als dekking van de kapitaallasten voor de komende jaren. Het restantbudget valt vrij en wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

*Kapitaalreserve, nadeel € 1.785.000**

De onttrekking uit de algemene reserve voor het Haerenkwartier heeft plaatsgevonden. Het budget wordt overgebracht naar de kapitaalreserve. Zie ook hierboven.

*Algemene reserve, nadeel € 215.000**

De werkelijke lasten voor het Haerenkwartier waren lager dan geraamd. Het restantbudget gaat van de reserve strategische projecten naar de algemene reserve.

Fietsverbinding Waskemeer, voordeel € 49.000
Voor de fietsverbinding in Waskemeer was € 220.000* beschikbaar. De werkelijke lasten waren lager doordat het plan een iets andere invulling heeft gekregen. In plaats van een fietspad zijn verkeersmaatregelen (zoals wegversmallingen) genomen als gevolg van overleg met het dorp. Dit zorgt voor een lagere onttrekking aan de algemene reserve. Het restant valt vrij en blijft in de algemene reserve.

*Algemene reserve, nadeel € 49.000**
Een lagere onttrekking uit de algemene reserve voor de fietsverbinding Waskemeer.

*Verkeersveiligheid, voordeel € 296.000**
In de raadsvergadering van 15 februari 2022 is € 500.000 beschikbaar gesteld voor het verbeteren van de verkeersveiligheid. Op grond van een plan van aanpak worden de maatregelen uitgevoerd. Er zijn inmiddels vanuit de door u beschikbaar gestelde middelen meerdere projecten die bijdragen aan de verkeersveiligheid binnen onze gemeente afgerond, zoals o.a. de Nanningaweg en Prandinga in Oosterwolde, de Leidijk en de Compagnosweg in Waskemeer, de Bosberg in Appelscha en de Oude Tramweg in Donkerbroek. De werkelijke last in 2024 was € 47.000. Het restant van € 296.000 blijft in de algemene reserve beschikbaar voor volgend jaar.

*Algemene reserve, nadeel € 296.000**
Lagere onttrekking voor verkeersveiligheid.

Verkeersveiligheid algemeen, voordeel € 39.000
Er is een voordeel omdat in 2023 een te hoog bedrag als vooruitontvangen op de balans was opgenomen. Dit valt nu vrij.

*Mobiliteitsvisie, voordeel € 17.000**
Er is een voordeel op het budget van de mobiliteitsvisie. Het proces om hier uitvoering aan te kunnen geven is vertraagd. We stellen voor om via resultaatsbestemming het budget beschikbaar te houden voor 2025.

Investeringswerken, voordeel € 157.000
Voor twee investeringen, Harenkwartier en Verkeerplan Donkerbroek, zijn afschrijvingen in de begroting opgenomen. Voor het Haerenkwartier is ook ter dekking van de afschrijving een onttrekking uit de Kapitaalreserve opgenomen. Deze is ook niet gerealiseerd (zie programma 0, daar is het een nadeel). Het verkeersplan is nog niet in uitvoering.

* Maakt onderdeel uit van de incidentele baten en lasten.

Programma 3 | Economie

We blijven inzetten op een kwalitatief goede en toekomstbestendige woningvoorraad en toegang tot nieuwe bedrijfslocaties. Daarnaast willen we inzetten op het versterken en verduurzamen van recreatie en toerisme, bij voorkeur in regionale samenwerking en verbinding.

De Omgevingswet is op 1 januari 2024 in werking getreden. Met de komst van de Omgevingswet wordt het huidige omgevingsrecht overzichtelijker, worden regels eenvoudiger en kunnen we procedures veel sneller doorlopen. Met de nieuwe instrumenten zoals de Omgevingsvisie, het Omgevingsplan en het Programma kan de gemeente straks in beleid en uitvoering sturen en monitoren om een gezonde en veilige fysieke leefomgeving richting haar inwoners te waarborgen.

Thema 3.1 Economie

Wat willen we bereiken

We willen een gunstig vestigingsklimaat in onze gemeente bevorderen om een gezonde lokale duurzame economie te versterken. Bedrijven die zich in onze gemeente willen vestigen, moeten er op kunnen rekenen dat wij kwaliteit leveren. We willen dat er voldoende ruimte is voor de groei van onze bedrijven, passend binnen het streven van een CO2 neutrale gemeente in 2030. Hiervoor moet er uitbreiding plaatsvinden van onze bedrijventerreinen.

We willen investeren in de ontwikkelingen in de arbeidsmarkt met aandacht voor de mismatch tussen vraag en aanbod. We willen dat het Centrumplan Oosterwolde wordt afgerond. In het winkelgebied van Oosterwolde blijven we werken aan het versterken van het winkelhart Oosterwolde.

Wat hebben we bereikt

In 2024 hebben we op het bedrijventerrein Venekoten nog kavels aangeboden en verkocht. In de loop van 2025 zullen hier zich nieuwe bedrijven gaan vestigen. Daarnaast zullen we in 2025 een onderzoek naar de vraag en aanbod van bedrijventerreinen uitvoeren.

Wat hebben we ervoor gedaan

Door kavels via de gemeentelijke website aan te bieden en een uitgifteprotocol op te stellen, trekken we bedrijven aan wat de werkgelegenheid binnen de gemeentegrens behoudt.

Ten aanzien van het centrum is er in het vierde kwartaal gestart met het verlengen van het bestaande BIZ-centrumgebied. Door een goede samenwerking met eigenaren en huurders in het centrum is de leegstand tot een minimum beperkt.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

- Bedrijven en de daarmee gepaard gaande werkgelegenheid blijven binnen de gemeente.
- In het centrum is weinig tot geen leegstand. Er zijn veel activiteiten en door de samenwerking met ondernemers in het centrum is er draagvlak.

Beleidskaders

- Actieplan Oosterwolde De Nieuwe Winkelstraat
- Samenwerken aan een krachtig en prachtig winkelgebied van Oosterwolde
- Strategisch beleidsplan arbeidsmarktregio Zuidoost Friesland.

Belangrijkste afwijkingen programma 3

Wat heeft het ons gekost

x € 1.000

Wat heeft het ons gekost?	Rekening 2023	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2024	Verschil
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
3.1 Economische ontwikkeling	-89	-93	-93	-91	2 V
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-44	-273	-1.469	-338	1.131 V
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-272	-192	-192	-184	8 V
3.4 Economische promotie	-292	-233	-228	-335	- 107 N
Lasten	**-696**	**-790**	**-1.981**	**-947**	**1.033 V**
Baten					
3.1 Economische ontwikkeling	25	-	-	-	-
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	52	281	2.474	499	- 1.975 N
3.4 Economische promotie	566	450	490	640	150 V
Baten	**643**	**731**	**2.964**	**1.138**	**- 1.825 N**
Saldo van baten en lasten	**-53**	**-58**	**983**	**191**	**- 792 N**
Mutatie reserves					
Toevoegingen	**-688**	**-**	**-1.016**	**-410**	**606 V**
Onttrekkingen	**1.269**	**-**	**692**	**268**	**- 424 N**
Mutatie reserves	**581**	**-**	**-324**	**-142**	**182 V**
Resultaat	**528**	**-58**	**659**	**49**	**- 610 N**

Tabel belangrijkste wijzigingen

x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen Programma 3	Verschil
Economische promotie	43 V
Algemene reserve	- 655 N
Overige kleine afwijkingen	2 V
Totaal afwijkingen	**- 610 N**

Toelichting belangrijkste wijzigingen

In onderstaand overzicht lichten we afwijkingen > € 25.000 toe.

Taakveld 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Ontwikkelplannen, inclusief grondexploitatie Industrieterreinen, € 0 (resultaat neutraal)

Dit bestaat uit twee onderdelen: één ervan heeft invloed op het rekeningsresultaat en de ander niet. Invloed op het rekeningsresultaat is de jaarlijkse actualisatie van de omvang van de reserve grondexploitatie. De omvang van de reserve is gebaseerd op de risico's met betrekking tot de toekomstige verkopen voor de komende vijf jaar en de huidige boekwaarde van de complexen. Sinds 2022 is de omvang van de reserve niet via de gebruikelijke actualisatie bepaald. Ook voor 2024 stellen wij voor deze lijn te volgen.

De grondexploitatie is in administratief opzicht een sluitend systeem. Het saldo van de baten en lasten, na winstneming via de reserve, wordt verrekend met de boekwaarde op de balans. De afname (de lasten zijn lager dan de baten) van de boekwaarde is € 279.000:

- Resultaat uit reguliere baten en lasten € 459.000 (afname boekwaarde). In 2024 zijn er twee kavels bij Venekoten verkocht.
- Toevoeging aan de reserve (toename boekwaarde) in verband met winstneming volgens de POC-methode (percentage of completion) € 179.000. Door de verkopen wordt de winstneming ook hoger.

Taakveld 3.4 Economische promotie, voordeel € 43.000

Dit komt hoofdzakelijk door hogere baten toeristenbelasting van € 34.000. Het aantal overnachtingen was hoger dan waar we rekening mee hadden gehouden.

*Algemene reserve, nadeel € 655.000**

Toevoeging en lagere onttrekking voor de omgevingswet. Zie toelichting programma 8.

* Maakt onderdeel uit van de incidentele baten en lasten.

Programma 4 | Onderwijs

Jeugdigen (-9 maand tot 23 jaar) groeien gezond en veilig op en hebben gelijke kansen om zich optimaal te ontwikkelen. Inwoners vinden 'Goed Opgroeien' een belangrijk thema. Daarnaast hebben we veel wettelijke taken op dit terrein. Voor de Opgave Goed Opgroeien zijn in de Visie op Samenleven (oktober 2019) vier maatschappelijke effecten (L t/m O) benoemd waar gemeente, organisaties, bedrijven en inwoners samen aan willen werken.

Thema 4.1 Onderwijs

Wat willen we bereiken

- Maatschappelijk effect L. Jeugdigen ontwikkelen zich optimaal.
- Uit het collegeakkoord: We willen dat kinderen zich kunnen ontwikkelen in goede gezondheid en in een veilige en stimulerende omgeving.
- Uit het collegeakkoord: We vergroten de kansengelijkheid door onderwijsachterstanden bij kinderen en jongeren tegen te gaan.
- Handhaven van de kwaliteit en bereikbaarheid van de huisvesting van het onderwijs. Borgen van de samenwerking met het onderwijs. Dit binnen de kaders van het Rijk.

Wat hebben we bereikt

Maatschappelijk effect L: Jeugdigen ontwikkelen zich optimaal

L1. Jeugdigen krijgen optimaal de kans om talenten te ontplooien (faciliteren)

- Er waren voldoende kindplaatsen voor deelname aan peuterspeelgroepen, het aanbod Voorschoolse Educatie (VVE) en kinderopvang.
- Het aantal deelnemende peuters aan peuterspeelgroepen en VVE lag in 2024 iets hoger dan voorgaande jaren. Meer informatie hierover volgt in het jaarverslag van Scala.
- De betrokkenheid van ouders/verzorgers bij het aanbod peuterspeelgroepen en VVE is in 2024 toegenomen.
- Op verschillende manieren waren er gezamenlijke bijeenkomsten voor professionals werkzaam in peuterspeelgroepen, kinderopvang en onderwijs. Ook waren er op dorpsniveau *doorgaandelijn* gesprekken.
- Comprix, Scala en gemeente hebben in 2024 gewerkt aan de planvorming voor de pilot PeuterPlus Ooststellingwerf.
- Gedurende het jaar waren er in Haulerwijk, Appelscha en Oosterwolde activiteiten in het kader van naschools aanbod. Kinderen uit de gehele gemeenten konden hieraan deelnemen en zo kennismaken met kunst, cultuur, muziek, dans, sport en spel. Het aanbod wordt verzorgd door lokale ondernemers, verenigingen, hobbyisten, kunstenaars, muzikanten, ouders en vrijwilligers.

L2. Jeugdigen gaan naar school (regisseren)

- Er waren 3.652 leer- en kwalificatieplichtige leerlingen (van 5 tot 18 jaar) woonachtig in Ooststellingwerf.
- Er was extra aandacht voor de schoolgang van nieuwkomers (statushouders, Oekraïners). De aanpak heeft geleid tot een toename in de schoolgang onder deze doelgroep.
- Het afgelopen schooljaar is er over de gehele linie van verzuim sprake van een toename van het aantal verzuimmeldingen. Scholen melden beter. Deze meldingen zijn meestal opgevolgd door gesprekken tussen leerplichtambtenaar, zorg-coördinator van de school en de leerling en ouders. Vaak resulteert dit in een reguliere schoolgang. Daar waar nodig is onderwijsondersteuning of zorg ingezet.
- Er is een lichte toename in het aantal aanvragen van vrijstelling van de Leerplichtwet op basis van artikel 5b (bedenking/levensbeschouwing). Deze jeugdigen ontvangen thuisonderwijs. Aanleiding is de levensbeschouwing van ouders. In 2024 hebben we de aanvragers uitgenodigd voor een gesprek op basis van hoor en wederhoor. Ook is gewezen op het recht van kinderen om te leren en het ontwikkelen van basisvaardigheden. De rijksoverheid heeft wetgeving in voorbereiding om meer en beter toezicht te houden op kinderen die thuisonderwijs ontvangen.

L3. Jeugdigen halen een startkwalificatie (regisseren)

- Het aantal thuiszitters is in Ooststellingwerf nagenoeg gelijk gebleven aan voorgaande jaren. Regionaal en landelijk is er sprake van een toename.
- Meer voortijdig schoolverlaters (leerlingen die zonder een startkwalificatie school verlaten) stromen uit naar werk. In 2024 is door de coaches van het Doorstroompunt vooral ingezet op uitstroom naar duurzame arbeidsplaatsen. Een duurzame arbeidsplaats biedt de voortijdig schoolverlater de kans om vanuit een bedrijf scholing te volgen wat uiteindelijk leidt tot een diploma. Bijvoorbeeld 4 dagen werken en 1 dag school. De groep voortijdig schoolverlaters bestaat uit leerlingen uit het voortgezet onderwijs en MBO.
- Meer informatie over de resultaten met betrekking op leerplicht volgt in het jaarverslag (Q2 2025).
- Zie ook programma 6, thema 6.3 Goed Opgroeien en programma 7, thema 7.1 Gezondheid.

L4. Jeugdigen zijn taalvaardig (spreken, lezen, schrijven) (regisseren)
- Bij het onvoldoende beheersen van de Nederlandse (school-) taal was er voor 6-12 jarigen aanbod bij de Taalschool in Drachten. Voor 12-18 jarigen was er de Internationale Schakelklas in Drachten. Deze laatste groep reist zelfstandig met het openbaar vervoer.
- In OWO-verband is op een aantal basisscholen ervaring opgedaan met de aanpak 'effectief leesonderwijs'. Een andere aanpak is nodig om het leesplezier van jeugdigen te vergroten en behouden om laaggeletterdheid te voorkomen.
- In de bibliotheek is er aanbod voor laaggeletterden. Het aantal deelnemers NT2 (Nederlands als tweede taal) is in 2024 toegenomen. Het aantal deelnemers NT1 (Nederlands als eerste taal) blijft echter zorgelijk.
- Er zijn netwerkbijeenkomsten geweest NT1 en NT2.

L5. Jeugdigen en ouders ervaren dat de school en zorg samenwerken om hen optimaal te begeleiden (regisseren)
- Vanuit de gedeelde opdracht 'zorg voor jeugdigen' werken onderwijs en gemeente (leerplicht en gebiedsteam) samen aan een passend aanbod (onderwijs-zorg). Ouders worden door school betrokken bij zorgvraagstukken over hun kind (regisseren).

Accommodatiebeleid in combinatie met een Integraal Huisvesting Plan Onderwijs.
Met de schoolbesturen is in gezamenlijkheid een visie op de onderwijshuisvesting ontwikkeld om een schoolgebouwenbestand te realiseren die toekomstbestending en duurzaam is.

Wat hebben we ervoor gedaan

In april 2024 is Doe Agenda L Goed Opgroeien vastgesteld. Dit vormt het kader voor de verschillende vraagstukken met betrekking tot jeugdigen in onze gemeente.

L1. Jeugdigen krijgen optimaal kans om talenten te ontplooien (faciliteren)
We zorgen voor voldoende kindplaatsen peuteropvang en VVE en een goede spreiding van dit aanbod in de gemeente. Op deze manier is er altijd wel een voorschools aanbod in de buurt. We subsidiëren peuteropvang (2-4 jarigen) waardoor alle ouders financieel in staat zijn om gebruik te maken van het aanbod. We houden toezicht op de kwaliteit van de peuteropvang en de kinderopvang in onze gemeente (wettelijke taak).

Voor het vergroten van de ouderbetrokkenheid is er in 2024 een andere invulling gegeven aan VVE-Thuis. Op één peuterspeelgroep is gestart met een pilot waarbij alle ouders uitgenodigd werden om bij het breng- of haalmoment deel te nemen aan een informatieactiviteit. Ouders kregen uitleg over het thema, de activiteiten en de peuters konden laten zien wat ze hadden gedaan. Op deze wijze is er interactie tussen pedagogen, ouders en peuters. Ouders kregen vervolgens materialen mee om thuis nog aan de slag te kunnen met de peuter. Deze aanpak heeft geleid tot een grote deelname en betrokkenheid van ouders. Het heeft er tevens toe geleid dat op nagenoeg alle peuterspeelgroepen met VVE dezelfde aanpak is doorgevoerd.

Vanuit het plan Gemeentelijk Onderwijs Achterstanden Beleid (GOAB) Spelenderwijs zijn er in OWO-verband een tweetal scholingsbijeenkomsten georganiseerd voor pedagogen en leerkrachten. Er zijn doorgaande lijngesprekken gevoerd op wijk-dorpsniveau. Voorschoolse voorzieningen, GGD en onderwijs stemmen aanbod en zorg op elkaar af. We vergroten onderwijskansen door preventief aanbod zoals het consultatiebureau (JGZ/GGD), peuteropvang, stapprogramma's en integrale vroeghulp.

In 2024 is door Comprix, Scala en gemeente gewerkt aan het opstellen van een plan voor de pilot PeuterPlus. Deze voorzieningen biedt peuters met een ondersteuningsbehoefte een aanbod die niet in het reguliere aanbod geboden kan worden. De PeuterPlus start in 2025.

L2. Jeugdigen gaan naar school (regisseren)
Onze leerplichtambtenaar was het afgelopen jaar veelvuldig in gesprek met scholen, zorgpartijen en ouders om thuiszitten, voortijdig schoolverlaten te voorkomen en 'uitvallers' te ondersteunen en begeleiden. Het afgelopen jaar zijn we gestart met het voeren van gesprekken met ouders die een aanvraag voor ontheffing van de leerplicht hebben gedaan. Dit geeft inzicht in beweegredenen van ouders. Maar laat ook zien dat we betrokken zijn.

We verzorgen leerlingenvervoer voor leerlingen die ver moeten reizen naar de meest nabije toegankelijke school.

L3. Jeugdigen halen een startkwalificatie (regisseren)
Vanuit de samenwerkingsovereenkomst Leerplicht (2019) werken het Doorstroompunt en zeven gemeenten (leerplicht, gebiedsteam) samen met het voortgezet onderwijs en MBO aan het bieden van kansen voor jeugdigen om een startkwalificatie te behalen. We werken hieraan door:

- Inzet van consulenten leerplicht en Doorstroomcoaches die jongeren begeleiden als er sprake is van verzuim.
- Begeleiding van voortijdige schoolverlaters naar (een andere) school of werk.
- Loopbaanoriëntatie en -begeleiding voor zogenaamde loopbaantwijfelaars.
- Monitoring en indien nodig begeleiding van kwetsbare jongeren.
- Ondersteunen en monitoren van jongeren in een kwetsbare positie (jongeren vanuit het vso, pro, isk, vmbo-bb en entree) die een vervolgstap maken binnen het onderwijs, of uitstromen richting werk of dagbesteding.

Vanuit de samenwerking is er sinds 2024 een regionale leerplichtcoördinator en zijn de BOA taken ondergebracht bij Smallingerland/doorstroompunt. In het nog komende leerplichtverslag (tweede kwartaal 2025) zal nader worden ingegaan op de inzet van het Doorstroompunt en het actieplan.

L4. Jeugdigen zijn taalvaardig (spreken, lezen, schrijven) (regisseren)
Om laaggeletterdheid te voorkomen is bij de jongste jeugd al extra aanbod in de vorm van VVE en stapprogramma's. In OWO-verband is op een aantal basisscholen ervaring opgedaan met de aanpak 'effectief leesonderwijs'. Een andere aanpak is nodig om het leesplezier van jeugdigen te vergroten en/of te behouden, om laaggeletterdheid te voorkomen. Er wordt gewerkt aan een plan om deze aanpak op alle basisscholen door te voeren. In de aanpak werken scholen en bibliotheken samen.

Als er al sprake is van laaggeletterdheid zijn er scholingsmogelijkheden via de bibliotheek. Om de doelgroep NT1 beter te bereiken is het wenselijk om het aanbod naar de plek te brengen waar deze doelgroep werkt of samenkomt. Dit wordt in 2025 verder uitgebreid.

In 2024 is de aanpak 'Voel je goed', werken aan je eigen ontwikkeling, ondergebracht bij de bibliotheek. Het verbeteren van taalvaardigheden is één van de onderdelen in deze aanpak.

L5. Jeugdigen en ouders ervaren dat de school en zorg samenwerken om hen optimaal te begeleiden (regisseren)
Bij problemen is het belangrijk dat kinderopvang, peuteropvang, basisonderwijs, voortgezet onderwijs, gebiedsteam, voorliggende voorzieningen en jeugdhulp goed samenwerken. We faciliteren en stimuleren deze samenwerking.

Accommodatiebeleid in combinatie met het Integraal Huisvesting Plan Onderwijs
Op 4 juli 2023 had de raad een werkbijeenkomst over het vervolg van het accommodatiebeleid en zijn vijf denkrichtingen/scenario's besproken. Op 31 oktober 2023 stelde de raad de Startnotitie Accommodatiebeleid geamendeerd vast.

In 2023/2024 zijn alle schoolgebouwen in samenwerking met de schoolbesturen geschouwd en beoordeeld. Op basis hiervan is een prioritering door de Stuurgroep vastgesteld; verdeeld in vervangende nieuwbouw of verduurzamen/renoveren. Het gaat nog niet om een prioritering in tijd.

Deze uitkomst is meegenomen door het college bij het opstellen van haar voorkeursscenario accommodatiebeleid & huisvestingsplan onderwijs dat in september 2024 in de raad is behandeld. Dit leidde tot het besluit om het voorkeursscenario uit te werken en in aanvulling daarop nog drie specifieke onderzoeken te starten namelijk naar het Bosbad Appelscha, scenario's naar de sporthal en de scholen in Appelscha en een MFA in Oosterwolde.

In november 2024 werd een motie aangenomen om de onderzoeksopdracht voor het MFA Oosterwolde te wijzigen.
Eind 2024 startten de betreffende onderzoeken. Verwachting is dat de raad in juni 2025 integraal kan besluiten over het Integraal Huisvesting Plan Onderwijs en het accommodatiebeleid, inclusief een concrete planning voor investeringen in de eerste vier jaren, een doorkijk naar de middellange termijn (= 5 tot < 15 jaar) en een doorkijk naar de lange termijn (> 15 jaar).

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

L. Jeugdigen ontwikkelen zich optimaal
Ouders zijn verantwoordelijk voor de zorg van hun kind/kinderen. Daar waar nodig is er ondersteuning mogelijk en werken we aan kansengelijkheid. Ouders merken dit bijvoorbeeld vanuit het consultatiebureau, de inzet van opvoedondersteuning, de Stapprogramma's en het naschools aanbod.

Accommodatiebeleid in relatie tot Integraal Huisvesting Plan
Na het vaststellen van het beleid start de uitvoering en in die fase wordt het merkbaar.

Beleidskaders

- Visie op samenleven 2020-2024
- Accenten en Afbouwpunten Visie op Samenleven, januari 2024
- Doe Agenda L Goed opgroeien 2024
- Spelenderwijs (beleidsplan GOAB) 2020
- Verordening leerlingenvervoer Ooststellingwerf 2023
- Wet op het Primair-, Speciaal en Voortgezet (speciaal) Onderwijs
- Lokale Educatieve Jeugd Agenda (dynamisch)
- Subsidieregeling peuterspeelgroepen
- Integraal Huisvesting Plan

Belangrijkste afwijkingen programma 4

Wat heeft het ons gekost

x € 1.000

Wat heeft het ons gekost?	Rekening 2023	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2024	Verschil
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
4.2 Onderwijshuisvesting	-1.711	-1.370	-1.405	-1.409	- 5 N
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-2.047	-1.951	-2.260	-2.069	191 V
Totaal Lasten	**-3.758**	**-3.320**	**-3.665**	**-3.479**	**187 V**
Baten					
4.2 Onderwijshuisvesting	538	216	248	245	- 4 N
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	641	447	834	639	- 194 N
Totaal Baten	**1.179**	**664**	**1.082**	**884**	**- 198 N**
Saldo van baten en lasten	**-2.579**	**-2.657**	**-2.583**	**-2.595**	**- 12 N**
Mutatie reserves					
Toevoegingen	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	-	-	**24**	**24**	-
Mutatie reserves	-	-	**24**	**24**	-
Resultaat	**-2.579**	**-2.657**	**-2.559**	**-2.571**	**- 12 N**

Tabel belangrijkste afwijkingen

x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen Programma 4	Verschil
Leerlingenvervoer	- 56 N
Onderwijsachterstandenbeleid	39 V
Peuterspeelzaalwerk	26 V
Overige kleine afwijkingen	- 21 N
Totaal afwijkingen	**- 12 N**

Toelichting belangrijkste afwijkingen

In onderstaand overzicht lichten we afwijkingen > € 25.000 toe.

Taakveld 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Leerlingenvervoer, nadeel € 56.000

Het leerlingenvervoer heeft een nadeel van € 56.000, waarvan € 41.000 wordt veroorzaakt door het vervoer van Oekraïense leerlingen en andere nieuwkomers (kinderen die korter dan een jaar in Nederland wonen en de Nederlandse taal nog moeten leren). Bij de najaarsrapportage 2024 en de begroting 2025 is een besparing van € 100.000 ingeboekt. Achteraf blijkt deze besparing te hoog, met name vanwege de instroom van nieuwkomers. In de voorjaarsrapportage 2025 stellen we daarom voor om het budget structureel te verhogen.

Onderwijsachterstandenbeleid, voordeel € 39.000

Van de specifieke uitkering 'inhalen covid-19 gerelateerde onderwijsvertragingen' mocht een bedrag van € 39.000 uit 2022 alsnog worden aangemerkt als besteding. Dit leidt tot een incidenteel voordeel van € 39.000 in het jaar 2024.

Peuterspeelzaalwerk, voordeel € 26.000

Er is een incidenteel voordeel van € 26.000 ontstaan vanwege een subsidieafrekening over het jaar 2023.

Programma 5 | Sport, cultuur en recreatie

We hebben een gevarieerde basis van activiteiten op het gebied van kunst en cultuur en we streven ernaar om nog meer doelgroepen te bereiken. Dat geldt ook voor sport. We ondersteunen diverse organisaties en activiteiten op het gebied van bewegen en sport. Recreatie en toerisme zijn belangrijk voor onze gemeente, met de natuurgebieden Drents Friese Wold en Fochteloërveen. Appelscha (en omgeving) is een belangrijke toeristische locatie voor de recreatieve ontwikkeling van de regio. Voor het openbaar groen geldt dat we een veilige en goed onderhouden openbare ruimte hebben die toekomstbestendig is ingericht.

Thema 5.1 Sport en cultuur

Wat willen we bereiken

Maatschappelijk effect G. Mensen maken gebruik van de sociale, culturele en sportinfrastructuur.

Wat hebben we bereikt

Maatschappelijk effect G. Mensen maken gebruik van de sociale, culturele en sportinfrastructuur

(Informatie over de sociale infrastructuur (ontmoeten en ontmoetingsplekken) vindt u bij Thema 6.1 Samenleven)

- Er is een divers aanbod aan culturele activiteiten en instellingen. We willen daarin met name de moeilijker bereikbare doelgroepen beter bereiken, zoals jongeren, ouderen, nieuwkomers en inwoners met een kleine beurs. Daarom zijn we in 2024 volop aan de slag gegaan met het mogelijk maken van een culturele Bruisplek en met een beter bereik van de dienstverlening van de bibliotheek.
- Daarnaast zijn we als gevolg van taalbeleid van de provincie Friesland ons gaan bezinnen op het bevorderen en beschermen van het Stellingwerfs ten opzichte van het Fries in onze gemeente. We willen een gelijke en gelijkwaardige toegang tot beide talen bereiken.
- Het Inclusiepanel is betrokken bij de themagroep 'Inclusief sporten en bewegen' van het Lokaal Sport Akkoord.
- Er is meer samenwerking tussen verenigingen bij het organiseren van activiteiten.

Wat hebben we ervoor gedaan

Maatschappelijk effect G. Mensen maken gebruik van de sociale, culturele en sportinfrastructuur

(Informatie over de sociale infrastructuur (ontmoeten en ontmoetingsplekken) vindt u bij Thema 6.1 Samenleven)

- Er is een bedrijfsplan culturele Bruisplek gemaakt en deze is doorontwikkeld tot een plan voor nieuwbouw van het Dorpshuis De Miente, samen met de culturele Bruisplek. Deze plannen zijn in september gevoegd in het accommodatiebeleid van de gemeente. De Bruisplek wordt ook een instelling waarin culturele partijen samenwerken aan een culturele programmering voor de gehele gemeente.
- Er zijn resultaatafspraken met de st. Bibliotheek Zuidoost Friesland gemaakt over hun extra activiteiten op het gebied van de educatieve bibliotheek (doorgaande leeslijn) en de maatschappelijke bibliotheek (aanpak laaggeletterdheid en basisvaardigheden).
- We zijn in gesprek met de provincie Friesland over ons taalbeleid en beraden ons op een betere bescherming van het Stellingwerfs ten opzichte van het Fries. Er is een start gemaakt met het verwoorden van nieuw beleid.
- Er is regelmatig overleg tussen gemeenten en voorzitters van voetbalverenigingen over vrijwilligersbeleid, drugs- en -alcohol en rookpreventie, sociale veiligheid.
- Vanuit budget Lokaal Sport Akkoord zijn subsidies verstrekt voor sport- en beweegactiviteiten.

Wat heeft de inwoner ervan gemerkt

Maatschappelijk effect G. Mensen maken gebruik van de sociale, culturele en sportinfrastructuur

(Informatie over de sociale infrastructuur (ontmoeten en ontmoetingsplekken) vindt u bij Thema 6.1 Samenleven)

- Er is zicht op de realisatie van dorpshuis en een culturele Bruisplek in Oosterwolde. De eerste stappen op weg naar samenwerking in cultureel aanbod voor de gemeenten in het geheel, zijn gezet.
- De dienstverlening van de bibliotheek is op het gebied van educatie en maatschappelijke dienstverlening beter bereikbaar geworden. Er is een functionerend digitaalhuis, een informatieloket digitale overheid, er zijn taallessen voor Oekraïense vluchtelingen. Er zijn verbeteringen toegepast in de Bibliotheek op school (dBos), met name in de begeleiding van de leerkrachten.
- Bij nieuw taalbeleid hoort een participatietraject. Dit zal worden gestart na besluit over het veranderen van ons huidige taalbeleid.
- De beweegmaand in juni heeft veel inwoners en organisaties gemobiliseerd.

Beleidskaders

- Lokaal Sport- en beweegakkoord (2020)
- Lokaal Sport Akkoord 2023-2026 (herijking)
- Doe-agenda G Iedereen doet en ontmoet 2021-2025

Thema 5.2 Recreatie en openbaar groen

Wat willen we bereiken

Recreatie

Recreatie en toerisme zijn belangrijke pijlers in ons economisch beleid. De natuurgebieden Drents Friese Wold en Fochteloërveen liggen in onze gemeente, waarbij Appelscha (en omgeving) een belangrijke toeristische locatie is voor de recreatieve ontwikkeling van deze regio. Ons doel is:

- Slimme groei van het (duurzame) toerisme in deze regio, een optimale balans tussen een toenemende toeristische druk en de draagkracht van onze leefomgeving. Hiermee willen wij bereiken dat de toeristisch-recreatieve sector tools krijgt aangereikt om toekomstbestendig en kwalitatief verder te professionaliseren, toekomstbestendig te ondernemen en op deze wijze de kwaliteit en aantrekkelijkheid van het gebied verder te vergroten.
- Vitaal, dus duurzaam en toekomstbestendig aanbod van toeristische logies accommodaties.
- Vakantieparken ondersteunen met het toekomstbestendig maken van hun recreatieve functie.
- Gebiedsgerichte ontwikkelingen waar recreatie en toerisme een prominente plek inneemt.
- Dat Ooststellingwerf een aantrekkelijke verblijfslocatie is voor toeristen die de Koloniën van Weldadigheid bezoeken.
- Een goed en uitgebreid voorzieningenniveau op het gebied van routenetwerken voor fietsers, wandelaars, ATB-ers, ruiters en menners.
- Het op orde houden van de voorzieningen aan de Turfroute.
- De Bosbergtoren als toeristische trekpleister voor de hele regio in stand houden.

Openbare ruimte (Groen)

Een veilige en goed onderhouden openbare ruimte die toekomstbestendig is ingericht.

Wat hebben we bereikt

Recreatie

We hebben verder uitvoering gegeven aan de ontwikkeling van toerisme en recreatie. Er ligt een eerste concept van de toeristische ontwikkelvisie recreatie en toerisme.

Openbaar groen

De gemeente heeft de groene openbare ruimte onderhouden en er is onderhoud aan de bomen uitgevoerd.

Wat hebben we ervoor gedaan

Recreatie

- In Zuidoost Friesland verband werken wij samen om het Regio Deal project Recreatie en Toerisme tot uitvoering te brengen. De gemeente Ooststellingwerf is trekker van dit project. De Stichting Toerisme Regiomarketing Zuidoost Friesland (TRZF) heeft verder uitvoering gegeven aan de regionale marketing en (verdere) professionalisering van de sector.
- De Coöperatie Appelscha Regio (CAR) 3.0 heeft de lokale marketing, promotie en ondernemerssamenwerking in onze gemeente verder uitgewerkt binnen het thema Buitensport Walhala. CAR 3.0 doet de exploitatie van de Bosbergtoren, wat gezorgd heeft voor meer bezoekers. De gemeente heeft het onderhoud aan de toren voortgezet.
- We werken samen op het gebied van marketing en promotie, productontwikkeling en gastheerschap bij de Koloniën van Weldadigheid, Unesco Werelderfgoed. Er is gezamenlijk met alle partijen een jaarplaan opgesteld die we verder uitwerken.
- Om de kwaliteit en kwantiteit van het routenetwerk en de toegankelijkheid van het Nationaal Park Drents Friese Wold in stand te houden zijn er gesprekken gevoerd met Staatsbosbeheer over de fietspaden in het Drents Friese Wold.
- We brengen de pilot vitaal vakantiepark De Hildenberg verder in uitvoering.
- Het bezoeken van bedrijven op initiatief van de gemeente is een doorlopend proces. Dit jaar hebben wij (samen met de wethouder) vooral bedrijven bezocht waarmee we in gesprek zijn gegaan over de nieuwe Ontwikkelagenda Recreatie en Toerisme.
- Binnen het fonds van het Recreatieschap zijn middelen toegezegd voor de Ontwikkelagenda Recreatie en toerisme en heeft het Recreatieschap Drenthe wandelpanelen gefinancierd.

Openbaar groen

- We hebben zoveel mogelijk bomen gesnoeid volgens de methode 'categorisch boombeheer'.
- De eikenprocessierups was ook in 2024 aanwezig. We hebben dit in de gaten gehouden en de rups bestreden om de overlast te beperken. Daarnaast hebben we in 2024 een vervolg gemaakt met de proef paringsverstoring van de eikenprocessierups om de plaag beheersbaar te houden.
- We hebben plantvakken en bermen aangepast om daarmee de biodiversiteit te verhogen.
- In het plantseizoen 2024-2025 zijn we verder gegaan met het 1-op-1 herplanten van bomen.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

Recreatie

- Inwoners zijn via het inwonerspanel betrokken bij het opstellen van de Ontwikkelagenda Recreatie & Toerisme.
- Er zijn voor het opstellen van de nieuwe Ontwikkelagenda R&T twee bijeenkomsten voor ondernemers en stakeholders geweest om mee te praten over ontwikkeling van toerisme en recreatie in de gemeente.

Openbaar groen

- Op diverse locaties in de gemeente zijn werkzaamheden uitgevoerd om onveilige situaties met bomen te voorkomen.
- De gebruikers van de openbare ruimte zijn gewaarschuwd voor de aanwezigheid van de eikenprocessierups.
- Er zijn meer bloem- en kleurrijke plantvakken en bermen.

Beleidskaders

- Masterplan Regio Appelscha (2017-2021)
- Structuurvisie Ooststellingwerf 2010-2020-2030 (2009)
- Regionale ontwikkelstrategie Recreatie en Toerisme Zuidoost Friesland
- Notitie Groenbeleid 2011 (Raad januari 2012)
- Beleidsnotitie biodiversiteit gemeente Ooststellingwerf Versie 10 maart 2021, vastgesteld 20 april 2021
- Notitie 'Het behoud van veilige bomen' 2020

Belangrijkste afwijkingen programma 5

Wat heeft het ons gekost

x € 1.000

Wat heeft het ons gekost?	Rekening 2023	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2024	Verschil
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
5.1 Sportbeleid en activering	-289	-235	-222	-232	- 10 N
5.2 Sportaccommodaties	-1.747	-1.796	-2.488	-1.861	627 V
5.3 Cultuurpres. cultuurprod. en cultuurpart	-457	-553	-594	-549	46 V
5.5 Cultureel erfgoed	-127	-140	-210	-172	38 V
5.6 Media	-626	-619	-587	-586	1 V
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-3.537	-3.334	-3.541	-3.476	65 V
Totaal Lasten	**-6.783**	**-6.678**	**-7.643**	**-6.876**	**767 V**
Baten					
5.1 Sportbeleid en activering	218	164	180	187	6 V
5.2 Sportaccommodaties	360	211	732	324	- 409 N
5.5 Cultureel erfgoed	16	14	14	5	- 9 N
5.6 Media	45	20	25	25	0 V
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	106	101	87	170	83 V
Totaal Baten	**744**	**510**	**1.039**	**710**	**- 329 N**
Saldo van baten en lasten	**-6.039**	**-6.169**	**-6.604**	**-6.166**	**438 V**
Mutatie reserves					
Toevoegingen	**-**	**-**	**160**	**-**	**- 160 N**
Onttrekkingen	**-**	**32**	**157**	**242**	**85 V**
Mutatie reserves	**-**	**32**	**317**	**242**	**- 75 N**
Resultaat	**-6.039**	**-6.137**	**-6.287**	**-5.924**	**363 V**

Tabel belangrijkste afwijkingen

x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen Programma 5	Verschil
Sporthallen	191 V
Algemene reserve	- 75 N
Subsidieregeling amateursportverenigingen	32 V
Cultuur	46 V
Cultureel erfgoed	29 V
Bomen	37 V
Pumptrack Oosterwolde	140 V
Overige kleine afwijkingen	- 37 N
Totaal afwijkingen	**363 V**

Toelichting belangrijkste afwijkingen

In onderstaand overzicht lichten we afwijkingen > € 25.000 toe.

Taakveld 5.2 Sportaccommodaties, voordeel € 218.000

Sporthallen, voordeel € 191.000

De lasten zijn lager dan begroot doordat er nog geen lasten zijn geweest voor onderzoeken accommodatiebeleid (budget € 141.000) en doordat de subsidie voor de verduurzaming van het dorpshuis in Elsloo (€ 50.000) nog niet is uitbetaald. Een deel (€ 75.000) van het budget voor onderzoeken is gedekt via de algemene reserve. Dit blijft beschikbaar voor 2025. Voor het resterende deel € 116.000* stellen we voor om dit via resultaatsbestemming beschikbaar te houden voor 2025.

*Algemene reserve, nadeel € 75.000**

Lagere onttrekking uit de algemene reserve voor onderzoeken accommodatiebeleid.

Subsidieregeling amateursportverenigingen, voordeel € 32.000

De lasten zijn lager dan begroot doordat er geen gebruik is gemaakt van de subsidieregeling sportvernieuwing (aanschaf roerende zaken).

Taakveld 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie, voordeel € 46.000

Er was € 70.000 beschikbaar voor de culturele bruisplek (€ 35.000 vanuit 2023 en € 35.000 voor 2024). Dit is niet volledig ingezet. Daarnaast is er budget voor incidentele culturele subsidieaanvragen en (groot) onderhoud beeldende kunst. Er zijn wel aanvragen en onderhoud geweest, maar daarmee is niet het volledige budget benut.

Taakveld 5.5 Cultureel erfgoed, voordeel € 29.000

De subsidieregeling 80 jaar vrijheid (€ 25.000) loopt van 28 oktober 2024 tot en met 30 september 2025. Er is voor € 14.500 subsidie aangevraagd in 2024. Voor 2025 verwachten we nog aanvragen. We stellen daarom voor om € 10.500 via resultaatsbestemming beschikbaar te houden voor 2025. Daarnaast zijn er minder aanvragen geweest voor subsidie monumenten. In 2025 evalueren we de huidige subsidieregeling en bekijken we of een aanpassing gewenst is.

Taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie, voordeel € 148.000

Bomen, voordeel € 37.000

Door capaciteitsproblemen zijn in 2024 de geplande te kappen bomen buiten de bebouwde kom niet gekapt. Daarom is er ook geen herplant geweest en is er een voordeel. Voor 2025 is capaciteit geregeld. We stellen voor de resterende middelen via resultaatsbestemming beschikbaar te houden voor 2025 om alsnog de herplanting te realiseren.

*Pumptrack Oosterwolde, voordeel € 140.000**

Bij de kaderbrief 2025 heeft de raad budget beschikbaar gesteld voor een skatebaan. Zowel qua vergunning als qua uitvoering is het handig om de pumptrack en de skatebaan aan elkaar te verbinden. Eind 2024 is gestart met de uitvoering. Planning is dat de pumptrack en de skatebaan in april 2025 gereed zijn. De raad is hierover geïnformeerd via de najaarsrapportage 2024 en mededeling #1734. We stellen voor het budget via resultaatbestemming beschikbaar te houden voor 2025.

* Maakt onderdeel uit van de incidentele baten en lasten.

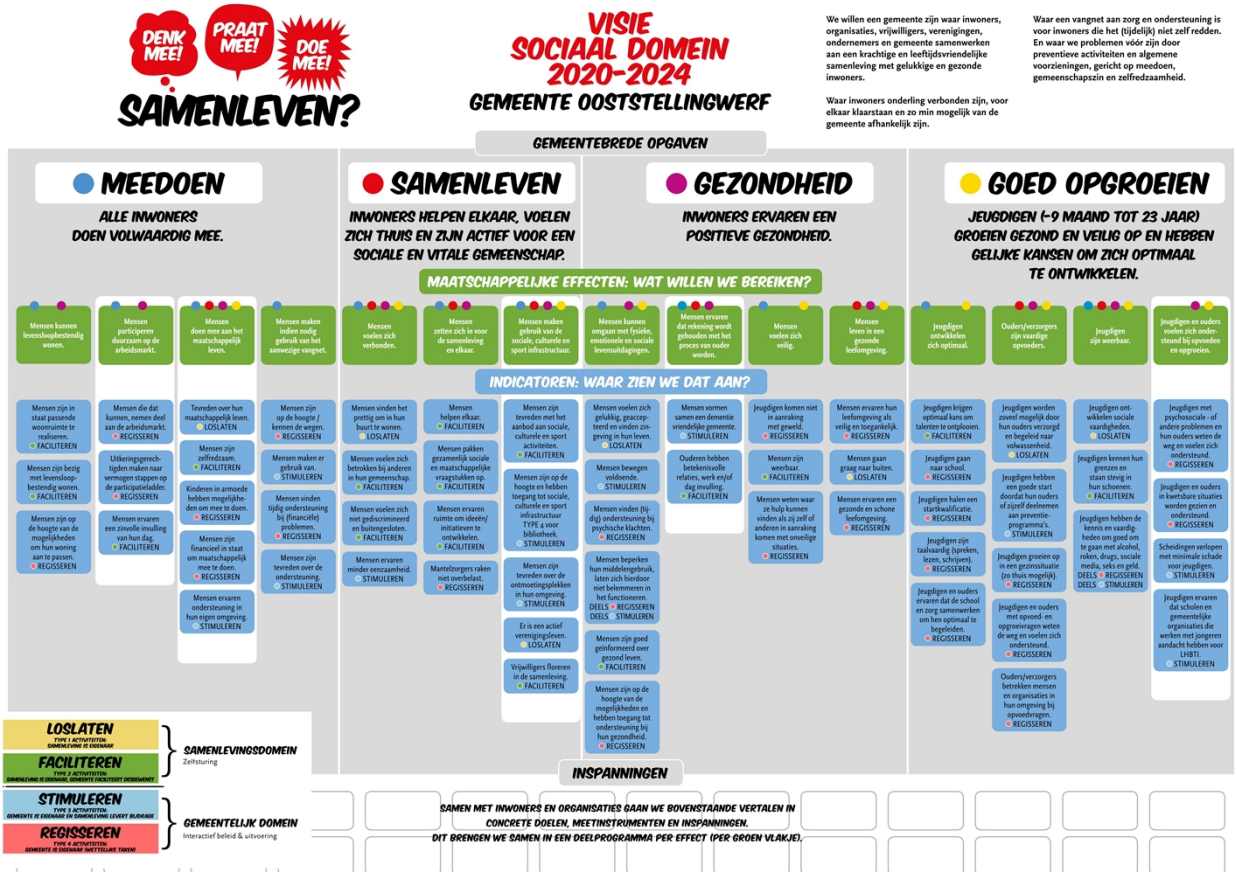
Programma 6 | Sociaal Domein

Dit programma 'Sociaal Domein' gaat over de Visie op Samenleven 2020-2024. Het is een integraal programma over het gehele sociaal domein. Het bestaat uit drie opgaven namelijk Samenleven, Meedoen en Goed Opgroeien. In een doelenboom staat samengevat wat we per opgave willen bereiken (maatschappelijke effecten). De doelenboom vindt u hieronder en in groter formaat op https://www.ooststellingwerf.nl/visie-samenleven. Zie ook paragraaf 10. De vierde opgave van de Visie op Samenleven 'Gezondheid' is in de begroting ondergebracht in Programma 7 'Volksgezondheid en milieu'.

In 2023 heeft een tussenevaluatie van de Visie op Samenleven plaatsgevonden. De analyse en bevindingen zijn samen met accenten en afbouwpunten voor de komende jaren verzameld in het document 'Tussenbalans Visie op Samenleven'. De accenten en afbouwpunten zijn in januari 2024 vastgesteld door de gemeenteraad.
Deze jaarstukken geven een weergave van de inspanningen en resultaten op hoofdlijnen. In de monitor Sociaal Domein gaan we dieper in op de details.

Er is een aantal gemeenschappelijke regelingen dat bijdraagt aan de drie opgaven:

- Sociaal Domein Fryslân (SDF): Binnen de Centrumregeling SDF werken Friese gemeenten samen aan beleidsvoorbereiding en de inkoop van specialistische jeugdhulp en het bijbehorende contractbeheer. Het algemene doel is, om waar nodig, specialistische jeugdhulp en ondersteuning te leveren aan inwoners van alle Friese gemeenten.
- Veiligheidsregio Fryslân (VRF): Binnen de VRF werken Friese gemeenten, Brandweer Fryslân, GGD Fryslân en andere partners samen aan brandweerzorg, publieke gezondheidszorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing. De VRF werkt op het gebied van gezondheidszorg aan het beschermen en bevorderen van de gezondheid van de Friese inwoner.
- GR SW Fryslân: GR SW Fryslân en Caparis NV dragen bij aan het aanbieden van arbeidsplaatsen voor onze inwoners in het kader van de voormalige wet sociale werkvoorziening. Per 1 januari 2020 is de herstructurering van Caparis afgerond. De GR is aangepast. Alle SW-medewerkers zijn daarin administratief ondergebracht. Wij hebben een Dienstverleningsovereenkomst gesloten met Caparis voor de begeleiding en ontwikkeling van onze inwoners met een SW-indicatie.

Thema 6.1 Samenleven

Inleiding

Inwoners helpen elkaar, voelen zich thuis en zijn actief voor een sociale en vitale gemeenschap
Samenleven is een onderwerp dat erg leeft in de gemeente. Inwoners vinden ‘elkaar ontmoeten’, ‘elkaar ondersteunen’ en activiteiten en verenigingen in de dorpen en in de buurten belangrijk. Voor de Opgave Samenleven zijn in de Visie op Samenleven drie maatschappelijke effecten benoemd waar gemeente, organisaties, bedrijven en inwoners samen aan werken.

Wat willen we bereiken

- Zie collegeakkoord: We willen een samenleving met een sterke sociale basis waarin inwoners verantwoordelijkheid nemen en voelen naar elkaar, voor elkaar klaar staan en elkaar helpen.
- Maatschappelijk effect E. Mensen voelen zich verbonden (zie doe-agenda E).
- Maatschappelijk effect F. Mensen zetten zich in voor de samenleving en elkaar.

Wat hebben we bereikt

Maatschappelijk effect E. Mensen voelen zich verbonden

- Inwoners, die een steuntje in de rug kunnen gebruiken bij het leggen van contact en deelnemen aan activiteiten in de Mienskip, kunnen hiervoor terecht bij de Welzijnscoaches van Scala.
- Huisartsen, gebiedsteam en andere hulpverleners verwijzen inwoners met psychosociale klachten door naar de welzijnscoaches voor Welzijn op Recept.
- De deelname aan sociale activiteiten gericht op verbinding groeit en wordt gewaardeerd.

Maatschappelijk effect F. Mensen zetten zich in voor de samenleving en elkaar

(Informatie over mantelzorgondersteuning vindt u bij Thema 7.1 Gezondheid)

- In steeds meer dorpen en dorpshuizen/-kamers zijn vrijwilligers actief om inwoners te verbinden via activiteiten als inloopkoffie, maaltijden, wandelgroepjes enz.
- Vrijwillige bestuurscoaches organiseren samen met het opbouwwerk workshops en praktische ondersteuning voor vrijwilligersbesturen.
- Het Inclusiepanel Ooststellingwerf maakt zich hard voor toegankelijkheid en meedoen van inwoners met een handicap of chronische aandoening en kijkt ook specifiek naar de positie van ouderen hierin.
- In Oosterwolde Noord en Noordoost zijn n.a.v. de zogenaamde ‘tentgesprekken’ werkgroepen ontstaan waarin inwoners en professionals samen zaken die spelen in de wijk oppakken. Het doel is om met inwoners samen te werken aan een wijk waar onze inwoners tot een hoge leeftijd op een goede en fijne manier kunnen blijven wonen.
- Plek voor Talent heeft een nieuwe naam: Scala Vrijwilligerscentrale. Hierdoor zijn de vindbaarheid en zichtbaarheid verbeterd is.
- Scala Vrijwilligerscentrale is beter bereikbaar en richt zich naast de vacaturebank, ook op het geven van informatie en advies aan vrijwilligersorganisaties in verschillende dorpen.
- Scala Vrijwilligerscentrale trekt rond met de 'Wall of fame'; een expositie waar vrijwilligers geportretteerd worden en waardoor vrijwilligerswerk onder de aandacht wordt gebracht in de dorpen.
- De eerste 'Soep en ontmoet' werd georganiseerd door Scala Vrijwilligerscentrale in samenwerking met de gemeente om zo het netwerk van vrijwilligersorganisaties te versterken, op de hoogte te zijn van elkaars activiteiten, horen wat er speelt en leeft, signalen en problemen adequaat op te kunnen pakken.
- Buurthuiskamer Het Ketelhuis in het vernieuwde Haerenkwartier ontwikkelt zich verder door. De coördinator van het Leger des Heils heeft een vaste groep vrijwilligers die een breed programma aan activiteiten mogelijk maakt zoals een crea club, kinderactiviteiten en samen eten. Er zijn samenwerkingen ontstaan met o.a. stichting de Kleine Boerderij om wijkbewoners verse groentes aan te bieden. Ook heeft deze samenwerking een mooi wijkfeest opgeleverd waarbij de wijkvernieuwing werd afgesloten.
- Humanitas zet vrijwilligers in om inwoners die zich eenzaam voelen, een luisterend oor nodig hebben of er even uit willen te bezoeken met een vriendschappelijk huisbezoek.
- De Zonnebloem zet vrijwilligers in om activiteiten te organiseren voor mensen met een lichamelijke beperking.
- We waarderen als gemeente onze vrijwilligers.

Maatschappelijk effect G. Mensen maken gebruik van de sociale, culturele en sport infrastructuur

(Informatie over de culturele- en sport infrastructuur vindt u bij Thema 5.1 Sport en Cultuur)

- We hebben via de subsidieregeling 80 jaar vrijheid mensen gemotiveerd om met elkaar aandacht te besteden aan het herdenken en vieren van 80 jaar vrijheid. Naar aanleiding van een motie van de raad is deze regeling ontstaan, er wordt expliciet aandacht besteed aan het ophalen van verhalen over 80 jaar vrijheid.
- Het aantal organisaties dat hun activiteiten publiceert op Uutgaon.nl blijft groeien. Uutgaon heeft een aantrekkelijke voorpagina gekregen, waarop elke week andere activiteiten worden uitgelicht
- In meer dorpen en wijken werken inwoners, soms samen met het opbouwwerk, aan het realiseren van ontmoetingsruimten. Bijvoorbeeld in Oosterwolde Noord.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Maatschappelijk effect E. Mensen voelen zich verbonden

- De ‘Pilot welzijnscoaching’ is eind 2023 gestart en loopt door t/m 2025. In deze pilot werken drie welzijnscoaches eraan om een vertrouwd gezicht in het dorp te worden en zo makkelijk benaderbaar te zijn voor de inwoners
- VraagElkaar was actief om mensen met elkaar te verbinden op basis van gedeelde behoefte of belangstelling.
- De gemeente subsidieert indicatievrije dagbesteding in verschillende dorpen (zie Meedoen).
- We zijn in oktober in Oldeberkoop gestart met een pilot met een, door het dorp zelf aangestelde, ‘dorpsondersteuner’, gericht op verbinding.

Maatschappelijk effect F. Mensen zetten zich in voor de samenleving en elkaar
(Informatie over mantelzorgondersteuning vindt u bij Thema 7.1 Gezondheid)

- De gemeente subsidieert structureel opbouwwerk om initiatieven in de dorpen en buurten verder te helpen en gemeenschapskracht te versterken.
- In Oosterwolde Noord en Noordoost zijn (in het kader van domeinoverstijgend samenwerken) in tenten wijkgesprekken gevoerd over de vraag: ‘Wat is er nodig zodat mensen tot op hoge leeftijd in de wijk kunnen blijven wonen?’ Daaruit zijn vijf werkgroepen met inwoners ontstaan die zich bezig houden met vervoer, wonen, ontmoeten, zorg en mantelzorg.
- De gemeente faciliteert de vrijwilligers die de huisbezoeken 75+ afleggen met een reis- en onkostenvergoeding.
- De gemeente subsidieert Scala Vrijwilligerscentrale met bijbehorende website.
- De gemeente subsidieert Humanitas met vriendschappelijke huisbezoeken.
- Het Inclusiepanel wordt ondersteund door een beleidsmedewerker (8 uur per week) om de verbinding te leggen met de verschillende beleidsterreinen en collega's in de gemeentelijke organisatie.
- De gemeente bekostigt vergaderkosten, reiskosten en kleinere activiteiten die door het Inclusiepanel worden bedacht en uitgevoerd.
- De gemeente betaalt een abonnement op de Hoge Nood app.
- De gemeente subsidieert De Zonnebloem met activiteiten voor mensen met een lichamelijke beperking
- We organiseren als gemeente de jaarlijkse waarderingsavond voor vrijwilligers door het uitreiken van de vrijwilligersawards en de vrijwilligersprijzen.
- We werken aan een gezamenlijk convenant Buurtbemiddeling tussen gemeente, woningcorporaties en Scala.
- De dorpencoördinatoren en de opbouwwerkers ondersteunen diverse initiatieven, bijvoorbeeld dorpstuin Haulerwijk en pumptrack Oosterwolde.
- Vanuit Het Fonds 2024 zijn 13 maatschappelijke initiatieven gesubsidieerd.
- Via de website www.DitIsOoststellingwerf.nl zetten we vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties in het zonnetje en kunnen inwoners ondersteuning vinden bij het organiseren van hun eigen initiatief.

Maatschappelijk effect G. Mensen maken gebruik van de sociale, culturele en sport infrastructuur
(NB Informatie over de culturele- en sport infrastructuur vindt u bij Thema 5.1 Sport en Cultuur)

- Er is een subsidieregeling 80 jaar vrijheid gemaakt.
- Als voorbereiding voor het nieuwe accommodatiebeleid hebben we in de dorpen gesprekken gevoerd over accommodaties en activiteiten.
- In het accommodatiebeleid is geborgd dat in elk dorp ontmoetingsruimten zijn of komen.
- Een werkgroep van gemeente, inwoners en organisaties blijft zich inzetten om Uutgaon.nl, dé activiteitenagenda van Ooststellingwerf, nog bekender te maken bij organisatoren en inwoners

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

Maatschappelijk effect E. Mensen voelen zich verbonden

- Ca 120 inwoners hebben hulp ervaren van een welzijnscoach bij het zoeken naar passende activiteiten, verbinding, hulp en/of welbevinden (in het kader van de Pilot Welzijnscoaching).
- In de Week Tegen Eenzaamheid hebben inwoners deelgenomen aan het VraagElkaarCafé in het gemeentehuis.
- Ouderen zijn bezocht door vrijwilligers van de 75+ huisbezoekgroep.
- Inwoners maken gebruik van 'buurtbemiddeling' waar nodig.

Maatschappelijk effect F. Mensen zetten zich in voor de samenleving en elkaar

(Informatie over mantelzorgondersteuning vindt u bij Thema 7.1 Gezondheid)

- Vrijwillige bestuurders van verenigingen en andere organisaties ervaren dat de bestuurscoaches hun bestuurswerk ondersteunen met workshops en advies.
- Initiatiefnemers hebben gemerkt dat ondersteuning door het opbouwwerk hun projecten verder helpt.
- Inwoners die vrijwilligerswerk willen doen kunnen voor informatie, hulp, advies en het actuele aanbod van vrijwilligersvacatures terecht bij Scala Vrijwilligerscentrale.
- Organisaties die werken met vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties kunnen voor hulp en advies terecht bij Scala vrijwilligerscentrale, door hen te helpen wordt vrijwillige inzet in onze gemeente vergroot.
- Vrijwilligerswerk wordt blijvend onder de aandacht gebracht. Scala Vrijwilligerscentrale is te zien in verschillende dorpen, bij markten en met de vrijwilligers Wall of fame en op de socials. Inwoners kunnen op verschillende manieren informatie vinden en hulp krijgen als ze vrijwilligerswerk willen doen.
- Inwoners kunnen contact opnemen met het Inclusiepanel als er vragen of thema's zijn waar ze tegenaan lopen of aandacht voor willen vragen.
- Het inclusiepanel denkt mee met beleidsadviseurs, leest mee voor begrijpelijke teksten, attendeert de gemeente over toegankelijkheid in de openbare ruimte, brengt de Hoge Nood app onder de aandacht bij ondernemers en andere organisaties.
- Inwoners kunnen gebruik maken van het vriendschappelijk huisbezoek en rouwbegeleiding van Humanitas. Inwoners kunnen hier ook vrijwilligerswerk doen.
- Inwoners met een lichamelijke beperking kunnen meedoen aan de activiteiten van De Zonnebloem. Inwoners kunnen hier ook vrijwilligerswerk doen.
- In Oosterwolde Noord en Noordoost merken inwoners dat ze met professionals kunnen samenwerken om de buurt te verbeteren en toekomstbestendig te maken.
- Inwoners merken dat de gemeente hun initiatieven financieel ondersteund via Het Fonds.
- Inwoners kunnen voor ondersteuning bij het realiseren van hun plannen voor hun dorp/wijk terecht bij het Initiatievenloket via www.DitisOoststellingwerf.nl.

Maatschappelijk effect G. Mensen maken gebruik van de sociale, culturele en sport infrastructuur

(Informatie over de culturele- en sport infrastructuur vindt u bij Thema 5.1 Sport en Cultuur)

- Inwoners/instellingen hebben subsidie aangevraagd voor hun activiteiten rond 80 jaar vrijheid. Zij zijn dus aan de gang gegaan met het herdenken en vieren van 80 jaar vrijheid. De activiteiten zijn openbaar toegankelijk voor onze inwoners.
- Inwoners vinden op Uutgaon.nl wat er allemaal te doen is in Ooststellingwerf.
- Organisaties zijn uitgenodigd om mee te praten over accommodaties en activiteiten in hun dorp in het kader van het accommodatiebeleid.
- In steeds meer dorpshuizen of dorpskamers nemen inwoners deel aan maaltijden en inloopactiviteiten.

Beleidskaders

- Visie op samenleven 2020 -2024
- Accenten en Afbouwpunten Tussenbalans Visie Samenleven, januari 2024
- Doe-agenda E Mensen voelen zich verbonden 2022-2026
- Doe-agenda G Iedereen doet en ontmoet 2021-2025
- Doe-agenda I Gelukkig en gezond ouder worden en mantelzorg 2021-2025
- Lokaal Sport- en beweegakkoord 2023-2026 (herijking)
- Ontwikkelrichting wijkvernieuwing Haerenkwartier

Thema 6.2 Meedoen

Inleiding

Alle inwoners doen volwaardig mee

Inwoners vinden 'Meedoen' een belangrijk thema. Daarnaast hebben we wettelijke taken op dit terrein. Het gaat om de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, de Participatiewet, de Wet inburgering 2021 en de Wet gemeentelijke Schuldhulpverlening. Voor de Opgave Meedoen zijn in de Visie op Samenleven vier maatschappelijke effecten (A t/m D) benoemd waar gemeente, organisaties, bedrijven en inwoners samen aan willen werken.

Wat willen we bereiken

- Maatschappelijk effect A. Mensen kunnen levensloopbestendig wonen (zie Doe Agenda A en woon(zorg)visie).
- Maatschappelijk effect B. Mensen participeren duurzaam op de arbeidsmarkt (zie doe-agenda B).
- Maatschappelijk effect C. Mensen doen mee aan het maatschappelijk leven (zie doe-agenda C en doe-agenda Inburgering).
- Maatschappelijk effect D. Mensen maken indien nodig gebruik van het vangnet

Wat hebben we bereikt

Maatschappelijk effect A. Mensen kunnen levensloopbestendig wonen (zie Doe Agenda A en woon(zorg)visie).

- Mensen zijn beter in staat passende woonruimte te realiseren en kennen de weg naar ondersteuning.
- Meer inwoners zijn bezig met levensloopbestendig wonen.
- De kennis over de mogelijkheden om hun woning aan te passen (regisseren) is bij inwoners vergroot.

Maatschappelijk effect B. Mensen participeren duurzaam op de arbeidsmarkt (zie doe-agenda B).

- Door zoveel mogelijk mensen aan een baan te helpen zijn de kansen vergroot om mee te doen en onderdeel te zijn van de samenleving. Daarnaast zijn vicieuze cirkels waar mogelijk doorbroken en zijn belemmeringen voor deelname aan werk of andere maatschappelijke activiteiten weggenomen of in ieder geval verkleind.
- Uitkeringsgerechtigden hebben stappen gezet op de Participatieladder, waardoor ze (meer) meedoen in de samenleving of zijn gaan werken.
- Waar werken of participeren niet of niet geheel lukt ervaren mensen een zinvolle invulling van hun dag.

Maatschappelijk effect C. Mensen doen mee aan het maatschappelijk leven (zie doe-agenda C en doe-agenda Inburgering).

- De tevredenheid van mensen over hun maatschappelijk leven zijn verhoogd.
- De groep inwoners die belemmeringen ervaart in zelfredzaamheid is kleiner geworden.
- Door de focus te leggen op zaken als preventie, vroeg signalering en een integrale aanpak van onze armoede- en schuldenproblematiek zijn er meer kinderen die mee kunnen doen.
- Mensen zijn financieel in staat om maatschappelijk mee te doen (regisseren).
- Zie collegeakkoord: We willen dat mensen financieel in staat zijn om maatschappelijk mee te doen. En dat geldt ook voor kinderen in armoede. We hebben gewerkt aan de bekendheid van ondersteuning bij financiële vragen waarmee het bereik is vergroot van de regelingen, voorzieningen en ondersteuningsmogelijkheden.
- Door o.a. de wijkaanpak weten mensen elkaar beter te vinden als ze behoefte hebben aan ondersteuning in hun eigen omgeving.

Maatschappelijk effect D. Mensen maken indien nodig gebruik van het vangnet

- We hebben meer mensen de weg gewezen en geïnformeerd over de ondersteuningsmogelijkheden die er zijn.
- Het bereik is vergroot. Meer mensen kennen de weg als er behoefte is aan ondersteuning en maken hiervan ook gebruik.
- Met focus op preventie, actief benaderen en de bekendheid van het Gebiedsteam te vergroten zijn stappen gezet in het verkleinen van de kans op (financiële) problemen.
- De tevredenheid van mensen is gestegen.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Maatschappelijk effect A: Mensen kunnen levensloopbestendig wonen

We hebben:

- In de regio Zuidoost Fryslân een visie op wonen, welzijn en zorg voor aandacht groepen in concept opgesteld.
- In OWO verband de Wmo aanbesteding vanaf 2026 voorbereid.
- In Oldeberkoop het versterken van de sociale basis door het dorp zelf mogelijk gemaakt met de start van een dorpsondersteuner eind 2024.
- De planvorming voor (zorg)woningen op de locatie Rikkingahof meer concreet gemaakt. Dit inclusief een concept plan voor een ontmoetingsruimte.
- In Oosterwolde Noord een domein overstijgende samenwerking (DOS) gestart. Waarbij langer zelfstandig wonen en meer voor elkaar zorgen in de wijk het thema is. Er zijn wijkgesprekken gevoerd en er zijn vijf werkgroepen met inwoners (en professionals) uit voortgekomen.
- Huurders boven de 70 jaar die niet gelijkvloers wonen bezocht met als insteek na te gaan of men nu en in de toekomst nog passend kan wonen.
- Voor particuliere eigenaren boven de 70 jaar in drie dorpen bijeenkomsten gehouden om inwoners te informeren wat men zelf kan doen om passend te kunnen blijven wonen. Na die bijeenkomsten zijn meer dan 100 huisbezoeken in gang gezet die nu nog lopen.
- Inwoners doorlopend geadviseerd door ons Gebiedsteam en de werkgroep 75+ huisbezoek over levensloopbestendig wonen. Zo nodig regelen we financiële ondersteuning bij verhuizing of woningaanpassing.
- Beleid gemaakt voor (pre)mantelzorg. Dit is in concept klaar. Voor mantelzorg zie ook thema 7.1 Gezondheid en voor wonen zie ook thema 8.1 Bouwen, wonen en grondexploitatie.

Maatschappelijk effect B: Mensen participeren duurzaam op de arbeidsmarkt

We hebben:

- Begeleiding geboden aan bijstandsgerechtigden zodat ze kunnen meedoen naar vermogen.
- Werkgevers (financiële) ondersteuning geboden waarmee we de drempel proberen te slechten tussen vraag en aanbod.
- Nazorg geboden na plaatsing met als doel duurzame uitstroom te realiseren.
- Ons re-integratiebeleid geactualiseerd en het aantal beschikbare instrumenten om het doel te bereiken verruimd.
- Een start gemaakt met een inkooptraject voor participatie en re-integratie instrumenten. Dit doen we in OWO-verband.

- Geïnvesteerd op het verkleinen van de kloof tussen vraag en aanbod door werkgevers actief te benaderen met aanbod die passend is of passend te maken is.
- Waar dit nodig is de samenwerking gezocht omdat steeds meer bijstandsgerechtigden te maken hebben met vraagstukken op meerdere leefgebieden. Dit bijvoorbeeld met collega's van Wmo en extern het UWV.
- Ondersteuning geboden bij het verbeteren van de basisvaardigheden (digitale en taalvaardigheid). Dit samen met gecontracteerde organisaties. Specifiek voor statushouders organiseren we taallessen.
- De voortgang gemonitord van de stappen die bijstandsgerechtigden maken richting participeren/meedoen. Dit met als doel naast uitstroom ook inzicht te krijgen van de resultaten van ondersteuning. Denk aan minder eenzaamheid, het gevoel ergens bij te horen, het gevoel van bij te dragen en ook zaken als het vergroten van eigenwaarde en zelfredzaamheid.
- In 2024 een start gemaakt met het meten van de tevredenheid over onze dienstverlening via een klanttevredenheidsmeting.

Maatschappelijk effect C: Mensen doen mee aan het maatschappelijk leven
We hebben:

- Ingezet op het bevorderen van de zelfredzaamheid van inwoners door hen in staat te stellen vaardigheden aan te leren (denk aan digitale vaardigheden, omgaan met geld, taalvaardigheid). Zie ook thema Samenleven G1 Sociale, culture en sportactiviteiten.
- Meer capaciteit ingezet op preventie en vroeg signalering van schulden en zijn sinds eind 2024 aangesloten bij de benchmark Vroeg signalering van Divosa. Ook is in dit kader gewerkt aan scholing, deskundigheidsbevordering en het delen van expertise en ervaringen.
- Sinds 2024 naast budgetadviseurs ook ervaringsdeskundigen ingezet.
- Hiervoor maken we ook gebruik van de speciale jongeren site van Geldfit die in 2024 is gelanceerd.
- Ervoor gezorgd dat inwoners en verwijzers weten waar ze met vragen over geld terecht kunnen en stimuleren dat partijen die hierin actief zijn samenwerken en hun diensten op elkaar afstemmen.
- Actief ingezet op het bereiken van inwoners met financiële vraagstukken. Dit door meerdere contactpogingen te ondernemen.
- Bereikt dat het ondersteuningsaanbod van de budgetadviseurs meer wordt ingezet. Ook de bekendheid en het gebruik van Geldfit en De Voorzieningenwijzer is vergroot.
- Een onderzoek gestart naar de mogelijkheden om te komen tot een fysieke 'papierwinkel' (geldloket). Hiervoor zijn in de week van de Armoede diverse gezamenlijke activiteiten georganiseerd door ketenpartners (zowel professionals als vrijwilligersorganisaties), zoals een pop-up geldspreekuur in een aantal kernen.
- De Regelingenwijzer ingezet. Hierin staat alle hulp op het gebied van geld op een rij. Ook is er een prototype van een digitale en interactieve regelingenwijzer ontwikkeld, die met input van inwoners is opgezet.
- Voorzieningenwijzer ingezet die inwoners helpt om optimaal gebruik te maken van bestaande landelijke en gemeentelijke (kind)regelingen en voorzieningen (bereik vergroten).
- Gewerkt aan een plan van aanpak voor een 'papierwinkel'. Hierin is de doorontwikkeling en uitbreiding van de tool De Voorzieningenwijzer meegenomen. Nieuw is dat ook woningcorporatie Actium actief promoot.
- De mogelijkheden van een 'meedoenpas' verkend waarin alle regelingen samenkomen en inwoners meer keuzevrijheid krijgen waardoor het beter aansluit op de behoeften van de inwoner. Uitkomst is dat er is gekozen voor een variant waarbij we aansluiten bij het Volwassen Fonds Sport en Cultuur.
- Concreet op papier gezet wat onze wettelijke schuldhulpverleningstaken zijn en hoe we die uitvoeren. We monitoren de inzet van bewindvoering bij schulden.
- In 2024 stappen gezet op het gebied van schuldhulpverlening. O.a. door een cursus over de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening te organiseren en het zelf gaan beschikken op schuldhulpverleningstrajecten.
- Een start gemaakt met een nieuw beleidsplan schuldhulpverlening.
- Uitvoeringsafspraken gemaakt met Kredietbank Nederland over de dienstverlening.
- Gewerkt aan de ontwikkeling van een integrale aanpak gericht op het versterken van de bestaanszekerheid van inwoners die dit het meest nodig hebben. Hiervoor hebben we in specifieke gebieden (wijken) samengewerkt met woningcorporaties en Scala Welzijn.
- Vanuit de prestatieafspraken met corporaties een werkgroep 'Betaalbaarheid' opgezet. Deze werkt aan integrale wijkgerichte acties die als doel hebben de bestaanszekerheid te vergroten.

- Geen pilot generatie-op-generatie armoede, die in het college akkoord staat, gestart. Reden hiervoor is dat onderzoek leerde dat binnen de bijstandspopulatie de doelgroep hiervoor beperkt is. Als uitkomst van de tussenbalans Visie op Samenleven is door de raad besloten geen pilots meer te starten die zich richten op een klein deel van de totale populatie.
- Gesprekken gevoerd met de samenleving, met relevante partijen en de gemeenteraad om tot voorstellen te komen om armoede en schulden nog beter dan nu te voorkomen of vroegtijdig te signaleren zodat problemen niet (verder) uit de hand lopen.
- In 2024 een sessie met de gemeenteraad gehad over het armoedebeleid en vroeg signalering in het bijzonder.
- In 2024 drie klankbordbijeenkomsten met de werkgroep Arm in Arm gehad.
- Statushouders financiële ondersteuning geboden. Dit door ze gedurende de eerste zes maanden na huisvesting financieel te ontzorgen en ze een training aan te bieden met als doel de zelfredzaamheid bij het zelfstandig voeren van een financiële huishouding te vergroten.
- Ingezet op inwoners zoveel mogelijk mee (kunnen) laten doen aan het maatschappelijk leven. Dit o.a. door de inzet welzijnscoaches en opbouwwerkers (via Scala), dorpsondersteuner Oldeberkoop (voor het dorp zelf), welzijn op recept (via huisartsen), dorpskamers/ indicatie vrije dagbesteding en het versterken van de sociale basis. Ook is dit in zowel de Wmo inkoop als de concept visie op wonen, welzijn en zorg verankert.

Maatschappelijk effect D: Mensen maken indien nodig gebruik van het vangnet
We hebben:

- Door de inzet van het Gebiedsteam een vangnet geboden aan inwoners die ondersteuning nodig hebben.
- Vrijwilligers gefaciliteerd om proactief inwoners van 75+ te bezoeken om hen te informeren, de weg te wijzen en eventuele behoeften te signaleren (preventief huisbezoek).
- Gewerkt aan de zichtbaarheid van de medewerkers van het gebiedsteam op vindplaatsen (scholen en bij de huisartsen bijv.) en welzijnswerkers zijn actief in de wijken.
- Afspraken met de bibliotheek over het bieden van ondersteuning aan inwoners bij het omgaan met de digitale overheid (informatiepunt digitale overheid).
- In 2024 ook de Regelingenwijzer uitgebracht met alle (financiële) regelingen voor inwoners (zie ook Meedoen C).
- Extra ingezet op de bekendheid van het Gebiedsteam en hoe men daar gebruik van kan maken.
- De onafhankelijke cliëntondersteuner breed ingezet in het sociaal domein.
- Doorlopend aandacht besteed aan de verdere doorontwikkeling van het Gebiedsteam. Onder meer gericht op een goede en laagdrempelige toegang en ontschot werken.
- Geïnvesteerd in preventie, werken intensief samen met welzijn- en zorgorganisaties om een stevig vangnet te houden en ondersteunen diverse initiatieven vanuit de samenleving voor indicatievrije dagbesteding. Zie ook paragraaf 10, grip op uitgaven Wmo en jeugd.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

A. Mensen wonen op de door hun gewenste plek

- Huurders en eigenaren zijn via voorlichtingsbijeenkomsten en huisbezoeken geïnformeerd over hoe hun woning levensloopgeschikt te maken.
- Inwoners zijn beter op de hoogte van de mogelijkheid van het kunnen afsluiten van een lening voor het levensloopbestendig maken van hun woning.
- In Oosterwolde Noordoost hebben inwoners mee kunnen praten/denken over langer zelfstandig (levensloopgeschikt) wonen in combinatie met zorg en welzijn, de toekomstige zorg schaarste en het grotere beroep op inwoners zelf.

B. Mensen participeren duurzaam op de arbeidsmarkt of doen naar vermogen mee in onze samenleving

Wet inburgering 2021

- Statushouders krijgen al voordat ze een woning in onze gemeente toegewezen hebben gekregen begeleiding bij hun inburgering.
- Statushouders hebben een vaste casemanager met specifieke kennis over inburgering.
- Statushouders ervaren dat we regionaal samenwerken met als doel al tijdens het inburgeringstraject de statushouders mee te laten doen in onze samenleving.

Participatiewet

- De bijstandsgerechtigden hebben een vast contactpersoon met kennis in het begeleiden naar meedoen in onze samenleving.
- De bijstandsgerechtigden ervaren dat er wordt meegedacht vanuit de kennis, vaardigheden en motivatie met als doel te komen tot meedoen naar vermogen.

C. Mensen doen mee aan het maatschappelijk leven

- Er is meer contact geweest met inwoners met betalingsproblemen, door outreachende aanpak van onze vroegsignaleringstaak.
- Inwoners hebben geld bespaard door o.a. de inzet van De Voorzieningenwijzer en Geldfit.

D. Mensen maken indien nodig gebruik van het aanwezige vangnet

- De inwoners ervaren dat de mogelijkheden die te maken hebben met dementie zijn uitgebreid en omgaan met dementie wordt genormaliseerd.
- Inwoners die een beroep doen op (o.a.) huishoudelijke ondersteuning merken dat we inzetten op het op eigen kracht taken in en om het huis te gaan doen. Dit doen we door het aanbieden van de interventie PowerfulAgeing (PA).

Beleidskaders

- Visie op samenleven 2020-2024
- Woon(zorg)visie 2022-2026
- Doe-agenda B Mensen participeren duurzaam op de arbeidsmarkt 2021-2025
- Doe-agenda C Mensen doen mee aan het maatschappelijk leven 2021-2025
- Doe-agenda Nieuwe Wet Inburgering 2022-2026
- Re-integratieverordening Participatiewet 2023
- Verordening Tegenpresentatie 2015
- Maatregelenverordening 2018
- Verordening Individuele Inkomenstoeslag 2015
- Verordening Individuele Studietoeslag 2015
- Handhavingsverordening 2015
- Verordening Verrekening Bestuurlijke Boete bij Recidive 2015
- Verordening adviesraad sociaal domein gemeente Ooststellingwerf 2015
- Verordening Maatschappelijke Ondersteuning 2022

Thema 6.3 Goed Opgroeien

Inleiding

Jeugdigen (-9 maand tot 23 jaar) groeien gezond en veilig op en hebben gelijke kansen om zich optimaal te ontwikkelen

Inwoners vinden 'Goed Opgroeien' een belangrijk thema. Daarnaast hebben we veel wettelijke taken op dit terrein. Voor de Opgave Goed Opgroeien zijn in de Visie op Samenleven vier maatschappelijke effecten (L t/m O) benoemd waar gemeente, organisaties, bedrijven en inwoners samen aan willen werken.

Wat willen we bereiken

- Maatschappelijk effect M. Ouders/verzorgers zijn vaardige opvoeders *(zie doe-agenda O)*
- Maatschappelijk effect N. Jeugdigen zijn weerbaar
- Maatschappelijk effect O. Jeugdigen en ouders voelen zich ondersteund bij opvoeden en opgroeien *(zie doe-agenda O)*

Wat hebben we bereikt

Maatschappelijk effect M: Ouders/verzorgers zijn vaardige opvoeder

- We zien geen toename van het aantal jeugdigen dat niet kan opgroeien bij de eigen ouders.

Maatschappelijk effect N: Jonge inwoners zijn weerbaar

- We zijn dit jaar gestart met het uitbreiden van individuele gesprekken door jongerenwerk om meer jongeren preventief te helpen en duurdere zorg te voorkomen. Ook is er een impuls geweest in het aanbod van jongerenwerk voor maatschappelijke diensttijd en zijn er veel deelnemers geweest voor het Meidenwerk van jongerenwerk.

Maatschappelijk effect O: Jeugdigen en ouders voelen zich ondersteund bij opvoeden en opgroeien

- We zijn gestart met een nieuwe inkoopsystematiek Specialistische Jeugdhulp en Wonen per 1 januari 2024.
- In vergelijking met 2023 zien we in 2024 een daling van het aantal jeugdigen in zorg. Dat zien we ook terug in de uitgaven jeugdzorg.
- Het aantal verwijzingen door het gebiedsteam zien we in 2024 dalen. Het aantal verwijzingen door specialisten en gecertificeerde instellingen is licht gestegen.
- Door aanwezigheid van een medewerker van het Gebiedsteam bij huisartsen en op scholen is de drempel om hulp te vragen lager. Hiermee kan dreigende problematiek eerder worden gesignaleerd en kunnen we preventief werken. Op die manier voorkomen we verwijzingen naar zwaardere hulp.
- Het programma Go YoFlo, waarbij jongeren van 10 tot 18 jaar onder andere een tegoed van € 200 ontvangen voor sport- en cultuuractiviteiten, is gelanceerd en gevuld met aanbod van lokale ondernemers. De gemeenschap hebben we hierbij betrokken door middel van hun vertegenwoordiging in werkgroepen met ketenpartners op de domeinen: vrije tijd, school, gezin en peergroep.
- Jongerenwerk biedt initiatieven zoals LHBTIQ+- en introvertengroepen aan, waar jongeren een veilige en inclusieve omgeving vinden waarin ze zichzelf kunnen zijn.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Maatschappelijk effect M: Ouders/verzorgers zijn vaardige opvoeder

- Voor (aanstaande) ouders en jonge kinderen is er een palet van zorg en ondersteuning voor de eerste 1000 dagen van het kind vanuit het programma Kansrijke Start. Vanuit dat programma werken we als medisch en sociaal domein binnen onze lokale coalitie.

Maatschappelijk effect N: Jonge inwoners zijn weerbaar

- Maatschappelijke diensttijd trajecten (MDT) zijn ingezet met als uitgangspunten talentontwikkeling van jongeren, van betekenis zijn voor anderen, nieuwe ontmoetingen en keuzes maken voor de toekomst. Het activeringsprogramma Young leaders is een van de MDT trajecten. In dit programma worden jongeren gestimuleerd in hun ontwikkeling en begeleid tot zelfbewuste personen die verantwoordelijkheid willen nemen in hun buurt. Daarnaast loopt ook het MDT Divers programma waarin jongeren op ontdekkingsreis gaan naar de beste versie van zichzelf. Zij worden tijdens deze reis ondersteund door een jongerencoach en samen stellen zij een routekaart op voor hun MDT-reis. We voeren in samenwerking met anderen preventieve activiteiten uit, bijvoorbeeld 'Nuchter over gewicht', Nuchtere Fries (alcohol) en de gezonde sportkantine. Zie ook thema Gezondheid (extra inspanningen Notitie Preventie en Handhaving middelengebruik). We sluiten aan bij de uitgangspunten van positieve gezondheid. Ook biedt jongerenwerk individuele gesprekken aan bij jongeren die een duwtje in de rug nodig hebben, voeren zij meidenwerk uit om kwetsbare meisjes van 10 tot 23 jaar te helpen bij het nadenken over hun toekomst en het stellen van doelen.

Maatschappelijk effect O: Jeugdigen en ouders voelen zich ondersteund bij opvoeden en opgroeien

- We hebben aandacht voor preventie van jeugdproblematiek, zodat het aantal jongeren dat een beroep moet doen op jeugdzorg en de intensiteit van problemen afneemt. Er zijn veel laagdrempelige mogelijkheden voor opvoedondersteuning en ons Gebiedsteam is aanwezig op vindplekken, zoals scholen, VVE locaties en huisartsen, waardoor we inwoners kunnen helpen als de problemen nog niet zo groot zijn (dure zorg voorkomen). Verder zetten we in op normaliseren. We gaan het gesprek aan over realistische verwachtingen die de samenleving heeft van kinderen en jongeren, van tegenslagen in het leven, van weerbaarheid en zelfredzaamheid en van de rol die de gemeente kan spelen. Go YoFlo is een programma dat met de gemeenschap werkt aan een omgeving waarin jeugd kansrijk kan opgroeien, gericht op preventie van middelengebruik en mentale problemen. Daar waar het nodig is, biedt het Gebiedsteam zelf kortdurende ondersteuning, zet jongerenwerk in of regelt hulp bij een jeugdhulpaanbieder. Ook werken we samen met jongeren om begrip en openheid te creëren rondom LHBTI+.
- We hebben maatregelen opgesteld om grip te krijgen op de jeugdhulpkosten en werken deze verder uit. Naast de uitrol en monitoring van de maatregelen bekijken we doorlopend hoe we de uitgaven van de jeugdzorg kunnen beperken, voornamelijk door meer nadruk op preventie en normaliseren.
- De Sociale kaart draagt eraan bij dat inwoners gemakkelijk hulp kunnen zoeken als daar behoefte aan bestaat. Op deze sociale kaart zijn ook allerlei vormen van (indicatievrije) opvoedingsondersteuning (voorliggende voorzieningen) te vinden.
- Er is een standaardisatieslag geweest in het aanvraagproces jeugdhulp bij het Gebiedsteam. Het Gebiedsteam werkt sinds oktober 2024 met een Toegangsteam. Dit team bestaat uit medewerkers die de eerste uitvraag doen als een inwoner zich bij het Gebiedsteam meldt en een inschatting maakt wat er voor deze inwoner nodig is. Vaak kunnen medewerkers uit het Gebiedsteam een hulpvraag ook zelf oppakken en beantwoorden, waarna een inwoner weer verder kan. Ook verwijzen zij succesvol naar het voorliggend veld, waardoor verwijzing naar specialistische jeugdhulp wordt voorkomen. Het Toegangsteam heeft de wachttijd voordat een inwoner geholpen wordt verminderd. Hierdoor kunnen hulpvragen van inwoners sneller opgepakt worden.
- We hebben het beleid van de Consulent Jeugd in de Huisartsenpraktijk geëvalueerd, zodat we de werkwijze kunnen standaardiseren. We zien dat door deze samenwerking tussen huisarts en gebiedsteam er steeds minder verwijzingen zijn naar specialistische jeugdhulp door de huisarts.
- We werken met een inkoopondersteuner die ons helpt (onnodig) dure zorg te voorkomen en de contacten onderhoudt met de zorgaanbieder.
- We draaien een pilot Complementaire Ondersteuning. Hieronder vallen laagdrempelige vormen van hulpverlening en coaching. Door de pilot is zorg dichtbij de inwoner georganiseerd en voorkomen we de inzet van zwaardere vormen van specialistische jeugdhulp.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

Maatschappelijk effect N: Jonge inwoners zijn weerbaar
Inwoners merken door de inzet van jongerenwerk dat jongeren dankzij individuele begeleiding en maatschappelijke diensttijd meer zelfvertrouwen en sociale vaardigheden ontwikkelen. Dit leidt tot minder overlast en spanningen in de buurt. Jongeren nemen actiever deel aan de gemeenschap, bijvoorbeeld door vrijwilligerswerk of buurtprojecten, wat bijdraagt aan een veiliger, hechter en positiever leefklimaat.

Maatschappelijk effect O: Jeugdigen en ouders voelen zich ondersteund bij opvoeden en opgroeien
Het programma Go YoFlo, waarbij jongeren van 10 tot 18 jaar onder andere een tegoed van € 200 ontvangen voor sport- en cultuuractiviteiten, is met enthousiasme ontvangen. Ouders en jongeren waren blij verrast door het bedrag en staan te popelen om deel te nemen aan de aangeboden activiteiten. Het tegoed biedt gezinnen niet alleen financiële verlichting, maar motiveert jongeren ook om nieuwe talenten te ontdekken en actief deel te nemen aan een veilige, stimulerende omgeving. Lokale ondernemers merken een groeiende belangstelling, wat bijdraagt aan een hechte, levendige gemeenschap. Go YoFlo wordt alom gewaardeerd als een investering in jeugd en verbondenheid.

Inwoners merken de impact van jongerenwerk door initiatieven zoals LHBTIQ+- en introvertengroepen, die een veilige en inclusieve omgeving bieden waar jongeren zichzelf kunnen zijn, steun vinden bij persoonlijke uitdagingen en ervaringen delen met gelijkgestemden. Via Meidenwerk ontwikkelen meisjes meer zelfvertrouwen en sociale vaardigheden, met extra begeleiding wanneer dat nodig is. Het afgelopen jaar bleek het Meidenwerk bijzonder populair.

Er is laagdrempelige en passende ondersteuning en hulp voor onze inwoners beschikbaar. Vaak kan een vraag van een inwoner beantwoord worden door onze gebiedsteammedewerker. In sommige gevallen was er meer hulp en ondersteuning nodig, bijvoorbeeld vanuit een voorziening in het voorliggend veld. Als het nodig is, worden jonge inwoners verwezen naar een jeugdhulpvoorziening.

Beleidskaders

- Doe agenda O Kwetsbare jonge inwoners 2021-2025
- Doe agenda HK Positieve Gezondheid 2022-2026
- Preventie- en handhavingsplan Alcohol en Middelen 2021-2024
- Beleidsplan Hart voor de Jeugd, Verordening Hart voor de Jeugd en Beleidsregels Hart voor de Jeugd
- Regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling: Veilig thuis in Fryslân
- Verordening Leerlingenvervoer Ooststellingwerf en Aanvullende beleidsregels Verordening Leerlingenvervoer
- Toezicht en handhaving kinderopvang en peuterspeelzalen
- Lokale Educatieve Jeugd Agenda (dynamisch)
- Subsidieregeling peuterspeelgroepen
- Centrumregeling Sociaal Domein Fryslân

Belangrijkste afwijkingen programma 6

Wat heeft het ons gekost

x € 1.000

Wat heeft het ons gekost?	Rekening 2023	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2024	Verschil
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-4.379	-2.523	-7.904	-5.786	2.118 V
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-2.746	-3.126	-3.126	-3.126	0 V
6.3 Inkomensregelingen	-14.080	-11.313	-12.261	-13.118	- 857 N
6.4 WSW en beschut werk	-3.523	-2.886	-2.836	-2.791	45 V
6.5 Arbeidsparticipatie	-665	-978	-908	-1.010	- 102 N
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-1.911	-1.752	-1.913	-1.819	94 V
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	-2.668	-2.932	-3.217	-3.109	108 V
6.71B Begeleiding (WMO)	-1.519	-1.487	-1.487	-1.531	- 44 N
6.71C Dagbesteding (WMO)	-1.085	-1.484	-1.399	-1.254	145 V
6.71D Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-120	-91	-201	-252	- 50 N
6.72A Jeugdhulp begeleiding	-36	-894	-157	-329	- 172 N
6.72B Jeugdhulp behandeling	-36	-81	-81	-81	0 V
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	-36	-862	-275	-633	- 358 N
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	-6.631	-2.395	-6.545	-6.146	400 V
6.73A Pleegzorg	-641	-787	-787	-593	194 V
6.73B Gezinsgericht	-36	-787	-787	-649	138 V
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	-1.915	-787	-2.000	-1.282	718 V
6.74A Jeugdhulp beh. GGZ zonder verblijf	-207	-787	-170	-136	34 V
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-428	-787	-400	-130	270 V
6.74C Gesloten plaatsing	-36	-787	-	-	-
6.81A Beschermd wonen (WMO)	-8	-3	-103	-3	100 V
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	9	-7	-3	-43	- 40 N
6.82A Jeugdbescherming	-1.200	-487	-990	-1.230	- 240 N
6.82B Jeugdreclassering	-24	-487	-120	-105	15 V
Totaal Lasten	**-43.921**	**-38.501**	**-47.670**	**-45.153**	**2.517 V**

Baten					
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	4.255	489	4.103	4.549	446 V
6.3 Inkomensregelingen	9.966	8.748	9.228	10.496	1.268 V
6.4 WSW en beschut werk	-	-	-	13	13 V
6.5 Arbeidsparticipatie	238	2	2	112	110 V
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	228	200	200	248	48 V
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	-	-	-	-	-
6.71B Begeleiding (WMO)	98	-	-	-	-
6.71C Dagbesteding (WMO)	28	-	-	28	28 V
6.71D Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-	-	-	-	-
6.81A Beschermd wonen (WMO)	634	140	252	621	369 V
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	54	-	-	9	9 V
Totaal Baten	**15.500**	**9.579**	**13.785**	**16.076**	**2.291 V**
Saldo van baten en lasten	**-28.421**	**-28.922**	**-33.885**	**-29.077**	**4.808 V**
Mutatie reserves					
Toevoegingen	**-229**	**-**	**-80**	**-311**	**- 231 N**
Onttrekkingen	**987**	**-**	**2.054**	**793**	**- 1.261 N**
Mutatie reserves	**758**	**-**	**1.974**	**482**	**- 1.492 N**
Resultaat	**-27.663**	**-28.922**	**-31.911**	**-28.595**	**3.316 V**

Tabel belangrijkste afwijkingen

x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen Programma 6	Verschil
Inwonerparticipatie	25 V
Opvang Oekraïne	2.280 V
Algemene reserve	- 1.442 N
Inburgering	54 V
Algemene voorziening jeugd	54 V
Fonds Ooststellingwerf	107 V
Levensonderhoud	226 V
Armoedebeleid	89 V
Algemene reserve	- 39 N
Individuele inkomenstoeslag	- 28 N
Schuldhulpverlening	117 V
Gebiedsteam	58 V
Maatwerkvoorzieningen Wmo	142 V
Hulp bij het huishouden Wmo	108 V
Begeleiding Wmo	- 44 N
Dagbesteding Wmo	173 V
Overige maatwerkarrangementen Wmo	- 50 N
Jeugdhulp	1.000 V
Beschermd wonen en MOVO	439 V
Overige kleine afwijkingen	47 V
Totaal afwijkingen	**3.316 V**

Toelichting belangrijkste afwijkingen

In onderstaand overzicht lichten we afwijkingen > € 25.000 toe.

Taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie, voordeel € 2.564.000

Inwonersparticipatie, voordeel € 25.000

De lasten zijn in een ander programma verantwoord, waardoor hier een voordeel ontstaat.

*Opvang Oekraïne, voordeel € 2.280.000**

Ondanks een verdere verlaging van het ontvangen normbedrag, zijn er met de opvang van Oekraïense ontheemden middelen overgehouden in 2024. Voorstel is ook deze middelen in 2025 in te zetten, mede vanwege de grote opgave die er ligt om blijvend een grote groep ontheemden op te vangen. De concrete uitwerking volgt in 2025. Een deel van het voordeel (€ 234.000) is in programma 0 verantwoord als nadeel. De personeelslasten zijn in programma 0 verantwoord, de dekking staat hier. Per saldo is het voordeel € 604.000. We stellen voor dit via resultaatsbestemming beschikbaar te houden voor 2025.

*Algemene reserve, nadeel € 1.442.000**
Het restant van de Oekraïnemiddelen 2023 is bij de Jaarstukken 2023 via resultaatbestemming beschikbaar gebleven. Het budget is niet uitgegeven, dit zorgt voor een lagere onttrekking aan de algemene reserve.

Inburgering, voordeel € 54.000
Dit komt hoofdzakelijk doordat de tijdelijke middelen van € 48.000 uit de begroting 2024, toegekend via de septembercirculaire 2022, niet ingezet kon worden door te weinig capaciteit. We stellen voor dit budget via resultaatsbestemming beschikbaar te houden voor 2025. Door een tekort aan participatieactiviteiten willen we deze middelen in 2025 benutten om lokale participatie- en integratiemogelijkheden te versterken. Praktische oefening van de taal en actieve deelname aan de samenleving zijn cruciaal naast taallessen voor een succesvolle inburgering. Dit sluit aan bij het duale karakter van de Nieuwe Wet Inburgering, waarin leren in de praktijk en formeel leren hand in hand gaan.

Algemene voorziening jeugd, voordeel € 54.000
Vanaf 2025 komt er een nieuwe interventie in het voorliggend veld. Deze was in 2024 nog niet gereed waardoor de lasten lager zijn.

Fonds Ooststellingwerf, voordeel € 107.000
Niet het volledige budget voor de subsidies is in 2024 besteed. Ook zijn er over voorgaande jaren een aantal terugbetalingen geweest. Dit zorgt voor een voordeel.

Taakveld 6.3 inkomensregelingen, voordeel € 411.000
Levensonderhoud, voordeel € 226.000
In de begroting zijn de baten en lasten voor levensonderhoud gelijk aan elkaar geraamd. De lasten waren hoger door hogere aantallen WWB. Ook de baten waren hoger. Per saldo hebben we vanuit het rijk (buig-middelen) meer ontvangen dan we hebben uitgegeven.

Armoedebeleid, voordeel € 89.000
Via de meicirculaire 2023 hebben we € 77.000* ontvangen voor flankerend beleid. Bij de jaarrekening 2023 is dit bedrag via resultaatbestemming beschikbaar gesteld voor 2024. Hiervan is € 38.000 benut en blijft € 39.000 onbenut. Daarnaast was in de begroting € 12.000 opgenomen voor de aanpak van menstruatiearmoede. Omdat het Rijk hiervoor middelen heeft verstrekt aan het Armoedefonds, is dit bedrag niet uitgegeven. Verder hebben twee subsidierelaties een subsidie terugbetaald over het jaar 2023, wat een incidenteel voordeel van € 38.000 oplevert.

*Algemene reserve, nadeel € 39.000**
Lagere onttrekking aan de algemene reserve. Zie hierboven.

Individuele inkomenstoeslag, nadeel € 28.000
De uitgaven zijn hoger dan geraamd. We zien al een aantal jaren dat hier meer gebruik van wordt gemaakt. Bij de voorjaarsrapportage 2025 stellen we voor het budget structureel aan te passen.

Schuldhulpverlening, voordeel € 117.000
Via de meicirculaire 2024 hebben we € 60.000 structureel ontvangen voor aanpak schulden en armoede. Dit budget is in 2024 niet benut. Zoals ook al gemeld bij de najaarsrapportage 2024 zien we dat ook een deel van het reguliere budget niet wordt benut. Hierdoor ontstaat een incidenteel voordeel van € 57.000. Er zijn een aantal ontwikkelingen waardoor we verwachten dat dit budget de komende jaren wel nodig is. Het gaat dan acties die voortkomen uit het beleidsplan schuldhulpverlening dat in 2025 wordt voorgelegd aan de raad ter besluitvorming en om een subsidie voor de coördinatie van de 'papierwinkel'. Bij de voorjaarsrapportage 2025 stellen we voor het budget structureel aan te passen.

Taakveld 6.4 WSW en beschut werk, voordeel € 58.000
Gebiedsteam, voordeel € 58.000
Dit voordeel is onderdeel van de totale analyse van de kostenplaatsen in programma 0.

Taakveld 6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo), voordeel € 142.000
Het voordeel is ontstaan door meerdere factoren. We hebben € 34.000 meer eigen bijdrage Wmo ontvangen dan geraamd. Bij de najaarsrapportage hebben we het budget voor Wmo-vervoer verhoogd met € 100.000 op basis van een inschatting van de verwachte kilometers. Achteraf bleek deze toevoeging te hoog, wat heeft geleid tot een voordeel van € 79.000. Daarnaast hebben herverstrekkingen van hulpmiddelen uit het depot ertoe geleid dat er minder nieuwe verstrekkingen nodig waren, wat een voordeel van € 23.000 opleverde.

Taakveld 6.71A Hulp bij het huishouden (Wmo), voordeel € 108.000
Bij de voorjaarsrapportage is het budget met € 365.000 naar boven bijgesteld in verband met hogere tarieven voor het jaar 2024. In de tweede helft van 2024 zijn de kosten voor hulp bij het huishouden gedaald, doordat minder uren zijn afgenomen dan eerder verwacht. Dit komt deels door seizoensinvloeden, zoals vakanties en feestdagen, waardoor uren niet altijd worden ingehaald. Hierdoor is een positief saldo ontstaan. De mogelijke invloed van Powerful Ageing op deze daling wordt nog onderzocht.

Taakveld 6.71B Begeleiding (Wmo), nadeel € 44.000
De lasten zijn hoger geweest doordat agro coaching vanuit dit budget is betaald net zoals respijtzorgbedden voor ZuidOostZorg.

Taakveld 6.71C Dagbesteding (Wmo), voordeel € 173.000
Het voordeel is deels ontstaan doordat we een teruggave hebben ontvangen voor niet ingezette subsidies over 2023. Daarnaast hebben we voor de uitgaven van indicatievrije dagbesteding gebruik gemaakt van de SPUK Friza middelen. Verder zijn er minder dagdelen afgenomen dan eerder ingeschat op basis van de indicaties. Dit komt deels door ziekte en vakantie van cliënt of begeleider, maar ook door een verdere afname van het aantal cliënten in de loop van 2024. Hierdoor vielen de daadwerkelijke kosten lager uit dan verwacht.

Taakveld 6.71D Overige maatwerkarrangementen (Wmo), nadeel € 50.000
Hier zijn lasten geboekt van maatwerkvoorzieningen die we bij een aanbieder afnemen die niet gecontracteerd is. Er zijn meer maatwerktrajecten in 2024 geweest dan voorgaande jaren. Deze trajecten zijn vaak duurder dan gecontracteerd aanbod. De werkelijke lasten voor Powerful Ageing komen nagenoeg overeen met de begrote lasten.

Taakvelden jeugdhulp, voordeel € 1.000.000
De begroting 2024 is bij de voorjaarsrapportage met € 2.300.000 bijgesteld vanwege de overschrijding van de jeugdkosten in de jaarrekening 2023. Om de kosten beter te beheersen, hebben we in de kaderbrief 2025 maatregelen aangekondigd die naar verwachting een besparing op de jeugdhulpkosten opleveren, oplopend tot € 1,2 miljoen in 2027. Het voordeel op jeugdhulpkosten komt vooral door lagere zorgkosten. In 2024 is het aantal cliënten gedaald, mede door de invoering van verschillende maatregelen, zoals de standaardisatie van processen, de implementatie van een prognosemodel en de monitor jeugd. Hierdoor hebben we beter inzicht gekregen in zowel de aantallen als de kosten. Daarnaast zijn ook de kosten voor jeugdbescherming en jeugdreclassering lager dan verwacht. Deze taken worden centraal uitgevoerd door SDF voor de Friese gemeenten. We zien een afname van het aantal daadwerkelijke maatregelen ten opzichte van de begroting, wat past binnen de bredere beweging om meer in te zetten op ondersteuning in het voorliggend veld.

Taakveld 6.81A Beschermd wonen (Wmo) en taakveld 6.81B Maatschappelijke opvang en vrouwenopvang, voordeel € 439.000
We hebben een positieve afrekening ontvangen via het SDF voor beschermd wonen en voor maatschappelijke opvang en vrouwenopvang. In de begroting hebben we rekening gehouden met een (beperkte) positieve afrekening. In de werkelijkheid bleek dit veel hoger te zijn. Dit was niet tijdig bekend om nog in de najaarsrapportage 2024 te verwerken. Daarnaast zijn de middelen hoofdlijnenakkoord GGZ die wij via het SDF ontvangen nog niet volledig benut. Deze middelen worden jaarlijks toegevoegd aan het budget zorg en veiligheid. In 2025 komt er een pilot voor de inzet van een wijk GGD'er. In 2024 zijn er eerst voornamelijk voorbereidende werkzaamheden gedaan, waardoor de lasten lager zijn.

* Maakt onderdeel uit van de incidentele baten en lasten.

Programma 7 | Volksgezondheid en milieu

Thema 7.1 Gezondheid

Inleiding

Inwoners ervaren een positieve gezondheid

Inwoners vinden 'Gezondheid' een belangrijk thema. Daarnaast hebben we wettelijke taken op dit terrein en moeten we lokaal invulling geven aan de landelijke gezondheidsnota. Voor de Opgave Gezondheid zijn in de Visie op Samenleven vier maatschappelijke effecten (H t/m K) benoemd waar gemeente, organisaties, bedrijven en inwoners samen aan willen werken.

Wat willen we bereiken

- Zie collegeakkoord: We willen gezondheid integreren in alle beleidsdomeinen.
- Zie collegeakkoord: We zetten in op positieve gezondheid, het zo vroeg mogelijk verkleinen van motorische en gezondheidsverschillen en/of -achterstanden, een gezonde fysieke leefomgeving en vitaal ouder worden. Daarmee verlagen we ook de druk op de gezondheidszorg.
- Zie collegeakkoord: We weten dat inwoners met een ongunstige sociaaleconomische positie extra kwetsbaar zijn voor gezondheidsproblemen. Deze ongelijkheid werkt vaak generaties lang door. We willen deze doorbreken.
- Maatschappelijk effect H. Mensen kunnen omgaan met fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen (zie doe-agenda HK).
- Maatschappelijk effect I. Mensen ervaren dat rekening wordt gehouden met het proces van ouder worden (zie doe-agenda I).
- Maatschappelijk effect J. Mensen voelen zich veilig.
- Maatschappelijk effect K. Mensen leven in een gezonde leefomgeving (zie doe-agenda HK).

Wat hebben we bereikt

Maatschappelijke effect H; mensen kunnen omgaan met fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen:

- Diverse partijen uit Ooststellingwerf hebben gezamenlijk Ooststellingwerf Beweegt georganiseerd. Een divers aanbod van activiteiten rondom bewegen, ontmoeting en sport.
- We hebben psychosociale zorg voor agrariërs gerealiseerd.
- We zijn gestart met een leefstijlinterventie voor kinderen met overgewicht en obesitas.
- We zijn een ketenaanpak gestart voor kinderen en volwassenen met overgewicht.
- We geven uitvoering aan de ketenaanpak Welzijn Op Recept.
- We hebben welzijnscoaches in de dorpen gerealiseerd waar inwoners terecht kunnen met vragen.
- We hebben inwoners bereikt met een programma voor leefstijl en laaggeletterdheid.
- We zijn samen met sportverenigingen, VNN en GGD in gesprek over de aanpak van NIX 18 binnen de sportkantines.
- Het aantal gezonde scholen is toegenomen ten opzichte van vorig jaar.

Maatschappelijke effect I; mensen ervaren dat rekening wordt gehouden met proces van ouder worden:

- De ketenaanpak 'Ik Sta Sterk' is opgezet. Een aanpak die gaat over het voorkomen van vallen. Het is gericht op 65+ thuiswonenden. Bij deze aanpak zijn verschillende partijen betrokken zoals Scala, fysiotherapeuten en sportdocenten, apotheek, huisartsen, sunenz en wmo consulenten.
- Ruim 250-300 mensen zijn geïnformeerd over 'Ik sta sterk' via o.a. Bloeizonemarkt, Nationale beweegweek, week van de valpreventie, koffieochtenden, vrouwen van Nu, doortrappen dag.
- Bewustzijn vergroot over het belang van gezonde leefstijl.
- In Oosterwolde en Oldeberkoop ruim 100 deelnemers bij training van 'Ik sta Sterk'.
- Er is aandacht voor de specifieke problematiek van dementie in onze gemeente.
- Het aantal ouderen dat deelneemt aan indicatievrije dagbesteding nam toe doordat er locaties bij kwamen, ook specifiek voor mensen met dementie. Zie Thema 6.2 Meedoen.
- 84% van de inwoners ouder dan 67 ervaart een zinvolle daginvulling en 92% ervaart structuur in hun dag (Burgerpeiling 2022).
- In bijna alle kernen van Ooststellingwerf zijn inloopactiviteiten voor ouderen.
- Het programma Powerful Ageing is gestart in de gemeente en de eerste inwoners hebben het programma doorlopen.
- De bij ons bekende mantelzorgers hebben in november 2024 persoonlijk een waardering ontvangen in de vorm van een VVV Cadeaukaart met wat lekkers.

- Mantelkracht, het magazine voor mantelzorgers met lokale informatie is 2x uitgebracht en verspreid.
- Er worden wekelijks 1 op 1 gesprekken gevoerd met mantelzorgers door de mantelzorg consulent om overbelasting te voorkomen of te verhelpen.
- Er is een gastles gegeven op de basisschool in Donkerbroek aan groep 7/8 over jonge mantelzorgers.
- In samenwerking met OWO is in theater De Skans een toneelstuk vertoond dor Open – up over mantelzorg voor alle inwoners om mantelzorg op een andere manier onder de aandacht te brengen en te bespreken.
- 7 overbelaste mantelzorgers zijn mee geweest op respijtweekend in oktober 2024.
- In februari 2024 was er een ontmoetingsbijeenkomst voor mantelzorgers om uit te wisselen en input te leveren voor de lijst van inspanningen.
- Eind februari namen 8 mantelzorgers deel aan het in provinciaal georganiseerde webinar: 'Met gezonde grenzen'.
- 17 mantelzorgers hebben in april een webinar over mantelzorgwonen gevolgd.
- Er werd 5x een Mantelzorgcafe georganiseerd met verschillende thema's door de mantelzorgconsulent in samenwerking met Netwerk Mantelzorg.
- In juni gingen 40 mantelzorgers mee met een uitje naar het Vlechtmuseum en in mei vond een uitje naar het bowlingcentrum plaats om ook de wat jongere volwassen mantelzorgers een passend uitje te bieden. Voor jonge mantelzorgers werd in samenwerking met het jongerenwerk van Scala een pizza party georganiseerd. In september werd voor dezelfde doelgroep een bakactiviteit georganiseerd.
- We hebben regelmatig op verschillende communicatiekanalen een story gedeeld van een mantelzorger om bewustwording te creëren en informatie te geven over onze ondersteuningsmogelijkheden.
- In september is in samenwerking met de casemanagers dementie een gespreksgroep gestart voor partners van mensen met dementie.
- Er is een cursus gestart voor naasten die zorgen voor iemand met psychische problematiek in samenwerking met GGZ Fryslân.
- Er is contact met de Stichting Dementie Inclusief Ooststellingwerf over de invulling van de training en andere gerelateerde onderwerpen.
- We zijn gestart met de voorbereidingen van de bewustwordingscampagne mantelzorg.
- Inwoners van 18 jaar en ouder en wonend in Friesland kunnen vanaf 2025 terecht op een bed als de mantelzorger acuut uitvalt.
- Er gingen 100 mantelzorgers mee uit eten bij 'De Hildenberg' eind 2024.

Maatschappelijk effect J; mensen voelen zich veilig

- Inwoners en professionals kunnen zich melden bij Veilig Thuis als zij vermoedens hebben van huiselijk geweld en kindermishandeling.
- Het aantal Veilig Thuis meldingen in de gemeente Ooststellingwerf was in de eerste helft van 2024 hoger ten opzichte van het eerste half jaar van 2023 (CBS).
- Inwoners kunnen hun zorgen uiten over hun medemens via het Meldpunt Zorgwekkend Gedrag.
- Inwoners hebben gebruik kunnen maken van de brede aanpak dakloosheid.
- Inwoners kunnen discriminatie melden via de website van de gemeente en dit wordt direct doorgeschakeld naar het Friese discriminatie punt Tumba. Zij pakken deze signalen op.
- Tumba doet jaarlijks verslag van het aantal signalen en de aard van de signalen.

Maatschappelijke effect K. Mensen leven in een gezonde leefomgeving

- Inwoners zijn over het algemeen positief over de veiligheid en gezondheid van de leefomgeving (Burgerpeiling 2022).
- We hebben watertappunten geplaatst op diverse plekken in de gemeente.
- We hebben gratis zonnebrandcrème verstrekt in de gemeente.
- We hebben rookvrije generatie verder onder de aandacht gebracht.
- Er is een dekkend netwerk van AED's en vrijwilligers via de Stichting Hartveilig.
- We investeren in bewustzijn inzake gezondheidsbescherming en bevordering binnen openbare ruimte en ordening.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Maatschappelijke effect H; mensen kunnen omgaan met fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen:

- We hebben activiteiten voor Ooststellingwerf Beweegt bekostigd en gefaciliteerd.
- We hebben welzijnscoaching verder ontwikkeld (zie verder Thema 6.1 Samenleven).
- We hebben in de openbare ruimte aandacht gevraagd voor de rookvrije generatie.
- We hebben het programma voel je goed verder ontwikkeld binnen het Haerenkwartier.
- We gaven publicitair aandacht aan landelijke campagnes als IkPas (alcohol) en Stoptober (roken).
- We bekostigen het 6-weekse beweegprogramma van Scala (voor mensen met weinig geld en/of grote drempel om te gaan bewegen), met daarna toeleiding naar reguliere sportverenigingen.
- We subsidiëren VraagElkaar om eenzaamheid tegen te gaan (zie Thema 6.1 Samenleven).
- We ondersteunden de bloeizones (Appelscha, Haulerwijk). Dit zijn initiatieven van dorpen/inwoners, gericht op positieve gezondheid. In Oldeberkoop is vanuit het dorp ook een bloeizone gestart.
- We hebben WMO consulenten en fysiotherapeuten getraind in het programma Powerful Ageing.
- We hebben diverse overleggen gevoerd met betrokken ketenpartners inzake de aanpak van overgewicht en obesitas.
- Vanuit de Regio Deal Zuidoost Friesland hebben we Appelscha en Haulerwijk gefaciliteerd om van hun dorp een bloeizone te maken.
- Om de bloeizones te borgen is de subsidieregeling bloeizones 2024/2025 in het leven geroepen.
- Vanuit de Regio Deal Zuidoost Friesland hebben we het atelier sociaal domein gefaciliteerd en waren we als een van de partijen actief betrokken.
- We hebben een Domein Overstijgende Samenwerking in Oosterwolde Noord Oost voorgezet. Een van de sporen daarbinnen is ophalen bij inwoners wat er nodig is om langer tot op hoge leeftijd in de wijk te wonen. In samenwerking met bewonersvereniging BOON, de Molukse gemeenschap PWMO, de ouderenbond OSO, Scala en Actium hebben we daarvoor 7 wijkgesprekken op verschillende plekken in de wijken georganiseerd. De uitkomsten van de gesprekken zijn besproken tijdens de terugkoppelbijeenkomst. In zes werkgroepen worden met inwoners samen de thema's Wonen, Vervoer, Zorg, Mantelzorg, Ontmoeten en Communicatie uitgewerkt. Hier wordt de DOM (Dorps Ontwikkel Methodiek) voor gebruikt. De inzet van de werkgroep Ontmoeten heeft inmiddels geleidt tot een subsidie uit Het Fonds voor een ontmoetingsplek in Oosterwolde Noord.
- We bieden trainingen en materialen aan bij sportverenigingen om uitvoering te geven aan NIX 18 binnen de sportkantines.
- We bieden scholen ondersteuning bij (de aanvraag van) gezonde school programma's.

Maatschappelijke effect I. Mensen ervaren dat rekening wordt gehouden met het proces van ouder worden

- We geven subsidie aan indicatievrije dagbesteding in diverse dorpen. Zie Thema 6.2 Meedoen.
- Dorpencoördinatoren en opbouwwerkers ondersteunen initiatieven in de dorpen voor ontmoeten, verbinden en leefbaarheid. Zie Thema 6.1 Samenleven.
- We subsidiëren via de Plaatselijk Belangen en Bewonerscommissies leefbaarheidsinitiatieven in dorpen en wijken en ondersteunen de dorpshuizen met een subsidie waardoor er ontmoetingsplekken zijn. Zie Thema 6.1 Samenleven.
- In 2023 zijn in vier regio's in onze gemeente gesprekken geweest met organisaties en inwoners over vitaal ouder worden. Onderwerpen zijn een gezonde, actieve leefstijl, gezonde voeding, sporten en (samen) bewegen, de samenwerking tussen professionals (bv huisartsen, fysiotherapeuten) en informele zorg, ontmoeting en het belang van (het behoud van) een sterk sociaal netwerk. Het vervolg wordt in 2024 in elke regio opgepakt.
- In Oosterwolde Noord zijn we gestart met domeinoverstijgend werken. Zie Thema 6.2 Meedoen.
- Inwoners kunnen gebruik maken van Powerful Ageing. Zie Thema 6.2 Meedoen.
- In de lokale krant en in Beleef Ooststellingwerf zijn artikelen verschenen en staat Ik sta sterk op meerdere websites, waardoor het bereik groter is. Er liggen flyers op diverse plaatsen in de dorpen.
- Er zijn in Oosterwolde en Oldeberkoop meerdere cursussen 'Ik sta Sterk' gegeven.
- Er is geïnvesteerd in de scholing van zes fysiotherapeuten om de erkende programma's van 'Ik sta Sterk' aan te kunnen bieden.
- Er is een mantelzorg consulent werkzaam vanuit het gebiedsteam WMO van de gemeente.
- De lijst van inspanningen heeft een update gekregen waardoor een breed en divers ondersteuningsaanbod is ontstaan voor mantelzorgers die aansluit op de ondersteuningsbehoefte.
- Er is een Netwerk Mantelzorg opgericht bestaande uit samenwerkingspartners die regelmatig contact hebben met mantelzorgers.

- Er is een Mantelzorgpanel opgericht bestaande uit mantelzorgers uit verschillende dorpen en zorgend voor naasten met verschillende ziektebeelden. Het mantelzorgpanel denkt mee met de mantelzorg consulent in activiteiten e.d. zodat deze goed aansluiten bij de behoefte van de mantelzorgers.
- Er is een pop up jongerenraad georganiseerd met het thema jonge mantelzorgers. De input hiervan nemen we mee in de bewustwordingscampagne, zodat we ook de jonge mantelzorgers hiermee bereiken.
- We werken samen in het provinciale samenwerkingsverband "Provinciaal Samenwerkingsverband Mantelzorg' en het Provinciaal Samenwerkingsverband Jonge Mantelzorg).
- We hebben vier keer een adviesgesprek gehad met het Landelijk Adviesteam Mantelzorg over respijtzorg, het bereiken van mantelzorgers en het voorkomen van overbelasting onder mantelzorgers.
- We sluiten aan bij de provinciale werkwijze acute respijtzorg.

Maatschappelijke effect J. Mensen voelen zich veilig

- Ons gebiedsteam is alert op signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Zij weten wat ze moeten doen bij (vermoedens van) huiselijk geweld en kindermishandeling: zij kunnen zelf hulp bieden, hulp inschakelen en/of een melding doen bij Veilig Thuis.
- In OWO-verband hebben we in november 2024 in samenwerking met Veilig Thuis en Sociaal Domein Fryslân een Meldcodeshow voor onderwijsprofessionals georganiseerd.
- Via subsidie dragen we als gemeente financieel bij aan Veilig Thuis.
- Preventief werken we aan het vergroten van de veiligheid door het ondersteunen van het Meldpunt Zorgwekkend Gedrag en door actief uitvoering te geven aan de brede aanpak dakloosheid, waarmee we kwetsbare groepen ondersteunen. Ook vervullen we onze wettelijke verantwoordelijkheid bij verplichte GGZ-opnames om personen in psychische nood de zorg te bieden die ze nodig hebben.
- Verder nemen we maatregelen om mensenhandel tegen te gaan en grijpen we in wanneer situaties dreigen te escaleren, via het Escalatieplatform, dat zorgt voor snelle en gecoördineerde actie. Met deze integrale aanpak willen we een veilige omgeving creëren voor alle inwoners.

Maatschappelijk effect K. Mensen leven in een gezonde leefomgeving

- We investeren op allerlei manieren in een gezonde leefomgeving (denk aan zonnebrandcreme, speelvoorzieningen, groene schoolpleinen, fietspaden, watertappunten, gezonde school, gezonde sportkantine, rookvrije gebieden, hoge nood app et cetera).
- We faciliteren de Stichting Hartveilig Ooststellingwerf. Zij zorgen voor een dekkend netwerk van AED's en vrijwilligers.
- We ontwikkelen een checklist voor ruimtelijke ordening om gezondheid adequaat mee te nemen in het afwegingskader.
- We stimuleren en faciliteren ontmoetingsplekken voor inwoners (zie ook thema 6.1 Samenleven).

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

Maatschappelijke effect H; mensen kunnen omgaan met fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen:

- Sportverenigingen en scholen hebben tools om de gezonde keuze makkelijker te maken voor inwoners/leerlingen.
- Inwoners komen steeds vaker projecten en informatie tegen op het gebied van gezonde keuzes op gebied van voeding, water drinken en bewegen.
- Inwoners hebben meer inzicht in eigen leefstijl en fitheid.
- Inwoners nemen deel aan werkgroepen voor bijvoorbeeld de bloeizones.
- Inwoners nemen deel aan beweegprogramma's en krijgen hulp bij toeleiding naar een sportvereniging.
- Inwoners kunnen deelnemen aan sociale activiteiten en bouwen aan sociale contacten.
- Jeugdigen kunnen sporten in een gezonde (sport)omgeving.

Maatschappelijke effect I. Mensen ervaren dat rekening wordt gehouden met het proces van ouder worden;

- Inwoners organiseren voor inwoners in de drie dorpen verschillende bloeizone activiteiten.
- De inwoners van Appelscha worden actief betrokken (bevraagd en uitgenodigd) bij Bloeizone Appelscha en het Atelier Sociaal Domein.
- Inwoners zijn (huis aan huis) uitgenodigd voor de wijkgesprekken. In de maand april was de tent op verschillende plekken zichtbaar aanwezig in de wijk.

- Ruim 250-300 mensen zijn in een fysiek contactmoment geïnformeerd over 'Ik sta sterk' via o.a. Bloeizonemarkt, Nationale beweegweek, week van de valpreventie, koffieochtenden, vrouwen van Nu, doortrappen dag.
- Alle mantelzorgers in onze gemeente kunnen bij ons terecht voor informatie, advies en hulp.
- Inwoners kregen ondersteuning en begeleiding om fitter en zelfredzamer te worden.
- Onze netwerkpartners komen twee keer per jaar samen in het Netwerk Mantelzorg waardoor we beter en makkelijker naar elkaar kunnen verwijzen en mantelzorgers sneller de juiste hulp en ondersteuning ontvangen.
- Mantelzorgers die bij ons bekend zijn voelen zich gezien, gewaardeerd en geholpen.
- Een toenemend aantal inwoners is op de hoogte van het ondersteuningsaanbod voor mantelzorgers. Ze weten waar informatie te vinden is en waar ze hulp kunnen krijgen.

Maatschappelijke effect J. Mensen voelen zich veilig;

- Inwoners ervaarden dat zij er niet alleen voor stonden en hulp konden ontvangen, bijvoorbeeld bij het Gebiedsteam als er sprake was van huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
- Inwoners en professionals in onze gemeente kregen informatie hoe ze de Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling kunnen doorlopen en waar ze zich kunnen melden (Veilig Thuis) bij (vermoedens van) huiselijk geweld en kindermishandeling.
- Door de brede aanpak van dakloosheid wordt overlast verminderd en voelen mensen zich veiliger in hun omgeving. Personen met ernstige psychische problemen krijgen passende zorg, wat ook de directe omgeving ontlast. Daarnaast worden signalen van mensenhandel in de ketenaanpak doorgegeven en actief bestreden in samenwerking met politie en zorgt het Escalatieplatform voor snelle actie in dreigende situaties om erger te voorkomen. Hierdoor voelen inwoners zich beschermd en ondersteund in moeilijke momenten.

Maatschappelijk effect K. Mensen leven in een gezonde leefomgeving;

- Inwoners konden gebruik maken van gratis zonnebrandcrème.
- Inwoners kunnen buiten bewegen en spelen.
- Inwoners hebben meer kans op overleven bij hartproblemen.
- Inwoners hebben meer inzicht in gezonde keuzes.
- Inwoners kunnen steeds vaker elkaar ontmoeten in openbare ruimtes.

Beleidskaders

- Visie op samenleven 2020 -2024
- Doe-agenda I 'Gelukkig en gezond ouder worden' 2021
- Doe-agenda HK 'Positieve gezondheid en gezonde leefomgeving' 2022
- Sport- en beweegnota zuidoost Friesland 2017-2021
- Lokaal sportakkoord (2020)
- Preventie en handhavingsplan Alcohol en Middelen 2021-2024
- Friese Preventieaanpak
- Friese samenwerkingsagenda
- Gemeenschappelijke regelingen GGD, binnen VRF.
- GALA akkoord
- Brede Aanpak Dakloosheid in Friesland (2021)
- Beleidsplan Aanpak Mensenhandel Fryslân (2022)

Thema 7.2 Duurzaamheid, riolering en afval

Wat willen we bereiken

Duurzaamheid

Het is onze ambitie om CO2-neutraal te zijn in 2030 om opwarming van de aarde en daarmee verandering van het klimaat tegen te gaan. Hierdoor liggen er belangrijke opgaven in de energietransitie, het vergroten van de biodiversiteit en het stimuleren van een circulaire economie. We benutten het Biosintrum, en het daar gevestigde leer- en kenniscentrum Bodem, zo optimaal mogelijk voor onderzoek naar en ontwikkeling van mogelijkheden die ons bij deze opgaven helpen.

Wij willen in 2030 CO2-neutraal zijn. Om dit bereiken streven we naar:

- Energieneutraal te zijn in 2030 door het gebruik van energie te verminderen en het lokaal opwekken van duurzame energie en duurzame mobiliteit te stimuleren.
- Klimaatbestendig te zijn in 2030 door het vergroten van de biodiversiteit en de verbetering van de bodemgezondheid te stimuleren.
- Circulair te zijn in 2030 door kringlopen meer sluitend te maken.

Afval

- Voldoen aan de VANG-doelstelling van het Rijk (VANG = Van Afval Naar Grondstof). Met de invoering van Diftar+ en het verder optimaliseren van de nascheiding van restafval in 2021 is het doel om in 2024 te kunnen voldoen aan de landelijke richtlijn om 75% van het huishoudelijk afval te scheiden en maximaal 100 kilo per inwoner per jaar aan te verbranden restafval te hebben. We richten ons verder op het realiseren van de VANG-doelstelling 2025 van 30 kilo restafval per inwoner per jaar.
- Inwoners hebben steeds minder huishoudelijk afval en bieden dit afval nog beter gescheiden aan.
- Zwerfafval in de openbare ruimte verder terugdringen.
- Samen met ondernemers het zwerfafval in de winkelgebieden terugdringen.

Wat hebben we bereikt

Duurzaamheid

Ooststellingwerf loopt voor op de gemiddelde CO2-reductie van Nederland ten opzichte van het referentiejaar 1990. Nationaal bedraagt de CO2-equivalente reductie in 2022 30,4%. In Ooststellingwerf bedraagt de reductie in 2022 30,8% reductie. Dit zijn de meest recente cijfers van de totale CO2-uitstoot. De reductie neemt het sterkste af in de elektriciteitssector. Dit komt vooral door de opwek van hernieuwbare stroom door de zonnepanelen in de gemeente. Ook in de industrie is de uitstoot van broeikasgassen flink afgenomen. Dit komt door de reductie in fluoruitstoot, onder andere vanwege een verbod op het gebruik van fluorgassen in koelinstallaties vanaf het jaar 2000, en doordat er industrie is vertrokken.

Het nieuwe uitvoeringsplan energietransitie 2025-230 is vastgesteld. In Ooststellingwerf wordt evenveel duurzame stroom opgewekt als jaarrond verbruikt wordt. Op een aantal plekken wordt deze stroom in batterijen opgeslagen voor andere momenten. Ook wordt in Oosterwolde waterstof geproduceerd. Dit is ook een vorm van opslag. Voor mestvergisting zijn een groot aantal vergunningen verleend, die aangevochten zijn en nu bij de Raad van State liggen. Met het groene gas dat mestvergisting oplevert, kan het aardgas vervangen worden. Wij hebben de uitstoot van de gemeentelijke organisatie in detail in kaart gebracht. Hiermee hebben we inzicht in de grootste kansen voor reductie. We blijven dit monitoren en worden hierop geaudit door een onafhankelijke organisatie. De CO2-uitstoot van de gemeentelijke organisatie bedroeg 271 ton CO2 in 2023. De grootste kans op besparing is het gemeentelijk wagenpark.

Het nieuwe uitvoeringsplan klimaatadaptatie 2025-2030 is vastgesteld. Het leer- en kenniscentrum bodem heeft de beoogde doelen bereikt, de bijeenkomsten zijn georganiseerd en goed bezocht. Het heeft geresulteerd in twee Europese vervolgprojecten op het gebied van bodem.

Riolering en water

Wat betreft klimaatadaptatie (riolering en water) zijn landelijke subsidies in het kader van het Deltaprogramma ruimtelijke adaptatie aangevraagd en toegekend. Deze subsidies zijn en worden ingezet om klimaatadaptieve maatregelen uit te voeren. Inmiddels is de herstructurering van het Haerenkwartier afgerond en is een knelpunt in de regenwaterafvoer in Appelscha aangepakt.

Afval

De Van Afval Naar Grondstof (VANG)-doelstelling 2024: In het afgelopen jaar is er 107,9 kilo restafval per inwoner verbrand (2023: 104 kilo). Daarmee is de VANG-doelstelling van 100 kilo te verbranden restafval per inwoner per jaar wederom niet gehaald. Wat opvalt is dat het VANG cijfers bij alle Friese gemeenten is gestegen ten opzichte van het jaar ervoor. Er lijkt sprake te zijn van een landelijke trend. Na een daling in 2022 en 2023 is de hoeveelheid afval landelijk weer aan het stijgen.

In mei 2024 is in de gemeente Ooststellingwerf het zwerfafval gemonitord. Met een score van 8,9, oftewel een ruime A-beoordeling. Deze goede score is mede te danken aan de diverse jaarlijkse zwerfafval opruimacties en de vrijwilligers (inmiddels 185), die het zwerfafval in hun leefomgeving opruimen.

Wat hebben we ervoor gedaan

Duurzaamheid
In 2024 zijn de laatste inspanningen uitgevoerd zoals die zijn opgenomen in het duurzaamheidsprogramma 2021-2025 staan.

Samenwerking
We werken met de Friese overheden samen in de Friese Energietafel (FET). We wisselen kennis uit en dit jaar hebben we gezamenlijk de Friese Energievisie opgesteld.

OWO energiebureau
We blijven inwoners helpen bij het besparen van energie. Samen met Opsterland en Weststellingwerf (OWO) hebben we dit jaar het energiebureau opgericht. Hiervoor hebben we als OWO drie energieverkenners in dienst genomen, die inwoners helpen met de technische mogelijkheden van isolatie van hun woning en met het aanvragen van subsidies. De energieverkenners helpen telefonisch en komen ook bij mensen thuis: heel laagdrempelige hulp, dus. In 2024 zijn er 75 huisbezoeken geweest. Sommige van deze huizen zijn meerdere keren bezocht.

Lokale aanpak isolatie
Met een specifieke Rijksuitkering helpen we inwoners bij de isolatie van hun woning. We stimuleren inwoners om hun koopwoning met lage WOZ-waarde en laag energielabel te isoleren door gerichte communicatie, advies, subsidie en goedkope lening. Hiervoor hebben we als OWO gezamenlijk een energiebureau opgezet. Per 17 juni 2024 zijn we gestart, de budgetten lopen tot 31 december 2026. In 2024 zijn er 257 subsidieaanvragen goedgekeurd en 26 woningen zijn geïsoleerd.

Duurzaamheidsleningen
Met de 'Stimuleringslening Duurzaamheid' stellen we duurzaamheidsleningen beschikbaar voor inwoners. Hiermee kunnen woningeigenaren indien nodig tegen een aantrekkelijk tarief een lening afsluiten om duurzame maatregelen te treffen, zoals bijvoorbeeld dakisolatie of zonnepanelen. In 2024 zijn 25 nieuwe duurzaamheidsleningen verstrekt.

	Aantal	Bedrag	Gem. bedrag
2017	18	136.292	7.572
2018	37	339.512	9.176
2019	33	286.928	8.695
2020	28	207.382	7.407
2021	19	113.759	5.987
2022	32	348.362	10.886
2023	36	500.535	13.904
2024	25	369.683	14.787
Totaal	**228**	**2.302.453**	**10.098**

Vrijwillige energiecoaches
Daarnaast werken we al geruime tijd met vrijwillige energiecoaches. Zij helpen inwoners met kleinere bespaarmogelijkheden. In 2024 hebben we een nieuwe energiecoach geworven en opgeleid. In totaal zijn er nu vijf energiecoaches actief om onze inwoners te ondersteunen. Zij werken nauw samen met de energieverkenners vanuit het OWO-energiebureau wanneer het gaat om vragen rondom isolatie. Ook kinderen worden betrokken bij energie en energiebesparing met junior energiecoach. De kinderen gaan op school en thuis aan de slag met spelletjes en challenges. Zo betrekken ze ook hun ouders. Dit project wordt goed ontvangen door de kinderen en meewerkende scholen en kinderopvang.

Aanpak energiearmoede
Met een specifieke Rijksuitkering hebben we inwoners geholpen met onder andere het omwisselen naar energiezuinig witgoed en het uitgeven van maatwerk- en financieel adviezen voor het verduurzamen van de eigen woning. Aan de witgoedwissel hebben 880 huishoudens meegedaan.

Opstellen Soorten Management Plan (SMP)
Met een specifieke uitkering doen we onderzoek naar gebouw gebonden soorten (vleermuizen, huismussen, zwaluwen) en stellen we een plan op om deze te beschermen. We zijn in september 2024 gestart met het onderzoek. Dit onderzoek loopt tot en met augustus 2025. Daarnaast hebben we kraamverblijven opgehangen voor vleermuizen. Dit was nodig voor het aanvragen van een pre-SMP ontheffing voor alle woningen binnen de bebouwde kom. Deze hebben we sinds 1 december 2024. Inwoners van deze gebieden hoeven hierdoor geen flora- en faunaonderzoek meer te doen voordat ze gaan isoleren. Ze moeten wel natuurvriendelijk isoleren. Het isoleren voor inwoners is hiermee gemakkelijker en goedkoper gemaakt en de dieren worden beter beschermd. OWO is na de provincie Utrecht de tweede regio met deze ontheffing!

Energieverbruik eigen organisatie
Op het energieverbruik van de eigen organisatie is bespaard door in alle openbare verlichting ledlampen te plaatsen. We hebben eigenaren van dorpshuizen en sportclubs met 1/3 regeling geholpen met verduurzaming. We kopen onze energie sinds dit jaar in via OVEF: dit geeft ons de mogelijkheid lokaal geproduceerde, duurzame energie in te kopen voor gebruik in onze eigen organisatie. Met de CO2-prestatieladder hebben we onze CO2-uitstoot in detail in kaart gebracht. De grootste uitstoot is ons wagenpark. Daarom kiezen we bij vervanging van ons wagenpark voor zover mogelijk voor elektrisch aangedreven machines. Voor zakelijke ritten zijn nu elektrische Duorsum auto's ter beschikking. In 2024 is ook begonnen met een onderzoek naar het gebruik van HVO100 als brandstof. HVO100 is een schone variant van diesel. Dit verlaagt onze CO2-uitstoot aanzienlijk.

Samen doen geeft energie – project Regio Deal
2024 was het laatste jaar van de Regio Deal Zuidoost Friesland. De vijf gemeenten werken samen met de Hanzehogeschool Groningen aan oplossingen voor duurzame energie. De opzet van het project is het analyseren van energieoplossingen per wijk of dorp en het in kaart brengen van de partijen die een rol kunnen en willen spelen bij de realisatie. Het project is zoveel mogelijk gebaseerd op samenwerken zodat bewoners en andere betrokkenen vanaf het begin meedenken en –beslissen over de oplossing die voor hun situatie het meest geschikt is. Onderzoekers van de Hanzehogeschool ondersteunen hierbij. Zij reiken de instrumenten aan om tot duurzame energiekeuzes te komen. In Ooststellingwerf is het onderzoek uitgevoerd in Oldeberkoop.
Bij de terugkoppeling van de resultaten van het onderzoek binnen de regiodeal In Oldeberkoop bleek dat er genoeg enthousiasme is om de bevindingen samen met het dorp verder uit te werken. Met de ervaring hieruit kunnen we ook verder richting de wijkuitvoeringsplannen binnen het warmteprogramma.

Warmteprogramma
We hebben in OWO verband het bureau Syntraal opdracht gegeven onderzoek te doen naar de kansen van een (kleinschalig) warmtenet in 7 kernen in de OWO-gemeenten. Voor Ooststellingwerf zijn dat Haulerwijk, Oldeberkoop en Oosterwolde.

Energiecoöperatie
Samenwerking met de energiecoöperatie de Eendracht, waarbij subsidie is verleend voor het uitvoeren van hun project voor het uitrollen van hybride warmtepompen voor 4000 woningen in Ooststellingwerf. Samen met sociaal domein (zorg op maat) zijn goed bezochte bijeenkomsten geweest in de dorpen Appelscha, Donkerbroek en Oosterwolde met presentaties over de stimuleringsregeling duurzaam en leefbaar Ooststellingwerf. Dit heeft aantoonbaar geleid tot meer gebruik van de stimuleringsregeling.

Netcongestie
Netcongestie betekent dat het energienetwerk 'vol' zit; er kunnen geen nieuwe aansluitingen meer bij. Netcongestie is in 2024 een groot probleem geworden. We werken met Liander samen aan het zoeken naar oplossingen. Daarvoor hebben we samen met Weststellingwerf en Liander een gedetailleerde regio-analyse van het energienetwerk laten uitvoeren. Dit geeft inzicht in de mogelijkheden voor verbetering.

Smart grids en (thuis)batterijen
Eén van de oplossingen zijn smart-grids: slimme uitwisseling van energie binnen een bepaald dorp, bedrijventerrein of wijk. Met Liander hebben we een pilot thuisbatterijen opgezet. Ook helpen we bedrijven hierbij.

Waterstof
Het pilotproject waterstofopwekking in Oosterwolde loopt. Hier wordt belangrijke kennis over een toekomstig energiesysteem ontwikkeld én gedeeld. Vele geïnteresseerde groepen hebben uitleg gekregen over de waterstofproductielocatie. Ook leerlingen, van basisonderwijs tot hoger onderwijs, hebben met excursies en projecten kennis hiermee gemaakt.

Opwekking biogas en groengas
Monomestvergisting draagt op een positieve manier bij aan klimaatdoelstellingen door de reductie van emissies, de productie van groene energie en het sluitend maken van kringlopen. Daarnaast reduceert het stankoverlast en transportbewegingen. Op dit moment zijn er in onze regio tientallen agrariërs die een vergunning aangevraagd en gekregen hebben voor een mestvergister op eigen erf. Hier wordt biogas gemaakt en via leidingen naar een opwaardeerunit getransporteerd, waar het als groengas in het net zal worden geïnjecteerd. Via een coöperatief model zijn agrariërs in staat om op deze manier een nieuw verdienmodel te creëren. Op alle vergunningen zijn bezwaren ingediend, die nu bij Raad van State liggen.

Duurzame mobiliteit
We blijven werken aan duurzame mobiliteit. Het plaatsen van elektrische laadpalen loopt helaas niet altijd zo snel als gewenst. Dit is geregeld in een provinciale concessie. We werken aan een andere concessie. Voor het openbaar vervoer is dit jaar een nieuwe provinciale concessie verleend. In deze concessie is afgesproken dat in 2030 het openbaar vervoer volledig elektrisch is.

Het brandstofverbruik van auto's verbetert bij lagere snelheden en bij een goede bandenspanning. Daarom hebben we in Oosterwolde een gratis 'band op spanning' punt. Hier wordt veel gebruik van gemaakt. We blijven ook wegvakken afwaarderen van 80 naar 60 km/u (zie ook mobiliteit).

Circulaire economie
Eind 2023 is het circulaire uitvoeringsplan 2023-2030 vastgesteld waarin is vastgesteld dat gemeente Ooststellingwerf voor 2030 zoveel mogelijk biologische en technische kringlopen sluit. Er is op dit gebied telkens meer mogelijk. We kijken weer eerst naar onze eigen organisatie. We zijn gestart met een nieuw actieplan maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen, waarmee we onze inkoopkracht benutten om onze ambities waar te maken en leveranciers scherp te houden.

We bevorderen circulair ondernemen door onze ondernemers via OCO te informeren over nieuwe mogelijkheden. We zijn actief partner van de vereniging Circulair Fryslân. Ons biosintrum gebruiken we als centraal ontmoetingspunt. Voor onze woningbouw-opgave laten we ons inspireren door Fryslân Bouwt Circulair.

Klimaatadaptatie
Voor het thema Klimaatadaptatie is een uitvoeringsplan vastgesteld. In het uitvoeringsplan kijken we vooruit naar het verwachte klimaat in 2050 en zijn beleid en geprioriteerde maatregelen vastgesteld voor de komende vijf jaar, voor een klimaatbestendig Ooststellingwerf, inclusief de rol die we hierbij als gemeente vervullen. Voorbeelden van deze maatregelen zijn onder andere: het nemen van fysieke maatregelen voor 12 geprioriteerde wateroverlastlocaties, stimuleren van inwoners met acties voor klimaatadaptieve maatregelen.

Een van de klimaatadaptieve maatregelen is het vergroenen van de schoolpleinen. Sinds januari 2024 is er een subsidieregeling groene schoolpleinen. Inmiddels heeft een school de subsidie aangevraagd en ontvangen, en is er een school met een eerste ontwerp. Daarnaast is er contact met twee scholen die ook geïnteresseerd zijn en mogelijk in 2025 aan de slag gaan met een ontwerp. Deze subsidie loopt nog tot en met 2026.

Riolering en water
We hebben doelmatig, efficiënt en rechtmatig invulling gegeven aan de afvalwater-, hemelwater- en grondwaterzorgplicht. De wijze waarop dat is gedaan is omschreven in het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). Het GRP is in 2020 vastgesteld en terug te vinden via: www.ooststellingwerf.rioolplan.nl.

Afval
- We nemen deel aan de provinciale communicatiecampagne 'Samen Halen We Alles Eruit'. Met deze campagne worden onze inwoners via de sociale media geïnformeerd over afvalpreventie, afvalscheiding en over de nascheiding van het restafval en kunststoffen bij onze afvalverwerker Omrin.
- De gemeente is Supporter van Schoon en roept haar inwoners voortdurend op dit ook te worden. De gemeente faciliteert vrijwilligers met inzamelmiddelen.
- Op het basis en voortgezet onderwijs zijn projecten rondom (zwerf)afval uitgevoerd.
- Om preventie van afval en hergebruik verder te stimuleren en de hoeveelheid Grof Huishoudelijk Afval en Bouw- &Sloopafval te verminderen en/of beter te scheiden is een extra medewerker op de Milieustraat ingezet.
- We hebben de bestaande projecten uit het beleids- en uitvoeringsprogramma aanpak zwerfafval 2014-2022 gecontinueerd.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

Duurzaamheid
Inwoners konden laagdrempelig advies krijgen over de verduurzaming van hun woning, daarvoor subsidie krijgen en een duurzaamheidslening met een lage rente aanvragen. Er zijn laadpalen bijgeplaatst in de gemeente, waar de inwoners gebruik van konden maken. Inwoners met energiearmoede hebben we geholpen om hun energiegebruik terug te brengen.

Riolering en water
Inwoners konden gebruik maken van een veilig, functioneel, heel en schoon afvalwaterafvoersysteem en hebben zo weinig mogelijk overlast en schade gehad door extreme neerslag en/of de grondwaterstand. Op een enkele locatie ontstond overlast en schade vanwege hevigere buien door klimaatverandering in samenloop met het lozen van regenwater op een vuilwaterriolering.

Afval
De inwoner, die z'n afval goed scheidt en daardoor minder afval heeft, betaalt minder afvalstoffenheffing. Inmiddels zijn er ruim 185 vrijwilligers, die (wekelijks of maandelijks) zwerfafval in hun leefomgeving opruimen. Met de afvalapp hebben inwoners inzicht in hun afvalscheiding. De inwoner heeft de campagne Samen Halen We Alles Eruit via de socials en de krant kunnen volgen.

Beleidskaders

- Milieubeleidsplan Ooststellingwerf 2010-2016 (mei 2010)
- Versnellingsagenda Duurzaam Ooststellingwerf 2030
- Infographic Versnellingsagenda Duurzaam Ooststellingwerf 2030
- Beleid zonnepaneelvelden gemeente Ooststellingwerf (vastgesteld in 2021)
- Nota van uitgangspunten Programma Duurzaam Ooststellingwerf 2021 - 2025
- Programma Duurzaam Ooststellingwerf 2021 - 2025
- Biodiversiteitsplan
- Transitievisie Warmte
- Gemeentelijk Rioleringsplan 2020 - 2024
- Programma Duurzaamheid 2021-2025
- Beleids- en uitvoeringsplan zwerfafval 2014-2022
- Wet milieubeheer
- Landelijk Afval Plan (LAP)
- Afvalstoffenverordening Ooststellingwerf

Belangrijkste afwijkingen programma 7

Wat heeft het ons gekost

x € 1.000

Wat heeft het ons gekost?	Rekening 2023	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2024	Verschil
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
7.1 Volksgezondheid	-1.929	-1.932	-2.063	-1.773	290
7.2 Riolering	-2.107	-2.070	-2.070	-2.154	-84
7.3 Afval	-2.807	-2.964	-2.866	-2.975	-109
7.4 Milieubeheer	-1.558	-1.843	-2.392	-1.914	478
Totaal Lasten	**-8.401**	**-8.808**	**-9.390**	**-8.815**	**575 V**
Baten					
7.1 Volksgezondheid	435	188	249	273	24
7.2 Riolering	2.802	2.982	2.982	3.001	19
7.3 Afval	2.944	3.553	3.492	3.659	167
7.4 Milieubeheer	135	125	277	367	90
Totaal Baten	**6.316**	**6.849**	**7.000**	**7.300**	**300 V**
Saldo van baten en lasten	**-2.085**	**-1.960**	**-2.390**	**-1.515**	**875 V**
Mutatie reserves					
Toevoegingen	**-**	**-**	**-60**	**-1.367**	**- 1.307 N**
Onttrekkingen	**-**	**169**	**475**	**1.122**	**647 V**
Mutatie reserves	**-**	**169**	**415**	**-245**	**- 660 N**
Resultaat	**-2.085**	**-1.791**	**-1.975**	**-1.760**	**215 V**

Tabel belangrijkste afwijkingen

x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen Programma 7	Verschil
YoFlo (OKO)	141 V
Algemene reserve	- 169 N
Gezondheidsbeleid	60 V
Ouder worden	26 V
Jeugdgezondheidszorg	38 V
Riolering	65 V
Afval	58 V
Reserve lastenverlichting	- 50 N
Klimaatmiddelen	283 V
Algemene reserve	- 283 N
Uitvoeringsbudget duurzaamheid	185 V
Algemene reserve	- 185 N
Handhaving	90 V
Overige kleine afwijkingen	- 44 N
Totaal afwijkingen	**215 V**

Toelichting belangrijkste afwijkingen

In onderstaand overzicht lichten we afwijkingen > € 25.000 toe.

Taakveld 7.1 Volksgezondheid, voordeel € 314.000

YoFlo (OKO), voordeel € 141.000

Er was een uitvoeringsbudget van € 169.000* beschikbaar. Deze lasten zijn in 2024 gedekt uit de ontvangen SPUK GALA en Friza middelen. Hierdoor is de onttrekking uit de algemene reserve lager. Het budget valt vrij en blijft in de algemene reserve.

*Algemene reserve, nadeel € 169.000**

Lagere onttrekking uitvoeringsbudget YoFlo. Zie ook hierboven.

Gezondheidsbeleid, voordeel € 60.000

Voor de uitgaven van gezondheidsbeleid hebben we gebruik kunnen maken van de SPUK Gala en Friza middelen, waardoor op dit budget een onderschrijding is. Verder resteert een bedrag van € 20.000 voor de subsidieregeling bloeizones (2024-2025). We stellen voor dit via resultaatsbestemming beschikbaar te houden voor 2025.

Ouder worden, voordeel € 26.000

Ook voor deze lasten hebben we gebruik kunnen maken van de SPUK Gala en Friza middelen waardoor op dit budget een onderschrijding is.

Jeugdgezondheidszorg, voordeel € 38.000

Bij de voorjaarsrapportage 2024 was het budget voor jeugdgezondheidszorg verhoogd vanwege een verwachte hogere bijdrage aan de Veiligheidsregio, op basis van de begrotingswijziging van de Veiligheidsregio. Uiteindelijk viel deze verhoging lager uit, wat heeft geleid tot een voordeel.

Taakveld 7.2 Riolering, nadeel € 65.000
Bij de riolering zijn hogere lasten geweest. Daardoor is de dotatie aan de voorziening komen te vervallen en is er een aanwending geweest. De belangrijkste redenen hiervoor zijn de realisatie van de wadi's in het Haerenkwartier. Daarnaast hebben er inhaalwerkzaamheden plaatsgevonden vanuit 2023 voor zowel inspectie als reiniging. Ook waren de vaste en variabele energielasten aanzienlijk hoger. Per saldo is dit budgettair neutraal. Het nadeel is in de exploitatie is voornamelijk ontstaan doordat er minder geïnvesteerd is dan begroot. Daardoor kunnen we minder compensabele btw toerekenen aan de riolering. Voor de riolering is dit een voordeel, voor de exploitatie een nadeel.

Taakveld 7.3 Afval, voordeel € 58.000
Afval, voordeel € 58.000
Er is een voordeel bij afval door de gunstige papierprijs, de opbrengsten waren daardoor fors hoger dan begroot. Daarentegen zijn er ook zaken geweest die dit effect wat hebben gedrukt, zoals hogere kosten voor de afvoer van grof huishoudelijk afval en inzameling op de milieustraat. Per saldo is het voordeel € 50.000. Dit wordt toegevoegd aan de reserve lastenverlichting.

*Reserve lastenverlichting, nadeel € 50.000**
Het voordeel op afval wordt toegevoegd aan de reserve. Er was al een toevoeging begroot van € 32.000. Deze wordt nu € 82.000.

Taakveld 7.4 Milieubeheer, voordeel € 568.000
*Klimaatmiddelen, voordeel € 283.000**
Dit is budget voor de transitievisie warmte. In afwachting van het in 2025 op te stellen warmteprogramma zijn de kosten in 2024 relatief beperkt geweest. Dit zorgt voor een lagere onttrekking uit de algemene reserve.

*Algemene reserve, nadeel € 283.000**
Lagere onttrekking voor klimaatmiddelen.

*Uitvoeringsbudget programma duurzaamheid, voordeel € 185.000**
Bij de najaarsrapportage 2024 hebben we aangegeven dat dit budget in 2024 niet volledig benut wordt vanwege diverse oorzaken. Toen is voorgesteld om het resterend budget van het programma duurzaamheid ultimo 2024 toe te voegen aan de reserve. U heeft hiermee ingestemd.

*Algemene reserve, nadeel € 185.000**
Toevoeging van het resterende budget duurzaamheid aan de algemene reserve.

Handhaving, voordeel € 90.000
De lasten zijn lager dan begroot doordat uit de nacalculatie van de FUMO blijkt dat er minder uren nodig waren voor de basistaken dan begroot.

* Maakt onderdeel uit van de incidentele baten en lasten.

Programma 8 | Bouwen, wonen en gronden

Thema 8.1 Bouwen, wonen en grondexploitatie

Wat willen we bereiken

Er moeten woningen aan de voorraad worden toegevoegd, met name voor senioren en starters. Er is ook een stevige vraag naar zorggeschikte woningen. De komende jaren neemt de vraag naar levensloopbestendige woningen aanzienlijk toe, waardoor ouderen langer zelfstandig met zorg aan huis kunnen blijven wonen. Ook ligt er een grote opgave om de noodzakelijke uitbreiding van de 24-uurs zorgplekken voor psychogeriatrie (dementiezorg) en somatiek te realiseren, waardoor dit zorgaanbod in onze gemeente geborgd wordt. De gemeente Ooststellingwerf heeft in de Regio Deal Zuidoost Fryslân afspraken gemaakt met betrekking tot de toe te voegen woningvoorraad.

- We hebben de ambitie om de komende 10 jaar minimaal 700 woningen te realiseren. Dat kan door nieuwbouw, maar ook door het herbestemmen van andere functies naar de functie wonen.
- Voor Ooststellingwerf geldt de unieke situatie dat in alle dorpen binnenstedelijk vrij in aantal gebouwd mag worden. In de Regio Deal 'wonen' is deze afspraak bevestigd. Dit geeft de mogelijkheid om bestaande panden waarvan de huidige functie is vervallen om te zetten naar wonen. Het biedt mogelijkheden om ‘rotte kiezen’ aan te pakken, te herstructureren en op deze plekken woonmogelijkheden te creëren.
- Zorgvuldige invulling van de leefomgeving is van essentieel belang; door goede ruimtelijke ordening, klimaatbestendig ontwerpen, groene openbare ruimte en een gezond leefklimaat te creëren kan er een plus aan de leefomgeving worden toegevoegd.
- De huisvesting van de bijzondere doelgroepen en statushouders, in de sociale woningvoorraad vraagt de nodige aandacht zowel kwantitatief als kwalitatief. Hiervoor maken we afspraken met de provincie. Vanaf 1 januari 2024 heeft de gemeente twee jaar de tijd om een urgentieverordening op te stellen. Hierin worden een aantal doelgroepen (door het Rijk aangewezen) opgenomen. De gemeente mag het aantal categorieën urgenten uitbreiden, maar niet verminderen (NB. statushouders zijn in het wetsontwerp- geen aangewezen urgente categorie).
- Ouderen kunnen langer zelfstandig blijven wonen in levensloopbestendige woningen en geclusterde woonvormen.
- De 24 uurszorgplekken met toezicht voor psychogeriatrie en somatische zorg zijn uitgebreid.
- ‘Zorgen voor elkaar’ wordt mogelijk gemaakt voor jong en oud en voor generaties door dit te faciliteren met verschillende woonconcepten.
- We willen een aantrekkelijke woongemeente zijn voor onze huidige en toekomstige inwoners.
- Onze inwoners wonen in een huur- of koopwoning die past bij hun financiële situatie, gezinssamenstelling of zorgbehoefte. Daarnaast willen we dat deze woning energieneutraal en digitaal ontsloten is.
- We blijven inzetten op inbreiding, maar we staan ook nadrukkelijk open voor uitbreiding. Hiervoor is de gemeente actief bezig met het verwerven van grond.
- We staan open voor innovatieve woningbouw zoals Knarrenhofjes of tijdelijke woningen.
- We willen dat we bij de uitvoering van de Woon(zorg)visie indien nodig kunnen bijsturen. We vinden het belangrijk dat (nieuwbouw) woningen ook voor inwoners van Ooststellingwerf en jongeren bereikbaar zijn.

Wat hebben we bereikt

In 2024 zijn er in de gemeente netto 15 nieuwe woningen opgeleverd. In dit cijfer zijn de opgeleverde nieuwbouwwoningen die in plaats van gesloopte woningen kwamen niet meegerekend. Daarnaast zijn er bestemmingsplannen vastgesteld voor de realisatie van in totaal ongeveer 125 woningen die in 2025/2026 worden gerealiseerd in Oldeberkoop, Makkinga, Haulerwijk en Waskemeer.

In (bijna) alle dorpen zijn er initiatieven om te komen tot extra woningen. In totaal hebben we 52 locaties waaraan actief wordt gewerkt (in verschillende stadia). De 52 locaties bieden ruimte voor 936 woningen. Daarnaast liggen nog circa 19 locaties 'op de plank'. In deze aantallen zijn de meeste (verwachte) agrarische percelen die worden omgezet naar wonen niet meegenomen. Ook de enkelingen, zoals een splitsing, zijn hierin doorgaans niet opgenomen.

In alle dorpen mag binnenstedelijk vrij in aantal worden gebouwd. Maar ook hebben de mogelijkheden om een buitenstedelijke ‘rotte kies’ aan te pakken, te herstructureren en woonmogelijkheden te creëren. Hiervoor hebben we uitvoerig vooroverleg gevoerd met de provincie om in 2025 met verdere uitwerking te komen.

Zorgvuldige invulling van de leefomgeving is van essentieel belang; door goede ruimtelijke ordening, klimaatbestendig ontwerpen, groene openbare ruimte en een gezond leefklimaat te creëren kan er een plus aan de leefomgeving worden toegevoegd.

We hebben in 2024 in totaal 41 statushouders een sociale huurwoning kunnen bieden. De taakstelling voor 2024 was 52 (+ 17 personen achterstand uit 2023) dus totaal 69 statushouders. Daarnaast is per 1 januari 2024 in Oosterwolde een doorstroomlocatie voor 190 statushouders geopend die meetelt voor onze taakstelling asiel omdat het een doorstroomlocatie betreft van mensen die nog wachten op een woning in de gemeente waar zij aan toegewezen zijn.

We hebben gemeentelijke opvang gerealiseerd en begeleiding geboden aan 184 vluchtelingen uit Oekraïne (Hotel Appelscha (60), Roggeberg (72) en overige (52) verspreid over 9 woningen in de gemeente). Onze taakstelling is 171. Daarnaast vangen ook particulieren Oekraïners op: 30 personen in 10 woningen.

De gemeente is aangehaakt bij de door de gemeente Leeuwarden met een adviesbureau opgezette organisatie om te komen tot een provinciaalbrede urgentie regeling. Deze regeling voorziet in het geven van voorrang in de huisvesting van wettelijk aangewezen kwetsbare doelgroepen.

De sociale woningvoorraad heeft de nodige aandacht gevraagd zowel kwantitatief als kwalitatief. We zijn aan het voorsorteren op de nieuwe wetgeving die bij nieuwbouw 30% sociaal en 2/3 in de betaalbare categorie moet worden gerealiseerd. Hiervoor maken we afspraken met de provincie.

In de voorbereidingen op de actualisatie van onze Woon(zorg)visie werken we aan het mogelijk maken dat ouderen kunnen langer zelfstandig kunnen blijven, er afstemming is met de beschikbaarheid van zorg, voor zowel nu als in de toekomst.

Voorop staat nog steeds het uitgangspunt dat onze inwoners prettig moeten kunnen wonen. We blijven inzetten op inbreiding, maar we staan ook nadrukkelijk open voor uitbreiding. In 2024 heeft de gemeente het instrument van strategische aankopen ingezet. Verder staan we open voor innovatieve woningbouw zoals Knarrenhofjes of tijdelijke woningen. Om te zorgen dat (nieuwbouw)woningen ook voor inwoners van Ooststellingwerf en jongeren bereikbaar zijn werken we aan beleid voor Collectief Particulier Opdrachtgeverschap.

Wat hebben we ervoor gedaan

- We hebben overleg gevoerd met vele partijen (plaatselijke belangen, ontwikkelaars, adviesbureaus, provincie, waterschappen etc) en inwoners om in alle dorpen woningen toe te voegen en/of bestaande gebouwen te transformeren tot woningen.
- We hebben overleg gevoerd met initiatiefnemers over hun plan.
- We hebben particuliere ontwikkelingen begeleid.
- We hebben stedenbouwkundige analyses en ontwerpen gemaakt.
- We hebben onderzoeken en planologische trajecten gecoördineerd.
- We hebben principeverzoeken en verzoeken tot wijziging van het bestemmingsplan behandeld.
- We hebben civieltechnische trajecten gecoördineerd (bijv. bouwrijp maken) en anterieure overeenkomsten afgesloten waarin gemeenten en ontwikkelaars afspraken maken over de kwaliteit en kosten van gebiedsontwikkeling rondom woningbouwprojecten (denk aan wegen, verlichting, riolering).
- We hebben kavelverkoop en/of projectuitgifte voorbereid en gerealiseerd.
- We hebben gesprekken gevoerd of op andere manieren gecommuniceerd met omwonenden en andere betrokkenen over plannen in hun omgeving.
- We organiseerden een kavelevent waar ongeveer 400 inwoners naartoe kwamen om zich te laten informeren over onze woningbouwplannen en de mogelijkheden.
- We maakten afspraken met de woningcorporaties, onder andere over toe te voegen woningen en herstructureringsprojecten (nieuw/verbouw/verduurzaming van bestaande sociale huurwoningen).
- We maakten afspraken met woningcorporaties over toewijzing van woningen aan statushouders en een pilot in 2025 met woningdelen voor statushouders.
- We voerden overleg met de provincie over onze taakstelling huisvesting statushouders.
- We voerden overleg met Liante en COA over voortzetting van de doorstroomlocatie Rikkingahof in 2025 en organiseerden hiervoor een inloopbijeenkomst voor inwoners.
- We regelden op diverse locaties huisvesting voor en begeleiding aan vluchtelingen uit Oekraïne. We boden faciliteiten aan voor particulieren die vluchtelingen uit Oekraïne opvangen en hadden overleg met de betreffende werkgroep.
- We nemen deel in ambtelijke werkgroepen om te komen tot een provinciale urgentieverordening. Hierin wordt een aantal (door het Rijk aangewezen) doelgroepen opgenomen, vooralsnog inclusief statushouders. De gemeente Leeuwarden neemt hierbij het voortouw met inschakeling van een extern adviesbureau. Er zijn meerdere informatieronden geweest voor de Friese colleges en gemeenteraden. Besluitvorming volgt in 2025.
- We hebben actief gronden verworven voor woningbouw. Er zijn strategische aankopen gedaan en in een afrondende fase.
- In Oosterwolde zetten we het instrument van het gemeentelijke voorkeursrecht in. De bedoeling daarbij is om op die plek te zijner tijd te komen tot woningbouw.
- We hebben meegewerkt aan de totstandkoming van een regionale woonzorganalyse zodat we beter in zicht hebben wat de woningbehoefte is voor met name ouderen. Dit leidt in 2025 tot een actualisatie van de bestaande lokale woon(zorg)visie 2022-2026. Het zal ook leiden tot hernieuwde afspraken met corporaties over de locatie en typologie van toe te voegen sociale woningen. En het zal leiden tot verfijning van onze eigen woningbouwprogrammering (waar willen we wat). Dit alles met het doel dat ouderen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen en zo nodig zorg kunnen blijven ontvangen.
- We hadden overleg met initiatiefnemers voor innovatieve woningbouw zoals Knarrenhofjes of tijdelijke woningen.
- Om te zorgen dat (nieuwbouw)woningen ook voor inwoners van Ooststellingwerf en jongeren bereikbaar zijn werken we aan beleid voor Collectief Particulier Opdrachtgeverschap. Dit leidt begin 2025 tot besluitvorming.
- We zetten instrumenten als Mijn Huis Op Maat, seniorenmakelaar, de starterslening, blijverslening en verzilverlening in om starters en ouderen te faciliteren een passende woning te realiseren.
- Er is beleid voorbereid op het gebied van (pre)mantelzorg en woningsplitsing. Dit leidt begin 2025 tot besluitvorming.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

De inwoners hebben kunnen zien dat:

- Gestart is met een uitbreiding in Makkinga aan het Muldersveld.

- Gestart is met een uitbreiding in Oldeberkoop op het terrein van 'T Hooge II.
- Kavels zijn uitgegeven bij De Kromten te Waskemeer.
- We op vele andere plekken bezig zijn met woningbouwplannen.
- We daarnaast bezig zijn met het meer passend maken van de bestaande woningvoorraad, onder andere door het faciliteren van aanpassingen (blijverslening, verzilverlening, Mijn Huis Op Maat) zodat ouderen er langer kunnen blijven wonen of kunnen doorstromen.

Beleidskaders

- Structuurvisie 2010-2020-2030 Ooststellingwerf
- Notitie 'Platteland aan zet' (kaders gebiedsuitwerkingen) (januari 2012)
- Notitie 'Voortgang pilot dorpsagenda's/gebiedsagenda's' (voorjaar 2012)
- Woon(zorg)visie Ooststellingwerf 2022-2026
- Regiodeal wonen Z-O Fryslân 2023
- Wet versterking regie op Volkshuisvesting 2024
- Huisvestingswet 2014 (aangevuld in 2024)
- Nota Grondbeleid 2022
- Nota Grondprijzen 2022 -2026
- Nota bouwleges gemeente Ooststellingwerf 2016-2019 (januari 2016)
- Kerkenvisie (januari 2021)
- Notitie Tiny Houses Ooststellingwerf (januari 2021)

Belangrijkste afwijkingen programma 8

Wat heeft het ons gekost

x € 1.000

Wat heeft het ons gekost?	Rekening 2023	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2024	Verschil
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
8.1 Ruimtelijke ordening	-1.666	-1.333	-3.592	-1.645	1.947
8.2 Grondexploitatie niet bedrijventerreinen	-226	26	-556	-105	450
8.3 Wonen en bouwen	-1.771	-1.721	-3.445	-1.906	1.539
Totaal Lasten	**-3.663**	**-3.029**	**-7.593**	**-3.657**	**3.936 V**
Baten					
8.1 Ruimtelijke ordening	296	205	220	398	178
8.2 Grondexploitatie niet bedrijventerreinen	464	-	726	183	-543
8.3 Wonen en bouwen	597	578	2.338	779	-1.559
Totaal Baten	**1.357**	**783**	**3.285**	**1.360**	**- 1.925 N**
Saldo van baten en lasten	**-2.307**	**-2.246**	**-4.309**	**-2.297**	**2.011 V**
Mutatie reserves					
Toevoegingen	**-**	**-**	**-145**	**-3**	**142 V**
Onttrekkingen	**-**	**-**	**1.577**	**295**	**- 1.282 N**
Mutatie reserves	**-**	**-**	**1.432**	**292**	**- 1.140 N**
Resultaat	**-2.307**	**-2.246**	**-2.877**	**-2.005**	**871 V**

Tabel belangrijkste afwijkingen

x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen Programma 8	Verschil
Circulaire uitvoeringsstrategie	157 V
Algemene reserve	- 157 N
Nieuwe omgevingswet	963 V
Algemene reserve	- 308 N
Taskforce woningbouw	1.000 V
Algemene reserve	- 1.000 N
Algemene reserve grondexploitatie	182 V
Overige kleine afwijkingen	34 V
Totaal afwijkingen	**871 V**

Toelichting belangrijkste afwijkingen

In onderstaand overzicht lichten we afwijkingen > € 25.000 toe.

Taakveld 8.1 Ruimtelijke ordening

*Circulaire uitvoeringsstrategie, voordeel € 157.000**
In oktober 2023 is de circulaire uitvoeringsstrategie vastgesteld. Deze strategie heeft een looptijd tot 2030. Insteek is om het resterende budget gespreid over deze periode in te zetten. Dit zorg voor een lagere onttrekking uit de algemene reserve.

*Algemene reserve, nadeel € 157.000**
Lagere onttrekking voor circulaire uitvoeringsstrategie.

*Omgevingswet, voordeel € 963.000**
Het budget is bestemd voor het opstellen van het gebiedsdekkende omgevingsplan. Dit dient voor 2032 gereed te zijn. De kosten worden verspreid over deze periode. Dit zorgt in dit programma voor een lagere onttrekking aan de algemene reserve van € 308.000. In programma 3 zorgt het voor een toevoeging van € 231.000 en een lagere onttrekking van € 424.000.

*Algemene reserve, nadeel € 308.000**
Lagere onttrekking aan de algemene reserve voor de omgevingswet.

*Taskforce woningbouw, voordeel € 1.000.000**
De lasten die ten laste van dit budget komen zijn in 2024 € 95.000. Daarnaast waren er ook personeelslasten die zijn ten laste gebracht van de reeds actieve complexen en voorbereidingskosten. Dus die komen dan niet ten laste van dit budget. Het resterende budget blijft beschikbaar voor verdere versnelling van de woningbouwopgave. Zie hieronder.

*Algemene reserve, nadeel € 1.000.000**
Lagere onttrekking wegens lagere lasten taskforce.

Taakveld 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Ontwikkelplannen, inclusief grondexploitatie Industrieterreinen, € 0 (resultaat neutraal)

Dit bestaat uit twee onderdelen: één ervan heeft invloed op het rekeningsresultaat en de ander niet. Invloed op het rekeningsresultaat is de jaarlijkse actualisatie van de omvang van de reserve grondexploitatie. De omvang van de reserve is gebaseerd op de risico's met betrekking tot de toekomstige verkopen voor de komende vijf jaar en de huidige boekwaarde van de complexen. Sinds 2022 is de omvang van de reserve niet via de gebruikelijke actualisatie bepaald. Ook voor 2024 stellen wij voor deze lijn te volgen. In 2024 zijn er twee nieuwe exploitaties (1130 't Hooge II en 1131 Muldersveld). Ook in 2024 zijn er twee exploitaties (1128 Donkerbroek West en 1129 Boekhorsterweg) afgesloten. Voor het nieuwe complex 1131 Muldersveld is een voorziening gevormd voor het verlies op de exploitatie van € 182.000. Dit wordt gedekt met een onttrekking van de reserve grondexploitatie.

De grondexploitatie is in administratief opzicht een sluitend systeem. Het saldo van de baten en lasten, na winstneming via de reserve, wordt verrekend met de boekwaarde op de balans. De toename (de lasten zijn hoger dan de baten) van de boekwaarde is € 1.012.000:

- Resultaat uit reguliere baten en lasten € 1.009.000 (toename boekwaarde). In 2024 zijn er geen kavels verkocht. Er is nog 1 kavel in Langedijke beschikbaar en die wordt in 2025 verkocht. Voor de twee nieuwe exploitaties start de uitgifte van kavels in 2025.
- Toevoeging aan de reserve (toename boekwaarde) in verband met winstneming volgens de POC-methode (percentage of completion) € 3.000.

Algemene reserve grondexploitatie, voordeel € 182.000

De grondexploitatie Muldersveld in Makkinga is door u op 2 juli 2024 vastgesteld. Onderdeel hiervan is dat er een verliesvoorziening ter hoogte van € 182.000 is gevormd. Dit wordt gedekt uit de algemene reserve grondexploitatie.

* Maakt onderdeel uit van de incidentele baten en lasten.

Paragrafen

Paragraaf 1 | Lokale Heffingen

De gemeente stuurt rekeningen (aanslagen) voor een aantal belastingen en heffingen. Denk aan o.a. de onroerendezaakbelasting, rioolheffing en afvalstoffenheffing. Deze lokale heffingen zijn een belangrijk onderdeel van onze inkomsten. Deze paragraaf laat de hoogte van de inkomsten zien en geeft een overzicht van de diverse heffingen.

Algemene beleidslijn

Het fiscale beleid voeren we uit in overeenstemming met de fiscale wetgeving, de gevormde jurisprudentie en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, zoals die gelden voor het belastingrecht. Daarnaast zijn rechtvaardigheid, redelijkheid en billijkheid zowel bij de heffing als bij de invordering de bepalende elementen.

Bijzonderheden en ontwikkelingen

De Wet Waardering Onroerende Zaken (Wet WOZ)

Zoals elk jaar, worden de nieuwe WOZ-waarden gebruikt voor o.a. de heffing van de onroerendezaakbelasting en forensenbelasting, gebaseerd op het prijspeil van het voorliggende jaar. De waardepeildatum ligt steeds één jaar voor het belastingjaar en blijft daardoor actueel. Door de actualiteit van de waarde wordt deze mede voor andere doeleinden, zoals de Belastingdienst voor de erfbelasting en eigen woningforfait, forensenbelasting, waterschapslasten en door notarissen gebruikt.

Tot en met 2021 werden de woningen getaxeerd op basis van de inhoud, maar vanaf 2022 gebeurt dit op basis van de gebruiksoppervlakte van een woning (een nieuwe ontwikkeling en wettelijke verplichting). Landelijk waren er verschillen in waarderingsmethodiek waardoor ervoor gekozen is om alle gemeenten de woningen te laten taxeren op oppervlakten. De Landelijke Voorziening WOZ is openbaar voor vele afnemers zoals notarissen, het CBS, de burgers etc. Door de overgang op de gebruiksoppervlakte bij woningen zijn er ook geen problemen bij de verplichte levering aan de afnemers.

De gebruiksoppervlakte van alle niet-woningen zoals winkels, agrarische- en overige bedrijven met een woning, dient nu ook ingemeten te worden. Vanaf november 2024 is een inventariseerder in de gemeente bezig om dit ter plaatse op te meten, verwacht wordt dat dit is afgerond in Q1 2025.

Basisregistraties

Vanaf 1 juli 2011 geldt het verplicht gebruik van de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) en de Wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ). Aangezien de WOZ de overgang naar de gebruiksoppervlakten van de woningen heeft gerealiseerd volgt nu de afstemming met de oppervlakten in de BAG. De BAG/WOZ koppeling speelt hierbij een belangrijke rol als het gaat om de onderlinge afstemming. Deze afstemming tussen basisregistraties is het begin van de Samenhangende objectenregistratie (SOR).

Het ministerie van BZK is gestart met Doorontwikkeling in Samenhang van de GEO-basisregistraties (DisGeo). Doelstelling daarvan is om meer samenhang te creëren in de Geo informatie Infrastructuur. Onderdeel is de doorontwikkeling van enkele bestaande GEO-basisregistraties tot een Samenhangende Objectenregistratie (SOR). Dit betreft een objectenregistratie met daarin basisgegevens van objecten in de fysieke werkelijkheid zoals o.a. gebouwen, wegen, water, spoorlijnen, bomen, terreindelen en gemeentegrenzen. Er wordt nu gewerkt door het Ministerie aan een roadmap voor de vervolgstappen. Het betreft een intensief traject en zal de komende jaren verder ingevuld worden. De BAG, BGT en de WOZ gaan onderdeel uitmaken van de SOR. Ook zijn er belangrijke raakvlakken met de basisregistratie topografie (BRT) en het Nationaal Wegenbestand.

Omgevingswet
De Omgevingswet (inwerkingtredingdatum 1 januari 2024) bundelt en moderniseert de wetten voor de leefomgeving. Hierbij gaat het onder meer om wet- en regelgeving over bouwen, milieu, water, ruimtelijke ordening en natuur. De Omgevingswet staat voor een goed evenwicht tussen het benutten en beschermen van de leefomgeving. Met de Omgevingswet wil de overheid de regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samenvoegen. Zodat het straks bijvoorbeeld makkelijker is om bouwprojecten te starten.

Bij de implementatie van de Omgevingswet werkt het team BVI nauw samen met andere vakafdelingen. BVI draagt zorg voor de actualiteit, betrouwbaarheid en compleetheid van de gegevens in de basisregistraties BAG en BGT en stelt overige ruimtelijke Geo data beschikbaar die via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) wordt ontsloten. Daarnaast leveren de Adviseur Geo-informatie en de Gis-medewerker ieder vanuit hun een eigen rol een bijdrage in de projectgroep 'pilot Omgevingsplan gemeente Ooststellingwerf' en 'OWO Uitvoeringsprogramma Omgevingswet 2021-2024'.

Legesverordening
De Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging bouwen (Wkb) zijn per 2024 ingegaan. Gelijktijdig met het invoeren van de nieuwe wetgeving, moest ook de legesverordening worden aangepast om aan te sluiten op de nieuwe wetgeving. Via themabijeenkomsten bent u geïnformeerd over de belangrijkste gevolgen van de nieuwe wetgeving.

Belastingsoorten

Onroerendezaakbelasting (OZB)
De hoogte van de OZB is een percentage van de WOZ-waarde van een pand. Het percentage wordt ieder jaar opnieuw vastgesteld. Eigenaren van woningen en eigenaren en gebruikers van niet-woningen (bedrijfspanden voornamelijk) betalen OZB. De opbrengst OZB is voor een gemeente vrij te besteden.

Rioolheffing
Met de inkomsten vanuit de rioolheffing worden de kosten gedekt die de gemeente maakt voor de uitvoering van de gemeentelijke watertaken. In het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2020-2024 is beschreven hoe de gemeente dit uitvoert. Uitgangspunt is dat de rioolheffing met niet meer dan de inflatiecorrectie stijgt. In het kostendekkingsplan behorende bij het GRP is weergegeven hoe de heffing zich ontwikkelt in de periode 2020-2024.

Leges
De invoering van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging bouwen (Wkb) hebben impact op de legesbaten. De impact van de Omgevingswet is in 2024 nog relatief beperkt, doordat de OWO gemeenten beleidsneutraal overgaan. Tot 2032 krijgen gemeenten de tijd om het omgevingsplan vast te stellen. Hierin zullen gemeentelijk keuzes worden gemaakt of omgevingsplanactiviteiten vergunningsplichtig blijven, meldingsplichtig worden of geen van beide. Deze keuzes kunnen gevolgen hebben voor de legesbaten.

Door de Wkb wordt de leges voor bouwactiviteiten opgeknipt in een ruimtelijk en een bouwtechnisch deel. De technische bouwkundige toets wordt voor gevolgklasse 1 door kwaliteitsborgers uitgevoerd en niet meer door de gemeente. Hierdoor komt de leges voor het bouwtechnisch deel te vervallen. Gevolgklasse 1 zijn bijvoorbeeld eensgezinswoningen en simpele bedrijfspanden. Circa 90% van alle bouwvergunningen in de OWO gemeenten zit in gevolgklasse 1. Historisch heeft ruim 60% tot 75% van de legesopbrengsten betrekking op bouwvergunningen. De consequenties voor de legesopbrengsten zijn daardoor aanzienlijk.

De raming van de legesopbrengsten bevat een groot aantal onzekerheden. Die onzekerheden waren er in andere jaren ook, maar zijn door de nieuwe wetgeving nu groter. Door de knip tussen de ruimtelijke en technische vergunning (Wkb) hebben we de kosten voor deze vergunningssoorten opnieuw geraamd. Na invoering van de Wkb moet blijken of deze raming accuraat is. Ook het aantal vergunningsaanvragen varieert jaarlijks. Het eerste jaar waarin we met de nieuwe wetgeving werken is een overgangsjaar, waarin in verband met overgangsrecht ook nog oud recht van toepassing is. Een echt goed beeld van de werkelijke kostendekkendheid ontstaat naar verwachting in 2025. We monitoren de komende jaren de werkelijke kosten en opbrengsten en kunnen tarieven desgewenst bijstellen.

Toeristenbelasting
Per 1 januari 2024 is de verordening toeristenbelasting gewijzigd. Het forfaitair tarief is uit de verordening geschrapt. Recreatieondernemers kunnen hier geen gebruik meer maken vanaf 2024. Voor de ondernemers die dat wensen is een vaststellingsovereenkomst beschikbaar. In deze vaststellingsovereenkomst wordt met vaste, eenduidige normen het aantal overnachtingen forfaitair vastgelegd.

De tarieven voor de periode 2024-2026 zijn € 1,65 en € 1,20 per persoon per nacht. Het tarief van € 1,20 per persoon per nacht is voor overnachtingen in kampeermiddelen op kampeerterreinen en in kampeerboerderijen. Het tarief van € 1,65 per persoon per nacht is voor verblijf in andere verblijfsaccommodaties. In de raadsvergadering van 27 juni 2023 heeft de raad bij amendement besloten om leeftijd van vrijstelling toeristenbelasting kinderen te verhogen van vier jaar naar 12 jaar.

Forensenbelasting
Onder de naam ‘forensenbelasting’ heffen we een belasting van personen die (voor meer dan 90 dagen per jaar) een gemeubileerde woning als bedoeld in artikel 223 van de Gemeentewet voor zichzelf en/of hun gezin beschikbaar houden. De belasting heffen we naar de heffingsmaatstaf voor de onroerendezaakbelastingen (de WOZ-waarden). De belasting van caravans of chalets met een standplaats voor meerdere jaren wordt naar een vast bedrag geheven.

Bedrijven Investeringszone (BIZ)
BIZ (Bedrijven Investeringszone): Op 20 oktober 2021 heeft u ingestemd met de verordening Bedrijveninvesteringszone Oosterwolde Centrum 2021 (BIZ). De opbrengsten van de BIZ worden als subsidie uitgekeerd aan de stichting BIZO. Met de stichting is een uitvoeringsovereenkomst gesloten waarin de activiteiten zijn opgenomen die zij met de subsidie gaan verwezenlijken.

Afvalstoffenheffing
Met de inkomsten vanuit de afvalstoffenheffing worden de kosten gedekt die de gemeente maakt voor de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval. De afvalstoffenheffing bestaat uit een vast bedrag per woning (vastrecht), een bedrag voor het aantal keren dat afval wordt aangeboden en het aantal kilo's restafval. Dit noemen we Diftar+.

Kwijtschelding
We voeren de kwijtschelding uit volgens de Uitvoeringsregeling van de Invorderingswet 1990. Als inkomenstoets voor de kwijtschelding wordt de 100% bijstandsnorm gehanteerd. Dit betekent dat, afgezien van vermogen cum annexis, aanvragers met een inkomen op bijstandsniveau in principe voor kwijtschelding in aanmerking komen. Kwijtschelding geldt niet voor alle belastingsoorten alleen voor de afvalstoffenheffing vast deel (+ Diftar tot € 100) en rioolheffing (alleen gebruikersdeel). Sinds begin 2018 is er een versnelde en vereenvoudigde, geautomatiseerde toets vooraf (via het Inlichtingenbureau) om te bepalen of iemand in aanmerking komt voor kwijtschelding. De kosten voor kwijtschelding worden uiteindelijk vertaald in het tarief voor rioolheffing en vastrecht van de afvalstoffenheffing. Het aantal aanvragen in 2024 is toegenomen door de lastenstijging en de verhoogde energielasten.

Inkomsten

Lokale heffingen en leges

x € 1.000

Lokale heffingen en leges	Rekening 2023	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2024	Verschil
lokale heffingen	8.817	9.696	9.771	9.791	20 V
leges	749	880	1.195	1.182	- 13 N
Totaal	**9.566**	**10.576**	**10.966**	**10.973**	**8 V**

Lokale heffingen

x € 1.000

Lokale heffingen	Rekening 2023	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2024	Verschil
0.61 OZB Woningen					
Onroerende zaakbelasting eigenaren	2.751	2.575	2.613	2629	16 V
0.62 OZB niet-woningen					
Onroerende zaakbelasting eigenaren	397	416	406	378	- 28 N
Onroerende zaakbelasting gebruikers	-1	277	267	255	- 11 N
0.64 Belastingen Overig					
Bedrijven investeringszone	58	60	60	58	- 2 N
3.4 Economische promotie					
Toeristenbelasting	347	309	349	384	34 V
Forensenbelasting	145	141	141	145	4 V
7.2 Riolering					
Rioolheffing (gecombineerd)	2.799	2.982	2.982	2987	4 V
7.3 Afval					
Reinigingsrechten en afvalstoffenheffing	2.321	2.935	2.952	2956	3 V
Totaal	**8.817**	**9.696**	**9.771**	**9.791**	**20 V**

Leges

x € 1.000

Leges	Rekening 2023	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2024	Verschil
0.2 Burgerzaken					
Burgerlijke stand / huwelijk	17	13	13	26	13 V
Burgerzakenleges	269	395	495	506	11 V
Overige leges	8	15	15	8	- 7 N
0.4 Overhead					
Gemeentehuis en buitendienst	5	-	-	4	4 V
0.8 Overige baten en lasten					
Nagekomen/buitengewone posten	- 0	-	-	-	-
2.1 Verkeer en vervoer					
Verharding	20	27	27	36	9 V
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)					
Overige voorzieningen WMO materieel	0	-	-	-	-
8.1 Ruimtelijke ordening					
Bestemmingsplannen	13	30	45	20	- 25 N
8.3 Wonen en bouwen					
Omgevingsvergunningen, baten	418	400	600	582	- 18 N
Totaal	**749**	**880**	**1.195**	**1.182**	**- 13 N**

Kostendekking

Berekening van kostendekkendheid riolering en reiniging

In onderstaande tabellen staan de berekeningen van kostendekkendheid van de heffingen riolering en reiniging. Het uitgangspunt bij deze heffingen is volledige kostendekking. Naast de baten en lasten verantwoord op het taakveld mogen we een aantal lasten toerekenen, waaronder overhead. De overhead is berekend als opslagpercentage over de directe salarislasten die op het taakveld verantwoord zijn. Daarbij is onderscheid gemaakt in een opslagpercentage voor de salarislasten van de buitendienst (56%) en van de binnendienst (79%). Op basis van de vastgestelde scenario's van kostendekkendheid, wordt voor 2024 kostendekkendheid gerealiseerd en is er sprake van een toevoeging aan de egalisatiereserve (reserve lastenverlichting). De dotatie aan de rioleringsvoorziening voor de exploitatie is verwerkt in de lasten van het taakveld.

Berekening van kostendekkendheid leges

In onderstaande tabel staan de berekeningen van kostendekkendheid van de heffingen leges. De totale kostendekkendheid van de legesverordening komt uit op 82%. Tussen de titels van de legesverordening vindt geen kruissubsidiëring plaats. Kostendekkendheid bij leges burgerzaken (hoofdstuk 1) is niet haalbaar, vanwege wettelijke maximumtarieven voor de belangrijkste diensten in dit hoofdstuk. De kostendekkendheid bij leges omgevingsvergunningen (hoofdstuk 2) daalt als gevolg van Wet kwaliteitsborging bouwen (Wkb). De kostendekkendheid van dit hoofdstuk fluctueert bovendien jaarlijks door fluctuaties in de omvang van bouwactiviteiten. De lage kostendekkendheid bij APV gerelateerde onderwerpen (hoofdstuk 3) is een politieke keuze om te stimuleren dat vergunningen voor deze diensten worden aangevraagd.

De berekening van de tarieven gebeurt extracomptabel. Bij de kosten taakvelden zijn de directe personeelskosten en de materiële kosten opgenomen die samenhangen met het verstrekken van de diensten waarvoor leges geheven wordt. Bij directe personeelskosten gaat het bijvoorbeeld om de uren van baliemedewerkers en van de uren van de medewerkers bij Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH) en Ruimtelijke Ordening (RO). De basis voor de toerekening van deze kosten zijn de teamplannen en historische cijfers. Materiële kosten zijn bijvoorbeeld de kosten die samenhangen met de afdracht aan het Rijk voor reisdocumenten en de afdracht aan het RDW voor rijbewijzen. De overhead wordt via een opslag op de directe personeelskosten toegerekend. Voor hoofdstuk 1 rekenen we met het integraal uurtarief van Ooststellingwerf. Daarin hanteren we een opslag van 79% voor overhead over de directe loonkosten. Voor hoofdstuk 2 en 3 rekenen we met het integraal uurtarief van VTH. Daarin hanteren we een opslag van 60% voor overhead over de directe loonkosten. Er is voor gekozen om de btw niet als kostenelement mee te wegen, omdat het overgrote deel van de kosten de eigen personele kosten betreft waarvoor geen btw verschuldigd is. De wel toerekenbare btw maakt slechts een klein onderdeel uit van de kosten.

Toelichting overhead

In de bijlage van de begroting is een overzicht met taakvelden opgenomen. Op de taakvelden verantwoorden we alle baten en lasten die direct betrekking hebben op het taakveld, waaronder salarislasten. De lasten die we niet direct aan de taakvelden kunnen toerekenen, zijn de overheadkosten. Overhead is 'alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces'. Het gaat hier dan om onder andere personele kosten, huisvesting, ICT, etc.

Omdat alle directe kosten al rechtstreeks zijn toegerekend aan de taakvelden, passen we een opslagpercentage toe voor overhead op salarislasten bij taakvelden waarvoor we kostendekkende tarieven mogen berekenen. Bijvoorbeeld afval, riolering en leges.

Berekening van kostendekkendheid	Begroting Rioolheffing (taakveld 7.2)	Realisatie Rioolheffing (taakveld 7.2)	Begroting Reinigingsheffing (taakveld 7.3)	Realisatie Reinigingsheffing (taakveld 7.3)
Lasten				
Lasten	2.095	2.195	2.964	2.975
Baten	-25	0	-617	-704
Netto lasten taakveld	**2.070**	**2.195**	**2.347**	**2.271**
Toe te rekenen lasten				
Overhead	418	418	135	135
Kwijtschelding	51	42	90	103
Rente			-1	-1
Dubieuze debiteuren	7	7	10	10
Slootonderhoud en straatreiniging	164	158		
BTW	273	222	355	355
Totaal toe te rekenen lasten	**913**	**847**	**589**	**602**
Totale lasten	**2.983**	**3.042**	**2.936**	**2.873**
Opbrengst heffingen	**-2.983**	**-2.987**	**-2.936**	**-2.956**
Dekkingspercentage	**100%**	**98%**	**100%**	**103%**

x € 1.000

Berekening van kostendekkendheid	Hoofdstuk 1	Hoofdstuk 2	Hoofdstuk 3	Totaal begroting	Hoofdstuk 1	Hoofdstuk 2	Hoofstuk 3	Totaal realisatie
Lasten								
Lasten	473	389	26	888	552	389	26	967
Baten	0	0	0		0			0
Netto lasten	**473**	**389**	**26**	**888**	**552**	**389**	**26**	**967**
Toe te rekenen lasten								
Overhead	217	230	16	463	235	230	16	481
Totaal toe te rekenen lasten	**217**	**230**	**16**	**463**	**235**	**230**	**16**	**481**
Totale lasten	**690**	**619**	**42**	**1.351**	**787**	**619**	**42**	**1.448**
Opbrengst heffingen	**435**	**430**	**15**	**880**	**572**	**602**	**8**	**1.182**
Dekkingspercentage	**63%**	**69%**	**36%**	**65%**	**73%**	**97%**	**19%**	**82%**

Paragraaf 2 | Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Deze paragraaf laat zien hoe solide onze begroting is en in hoeverre we financiële tegenvallers kunnen opvangen. Het gaat om de relatie tussen de (financiële) weerstandscapaciteit en alle risico's die de gemeente loopt die niet zijn afgedekt door reserves, voorzieningen en verzekeringen. Door het vormen van een weerstandsvermogen hoeven we bij een financiële tegenvaller in de begrotingsuitvoering niet direct te anticiperen. Het weerstandsvermogen is op dit moment voldoende om de risico's af te dekken.

Conclusie weerstandsvermogen

De beschikbare weerstandscapaciteit is per 1 januari 2025 € 29,321 miljoen. Dit bestaat uit de Algemene reserve van € 27,133 miljoen (exclusief het bodembedrag van € 5,2 miljoen) en de bestemmingsreserves van € 2,139 miljoen. Het totaal van de bestemmingsreserves is € 8,420 miljoen. Voor de weerstandscapaciteit halen we hier de reserve Kapitaallasten € 4,093 miljoen en de Algemene reserve grondexploitatie € 2,139 miljoen vanaf.

De benodigde weerstandscapaciteit is € 4,885 miljoen (zie overzicht bij risico's). Het weerstandsvermogen is ruim voldoende om de risico's af te dekken. Naast de beschikbare weerstandscapaciteit van € 29,321 miljoen is er nog de algemene buffer van € 5,2 miljoen (als onderdeel van de Algemene reserve). Deze beide gecombineerd maakt dat in relatie tot de omvang van de activiteiten er voldoende buffer aanwezig is voor het opvangen van de risico's.

Risico's die zich regelmatig voordoen en die vrij goed meetbaar zijn, maken geen onderdeel uit van de risico's binnen het weerstandsvermogen. Hiervoor zijn verzekeringen afgesloten of reserves en voorzieningen gevormd. We gaan op de volgende manier om met de risico's rondom grondexploitatie, openeinderegelingen, verbonden partijen en decentralisaties:

Grondexploitatie
Hiervoor is de Algemene reserve grondexploitatie ingesteld. Deze reserve is bestemd voor het opvangen van verliezen (bijvoorbeeld van niet-kostendekkende complexen), planschadeclaims en verlaging van verkoopprijzen. We beoordelen ieder jaar opnieuw of de reserve toereikend is.

Openeinderegelingen
De belangrijkste openeinderegelingen zijn de regelingen Sociaal Domein en WWB. De risico's binnen het Sociaal Domein (Wmo, jeugd en participatie) kunnen niet meer worden gedekt uit de reserve Sociaal Domein. De risico's nemen we mee in de bepaling van de weerstandscapaciteit.

Verbonden Partijen
Jaarlijks beoordelen we de jaarrekeningen, begrotingen en tussentijdse rapportages van de verbonden partijen en leggen die aan u voor. We nemen deel aan aandeelhoudersvergaderingen en bij de meeste verbonden partijen ook aan tussentijdse overleggen. Net als bij de grondexploitatie geldt dat er geen extra financiële buffer noodzakelijk is, omdat er geen risico's zijn die een gevaar vormen voor de financiële positie. Als dit wel het geval is, nemen we dat risico mee in deze paragraaf. Dat beoordelen we ieder jaar opnieuw.

Projecten
De risico's bij projecten worden per project geïnventariseerd en maken onderdeel uit van het projectplan.

Algemene beleidslijn

Om het weerstandsvermogen te beoordelen zetten we de beschikbare weerstandscapaciteit af tegen de benodigde weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit is een optelsom van middelen die beschikbaar zijn om de gevolgen van risico's die niet begroot zijn te dekken.

Benodigde weerstandscapaciteit
De benodigde weerstandscapaciteit stellen we vast aan de hand van een risico-inventarisatie. Per risico is een inschatting gemaakt van de kans dat het risico zich voordoet. Daarnaast zijn de financiële gevolgen van deze risico's zo veel mogelijk weergegeven.

Beschikbare weerstandscapaciteit
De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en de mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet-begrote kosten, die onverwachts en substantieel zijn, te dekken. Het gaat dan vooral om de reservecapaciteit (algemene- en bestemmingsreserves), de onbenutte begrotingscapaciteit, de onbenutte investeringscapaciteit en de stille reserves. We bepalen de beschikbare weerstandscapaciteit aan de hand van de algemene reserve en bestemmingsreserve. We willen een beschikbare weerstandscapaciteit met minimaal de omvang van de benodigde weerstandscapaciteit.

Risicobeheersing
Risicobeheersing is de manier waarop we risico's beheersen, inclusief de processen en systemen waarmee we dat doen. Onze organisatie heeft tal van beheersmaatregelen getroffen om de doelstellingen in de programma's te realiseren. Er is een grote verscheidenheid aan maatregelen, die we als volgt indelen:

- Juridische beheersmaatregelen (inkoopvoorwaarden, contractbepalingen, leveringsvoorwaarden, juridische kwaliteitszorg)
- Financiële beheersmaatregelen (financial control, verzekeringen, bankgaranties, financieringsfunctie artikel 13 Financiële verordening)
- Organisatorische beheersmaatregelen (AO/IC, procedures, 4-ogen-principe, audits)
- Materiële beheersmaatregelen en informatiebeveiligingsbeheersmaatregelen (gemeentelijk informatiebeveiligingsplan).

Twee keer per jaar, als onderdeel van de P&C-cyclus, actualiseren we het overzicht met de belangrijkste risico's. Dit doen we op basis van dossieronderzoek en interviews met management en medewerkers. Na identificatie van het risico brengen we de oorzaak en het gevolg van het risico in beeld. We kwantificeren ieder risico (als dat mogelijk is). En we maken een inschatting van de kans dat het risico zich voordoet, evenals het financiële gevolg. Dit resulteert in het risicoprofiel voor onze gemeente. Vervolgens inventariseren we voor elk risico de getroffen beheersmaatregelen.

Bij de kwantificeerbare risico's staat een opsomming van de risico's. Per risico is een inschatting gemaakt van de kans dat het risico zich voordoet, evenals de financiële gevolgen. Bij deze inschattingen gebruiken we onderstaande tabel:

Categorie	Kans op voorkomen	Kwantitatief	Financieel gevolg
1.	< of 1 keer per 10 jaar	10%	Geen geld gevolgen
2.	1 keer per 5-10 jaar	30%	< € 25.000
3.	1 keer per 2-5 jaar	50%	> € 25.000 - € 100.000
4.	1 keer per 1-2 jaar	70%	> € 100.000 - € 500.000
5.	1 keer per jaar of meerdere keren per jaar	90%	> € 500.000

Risico's

Op het gebied van het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit zijn ten opzichte van voorgaande jaren een aantal aanpassingen gedaan. Het bodembedrag is gewijzigd van een standaard bedrag van € 3,0 miljoen naar een percentage van 5% van de totale lasten. Daarmee wijzigt het bodembedrag naar € 5,2 miljoen. Daarnaast zijn de niet kwantificeerbare risico's gewijzigd naar indeling in de risicoklasse klein, gemiddeld en groot. Hieraan zijn vervolgens vaste bedragen gekoppeld, zodat ook deze risico's voorzien zijn een financiële impact. Het totale risicobedrag stijgt hierdoor naar een totaalbedrag van € 4,885 miljoen.

Nr.	Risico en beheersmaatregel	Kans op voorkomen risico	Financieel gevolg	Benodigde weerstands-capaciteit
1	**Risico: Rijksmiddelen voor jeugdhulp structureel geraamd**	3	5	€ 978.000
	Toelichting risico: We hebben in 2022 extra middelen van het Rijk voor de jeugdhulp ontvangen. In augustus 2022 is bekend geworden dat we de verwachte jeugdmiddelen vanaf 2024 voor 100% mogen ramen. Dit was 75%. Daarnaast is in het regeerakkoord een besparing van € 500 miljoen afgesproken op de jeugdzorg. Het rijk is verantwoordelijk voor de invoering. In de gemeentelijke begroting kunnen we dan een lagere raming opnemen voor de uitgaven. Dat hebben we in deze begroting verwerkt. Omdat nog steeds niet zeker is of we de 100% vergoeding structureel mogen ramen, nemen we een risico op. Het bedrag dat we in 2024 hebben opgenomen is € 1.856,000 aan baten en 100.000 aan lagere lasten. Het totale risico komt daarmee op € 1.956.000.			
	Beheersmaatregel: Meegenomen als risico in het heroverwegingsproces			
2	**Risico: afschrijvingen bedrijfsgebouwen met restwaarde (60% van de WOZ waarde)**	1	5	€ 734.875
	Toelichting risico: Bij de heroverwegingen in 2021 is besloten om miv 2022 de bedrijfsgebouwen ipv 50%, af te schrijven tot 60% van de WOZ-waarde. Risico: Als het bedrijfsgebouw niet meer de maatschappelijke functie vervult is er het risico dat de resterende boekwaarde hoger is dan de eventuele verkoop c.q. vervanging.			
	Beheersmaatregel: Het percentage ligt in lijn met het percentage van de WOZ bij verkopen de laatste jaren (59%). De kans dat dit de komende jaren fors verslechterd is beperkt.			
3	**Risico: Bijstelling Algemene uitkering gemeentefonds (au)**	5	5	€ 597.000
	Toelichting risico: De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de totale rijksuitgaven, de zogenaamde “trap op, trap af systematiek”. Als na afloop van een jaar blijkt dat de rijksuitgaven lager zijn dan gepland, wordt de algemene uitkering naar beneden aangepast. Dit vertaalt zich in een aanpassing van het accres. We nemen 1% van de algemene uitkering op als benodigd weerstandsvermogen.			
	Beheersmaatregel: Drie keer per jaar verschijnt er een circulaire. Deze circulaires beoordelen we en rekenen we door.			
4	**Risico: afwijking op WWB I-deel budgetten, waardoor beroep op algemene middelen onvermijdelijk is**	2	4	€ 185.378
	Toelichting risico: Bij een tekort van 10% van het WWB I-deel budget moeten wij 7,5% betalen uit eigen middelen. Het risico gaat over dit mogelijke tekort.			
	Beheersmaatregel: Eén keer per maand ontvangen we managementcijfers met de stand van zaken. Hierdoor kan op financieel gebied bijgestuurd worden. Ook zijn er procesmaatregelen aan de poort en ten aanzien van uitstroom. Beïnvloeding van klantaantallen is niet of zeer marginaal mogelijk.			

5	**Leegstand in M.F.A.'s in eigendom van de gemeente met overwegend een onderwijsfunctie**	5	3	€ 90.000
	Toelichting risico: Per 1 januari 2020 heeft de gemeente het beheer & de exploitatie van MFS Waskemeer overgenomen van de Stichting Beheer Multifunctioneel Vastgoed Waskemeer; de Stichting is opgeheven. De leegstand is tot halfweg 2023, daarna ligt er weer de uitdaging deze opgevuld te krijgen. MFA Haulerwijk (= de Samensprong) heeft een groot normatief overschot aan bruto vloeroppervlak c.q. leegstand wat gedeeltelijk is opgevuld door het inhuizen van kinderopvang. Mede door een dalend aantal leerlingen in 2023 neemt de leegstand toe en is de accommodatie niet meer kostendekkend te exploiteren door de Stichting Beheer Multifunctioneel Vastgoed Haulerwijk. De Stichting heeft het beheer & de exploitatie in 2022 terug gegeven aan de gemeente. De verwachting is dat de exploitatie van MFS Oosterwolde Zuid uiterlijk 2026 voor rekening van de gemeente komt. In 2025 wordt een nieuwe MJOP opgesteld omdat de bestaande MJOP gedateerd is. Op basis van de nieuwe MJOP van de andere MFA's, die nog niet door de raad zijn goedgekeurd, mag worden verwacht dat de accommodatie niet meer kostendekkend te exploiteren valt voor de Stichting, Beheersmaatregel: De notitie Platteland aanzet en de daaraan voorliggende Structuurvisie worden vervangen door de Omgevingsvisie.			
6	**Risico: overige garanties**	1	3	€ 50.000
	Toelichting risico: er zijn garanties verleend aan instellingen op het terrein van gezondheid, volkshuisvesting en onderwijs. Beheersmaatregel: we beoordelen het overzicht garanties.			
7	**Risico: garanties woningbouwcorporaties**	1	3	€ 50.000
	Toelichting risico: het waarborgfonds Sociale Woningbouw heeft de bestaande directe risico's op geldleningen overgenomen. De gemeente kan op basis van de 'achtervangregeling' worden aangesproken. Beheersmaatregel: Het door het Waarborgfonds verstrekte overzicht wordt beoordeeld en daarnaast wordt bij een individuele aanvraag de situatie beoordeeld. Per 1 augustus 2022 is het 'meetekenen' met nieuwe leningen vervallen en wijzigt de wijze van berekening van de achtervangpositie op nieuwe leningen. De impact hiervan op het risico voor de gemeente is zeer beperkt.			
8	**Risico: diverse gerechtelijke procedures**	4	3	€ 25.000
	Toelichting risico: op basis van de huidige stand van zaken lopende procedures en/of te verwachten claims/procedures is een inschatting gemaakt. Beheersmaatregel: juridische kwaliteitszorg en inhuur van externe juristen bij lopende procedures en/of te verwachten claims.			
9	**Risico: National Hypotheek Garantie**	1	2	€ 19.000
	Toelichting risico: vanaf 2011 heeft het Rijk de achtervang voor alle nieuwe hypotheekgaranties op zich genomen. De gemeente blijft echter wel garant staan voor de vóór 1 januari 2011 verleende garanties. Beheersmaatregel: we beoordelen het jaarlijks verstrekte overzicht van hypotheekgaranties.			
10	**Risico: terugbetaling verstrekte geldleningen**	1	2	€ 6.000
	Toelichting risico: Er zijn leningen verstrekt aan instellingen op het terrein van volkshuisvesting, veiligheid, sport en dorpshuizen. Het is niet in alle gevallen duidelijk of er voldoende opstallen, installaties e.d. aanwezig zijn, om in geval van het uitblijven van betaling de restandschuld te voldoen. Beheersmaatregel: bij eventuele achterstanden in aflossingen ondernemen we meteen actie.			
			TOTAAL	**€ 2.735.253**

	Risico's ingedeeld in klein (€ 50.000), gemiddeld (€ 250.000) en groot (€ 500.000)			
11	**Verduurzaming gemeentelijk onroerend goed**	5	5	€ 500.000

	Toelichting risico: Onze gemeente heeft relatief veel oudere accommodaties. Om invulling te geven aan het europese en landelijke beleid, de wet- en regelgeving rondom de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed en de eigen gemeentelijke ambitie moet er de komende jaren fors geïnvesteerd worden. Beheersmaatregel: In september 2024 heeft besluitvorming plaatsgevonden over het voorkeursscenario accommodatiebeleid & huisvestingsplan onderwijs. Binnen dit scenario worden vrijwel alle accommodaties verduurzaamd. Door middel van vervangende nieuwbouw of anderszins (bijvoorbeeld vergroening op natuurlijke momenten). Een beperkt aantal accommodaties wordt afgestoten. Voor een aantal accommodaties in Oosterwolde en Appelscha dient aanvullend onderzoek plaats te vinden voordat het accommodatiebeleid & huisvestingsplan onderwijs wordt vastgesteld. Binnen de begroting is gestart met het reserveren van budget voor de verduurzaming. Bij de uitwerking van het accommodatiebeleid (planning juni 2025) kijken we of dit budget toereikend is voor de dekking voor de korte termijn en maken we ook een doorkijk naar de (middel)lange termijn.			
12	**Onderhoud maatschappelijk vastgoed**	5	5	€ 500.000
	Toelichting risico: Eind 2023 heeft de raad besloten om in afwachting van de vaststelling van het accommodatiebeleid geen nieuwe onderhoudsplannen en dotaties voorzieningen vast te stellen en het onderhoud te blijven uitvoeren conform de oude onderhoudsplannen. In 2024 is voor een aantal accommodaties besloten om extra onderhoud uit te voeren ten behoeve van de bedrijfsvoering en veiligheid. Toen is ook aangegeven dat het budget in de begroting voor een aantal accommodaties niet toereikend is om het toekomstig groot onderhoud na 2024 uit te voeren. Beheersmaatregel: In de nota reserves en voorzieningen 2024 hebben wij bij een aantal accommodaties voorgesteld om in 2025 een extra dotatie aan de voorziening te doen om het benodigde onderhoud in 2025 te kunnen uitvoeren. Een nadere onderbouwing hiervan volgt in een separaat raadsvoorstel dat voorafgaand aan de behandeling van de jaarrekening in de raad wordt behandeld. Na de vaststelling van het accommodatiebeleid wordt er een voorstel voor het vaststellen van nieuwe onderhoudsplannen en bijbehorende dotatie voorzieningen aan de raad voorgelegd.			
13	**Risico: Verbonden partijen**	2	3	€ 250.000
	Toelichting risico: Ten aanzien van de verbonden partijen blijft extra aandacht noodzakelijk voor de uitvoeringsorganisatie FUMO en de Veiligheidsregio Fryslân (VRF). Deze samenwerkingsverbanden zijn van rijkswege verplicht gesteld en gelden dus voor de 18 Friese gemeenten. De invloed die als individuele gemeente kan worden uitgeoefend is (zeer) beperkt. Beheersmaatregel: De OWO-samenwerking heeft een positief effect als vanuit een gezamenlijk belang kan worden opgetrokken. Ook in de overige samenwerkingsverbanden zien we dat gemeenten elkaar steeds beter vinden, maar dat er lang niet altijd een eensluidende visie is binnen de 18 Friese gemeenten. Daarbij is de gemeente altijd vertegenwoordigd in de gezamenlijke overleggen. Verder is onze gemeente sinds kort betrokken bij het controllers overleg voor friese gemeentes inzake verbonden partijen. Gezamenlijk optrekken t.a.v. verbonden partijen heeft als voordeel om gezamenlijk vanuit hetzelfde afwegingskader de acteren richting de verbonden partij. Mogelijke beheersing van risico's van verbonden partijen is kansrijker als dit namens alle/meer deelnemers worden gedaan. Daarnaast is het ook efficiënter. Zowel voor de gemeente als voor de verbonden partij.			
14	**Risico: OWO bedrijfsvoering**	2	3	€ 250.000
	Toelichting risico: het risico bestaat dat er vanuit de samenwerking extra lasten naar voren komen die of onvermijdelijk zijn, danwel grote voorkeur genieten van 2 van de 3 gemeentes. Beheersmaatregel: Er is structureel overleg en tot op heden is er nog geen sprake van 2 tegen 1 besluiten.			
15	**Risico: invoering omgevingswet**	5	3	€ 250.000
	Toelichting risico: Invoering van de Omgevingswet brengt (veel) onzekerheden met zich mee aangaande de implementatie hiervan. Dit kan leiden tot aanvullende investeringen om kosten te dekken. Risico: het vast te stellen krediet blijkt onvoldoende, er is aanvullend krediet nodig.			
	Beheersmaatregel: implementatie wordt jaarlijks gemonitord. Indien de verwachting is dat een aanvulling nodig is zal de raad hierover worden geïnformeerd en of een aanvullend krediet worden aangevraagd.			

16	**Risico: extra lasten door invoering WMO abonnementstarief**	3	3	€ 250.000
	Toelichting risico: De invoering van het abonnementstarief leidt aantoonbaar tot een aanzuigende werking op Wmo-ondersteuning, vooral huishoudelijke hulp. Toch weigert het kabinet gemeenten volledig te compenseren voor de extra kosten. Gemeenten moeten volledig worden gecompenseerd voor de effecten van de invoering van het abonnementstarief. Niet volledig compenseren zal er aan bijdragen dat gemeenten, gezien de grote tekorten in het sociaal domein, verder moeten bezuinigingen en zij de Wmo niet kunnen blijven uitvoeren zoals beoogd. Vanaf 1 januari 2027 komt (naar verwachting) een aanpassing in de eigen bijdrage voor huishoudelijke hulp via de Wmo, waarbij meer rekening wordt gehouden met de draagkracht van huishoudens.			
	Beheersmaatregel: Er wordt al scherp gekeken naar de uitvoeringskosten op dit vlak. Daarbij is de gemeente afhankelijk van de VNG, die onderhandelt over aanpassing van de zogenaamde 'openeinderegeling'.			
17	**Risico: Fraude**	5	1	€ 50.000
	Toelichting risico: het risico dat de gemeente financiele schade loopt door onrechtmatige handelingen door medewerkers op het gebied van fraude, corruptie, bedreiging en beïnvloeding			
	Beheersmaatregel: Er wordt periodiek een fraude risico-analyse uitgevoerd door IC. Daarbij komen de risico's jaarlijks aan bod in een separate bespreking met het MT. Daarbij worden zowel interne risico's (functiescheiding e.d.) als externe risico's (cybercrime, ransomware e.d.) besproken			
18	**Risico: Informatiebeveiliging risico datalekken**	5	1	€ 50.000
	Toelichting risico: het risico dat de gemeente financiele schade loopt door datalekken, cybercrime e.d.			
	Beheersmaatregel: Er is een informatieveiligheids- en privacy beleid opgesteld. Alle (nieuwe) medewerkers volgen een e-learning privacy en informatieveiligheid. Daarbij zijn beheersmaatregelen verwerkt in processen en systemen.			
19	**Risico: veiligheidsmaatregelen politieke ambtsdragers**	2	1	€ 50.000
	Toelichting risico: in rechtspositionele besluiten is uitdrukkelijk bepaald dat het betreffende bestuursorgaan verantwoordelijk is voor de bekostiging van voorzieningen ten behoeve van de politieke ambtsdrager, welke in het Stelsel bewaken en beveiligen worden aangemerkt als werkgeverskosten. In deze lijn past dat beveiliging op het werk maar ook daarbuiten voor zover die een werkgeverszorg is, voor rekening komt van de gemeente en door de gemeente geregeld wordt.			
			TOTAAL	**€ 4.885.253**

Financiële kengetallen

Kengetallen drukken de verhouding uit tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen ons helpen bij de beoordeling van de financiële positie van onze gemeente. De kengetallen geven informatie over hoeveel (financiële) ruimte onze gemeente heeft om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid. Ook geeft het mogelijkheden om onze gemeente te vergelijken met andere gemeenten.

Kengetallen	Rekening 2023	Rekening 2024
Netto schuldquote	24%	21%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	17%	15%
Solvabiliteitsratio	47%	39%
Structurele exploitatieruimte	4%	3%
Grondexploitatie	1%	2%
Belastingcapaciteit	82%	85%
EMU saldo (bedrag x € 1.000)	-3.168	1.067

Beoordeling onderlinge verhouding kengetallen in relatie tot de financiële positie

Het is niet mogelijk om een individueel kengetal te gebruiken voor de beoordeling van de financiële positie. De kengetallen moeten we altijd in samenhang bekijken. Ze geven alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld van de financiële positie van onze gemeente. Op basis van de kengetallen concluderen we dat de financiële positie van onze gemeente goed is.

Netto schuldquote en Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
De netto schuldquote is de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen en afgezet tegen de totale baten. We geven de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weer. Zo brengen we duidelijk in beeld wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Normaal bevindt de netto schuldquote van een gemeente zich tussen de 0% en 100%. Voor een gemeente geldt dat als de netto schuldquote uitkomt boven de 130% er sprake is van een zeer hoge schuld. Boven de 100% blijft er weinig leencapaciteit over om de gevolgen van financiële tegenvallers (door bijvoorbeeld een economische recessie) op te vangen. Met percentages van 21% en 15% is er sprake van een lage schuldenlast voor onze gemeente.

Solvabiliteitsratio
Dit kengetal geeft inzicht in hoeverre de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het is het eigen vermogen (de reserves) als percentage van het balanstotaal. Een solvabiliteit tussen de 20% en 50% voor gemeenten is gemiddeld. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe hoger de weerbaarheid van de gemeente. Uit de tabel blijkt dat onze solvabiliteit in 2024 ruim voldoende is om tegenvallers op te vangen.

Structurele exploitatieruimte
Dit kengetal geeft aan welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

Grondexploitatie
Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten (exclusief mutaties reserves). Hoe lager het kengetal, hoe lager de grondpositie ten opzichte van de totale geraamde baten. De grondexploitatie kan een behoorlijke invloed hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is belangrijk, deze moeten we weer terugverdienen bij de verkoop. Ieder jaar beoordelen we of de gronden tegen een actuele waarde op de balans staan. Het kengetal van 2% ligt ruim onder de signaleringswaarde van 20% en geeft aan dat het risico voor ons zeer laag is. Als er nieuwe exploitaties worden uitgegeven zal dit percentage stijgen. Uiteraard wordt de ratio daarin meegewogen.

Belastingcapaciteit
De belastingcapaciteit geeft inzicht in hoeverre we een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kunnen opvangen en of er ruimte is voor nieuw beleid. De gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing) voor een gezin worden afgezet tegen het landelijk gemiddelde. Na de algemene uitkering uit het Gemeentefonds zijn de belastinginkomsten de belangrijkste inkomsten voor een gemeente. Het Centrum van Onderzoek van de Lagere Overheden (Coelo) publiceert jaarlijks de Atlas van de lokale lasten. Deze publicatie is de basis voor de berekening van dit kengetal. De woonlasten in onze gemeente zijn lager dan het landelijk gemiddelde. Het kengetal van 85% geeft aan dat er ruimte is om financiële tegenvallers op te vangen door het verhogen van de opbrengsten vanuit woonlasten.

Economische en Monetaire Unie (EMU)-saldo
De EMU-systematiek (kosten en opbrengsten) die het Rijk hanteert werkt anders dan het baten-lastenstelsel dat we (als decentrale overheid) hanteren. Investeringen en uitgaven bijvoorbeeld die we dekken uit reserves tellen wel door in het EMU-saldo, maar hebben geen gevolg voor de uitkomst in het baten-lastenstelsel. Dus bij een sluitende begroting kan het EMU-saldo negatief zijn. Tussen het Rijk en de decentrale overheden zijn afspraken gemaakt voor de beheersing van het EMU-saldo. Het tekort voor de decentrale overheid mag niet hoger uitkomen dan 0,4% van het bruto binnenlands product. Ons EMU-saldo voor 2024 is positief.

Paragraaf 3 | Onderhoud kapitaalgoederen

Kapitaalgoederen zijn goederen waarvoor investeringen nodig zijn. Het gaat om zaken die daarna regelmatig onderhoud vergen. Bijvoorbeeld wegen, gebouwen, riolering en groen. Het onderhoud van kapitaalgoederen is van groot belang voor een goede kwalitatieve instandhouding van het openbare voorzieningenniveau. Dit onder meer op het gebied van leefbaarheid, veiligheid, vervoer en recreatie. In deze paragraaf gaan we per kapitaalgoed in op het beleidskader en de daaruit voortvloeiende financiële consequenties.

Financiële consequenties

x € 1.000

Onderhoud kapitaalgoederen	Rekening 2023	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2024	Verschil
0. Bestuur en ondersteuning					
Automatisering	-1.383	-1.770	-1.798	-1.837	-39
2. Vervoer					
Verhardingen	-1.441	-1.446	-4.766	-2.342	2.424
Bruggen en oevervoorzieningen	-74	-69	-69	-69	0
Verkeersvoorzieningen	-405	-363	-372	-368	3
4. Onderwijs					
Huisvesting onderwijs	-927	-965	-958	-956	3
Welzijn en sportaccomodaties	-225	-166	-176	-188	-11
5. Sport, cultuur en recreatie					
Openbaar groen	-1.037	-935	-953	-936	17
Welzijn en sportaccomodaties	-1.366	-1.563	-1.734	-1.515	218
6. Sociaal Domein					
Welzijn en sportaccomodaties	176	170	185	190	5
7. Volksgezondheid en milieu					
Rioleringen	-1.575	-1.529	-1.529	-1.605	-76
Totaal onderhoud kapitaalgoederen	**-8.257**	**-8.637**	**-12.171**	**-9.626**	**2.545**

Wegen

Beleidskader

De onderhouds- en vervangingswerkzaamheden aan de wegen worden op basis van de vastgestelde MOP uitgevoerd. Periodiek inspecteren we alle verhardingen voor het actualiseren van de MOP. Voor het beheer van de wegen is een beheersysteem operationeel. De gegevens die in het beheersysteem zitten actualiseren we regelmatig.

Financiële gevolgen voor de jaarstukken

De werkzaamheden voerden we binnen de financiële kaders uit. U heeft bij de vaststelling van de begroting 2024 besloten om extra financiële middelen beschikbaar te stellen om de kwaliteit van de wegen, fiets- en voetpaden te verbeteren. Voor de planjaren 2024 en 2025 is per jaar € 700.000 (totaal € 1.400.000) beschikbaar gesteld. In 2024 heeft de kwaliteitsverbetering van wegen, fiets- en voetpaden dankzij deze middelen een extra impuls gekregen.

Civieltechnische kunstwerken

Beleidskader

De onderhouds- en vervangingswerkzaamheden aan de civieltechnische kunstwerken worden op basis van de MOP uitgevoerd. De MOP actualiseren we periodiek, aan de hand van inspecties. Voor het beheer van de civieltechnische kunstwerken (met name bruggen) is een beheersysteem operationeel. De gegevens die in het beheersysteem zitten actualiseren we regelmatig.

Voor het onderhoud en vervangingen van oevervoorzieningen is een investeringsplanning vastgesteld. Deze planning wordt opgenomen in de MOP civieltechnische kunstwerken bij de eerstvolgende actualisatie.

Financiële gevolgen voor de jaarstukken

De werkzaamheden voerden we binnen de financiële kaders uit.

Openbare verlichting

Beleidskader

De onderhoud- en vervangingswerkzaamheden aan de openbare verlichting worden op basis van de MOP uitgevoerd. De MOP actualiseren we periodiek. Voor het beheer en onderhoud van de openbare verlichting participeren we, samen met de meeste andere Friese gemeenten en de provincie Fryslân, in de "Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân U.A." De Coöperatie ondersteunt in het beheer en onderhoud van de openbare verlichting.

Financiële gevolgen voor de jaarstukken

De werkzaamheden voerden we binnen de financiële kaders uit.

Groen

Beleidskader

Op 24 januari 2012 is de Notitie Groenbeleid 2011 door u vastgesteld. Hierin is de groenstructuur voor de 13 dorpen van onze gemeente vastgelegd. Met het groenstructuurplan is inzichtelijk gemaakt welk belangrijk groen in de leefomgeving aanwezig is. Ook is aangegeven welke grond door de gemeente kan worden afgestoten. Voor de uitvoering van het groenbeheer gebruiken we een groenbeheersysteem. Dit systeem wordt gebruikt om op basis van landelijke normen te bepalen hoeveel uren nodig zijn en welk budget nodig is om het onderhoud aan de groenvoorzieningen uit te voeren. Het gemiddelde onderhoudsniveau in Ooststellingwerf is in overeenstemming met kwaliteitsniveau B van de Landelijke ‘CROW-kwaliteitscatalogus openbare ruimte’.

Er is een nieuw Biodiversiteitsplan, inclusief uitvoeringsagenda, opgesteld en vastgesteld in april 2021. Het Biodiversiteitsplan vervangt op onderdelen de Notitie Groenbeleid 2011. In 2020 heeft u de notitie “Het behoud van veilige bomen" vastgesteld. Uitvoering hiervan zullen we continueren.

Financiële gevolgen voor de jaarstukken
De werkzaamheden voerden we binnen de financiële kaders uit.

Riolering

Beleidskader
Het Gemeentelijk RioleringsPlan 2020-2024 (GRP) is medio 2020 vastgesteld. In het GRP is vastgesteld dat:

- Alle kwaliteitsprofielen op “basis” staan (met uitzondering van het profiel: transport van afvalwater op “hoog”).
- Er nader onderzoek wordt gedaan naar de wijze waarop de gemeentelijke afvalwaterketen bij kan dragen aan het CO2-neutraal maken van de gemeente.
- Er invulling wordt gegeven aan het onderwerp klimaatadaptatie op gebied van regenwateroverlast.
- Er nader wordt gekeken waar besparing mogelijk is door te zoeken naar duurzame oplossingen.

Financiële gevolgen voor de jaarstukken
In het GRP is vastgesteld dat de rioolheffing met niet meer dan de inflatiecorrectie stijgt. In het kostendekkingsplan behorende bij het GRP is weergegeven hoe de heffing zich ontwikkelt in de periode 2020-2024. In de Verordening Rioolheffing wordt jaarlijks het exacte tarief vastgesteld.

Maatschappelijk vastgoed

In september 2024 heeft besluitvorming plaatsgevonden over het voorkeursscenario accommodatiebeleid & huisvestingsplan onderwijs. Binnen dit scenario worden vrijwel alle accommodaties verduurzaamd. Door middel van vervangende nieuwbouw of anderszins (bijvoorbeeld vergroening op natuurlijke momenten). Een beperkt aantal accommodaties wordt afgestoten. Voor een aantal accommodaties in Oosterwolde en Appelscha dient aanvullend onderzoek plaats te vinden voordat het accommodatiebeleid & huisvestingsplan onderwijs wordt vastgesteld. Binnen de begroting is gestart met het reserveren van budget voor de verduurzaming. Bij de uitwerking van het accommodatiebeleid (planning juni 2025) kijken we of dit budget toereikend is voor de dekking voor de korte termijn en maken we ook een doorkijk naar de (middel)lange termijn.
Eind 2023 heeft de raad besloten om in afwachting van de vaststelling van het accommodatiebeleid geen nieuwe onderhoudsplannen en dotaties voorzieningen vast te stellen en het onderhoud te blijven uitvoeren conform de oude onderhoudsplannen. In 2024 is voor een aantal accommodaties besloten om extra onderhoud uit te voeren ten behoeve van de bedrijfsvoering en veiligheid. Toen is ook aangegeven dat het budget in de begroting voor een aantal accommodaties niet toereikend is om het toekomstig groot onderhoud na 2024 uit te voeren. In de nota reserves en voorzieningen 2024 hebben wij daarom bij een aantal accommodaties voorgesteld om in 2025 een extra dotatie aan de voorziening te doen om het benodigde onderhoud in 2025 te kunnen uitvoeren. Een nadere onderbouwing hiervan volgt in een separaat raadsvoorstel dat voorafgaand aan de behandeling van de jaarrekening in de raad wordt behandeld. Na de vaststelling van het accommodatiebeleid wordt er een voorstel voor het vaststellen van nieuwe onderhoudsplannen en bijbehorende dotatie voorzieningen aan de raad voorgelegd.

Huisvesting gemeentelijke activiteiten

Beleidskader

Het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen is in verschillende meerjarenonderhoudsplannen (MOP's) opgenomen. Het gaat om de volgende gebouwen: gemeentehuis, de gemeentewerf en het overslagstation. In 2024 is de MOP voor het gemeentehuis geactualiseerd. Met de actualisatie voor de gemeentewerf en het overslagstation wordt nog even gewacht. In november 2021 heeft de raad € 4.333.422 beschikbaar gesteld voor de (ver)nieuwbouw van de gemeentewerf. Op dit moment staat het project 'on hold'. De raad wordt over project regelmatig geïnformeerd.

Financiële gevolgen voor de jaarstukken

Dekking van de onderhoudslasten loopt via de bestaande budgetten.

Overige gebouwen

Beleidskader

De gemeente is eigenaar van het Biosintrum, de Bosbergtoren en de koepel en spots aan de Boerestreek. Het Biosintrum wordt verhuurd aan de stichting Biosintrum. De Bosbergtoren wordt sinds medio 2022 verhuurd aan Coöperatie Appelscha. Voor het groot onderhoud aan de Bosbergtoren is een voorziening gevormd. Het onderhoudsplan is de basis voor aanwending en dotatie aan de voorziening. Voor het Biosintrum wordt nog een onderhoudsplan opgesteld. Het eigendom van de tennisaccommodaties in Appelscha, Oosterwolde en Haulerwijk ligt bij de gemeente. De gemeente is daarnaast eigenaar van de voormalige opslagruimte sportpark Ontwijk, clubgebouw voormalige vv Griffioen, voormalige Aula en voormalig schoolgebouw bbs de Peggebult. De gemeente is ook eigenaar van diverse gebouwen/faciliteiten aan de Turfroute, zoals de toiletgebouwen in Oosterwolde en Donkerbroek, de passantenhaven/toiletgebouw in Oldeberkoop, de vuilwaterpomp in Appelscha en de stroompalen en muntautomaten aan de Turfroute.

Financiële gevolgen voor de jaarstukken

Dekking van de onderhoudslasten van de overige gebouwen loopt via de bestaande budgetten. Wij leggen het nieuwe onderhoudsplan van de Bosbergtoren en de financiële consequenties in de eerste helft van 2025 via een raadsvoorstel aan u voor.

Sportterrreinen

Beleidskader

Het specialistische onderhoud aan de grasvelden van de gemeentelijke sportterreinen wordt in opdracht van ons uitgevoerd. De basis van de onderhoudswerkzaamheden zijn de kwaliteitscriteria van de KNVB. Op basis hiervan voeren we planmatig onderhoud aan de sportvelden uit. Dit is vastgelegd in de notitie ‘Planmatig onderhoud grassportvelden’. Per jaar renoveren we de toplaag van één veld. Het overige onderhoud voeren de sportverenigingen zelf uit. Hier krijgen de sportverenigingen een jaarlijkse vergoeding voor. Het sportcomplex Waskemeer is uitgebreid met een wetra-veld en beschikt nu over een volledig trainingsveld. Daarnaast zijn alle sportvelden voorzien van automatische beregening. In 2023 is het onderhoud opnieuw aanbesteed en gegund voor vier jaar met tweemaal de mogelijkheid om de termijn met een jaar te verlengen. Er wordt gebruik gemaakt van robotmaaiers.

Financiële gevolgen voor de jaarstukken

De aard en omvang van het planmatig onderhoud aan de grassportvelden is afgestemd op de beschikbare middelen. Per jaar renoveren we de toplaag van één veld. Elk jaar wordt er bekeken welk sportveld aan een toplaag renovatie toe is. De weersomstandigheden, bespelingsdruk, grasbezetting, vlakheid, beschikbaarheid overige velden op een complex zijn afwegingsfactoren die de basis vormen van een toplaagrenovatie. De jaarlijkse kosten voor de renovatie van 1 grassportveld wordt gedekt uit de exploitatie.

Overzicht beheerplannen

	Naam beheerplan	Vastgesteld in de raad	Looptijd	Lasten	Is er achterstallig onderhoud?
Wegen	MOP wegen	31-1-2024	2024 t/m 2028	1.930.000	Nee
Kunstwerken	MOP Civieltechnische Kunstwerken 2023-2027	tkn maart 2022	2023 t/m 2027	85.000	Nee
Gebouwen	MOP gemeentelijke vastgoed financieel totaal (wordt elke 2 jaar geactualiseerd)		2016 t/m 2025	160.000	Nee
Water	N.v.t.				nvt
Riolering	Gemeentelijk RioleringsPlan 2020-2024	1-7-2020	2020 t/m 2024	2.982.000	Nee
Openbare verlichting	MOP OV 2024-2027	28-mei-24	2024-2027	262.000	Nee

Paragraaf 4 | Financiering

De paragraaf Financiering gaat over het aantrekken, beheren en uitzetten van gelden. Ook het garanderen en verstrekken van geldleningen aan derden valt hieronder. Deze activiteiten vormen een onderdeel van de treasuryfunctie van de gemeente. Een adequate sturing op de geldstroom is noodzakelijk. In deze paragraaf gaan we in op de vraag hoe we gelden zo optimaal mogelijk beleggen dan wel aantrekken.

Algemene beleidslijn en Risicobeheer

Algemene beleidslijn

De financiële verordening Ooststellingwerf 2023 is door u op 17 december 2024 vastgesteld. In artikel 13 van deze verordening is de financieringsfunctie beschreven. De verordening berust op de bepalingen in de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido). Het uitgangspunt van de Wet Fido is het beheersen van risico's. Het doel is om doelmatig en doeltreffend om te gaan met de beschikbare financiële middelen.

Risicobeheer

Op grond van de Wet Fido moeten gemeenten zich houden aan de zogenaamde kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal. De uitkomst van die berekening is het maximale bedrag dat rente typisch ‘kort’ gefinancierd mag worden. De kasgeldlimiet voor 2024 bedraagt € 7,3 miljoen (8,5% van het primitieve begrotingstotaal 2024 van afgerond € 86,4 miljoen). De kasgeldlimiet is in 2024 niet overschreden.

Renterisiconorm

De renterisiconorm is gesteld op 20% van het begrotingstotaal per 1 januari. Daar wordt het berekende renterisico op de vaste schuld tegen af gezet. Het renterisico op de vaste schuld mag de renterisiconorm niet overtreffen. Navolgend schema (in bedragen x € 1.000) laat zien dat de renterisiconorm in de jaren 2025-2026 naar verwachting niet wordt overschreden.

Opgenomen gelden

De onderstaande tabel geeft inzicht in de samenstelling, grootte en rentegevoeligheid van de opgenomen geldleningen. De leningen zijn onderverdeeld in leningen opgenomen voor onze eigen huishouding en leningen opgenomen ten behoeve van woningcorporaties. Deze leningen zijn met een renteopslag weer doorgeleend naar de corporaties (sinds 1999 zijn we hiermee gestopt).

x € 1.000

Kasgeldlimiet	Rekening 2024
Kasgeldlimiet aanvang begrotingsjaar	**7.300**
Omvang netto vlottend schuld	
1e kwartaal	-1.292
2e kwartaal	-7.452
3e kwartaal	-19.608
4e kwartaal	-26.622

x € 1.000

Rente risiconorm	Rekening 2024	Begroting 2024	Mjb 2025	Mjb 2026
Rente risiconorm	**17.273**	**17.273**	**17.084**	**16.841**
Aflossingen en renteherzieningen				
Reguliere aflossingen geldleningen	3.873	3.873	6.074	4.576
Geldleningen met renteherzieningen	-			
Totaal Aflossingen en renteherzieningen	**3.873**	**3.873**	**6.074**	**4.576**
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	**13.400**	**13.400**	**11.010**	**12.265**

Leningenportefeuille

Opgenomen gelden

De onderstaande tabel geeft inzicht in de samenstelling, grootte en rentegevoeligheid van de opgenomen geldleningen. De leningen zijn onderverdeeld in leningen opgenomen voor onze eigen huishouding en leningen opgenomen ten behoeve van woningcorporaties. Deze leningen zijn met een renteopslag weer doorgeleend naar de corporaties (sinds 1999 zijn we hiermee gestopt).

Het gemiddelde rentepercentage begin 2024 is als volgt berekend: rente 2024 / stand 1-1-2024. Het gemiddelde rentepercentage eind 2024: rente 2025 / stand per 31-12-2024. Voor de berekening van het gemiddelde rentepercentage is geen rekening gehouden met herfinanciering.

x € 1.000

Leningenportefeuille opgenomen gelden	Eigen leningen		Woningbouw leningen	
	Bedrag	Rente	Bedrag	Rente
Stand per 1 januari	**22.800**	**1,48%**	**2.367**	**4,49%**
Nieuwe leningen	20.000			
Reguliere aflossingen	-3.800		-73	
Vervroegde aflossingen				
Stand per 31 december	**39.000**	**1,75%**	**2.294**	**4,56%**

Uitgezette gelden

De gemeente loopt met betrekking tot de verstrekte geldleningen beperkt risico. Veelal zijn er opstallen, installaties en dergelijke aanwezig die naar verwachting voldoende zijn om, in geval van het uitblijven van betaling, de restantschuld te voldoen. We voeren ten aanzien van overige debiteuren een actief beleid. Waar nodig nemen we tijdig de gebruikelijke invorderingsmaatregelen. Wanneer invordering niet (meer) mogelijk is, boeken we vordering af ten laste van het lopende boekjaar.

x € 1.000

Leningenportefeuille uitgezette gelden	Bedrag
Leningen aan woningbouwcorporaties	2.293
Stg. Sporthal De Bongerd	20
MFC Oldeberkoop	197
Volkskredietbank	119
Sportverenigingen	769
Dorpshuizen	5
Vereniging Toeristisch Recreatie Belang	8
Stichting Stimuleringsfonds	3.000
Stand per 31 december 2021	**6.411**

Overig

Schatkistbankieren

Vanaf 1 januari 2014 zijn alle decentrale overheden verplicht om te schatkistbankieren. Dit betekent dat we alle overtollige liquide middelen, het saldo liquide middelen boven een bepaald drempelbedrag van de begroting, moeten stallen bij het Rijk. Vanaf 1 juli 2021 wordt voor gemeenten (en provincies, waterschappen en hun gemeenschappelijke regelingen) met een begrotingstotaal tot € 500 miljoen de drempel voor het verplicht schatkistbankieren verhoogd naar 2% (was 0,75%) van het begrotingstotaal met een minimum van € 1 miljoen.

Liquiditeitsprognose

Twee keer per jaar onderzoeken we aan de hand van een liquiditeitsprognose in hoeverre we de huidige leningenportefeuille nog juist is.

Renteschema

Met ingang van 2017 is het Besluit Begroting en Verantwoording gewijzigd. Eén van de onderdelen is de gewijzigde rentetoerekening en de aanbeveling om onderstaand renteschema op te nemen.

x € 1.000

Renteschema werkelijk 2024		Bedrag
a. Werkelijke lasten over de korte en lange financiering		448
b. Werkelijke externe rentebaten (idem)		561
Saldo rentelasten en rentebaten		**-113**
c1. Werkelijke rente die aan de grondexploitatie moet worden doorgerekend	0	
c2. Werkelijke rente van projectfinanciering	106	
c3. Werkelijke rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering)	107	
		-1
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		**-113**
d1. Werkelijke rente over eigen vermogen		-
d2. Werkelijke rente over voorzieningen		-
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		**-113**
e. De aan taakvelden werkelijke toegerekende rente		-
Verschil		**-113**

Paragraaf 5 | Bedrijfsvoering

Paragraaf 5 | Bedrijfsvoering

De gemeente Ooststellingwerf is een benaderbare, lokale overheid. Wij weten wat er speelt en bieden oplossingen die ertoe doen.

We zijn een mooie, groene gemeente. We bieden onze inwoners, ondernemers en bezoekers een aantrekkelijke, veilige en bereikbare leefomgeving. Inwoners en ondernemers kunnen bij ons rekenen op een goede service onder alle omstandigheden. Veel voorkomende verzoeken worden snel en adequaat afgehandeld. We weten wat er speelt in onze samenleving en omgeving. Dit betekent dat wij reageren op signalen en meedenken met initiatieven. Wij faciliteren zelfredzaamheid en bieden hulp en zorg waar nodig. Wij zoeken naar integrale oplossingen voor complexe onderwerpen waar verschillende belangen bij elkaar komen.

Wij zijn trots op de OWO-samenwerking en onze OWO-partners kunnen rekenen op een proactieve inzet in de samenwerking.

Interbestuurlijk toezicht

We geven uitvoering aan de Wet revitalisering generiek toezicht. Deze wet zorgt voor een vereenvoudiging van het toezicht tussen de verschillende bestuurslagen, het zogenoemde ‘interbestuurlijk toezicht’. Het belangrijkste uitgangspunt van de wet is dat het interbestuurlijk toezicht verschuift van verticaal toezicht (provincie - raad) naar horizontale verantwoording (college - raad). De provinciale toetsing vindt plaats op de volgende domeinen: Omgevingsrecht, Ruimtelijke Ordening, Water en Riolering, Fries, Archief en Informatiestromen, Monumenten en Archeologie. In samenspraak met de gemeente wordt per domein een toezichtsplan opgesteld.

Human Resource Management

In 2024 zijn de verbeteringen in het kader van de organisatiescan “Fit voor de toekomst” grotendeels afgerond. Met de publicatie van het boekje Open en de presentatie daarvan op een actieve personeelsdag in juni is dit onderdeel afgerond. Een aantal laatste zaken zijn eind 2024 nog in behandeling waaronder het Strategisch Personeelsbeleid. In het kader van ons vinden-, binden- en boeien- beleid hebben we onze arbeidsmarktcommunicatie onder de loep genomen en gemoderniseerd. Dit om het vinden van medewerkers met de juiste kwalificaties voor onze vacatures te vergemakkelijken. Maar ook om de gemeente als aantrekkelijke werkgever beter te profileren.

De harmonisatie van arbeidsvoorwaarden in OWO-verband heeft een flinke impuls gekregen. Op uitvoeringsniveau zijn veel regelingen geharmoniseerd. Met de gemeente Weststellingwerf zijn we gestart met het verder harmoniseren van de arbeidsvoorwaarden door middel van het gezamenlijk invoeren van een nieuw functiewaarderingssysteem. Dit project zal naar verwachting eind 2025 worden afgerond.

Financiën, Planning & Control

De financiële functie voorziet de gemeenteraad, het college en de organisatie van actuele en volledige financiële informatie voor de ondersteuning van de gemeentelijke beleidsontwikkeling en uitvoering. Deze functie is gericht op een duurzame en gezonde financiële positie van de gemeente. Kwaliteit, snelheid en toegankelijkheid spelen in deze processen een belangrijke rol. In 2024 is gestart met de volgende onderzoeken: Burgerpeiling, bodemplaat onderzoek VTH en bodemplaatonderzoek B&R.

Juridische kwaliteitszorg

De juridische functie in de vakafdelingen en het cluster Bestuurlijk Juridische Zaken (BJZ) zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de juridische kwaliteit van het gemeentelijk handelen. Zij ondersteunen daarnaast het bestuur en de organisatie met juridisch advies. Juridische control is de taak van BJZ. We investeren in kennis en kunde (door beschikbaar stellen van informatie en standaard formats, casusanalyse, opleidingen en trainingen) en vroegtijdige betrokkenheid van de juridisch adviseurs van BJZ bij dossiers. We stimuleren de 'informele aanpak': eerst het goede gesprek (premediation).

Rechtmatigheid

Met ingang van boekjaar 2023 is de wetgeving gewijzigd met betrekking tot de accountantscontrole van gemeenten en moet er een rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen in de jaarrekening. Hiermee wordt verantwoording afgelegd over de mate waarin de gemeente de wet- en regelgeving naleeft, voor zover dit financiële gevolgen heeft. Om verantwoording af te kunnen leggen vormt de verbijzonderde interne controle een belangrijke basis. Jaarlijks leggen we de uitvoering hiervan vast in het Interne Controleplan. De gemeente blijft zichtbaar werken aan de verbetering van processen zodanig dat afwijkingen gesignaleerd en gecorrigeerd worden.

In de financiële verordening is vastgelegd dat de verantwoordingsgrens 3% is van de totale lasten van de gemeente, inclusief toevoegingen aan de reserves. Dit komt op een bedrag van € 3.098.672. De geconstateerde afwijkingen groter dan 5% van de verantwoordingsgrens worden in de paragraaf bedrijfsvoering toegelicht. Deze rapporteringsgrens komt op € 154.934.

In onderstaande tabel staan de bevindingen vanuit de rechtmatigheidsverantwoording. Er zijn geen bevindingen die de verantwoordingsgrens overschrijden. Er zijn overschrijdingen op de exploitatiebudgetten in programma 0. We hebben geconstateerd dat deze overschrijdingen een open einde regeling betreffen, passen binnen het bestaande beleid en niet eerder bekend waren, of dat er baten tegenover staan. De overschrijdingen vallen daarmee in de categorie “onrechtmatig, maar tellen niet mee voor het oordeel”. Dit sluit aan bij de Financiële verordening Ooststellingwerf 2023 artikel 12. Hierin staat dat begrotingsafwijkingen als acceptabel worden aangemerkt als er sprake is van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren, er sprake is van een overschrijding op een open-einde regeling of dat in geval van onderschrijdingen van lasten of investeringskredieten en/of lagere of hogere baten op programmaniveau deze toegelicht zijn in tussentijdse rapportages en/of de programmarekening. In lid 5 staat dat begrotingsonrechtmatigheden die passen binnen het bestaande beleid van de raad niet nader worden toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

Wij verzoeken u deze begrotingsoverschrijdingen alsnog te autoriseren door middel van het vaststellen van de Jaarstukken 2024.

Er zijn inkopen gedaan ter hoogte van € 412.000 die ten onrechte niet Europees zijn aanbesteed. Hier wordt voor de komende jaren actie op ondernomen. Ook zijn kredieten ter hoogte van € 278.000 overschreden die niet als acceptabel zijn aan te merken. Het gaat hier om voorbereidingskosten voor grondexploitaties. Hiervoor is geen voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld door de raad. De kosten worden uiteindelijk bij het openen van de grondexploitaties met de complexen verrekend. Bij de volgende begroting stellen we de raad voor om voorbereidingskrediet beschikbaar te stellen.

x € 1.000

Overzicht rechtmatigheidsverantwoording	
Begrotingscriterium	
1A. Overschrijding lasten programma's	2.014
1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	297
2. Ongeautoriseerde reservemutaties	-
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten, investeringen, en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of niet zijn toegelicht in tussentijdse rapportages of de jaarstukken	-
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	**2.311**
4A. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid.	2.033
4B. De niet-acceptabele begrotingsonrechtmatigheden worden inhoudelijk in de rechtmatigheidsverantwoording en in de paragraaf bedrijfsvoering toegelicht.	278
Voorwaardecriterium	
Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	412
Misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium	
Onterecht geen terugvordering	-
Totaal onrechtmatigheden	**2.723**
Waarvan acceptabel	2.033
Waarvan niet acceptabel	690
Rechtmatigheidsfouten boven verantwoordingsgrens ja/nee	**Nee**

Informatiebeveiliging en Privacy

Inwoners, ondernemingen en instellingen moeten erop kunnen vertrouwen dat we zorgvuldig omgaan met (persoons)gegevens. Het is daarom van groot belang dat gegevens alleen onder strikte voorwaarden gebruikt worden en goed beveiligd zijn ten onbevoegd gebruik. In 2020 is de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) in werking getreden, waarmee er één normenkader is ontstaan voor gemeenten, provincies, waterschappen en rijk. Ons informatiebeveiligingsbeleid is in 2023 geactualiseerd en continu gebaseerd op het treffen van technische en organisatorische beveiligingsmaatregelen in het kader van dit normenkader.

De beveiligingsfunctionaris (CISO) zorgt voor de coördinatie en toezicht op de naleving van beveiligingsmaatregelen en -procedures, voor elk onderdeel van het informatiebeveiligingsbeleid. Beveiliging van onze gegevens en sturen op houding en gedrag vraagt continu aandacht en investeringen. De gemeente heeft in 2024 diverse instrumenten ingezet om de informatiebeveiligings- en privacybewustzijn te optimaliseren. De gemeente heeft in 2024 zichtbaar voldaan aan de normen die noodzakelijk zijn voor de voortzetting van onze dienstverlening via DigiD en aan de specifiek normen welke gelden voor de BRP en de waardedocumenten, Suwinet, BAG, BGT en BRO.

Burgers hebben op grond van de AVG het recht te weten welke gegevens van hen worden verwerkt, voor welk doel en met wie deze worden gedeeld. De privacyrechten van burgers zijn daarmee uitgebreid en de eisen waaraan persoonsgegevens moeten voldoen zijn verscherpt. Gegevensbescherming en privacy dringen door in alle processen binnen onze gemeentelijke organisatie. Privacy heeft een direct raakvlak met informatiebeveiliging en vraagt continue aandacht en investeringen. In 2024 hebben we zichtbaar gewerkt aan de inrichting van onze processen, systemen en interne organisatie volgens de privacywetgeving. De gemeente beschikt over een register van verwerkingsactiviteiten en houdt deze actueel om daarmee te kunnen voldoen aan de verantwoordingsplicht en inzicht te kunnen geven aan burgers wanneer zij hun privacyrechten uitoefenen. De Functionaris Gegevensbescherming houdt onafhankelijk toezicht op de naleving van de privacyregels.

Fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik

Jaarlijks stellen we vast of we binnen onze algehele bedrijfsvoering in voldoende mate effectieve technische en organisatorische maatregelen hebben getroffen om misbruik, oneigenlijk gebruik en fraude te voorkomen, dan wel op te sporen. Hierbij houden we ook rekening met invloeden van buiten de organisatie, zoals corruptie, omkoping, bedreiging en cybercrime. In 2024 hebben we geen fraude geconstateerd. In 2024 is ook geen misbruik geconstateerd waar geen terugvordering op heeft plaatsgevonden. In 2023 is de overkoepelende nota misbruik en oneigenlijk gebruik door het college vastgesteld.

Communicatie

We hebben communicatie op verschillende manieren ingezet om inwoners, ondernemers en stakeholders te informeren en om hen te betrekken bij het beleidsproces. We adviseerden bij de organisatieontwikkelingen en de bestuurlijke dossiers. In onze communicatie maakten we veel gebruik van verhalen van inwoners. We vertelden herkenbare verhalen om zo meer inwoners aan te spreken. We gebruikten offline kanalen (zoals de wekelijkse gemeentepagina in de Nieuwe Ooststellingwerver en dorpskranten) en online kanalen (de website en sociale media). We monitorden het gebruik van onze website en sociale media. Om op basis van die data deze kanalen zo effectief mogelijk in te zetten en zo veel mogelijk mensen te bereiken. Naast uitvoerende communicatieactiviteiten richten we ons op het stimuleren, coachen en ondersteunen van de organisatie om communicatiebewustzijn en –vaardigheden te vergroten. Want communiceren doen we allemaal.

Paragraaf 6 | Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk én financieel belang heeft. Een bestuurlijk belang betekent dat de gemeente zeggenschap heeft. Een financieel belang betekent dat de gemeente financiële middelen beschikbaar heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de partij. De gemeente heeft ook een financieel belang als de verbonden partij haar financiële problemen kan verhalen op de gemeente. Elke verbonden partij draagt direct of indirect bij aan de beleidsdoelen van de gemeente. De verbonden partijen bestaan uit Gemeenschappelijke Regelingen, deelnemingen en overige verbonden partijen.

Algemene beleidslijn

Elke verbonden partij draagt direct of indirect bij aan de beleidsdoelen van de gemeente. In de programma's geven we aan op welke wijze de verbonden partij aansluit op het eigen beleid, de activiteiten en welke risico's er zijn met betrekking tot de samenwerking. Deze paragraaf is vereenvoudigd tot een totaalbeeld van participaties in verbonden partijen en van de financiële aspecten.

Verbonden partijen zijn (participaties in) Gemeenschappelijke Regelingen, stichtingen en verenigingen en vennootschappen. Van bestuurlijk belang is sprake als de gemeente zeggenschap heeft door een zetel in het bestuur of door stemrecht. Onder financieel belang verstaan we dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijtraakt in geval van faillissement van de verbonden partij. Of dat de gemeente voor een bepaald bedrag aansprakelijk wordt gesteld als de verbonden partij zijn/haar verplichtingen niet nakomt.

Deelname in een verbonden partij is een alternatief voor enerzijds het zelf uitvoeren van gemeentelijke taken of anderzijds het uitbesteden van deze taken. Het uitgangspunt is dat we alleen deelnemen in een verbonden partij als we daarmee een publiek belang dienen. Er kunnen verschillende redenen zijn om deel te nemen in een verbonden partij, bijvoorbeeld:

- Efficiencyvoordelen: kostenvoordeel door samenwerking
- Risicospreiding: het delen van (financiële) risico's met andere partijen
- Kennisvoordeel: gebruik maken van elkaars kennis en expertise
- Bestuurlijke kracht/effectiviteit: deelnemers staan samen sterker
- Katalysatorfunctie: de gemeente als belangrijke initiërende factor

We streven naar het efficiënt uitvoeren van gemeentelijke taken op basis van samenwerking. Waarbij de sturingselementen zoals transparantie, kaderstelling, verantwoording en controle voldoende gewaarborgd zijn.

SDF

Verband	Gemeenschappelijke Regeling Centrumregeling samenwerking sociaal domein Friese gemeenten te Leeuwarden
Gemeenschappelijke regeling	
Deelnemers	Alle 18 Friese gemeenten nemen deel in deze GR. Er vindt ambtelijk en bestuurlijk overleg plaats tussen gemeenten over (de uitvoer van) deze regeling.
Gemeentelijk belang en openbaar belang	Binnen de Centrumregeling Sociaal Domein Friese Gemeenten (uitvoeringsorganisatie Sociaal Domein Friesland (SDF)) werken de Friese gemeenten samen aan de inkoop van specialistische jeugdhulp en het bijbehorende contractbeheer. Het algemene doel van de regeling is specialistische zorg en ondersteuning leveren aan inwoners van alle Friese gemeenten.
Financieel belang	De centrumgemeente berekent de integrale kosten voor haar dienstverlening door aan gemeenten. De kosten voor de dienstverlening bestaan uit kosten voor instandhouding en kosten voor taakuitvoering. De kosten voor instandhouding worden onder gemeenten verdeeld op basis van inwoneraantal van elke gemeente met peildatum 1 januari van jaar t-1. De kosten voor uitvoering van taken worden verdeeld onder gemeenten op basis van het percentuele aandeel dat een gemeente toekomt in het totaal van aantallen cliënten op basis van de Jeugdwet. Onze bijdrage voor 2023 bedraagt € 243.000.
Omvang van het vermogen x € 1.000	Het resultaat wordt verrekend met de bijdragen van de gemeente. Er is daarom geen sprake van vermogen.
Resultaat x € 1.000	€ 0 (2023)
Risico's	Als het SDF de afspraken over de begroting niet haalt, krijgen de gemeenten achteraf alsnog de rekening gepresenteerd. Dit risico beheersen we intern door periodiek de uitgaven te monitoren en bij bestuurlijk en ambtelijk overleg input te leveren. Daarnaast bespreken we de begroting van het SDF in de planning- en controlcyclus van het SDF.

VRF

Verband	Veiligheidsregio Fryslân te Leeuwarden	
Gemeenschappelijke regeling		
Deelnemers	Een gemeenschappelijke regeling met de 18 Friese gemeenten. Zowel bestuurlijk als ambtelijk bestaan er gremia waarin (één van de) OWO-gemeente(n) vertegenwoordigd is/zijn: · Deelname in Algemeen Bestuur (AB) van de VRF (drie burgemeesters); · Deelname in Dagelijks Bestuur (DB) van de VRF (burgemeester Werkman); · Deelname in Bestuurscommissie Veiligheid van de VRF (drie burgemeesters); · Deelname in Agendacommissie Veiligheid van de VRF (burgemeester Werkman); · Deelname in Bestuurscommissie Gezondheid (drie portefeuillehouders); · Deelname in Agendacommissie Gezondheid (Heerenveen); · Deelname in POOK (Plenair Overleg Oranje Kolom) drie gemeentesecretarissen; · Deelname in ambtelijk regionaal overleg (zowel VRF-breed als in district Zuidoost) (3 Ambtenaren Openbare Orde en Veiligheid (AOV'ers).	
Gemeentelijk belang en openbaar belang	Veiligheidsregio Fryslân (VRF) is een samenwerkingsverband van de Friese gemeenten, Brandweer Fryslân, GGD Fryslân en andere partners. In de VRF werken zij samen aan brandweerzorg, publieke gezondheidszorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing. Zo willen we (gezondheids)risico's zo veel mogelijk beperken en het beleid van gemeenten op het gebied van gezondheid en veiligheid bevorderen.	
Financieel belang	Bijdrage 2024 € 3.273.545: 1. Gezondheid € 240.689 2. Jeugdgezondheidszorg € 1.035.430 3. Veiligheid € 138.184 4. Brandweer € 1.859.242	
Omvang van het vermogen x € 1.000	Eigen vermogen: 1-1-2023 € 9.527 31-12-2023 € 8.868	Vreemd vermogen: 1-1-2023 € 81.045 31-12-2023 € 82.448
Resultaat x € 1.000	€ 562 (2023)	
Risico's	Als de VRF afwijkt van afspraken over de begroting, krijgen de gemeenten achteraf alsnog de rekening gepresenteerd. Dit risico beheersen we intern door periodiek de uitgaven te monitoren en bij bestuurlijk en ambtelijk overleg input te leveren. Daarnaast bespreken we de begroting en de jaarrekening van de VRF in de planning- en controlcyclus van de VRF. Daarnaast is zien we jaarlijks een verder toenemende gemeentelijke bijdrage, veelal veroorzaakt door autonome ontwikkelingen die ook de VRF raken. De prijsstijgingen gecombineerd met een takendiscussie blijven onderwerp van gesprek.	

SW Fryslân

Verband	Gemeenschappelijke Regeling Sociale Werkvoorziening Fryslân te Drachten	
Gemeenschappelijke regeling		
Deelnemers	Er nemen naast Ooststellingwerf nog 7 gemeenten deel. Vertegenwoordiging in dagelijks en algemeen bestuur: wethouder Nijboer	
Gemeentelijk belang en openbaar belang	De taken vanuit de voormalige Wet sociale werkvoorziening (WSW) moeten door ons als gemeente worden uitgevoerd. Op basis van efficiency en financiële redenen zijn deze taken uitbesteed aan de GR. Vanaf 1 januari 2015 is nieuwe instroom in de WSW niet meer mogelijk. Dit heeft tot gevolg dat de WSW alleen nog van kracht blijft voor de huidige werknemers met een vaste aanstelling. Voor de toekomst heeft de GR besloten de WSW verantwoord en versneld af te bouwen, met aandacht voor de positie van de huidige werknemers. Dit doen we door een gezamenlijk beschutwerkbedrijf (met 8 deelnemende gemeenten) in stand te houden. Vanaf 1-1-2020 zijn de activiteiten van de GR veranderd waarbij geen sprake meer is van de uitvoering van de WSW. Door de gemeente is een DVO (dienstverleningsovereenkomst) afgesloten met Caparis voor de uitvoering van deze activiteiten. Vanaf 2020 is daarom de bijdrage aan de GR gering.	
Financieel belang	Vanaf 2020 is sprake van een geringe exploitatiebijdrage.	
Omvang van het vermogen x € 1.000	Eigen vermogen: 01-01-2023 € 0 31-12-2023 € 0	Vreemd vermogen: 01-01-2023 € 3.719 31-12-2023 € 4.210
Resultaat x € 1.000	€ 0 (2023)	
Risico's	Als gemeente zijn we verantwoordelijk voor uitstaande geldleningen van de GR.	

Recreatieschap Drenthe te Diever

Verband	Recreatieschap Drenthe te Diever	
Gemeenschappelijke regeling		
Deelnemers	Alle 12 Drentse gemeenten en de gemeente Ooststellingwerf nemen deel. Vertegenwoordiging in algemeen bestuur door wethouder van Weperen	
Gemeentelijk belang en openbaar belang	Het samenwerkingsverband heeft tot taak de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten te behartigen op het gebied van recreatie & toerisme. Het Recreatieschap heeft primair een ondersteunende en verbindende taak. Het is het instrument waarmee gezamenlijke acties kunnen worden ondernomen, beleidszaken kunnen worden afgestemd en gemeentegrens-overschrijdende zaken kunnen worden opgepakt. Individuele vraagstukken kunnen bovengemeentelijk (en daardoor in breder verband) worden opgepakt. “Samen is meer dan de som der delen”.	
Financieel belang	Bijdrage 2024: € 92.122	
Omvang van het vermogen x € 1.000	Eigen vermogen: 1-1-2023 € 1.170 31-12-2023 € 1.607	Vreemd vermogen: 1-1-2023 € 1.293 31-12-2023 € 879
Resultaat x € 1.000	€ 142 (2023)	
Risico's	De financiële risico’s voor de Gemeenschappelijke Regeling zijn gering. De regeling heeft een financieel gezonde positie.	

FUMO

Verband	Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO) te Grouw	
Gemeenschappelijke regeling		
Deelnemers	Alle Friese gemeenten, de provincie Fryslân en het Wetterskip Fryslân. Vertegenwoordiging in algemeen bestuur door wethouder But.	
Gemeentelijk belang en openbaar belang	Deelname aan de FUMO is wettelijk verplicht gesteld voor alle Friese gemeenten. Hiermee wordt beoogd de uitvoering van de milieuregelgeving te professionaliseren, te uniformeren en de afstemming met andere handhavingspartners (Justitie) te verbeteren. In het basistakenpakket is vastgelegd voor welke activiteiten (van bedrijven en instellingen) de FUMO haar werkzaamheden moet uitvoeren. De gemeente blijft het bevoegd gezag. De FUMO voert voor de gemeente gedeeltelijk het omgevingsrecht uit: de vergunningverlening en het toezicht van het milieucomponent van grote en complexe bedrijven en instellingen.	
Financieel belang	Bijdrage 2024: € 719.028	
Omvang van het vermogen x € 1.000	Eigen vermogen: 1-1-2023 € 1.207 31-12-2023 € 1.279	Vreemd vermogen: 1-1-2023 € 3.824 31-12-2023 € 5.326
Resultaat x € 1.000	€ 72 (2023)	
Risico's	De Gemeenschappelijke Regeling brengt een inherent risico mee, dat alle deelnemers moeten bijspringen bij eventuele tekorten. We voeren toezicht op de uitvoering van de taken door de FUMO. Op bestuurlijk niveau in het Algemeen Bestuur. Op ambtelijk niveau door deelname aan de Controllersgroep en het Opdrachtgeversoverleg. We hebben enkel de wettelijk verplichte basistaken in de FUMO ondergebracht. Niet de plustaken. Daarmee zijn we niet aansprakelijk voor de risico's die met de uitvoering van plustaken gepaard gaan. Dat er risico's kleven aan een dergelijke regeling blijkt uit de laatste wijziging van de regeling. Er wordt vanaf 2022 door de deelnemers betaald voor de verkregen diensten in plaats van het huidige abonnementstarief per aantal bedrijven. Hiermee wordt er dus alleen betaald als er ook daadwerkelijk een dienst van de FUMO wordt verkregen. Deze wijziging in de financieringssystematiek heeft voor onze gemeente een forse verhoging van de bijdrage betekend.	

Lokale Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit

Verband	Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit (voorheen Hûs en Hiem) te Leeuwarden	
Gemeenschappelijke regeling		
Deelnemers	Een Gemeenschappelijke Regeling van deelnemende gemeenten op het gebied van de bouwkundige, stedenbouwkundige en landschappelijke schoonheid in de provincie Fryslân. Vertegenwoordiging in het dagelijks bestuur door wethouder Nijboer.	
Gemeentelijk belang en openbaar belang	De commissie Ruimtelijke Kwaliteit Hûs en Hiem, welstandadvisering en monumentenzorg heeft als doel de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeente te behartigen op het gebied van de bouwkunstige, stedenbouwkundige en landschappelijke schoonheid in de provincie Friesland. Betrokken gemeenten moeten op grond van de nieuwe Omgevingswet een onafhankelijke commissie benoemen die zich uitspreekt over verbouwingen, sloop of verplaatsing van rijksmonumenten. Daarnaast adviseert deze commissie ook over meer kwaliteitsvragen dan monumenten alleen.	
Financieel belang	Voor de dienstverlening biedt de gemeente geen vergoeding aan deze GR. Leges die de GR - Hûs en Hiem bij de gemeente in rekening brengt worden één op één doorberekend naar de aanvrager. De Gemeenschappelijke Regeling is budgetneutraal.	
Omvang van het vermogen x € 1.000	Eigen vermogen: 1-1-2023 € 338 31-12-2023 € 257	Vreemd vermogen: 1-1-2023 € 483 31-12-2023 € 453
Resultaat x € 1.000	€ -84 (2023)	
Risico's	In feite loopt de gemeente geen risico. Kosten gemaakt door de commissie worden één-op-één in rekening gebracht bij de aanvrager. Daarnaast is de financiële positie van de regeling gezond. Wel is het zaak alert te blijven bij maatschappelijke ontwikkelingen.	

Omrin

Verband	Omrin: a. Afvalsturing Friesland N.V. (OMRIN) te Leeuwarden b. N.V. Fryslân Miljeu te Leeuwarden	
Vennootschappen en Coöperaties		
Invloed	Gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders door wethouder But.	
Gemeentelijk belang en openbaar belang	Omrin (Afvalsturing en Fryslân Miljeu) is het bedrijf van en voor gemeenten voor de reinigingstaken. Zij verwerkt het ingezamelde huishoudelijke afval en exploiteert de gemeentelijke milieustraat. Het bedrijf wil als totaaloplosser de gehele afvalketen bestrijken (van kringloop tot storten). Samen met de aandeelhouders wordt het beleid bepaald.	
Financieel belang	Aandelenkapitaal: a. € 54.457 b. € 46.807 Het bruto dividend over 2023 bedroeg € 61.000 (Afvalsturing) en € 21.000 (NV Fryslan Miljeu).	
Omvang van het vermogen x € 1.000 *	a. Eigen vermogen: 1-1-2023 € 70.303 31-12-2023 € 78.528 b. Eigen vermogen: 1-1-2023 € 11.303 31-12-2023 € 11.572	a. Vreemd vermogen 1-1-2023 € 119.141 31-12-2023 € 106.366 b. Vreemd vermogen 1-1-2023 € 23.497 31-12-2023 € 26.299
Resultaat x € 1.000	a. € 10.322 (2023) b. € 1.007 (2023)	
Risico's	De risico's zijn beperkt. Op beleidsniveau is voor ons voldoende vertegenwoordiging en beslissingsbevoegdheid aanwezig. De onderneming heeft een gezonde financiële positie.	

BNG

Verband	N.V. Bank Nederlandse gemeenten te Den Haag	
Vennootschappen en Coöperaties		
Gemeentelijk belang en openbaar belang	De kerntaak van de BNG is om tegen lage tarieven krediet te verstrekken aan of onder garantie van Nederlandse overheden. Daarmee speelt de bank een essentiële rol in de financiering van door overheden gewenste maatschappelijke investeringen. De aandeelhouders van de BNG zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen. De andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap. De burgemeester van Ooststellingwerf vertegenwoordigt de gemeente.	
Financieel belang	18.720 aandelen a € 2,50 nominaal. Het dividend over 2023 was € 34.370	
Omvang van het vermogen x € 1.000 *	Eigen vermogen: 1-1-2023 € 4.615.000 31-12-2023 € 4.721.000	Vreemd vermogen: 1-1-2023 € 107.459.000 31-12-2023 € 110.819.000
Resultaat x € 1.000	€ 254.000 (2023)	
Risico's	De onderkende risico's voor de verbonden partij zijn minimaal. BNG publiceert op hun website het risicoprofiel. Daaruit blijkt dat door de topratings de bank in staat is tegen lage prijzen geld aan te trekken op de geld- en kapitaalmarkt. De BNG hanteert een strak kapitalisatiebeleid. De bank heeft een gezonde financiële positie.	

SBMVO

Verband	Stichting Beheer Multifunctioneel Vastgoed Oosterwolde	
Stichtingen en Verenigingen		
Gemeentelijk belang en openbaar belang	De stichting Beheer Multifunctioneel Vastgoed beheert en exploiteert en houdt de voorziening (= de Kampus) in stand voor de huidige gebruikers (= het Stellingwerf College, Kunst & COO en de Openbare Bibliotheek). Maar ook voor culturele evenementen en overige activiteiten in het openbaar belang en voor de inwoners van Ooststellingwerf. De Stichting is volle eigenaar en is verantwoordelijk voor de meerjarige instandhouding van de Kampus.	
Financieel belang	De gemeente staat garant voor een lening van € 1 miljoen.	
Omvang van het vermogen x € 1.000 *	Eigen vermogen: 1-1-2023 € 65 31-12-2023 € 78	Vreemd vermogen: 1-1-2023 € 1.061 31-12-2023 € 1.194
Resultaat x € 1.000	€ 12 (2023)	
Risico's	Een risico is dat de Stichting door onvoorziene omstandigheden zijn taak niet meer kan uitvoeren (bijvoorbeeld als een van de huidige gebruikers ophoudt te bestaan). Dit risico wordt beperkt doordat indien nodig bestuurlijk overleg plaatsvindt. Daarnaast ontvangen wij als gemeente jaarlijks het jaarverslag van de Stichting, dat we aan de gemeenteraad ter decharge voorleggen. Ooststellingwerf staat garant voor de lening van € 1.000.000. Uit de jaarrekening van de Stichting blijkt dat de stand van de liquide middelen samen met de activa ongeveer 1,7 keer de hoogte van de lening is. Daarom is het financiële risico voor ons gering.	

Paragraaf 7 | Grondbeleid

Door de druk op de woningmarkt heeft de gemeenteraad in 2022 besloten om weer actief regie te voeren op en beleid te maken over (haar eigen) grond ten behoeve van woningbouw. De ambtelijke Taskforce Wonen is druk bezig met de woningbouwopgave.

Het grondbeleid is gericht op, en voldoet aan, de wettelijke taken: volkshuisvesting en ruimtelijke ordening (RO). Ook zal het grondbeleid ten dienste van algemene maatschappelijke taken staan op het gebied van economie, werkgelegenheid, natuur, cultuur, zorg en onderwijs.

De gemeente Ooststellingwerf heeft in de Regiodeal wonen Z-O Fryslân 2023 een woningbouwopgave gekregen van 700 woningen. Hiermee is de Nota Grondbeleid direct gekoppeld aan de wijze waarop de volkshuisvestelijke opgave en doelen vormgegeven gaat worden. Grondbeleid is daarmee een middel en geen doel op zich.

Het huidige grondbeleid maakt zowel Actief als Facilitair grondbeleid mogelijk. De opgave zal met gemeentelijke en private plannen ingevuld worden.

Particuliere plannen
Dit zijn woningbouwontwikkelingen die volledig door private ontwikkelaars worden uitgevoerd. De gemeente maakt hierbij wel kosten. De kosten hiervan verhalen we vervolgens op de ontwikkelende partij. Dit doen we door het sluiten van een anterieure overeenkomst met daarbij kostenverhaal (conform kostensoortenlijst) of door de legesheffing.

Eigen plannen
Dit zijn ontwikkelingen waarbij de gemeente maximaal invloed heeft op het gewenste woningbouwprogramma. De gemeente geeft zelf de kavels uit overeenkomstig de Didam-vereisten. (Publicaties, kavelbrochures, evt loting, etc). In de gemeentelijke plannen worden de kosten verdisconteerd in de grondprijs.

Algemene beleidslijn

Het grondbeleid wordt uitgevoerd aan de hand van de Nota Grondbeleid 2022. De Nota Grondbeleid schetst de uitgangspunten van het te voeren grondbeleid van de gemeente Ooststellingwerf. Het beschrijft onder andere de diverse grondbeleidsinstrumenten die de gemeente tot haar beschikking heeft en er worden concrete grondbeleidskeuzes gemaakt. Ook geeft het richtlijnen voor het “in de markt zetten” van in exploitatie te brengen gronden. De methoden van prijsbepaling voor de toekomstige functie van de te verkopen grond staan beschreven, met als doel een zo marktconform mogelijke prijs.

Het grondbeleid vindt de grondslag in de volgende provinciale, landelijke en internationale regelgeving:

- De Omgevingswet (Ow)
- De Omgevingsbesluiten, (BAL, BBL, en BKL)
- Regiodeal wonen Z-O Fryslân 2023
- Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)
- Wet voorkeursrecht Gemeenten (Wvg)
- Wet Markt en Overheid
- Gemeentewet (Gemw)
- Staatssteunregeling Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie (VWEU).
- Anticiperend op de Omgevingswet (beoogde inwerkingtredingdatum januari 2023)
- EVRM, vrije woon- en vestigingsrecht

Het ontwikkelen en realiseren van woningbouw in relatie tot onze volkshuisvestelijke opgave vraagt om een op maat gesneden aanpak. Deze aanpak sluit aan bij de Woon(zorg)visie. Daarnaast zijn in de Regiodeal Wonen afspraken gemaakt met Rijk, Provincie en regio over de woningbouwopgave voor de gemeente Ooststellingwerf.

Doelstelling
Het gemeentelijk grondbeleid heeft tot doel de bestuurlijke en maatschappelijk gewenste ruimtelijke ontwikkelingen van de gemeente Ooststellingwerf mogelijk te maken door aankoop, exploitatie en uitgifte van gronden dan wel door medewerking te verlenen aan ontwikkeling van plannen door private personen, bedrijven en instellingen.

De wijze waarop we het grondbeleid uitvoeren
Extern: het grondbeleid is gericht op:

- Ruimtelijke kwaliteit.
- Het stimuleren van plaatselijke economie.
- Het inzetten op duurzaamheid.
- Het opstellen van economisch beleid.
- Het verbeteren van veiligheid en leefbaarheid.
- Vraaggerichte aansluiting bij lokale initiatieven.

Intern: Het grondbeleid aanpassen aan de trends en ontwikkelingen in de samenleving.

- Richt grondzaken zich primair op de volkshuisvestelijke en wettelijke taken uit de Ow.
- Voldoet grondzaken aan de kwaliteitscriteria van het BBV.
- Heeft grondzaken een interne bezetting (fte) met voldoende kennis en kunde (functies) om de regie goed uit te kunnen voeren.
- Is grondzaken robuust, toekomstbestendig, gericht op continuïteit en in staat om te anticiperen op conjuncturele ontwikkelingen.
- Is grondzaken financieel transparant en gezond (inzet op terugverdiencapaciteiten kostenverhaal).
- Heeft grondzaken dwarsverbanden met de leefbaarheid. Deze zullen uitgewerkt worden in het volkshuisvestingsprogramma (2026).

Uitvoering

Met de komst van de Omgevingswet (inwerkingtredingdatum januari 2024) is de Nota Grondbeleid 2022 aangepast. De consequenties voor het grondbeleid vloeien met name voort uit de Aanvullingswet Grondeigendom van de Omgevingswet. In de Aanvullingswet worden de instrumenten voor grondbeleid geïntegreerd in het stelsel van het omgevingsrecht. Het gaat om de volgende instrumenten: voorkeursrecht en onteigening. Herverkaveling en kavelruil in landelijk en stedelijk gebied worden toegevoegd aan het instrumentarium. Verder is de bestaande regeling voor het kostenverhaal bij gebiedsontwikkeling gewijzigd.

Grondexploitatie

Woningbouwopgave

Wonen in Ooststellingwerf

De Woon(zorg)visie 2022-2026 is door de raad vastgesteld. Als input hiervoor is onder andere woningmarktonderzoek gedaan. Wonen en zorg is een belangrijk thema voor het wonen de komende jaren, evenals betaalbaarheid en de beschikbaarheid van zowel koop als huurwoningen. We gaan voor een kwalitatieve toekomstbestendige woningvoorraad.

Nieuwbouw

De gemeente heeft in de Regiodeal Zuid-Oost Fryslân de opgave gekregen om 700 woningen bij te bouwen. De provincie Fryslan heeft bij het Rijk (onder voorwaarden) akkoord gegeven voor een extra 3000 woningen. Naar verwachting komt dat na herijking van de regionale Woondeals voor de gemeente Ooststellingwerf uit op 120 extra woningen, waardoor de opgave in totaal 820 zal worden.

De Taskforce wonen is in gesprek met initiatiefnemers, corporaties, bouwers en de provincie om alle mogelijkheden te benutten. We hebben hierbij speciale aandacht voor betaalbare woningen en innovatieve woningbouw. Daarnaast zetten we in op intensievere samenwerking met en tussen zorgpartijen om ervoor te zorgen dat ouderen zo lang mogelijk thuis kunnen wonen. Ook hebben we aandacht voor de speciale doelgroepen (door het Rijk aangewezen, naar waarschijnlijkheid per 1-1-2026 ingaand).

Complexen grondexploitatie

Woningbouw

- Langedijke: 1 kavel beschikbaar. Het bouwplan is woonrijp. Verwachting is dat de kavel in 2025 wordt verkocht.
- Makkinga, gestart met Muldersveld. Verliesvoorziening gevormd conform raadsbesluit.
- Oldeberkoop, gestart met 't Hooge II.
- De Kromten, Waskemeer: op drie (3) kavels wordt gebouwd.
- Boekhorsterweg Oosterwolde, alle kavels bebouwd en woonrijp gemaakt. Complex in 2024 afgesloten.
- Donkerbroek West, alle kavels bebouwd en woonrijp gemaakt. Complex in 2024 afgesloten.

Bedrijventerreinen

- Oosterwolde Venekoten: alle beschikbare kavels zijn verkocht. Uitbreiding aan de noordkant wordt voorbereid.
- Haulerwijk De Turfsteker: naar verwachting worden in 2025 er vier kavels verkocht.

Winstnemingen grondexploitatie

Voor de lopende complexen, behalve voor Muldersveld Makkinga, hebben we geen risico. Voor Muldersveld Makkinga is een verliesvoorziening van ad € 182.000 gevormd (ten laste van de algemene reserve grondexploitatie). In overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn de winsten die genomen konden worden toegevoegd aan de Algemene Reserve Grondexploitatie (ARG). Dit overeenkomstig het in het BBV dwingend voorgeschreven systeem van de POC (percentage of completion). Bij verkoop van gronden (kaveluitgifte) wordt de gemeente ook geconfronteerd met de vennootschapsbelasting.

In 2024 is er op basis van voorlopige aangiften een bedrag van € 154.000 betaald. Definitieve aangifte volgt later. In de jaren hiervoor waren er nog verrekenbare verliezen uit het verleden waar we de winsten konden verrekenen. Dat is in 2024 gestopt. De vennootschapsbelasting is ten laste gebracht van de algemene reserve grondexploitatie, dit conform eerdere besluitvorming van de raad. We voorzien dat met name de toekomstige complexen waarin (veel) sociale woningbouw of betaalbare koop wordt gerealiseerd een drukkend effect zal hebben op de winstneming (respectievelijk verliesgevende plannen).

Algemene reserve grondexploitatie
Het doel van de ARG is om de winsten van de complexen toe te voegen en over deze reserve te beschikken indien een complex niet kostendekkend is (een soort vereveningsfonds). Ook renteverliezen door een langere looptijd van een complex komen ten laste van de reserve. Om nu en in de toekomst verzekerd te zijn van een gezonde basis voor grondexploitatie is het op peil houden van de reserve van essentieel belang. We hebben sinds 2017 na het aanscherpen van de regels van het BBV de POC-methodiek moeten toepassen.

De stand van de reserve is per 31-12-2024 € 2,139 miljoen. Naast een bedrag van € 1,376 miljoen als algemene reserve grondexploitatie, is voor Masterplan 'Oosterwolde Centrum – Venekoten Noord' € 0,581 miljoen beschikbaar. Naast de winstneming in 2024 zijn er in 2024 twee onttrekkingen gedaan, namelijk voor de vennootschapsbelasting (€ 154.000) en de verliesvoorziening Muldersveld (€ 182.000). Eerdere jaren is de hoogte van de reserve (exclusief onderdeel Masterplan Oosterwolde) gekoppeld aan het berekende minimale niveau. Voor 2024 is dit niveau berekend op € 369.000. Bij de Nota Reserves en voorzieningen per 2024 stellen wij u voor deze koppeling, net als in 2023 en in 2022, voor nu los te laten. In de nabije toekomst zullen er nieuwe exploitatieplannen worden vastgesteld. Om eventuele verliezen te kunnen opvangen is een betere reservepositie noodzakelijk. Ook de lasten voor de vennootschapsbelasting voor de toekomst is een robuuste reservepositie nodig.

Budget strategische aankopen
Het budget strategische aankopen is feitelijk een jaarlijks mandaat van de gemeenteraad aan het college om snel strategische aankopen te kunnen doen. Het college kan strategische aankopen verrichten tot het door de gemeenteraad vastgestelde bedrag. De voorwaarden om gebruik te maken van het mandaat staan in de 'Nota Grondbeleid'. (Zie financiële verordening 2020 Ooststellingwerf ex artikel 212 Gemeentewet, artikel 16, derde lid).

In 2024 zijn een tweetal percelen in Appelscha aangekocht. De locaties zijn archeologisch en milieukundig onderzocht en geschikt bevonden ter inzet voor het toekomstig beoogde gebruik. De aankopen zijn opgenomen onder de materiële vaste activa, onderdeel gronden en terreinen. De gronden zijn verworven met het oog op een gebiedsontwikkeling. Op dit moment is er nog geen operationele grondexploitatie. Dit zal binnen een afzienbare periode wel het geval zijn.

Meerjarenbegroting grondexploitatie
Per complex (woningbouwgronden en industriegrond) houdt de gemeente een exploitatie bij waarin de huidige stand van zaken is opgenomen en een prognose wordt gegeven over de verdere looptijd van de exploitatie (doorgaans 10 jaar). Omdat we voorzien dat het aantal complexen (fors) wordt uitgebreid, immers we gaan weer woningbouw initiatieven in ontwikkeling brengen, zullen we de administratie hierop aanpassen.

Particuliere ontwikkelingen

Particuliere ontwikkeling woningbouw
Een deel van de woningbouwopgave zal door particuliere bouwers worden opgepakt. Dit betreft veelal kleinere projecten en bij uitzondering enkele grotere projecten. De actuele stand van zaken wordt bijgehouden in de Planmonitor. We zien wel dat we in (nagenoeg) alle dorpen ontwikkelingen hebben.

Paragraaf 8 | OWO-Samenwerking

Samen sterker, dat is de OWO-samenwerking. Het gaat om de samenwerking in de drie afdelingen, de samenwerking op het regionale of provinciale speelveld én de samenwerking op beleidsmatige terreinen waar dit, vanzelfsprekend of kostenefficiënt is, werkt. En daar mogen we trots op zijn.
In 2024 is de OWO-bestuursovereenkomst geactualiseerd zodat deze beter aansluit op de huidige OWO-samenwerking, minder gaat over het oprichten van de OWO-afdelingen en meer gericht is het continueren en optimaliseren van de samenwerking. De OWO-klankbordgroep is tweemaal bijeengekomen en er zijn twee themabijeenkomsten georganiseerd, over het Omgevingsplan en over ICT. De 3e bijeenkomst is niet doorgegaan wegens te weinig aanmeldingen.

Bodemplaatonderzoek OWO-VTH en OWO-B&R
Eerder hebben we onderzoek gedaan wat er nodig is de OWO-afdeling Bedrijfsvoering toekomstbestendig te maken. In 2024 zijn we een soortgelijk onderzoek gestart voor OWO-afdelingen Beheer & Registratie (B&R) en Vergunningverlening, Toezicht & Handhaving (VTH). De uitkomsten verwachten we in het 1e kwartaal van 2025.

Digitale dienstverlening
Binnen de OWO werken we continue aan de verbetering van de dienstverlening. In 2024 hebben we daarom de volgende zaken opgepakt:

- Alle medewerkers zijn overgegaan naar Microsoft 365.
- De overstap naar een nieuwe kernapplicatie voor het Sociaal domein en Belastingen is nog niet geheel afgerond. Onder andere personele wisselingen intern én bij de aanbieder, zorgen voor vertraging. Naast de overstap naar nieuwe kernapplicaties betekent dit ook wat voor de medewerkers die ermee moeten werken. We onderzoeken hoe we het beheer van de nieuwe applicaties goed kunnen oppakken en leiden de medewerkers op te werken vanuit de nieuwe systemen. Afronding van beide applicaties volgt in 2025.
- We werken hard aan verbetering van het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Samen met de gemeente Leeuwarden hebben we een regelanalist aangetrokken die aan de slag is het DSO beter en begrijpelijker in te richten. Deze omvangrijke klus loopt nog door in 2025.
- We maken grote stappen in het wegwerken van de achterstanden bij het archief. We verwachten dit project in 2025 af te ronden.
- Wij zijn aangesloten op de MijnOverheid berichtenbox. We versturen de WOZ aanslagen via de berichtenbox. De komende periode gaan we het aantal producten die we via MijnOverheid versturen uitbreiden.

Datagedreven werken, Kunstmatige intelligentie en informatieveiligheid
Datagedreven werken, kunstmatige intelligentie en informatieveiligheid worden steeds actuelere onderwerp binnen de OWO-samenwerking. We werken aan een datastrategie voor de OWO-gemeenten en zetten in op bewustwording bij medewerkers. Daarnaast hebben we:

- De eerste data dashboards (monitors) opgesteld om zo teams efficiënter met behulp van inzichtelijke data te laten werken. Denk hierbij aan een monitor bij VTH en bij gebiedsteams.
- De werkgroep A.I. opgericht om de ontwikkeling van Kunstmatige intelligentie te volgen, vraagstukken op te pakken rondom A.I. en advies te geven op welke wijze we veilig gebruik kunnen maken van A.I.
- De invoering van de Woo (wet open overheid) en de Wmbev (Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer) opgepakt om zo te voldoen aan beide wetten.
- Besloten in OWO-verband te werken aan nieuw informatieveiligheidsbeleid en willen we voldoen aan de BIO II, het nieuwe kader voor de overheid voor informatiebeveiliging. In 2025 hopen we dit nieuwe beleid aan u voor te leggen voor vaststelling.

Inkoop, aanbesteden en verzekeren
We werken in OWO-verband samen aan zowel inkoop, aanbesteden en verzekeren. In het Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MOVI) actieplan hebben we afspraken gemaakt hoe we binnen de OWO verdere stappen kunnen zetten op het gebied van maatschappelijke inkoop. Daarnaast hebben we in 2024 binnen OWO gewerkt aan de volgende zaken.

- Bij zowel de gebiedsteams, de aanbieders én de backoffice Sociaal domein is veel werk verzet om de nieuwe Inkoop Jeugd vanaf 1 januari 2025 goed van start te laten gaan.
- Het contractbeheer is verder geprofessionaliseerd en het verzekeringsbeleid is in OWO opnieuw vastgesteld.

De omgevingswet, APV en omgevingsplannen
In 2024 is de nieuwe Omgevingswet ingevoerd. Om deze nieuwe wet goed binnen OWO te organiseren zijn er een aantal zaken opgepakt:

- Er zijn collega's vrijgemaakt die vragen van inwoners over de nieuwe wet konden beantwoorden.
- We hebben afgesproken in OWO-verband de omgevingsplannen op te stellen.
- We hebben in OWO-verband sneltoetscriteria afgesproken om zo sneller een vergunning te kunnen verlenen voor kleinere werkzaamheden.
- We stemmen regelmatig af met de Fumo over de nieuwe taakverdeling en hoe we hier gezamenlijk goed uitvoering aangeven.
- We werken aan de aanpassing van de APV zodat deze goed aansluit op de nieuwe omgevingswet. We hadden de hoop dit in 2024 af te ronden, maar dit is niet gelukt. Besluitvorming wordt verwacht in de eerste helft van 2025.

Het VTH beleidsplan, ondermijning en veiligheid
We zien bij VTH een verschuiving van onderwerpen die veel tijd vragen. Zo hebben we in 2024 veel tijd gestoken in leefbaarheid, burenruzies, statushouders en ondermijning. Ook zien we steeds meer soevereinen in onze regio. Dit kost VTH ook steeds meer tijd en inzet. De extra beschikbaar gestelde voor toezicht en handhaving zijn zeer welkom gebleken.
We hebben het afgelopen jaar veel inzet gepleegd op:

- Het trainen van medewerkers zodat zij hun werk veilig kunnen doen. Denk hierbij aan de RTGB (Regeling toetsing geweldbeheersing buitgewoon opsporingsambtenaren) trainingen.
- De maandelijkse ondermijningsdag in één van de drie OWO-gemeenten. Dit zijn integrale acties met diverse professionals om ondermijning tegen te gaan.
- Het uitvoeren van controles op o.a. illegale bewoning, prostitutie en uitbuiting en huisvesting.
- De voorbereiding, vergunningverlening en toezicht rondom evenementen. We hebben afgesproken in OWO-verband te werken aan nieuw Evenementenbeleid.

Het VTH beleidsplan liep tot eind 2024. In het eerste kwartaal van 2025 ontvangt het college daarom een voorstel het beleidsplan te verlengen tot 2026 om zo het vierjarige plan gelijk op te laten lopen met de collegeperiode.

Paragraaf 9 | Strategische projecten en ontwikkelingen

Inleiding

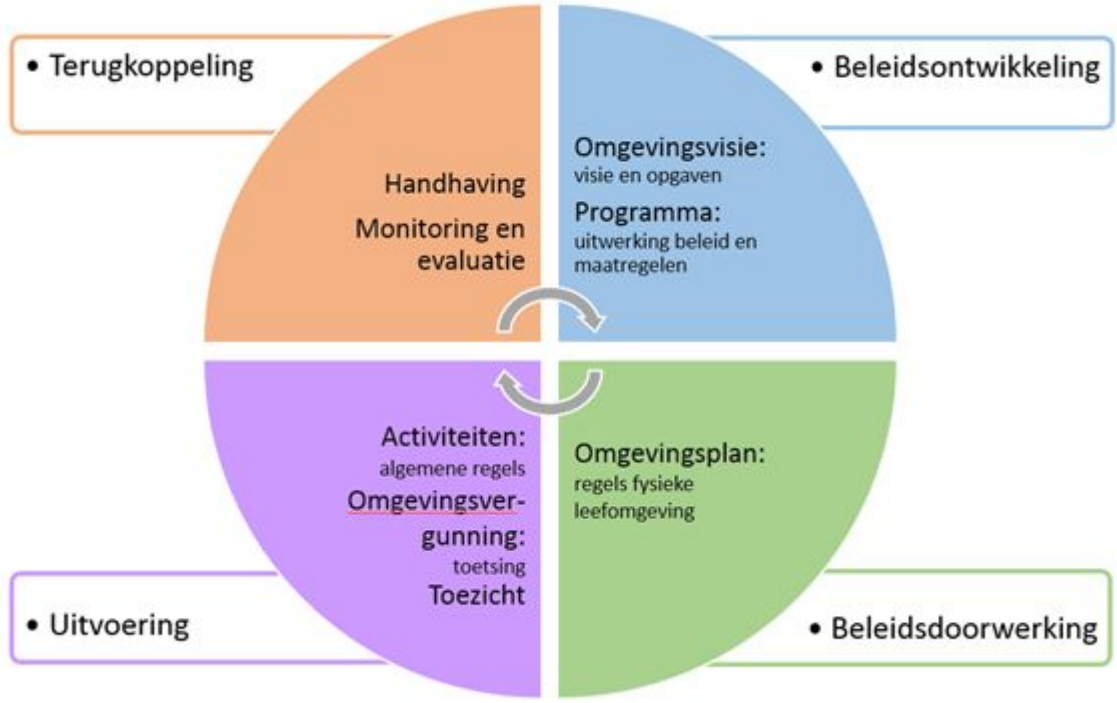
In deze paragraaf stellen we de strategische ontwikkelingen binnen onze gemeente centraal. Het gaat om de visie op Samenleven, de Omgevingswet, de Regio Deal, het Haerenkwartier, stikstof en het accommodatiebeleid.

1. Omgevingswet

De omgevingswet is op 1 januari 2024 in werking getreden. Wij hebben ons daar al geruime tijd op voorbereid, maar toch vraagt het de komende tijd veel van de organisatie.

Beleidscyclus

De omgevingswet vraagt een nieuwe manier van werken, namelijk met een beleidscyclus. Voor de inwerkingtreding van de omgevingswet werd een nieuw beleidsdocument in zijn geheel voorbereid en vastgesteld. Het gaat hier bijvoorbeeld om de structuurvisie, een bestemmingsplan of een ander beleidsdocument. Dit waren statische beleidsdocumenten. Onder de omgevingswet worden deze beleidsdocumenten door de beleidscyclus dynamisch. De beleidsdocumenten, zoals de omgevingsvisie en het omgevingsplan, worden per thema, maatschappelijk ontwikkeling of initiatief aangepast. De beleidsdocumenten moeten altijd met elkaar in overeenstemming zijn. Zo kan het voorkomen dat de omgevingsvisie aangepast moet worden om een thema, maatschappelijke ontwikkeling of initiatief mogelijk te maken in het omgevingsplan. Onderstaande afbeelding maakt de beleidscyclus inzichtelijk.

Omgevingsvisie
Een belangrijk project in het uitvoeringsprogramma is het opstellen van een omgevingsvisie voor onze gemeente. In deze omgevingsvisie legt de gemeente de koers en ambitie neer voor de fysieke leefomgeving voor de komende jaren. In 2018 is hiervoor door de gemeenteraad een Nota van Uitgangspunten vastgesteld. In 2019 is gestart met het visietraject inclusief een uitgebreid participatieproces met onze inwoners en andere belanghebbenden. In november 2021 is de omgevingsvisie voor Ooststellingwerf door de toenmalige gemeenteraad vastgesteld.

Programma's
De wet kent een aantal verplichte programma's, zoals warmteprogramma, volkshuisvestingsprogramma (opvolger van de verplichte woonzorgvisie) en het actieplan geluid. Deze programma's moeten voor 2026 (deels) vastgesteld zijn. Ook is een programma verplicht als een omgevingswaarde (bijvoorbeeld luchtkwaliteit) overschreden dreigt te worden. Binnen onze gemeente is (vooralsnog) geen sprake van een dreigende overschrijding van een omgevingswaarde. Naast verplichte programma's zijn er vrijwillige programma's om bijvoorbeeld een nieuw beleidskader vast te stellen voor een thema of gebiedsontwikkeling. Alle programma's zijn zelfbindend, inhoudende dat een gemeente zichzelf moet houden aan de programma's.

Omgevingsplan
Het gebiedsdekkende omgevingsplan is een onderdeel van de Omgevingswet en zal voor 1 januari 2032 klaar moeten zijn. Een gebiedsdekkend omgevingsplan is één omgevingsplan dat voor de hele gemeente geldt en waarin alle regels die relevant zijn voor de fysieke leefomgeving zijn opgenomen. Het maken van een dergelijk omgevingsplan is omvangrijk. In 2025 beginnen wij, in OWO verband, met bouwen aan het gebiedsdekkende omgevingsplan. In de tussentijd werken we met tijdelijke omgevingsplannen (van rechtswege omgezette bestemmingsplannen), wat extra werk met zich meebrengt.

Transitiefase
De wet is veelomvattend en vraagt een andere manier van werken, waardoor in de eerste periode kinderziektes zullen optreden. We nemen onze huidige werkprocessen kritisch onder de loep en maken deze Omgevingswetproof. Dit geldt voor het vergunningentraject en voor ruimtelijke initiatieven die bij de gemeente binnenkomen. Ook hier kijken we naar harmonisatie en afstemming met onze OWO-partners. Op dit moment verwerken we de opgedane ervaringen samen met de OWO-partners de nieuwe werkprocessen. We blijven de communicatie richting onze inwoners en bedrijven over de Omgevingswet intensiveren met meer informatie en uitleg.

2. Regio Deal Zuidoost Friesland
In juli 2020 heeft de regio Zuidoost Friesland een Regio Deal gesloten met het Rijk. Het Rijk investeert € 15 miljoen in deze Regio Deal en daar tegenover zorgt de regio voor minimaal € 15 miljoen aan cofinanciering. De regio doet dit primair vanuit bestaande projecten en programma’s die aansluiten bij de ambities van de Regio Deal. Met de rijksbijdrage kunnen deze projecten en programma’s versneld en/of uitgebreider uitgevoerd worden.

Alle betrokken partners in de regio trekken een aantal projecten. In dit thema beschrijven we uitsluitend de projecten waarvoor de gemeente Ooststellingwerf projecttrekker is. De projecttrekker is primair verantwoordelijk voor de inhoud, organisatie, planning, communicatie, financiën en verantwoording. Daarbij altijd rekening houdend met de regionale context.

De Regio Deal Zuidoost Friesland verloopt voorspoedig en is begonnen aan de afrondende fase. In deze fase worden de projecten uitgevoerd en afgerond. In de oorspronkelijk beoogde planning is de Regio Deal

van start gegaan op 1 oktober 2020 en is afgesproken dat alle gelden besteed moeten zijn op 31 december 2023. Hierbij was ruimte overgelaten van 1 januari 2024 tot 1 oktober 2024 voor de afronding en de verslaglegging van de Regio Deal.

De meeste projecten verlopen voorspoedig en hebben geleid tot de versterking van de samenwerking tussen de overheden, onderwijs en zorginstellingen. Bij verschillende projecten is gebleken dat deze, om verschillende legitieme redenen, niet afgerond konden worden voor 31 december 2023. Voor het project Leer- en Kenniscentrum Bodem is uitstel verleend tot 1 oktober 2024. Voor de projecten zorgeconomie en het uitvoeringsprogramma Recreatie & Toerisme is uitstel verleend tot tot 1 oktober 2025.

De Regio Zuidoost Friesland heeft geen aanvraag ingediend voor de zesde tranche van de Regio Deal. Dit betekent dat de vorm van samenwerking vanuit de Regio Deal na afronding van de onderstaande projecten ten einde komt.

Zorgeconomie
Met het project Zorgeconomie willen we als regio inzetten op een leefbare regio waar onze inwoners prettig kunnen (blijven) wonen en werken. Dit gaat erover wat we als regio kunnen doen om de sociaal maatschappelijke uitdagingen o.a. door vergrijzing en ontgroening tegemoet te treden. We doen dit door in te zetten op positieve gezondheid en werkgelegenheid in de zorg. Er zijn/worden drie regiobrede aanpakken ontwikkeld: Bloeizones, Atelier Sociaal Domein en werkgelegenheid in de zorg.

Voor Zorgeconomie is met de partners uit de Regio Deal een uitvoeringsprogramma opgesteld. We zetten daarbij in op Positieve Gezondheid (Atelier Sociaal Domein en Bloeizone) en Werkgelegenheid in de zorg. Met het thema Positieve Gezondheid beogen we dat onze inwoners mentaal en fysiek gezond blijven. Dit doen we door het stimuleren en faciliteren van Bloeizones in de regio zodat inwoners in een gezonde leefomgeving wonen. Ook werken we met studenten aan vraagstukken rondom Positieve Gezondheid in het Atelier Sociaal Domein. De resultaten hieruit delen we met onze partners. Doel van het thema werkgelegenheid is ervoor zorgen dat we vraagstukken rondom werkgelegenheid (in de zorg) kunnen aanpakken en aantrekkelijk blijven als arbeidsmarktregio. Dit doen we door het verstrekken van opstartsubsidies aan een aantal projecten die een vernieuwende bijdrage leveren aan het personeelstekort in de zorg. Binnen Zorgeconomie werken we nauw samen met verschillende partners, zoals het HANNN, FSP en NHL-Stenden.

Vanuit het Rijk is € 525.000 beschikbaar gesteld om inhoud te geven aan de zorgeconomie. Vanuit de gemeente is € 55.000 aan cofinanciering beschikbaar. De looptijd van het project is tot eind 2023. In eerste instantie is er uitstel gevraagd (en verleend) tot 1 oktober 2024. Echter, bij de verantwoording bleek dat het twee van de 8 bloeizones niet gelukt is al hun plannen tot uitvoering te brengen binnen de looptijd van het programma zorgeconomie. Dit ondanks de nodige inspanningen en buiten de eigen invloedsfeer van de bloeizone initiatieven. In beide gevallen gaat het om de realisatie van een buurttuin/voedselbos waarbij grondwerkzaamheden nodig zijn en de betreffende gemeente betrokken is voor het vinden van een geschikte plek. De werkzaamheden raakten vertraagd door extra gemeentelijk overleg, slecht weersomstandigheden en/of een hovenier met een volle agenda/personeelstekort. Om te voorkomen dat het geld teruggestort moest naar het rijk en de plannen alsnog in uitvoering te brengen is opnieuw uitstel gevraagd (en verleend) tot 1 oktober 2025. Uitvoering kan binnen de bestaande project begroting.

Personeelstekort (ouderen)zorg
- We starten een pilot met waarin we ouders met een bijstandsuitkering een intensief traject aanbieden van hulp in combinatie met een baan in de zorg.
- We blijven in gesprek met partners in welzijn, zorg, onderwijs en arbeidsparticipatie om te zoeken naar andere concrete oplossingen en kansen die regionale samenwerking ons kan brengen.
- We gaan onderzoeken hoe we ruimhartiger om kunnen gaan met aanvragen van inwoners voor mantelzorgwoningen en prémantelzorgwoningen.
- We clusteren woningen voor ouderen zoveel mogelijk, zodat zij onderlinge steun kunnen bieden, de kans op eenzaamheid vermindert en de zorg aan huis goed en efficiënt geboden kan worden.

Masterplan Oosterwolde
De regionale kernen hebben een belangrijke voorzieningenfunctie voor de vele kleine dorpen in de regio. Deze voorzieningen staan zowel qua omvang als kwaliteit onder druk. We willen de sociale cohesie vergroten en het voorzieningenfunctie van Oosterwolde behouden en versterken. Om die reden werken we aan een Masterplan Oosterwolde waarin een structurele versterking van het centrum centraal staat.

Dit project is in 2023 afgerond. Er is een nieuwe detailvisie vastgesteld en er zijn een drietal projecten ten behoeve van de verbetering van de sfeer, leefbaarheid en vergroening van het centrumgebied in Oosterwolde uitgevoerd. Een daarvan is het vergroenen van de Stationsstraat naar voorbeeld van het mobiele bos in Leeuwarden. Er zijn 10 bomen geplant in verrijdbare bakken. De andere twee betreffen het plaatsen van grondspots onder drie grote beukenbomen en plaatsen van stekkers op lantaarns ten behoeve van de feestverlichting.

Uitvoeringsprogramma Recreatie & Toerisme
Het project beoogt een slimme groei van het toerisme in deze regio. Dit betekent dat we een optimale balans willen ontwikkelen tussen een toenemende toeristische druk en de draagkracht van onze leefomgeving. De route naar die balans bepalen we met een regionale toeristische ontwikkelstrategie. Dit project bouwt voort op een reeds bestaande regionale samenwerking en geeft een impuls aan de doorontwikkeling van de ontwikkellijnen en projecten uit het uitvoeringsprogramma Zuidoost Friesland (UPZOF) en aan de verdere versterking van een professionele organisatie voor promotie en marketing van Zuidoost Friesland (TRZF).

De regionale toeristische ontwikkelstrategie is opgesteld. Deze geeft de ontwikkelrichting aan voor 2030 inclusief een uitvoeringsprogramma dat nu in uitvoering is. Het Uitvoeringsprogramma Ervaren-Turf krijgt invulling door de realisatie van TOP's, entrees en toeristische routes. De TRZF heeft een financiële bijdrage ontvangen om de marketing, professionalisering van de sector en productontwikkeling van Het Andere Friesland verder uit te bouwen.

Vanuit het Rijk is € 1.000.000 beschikbaar gesteld om inhoud te geven aan het uitvoeringsprogramma. Vanuit de regio is € 200.000 aan cofinanciering beschikbaar gesteld. De looptijd van het project is tot eind 2023. Inmiddels is uitstel aangevraagd (en verleend) tot 1 oktober 2025. Bij de uitvoering van het project is gebleken dat de beschikbare rijksbijdrage niet volledig besteed kan worden. Er blijft in ieder geval een totaal van € 270.000 over. Deze gelden zijn in juli 2024 overgeheveld naar het project Water vasthouden bij droogte waar wij geen projecttrekker van zijn.

Leer- en kenniscentrum Bodem
Het LKC-Bodem sluit met name aan op het veerkrachtig landschap en daarmee op maatschappelijke vraagstukken die gerelateerd zijn aan bodemgesteldheid, waterkwaliteit en biodiversiteit. Het Rijk wil dat in 2030 alle landbouwgronden duurzaam worden beheerd. Om dat te realiseren moet er meer worden geïnnoveerd, nieuwe verdienmodellen worden ontwikkeld, kennis over duurzaam bodembeheer verspreiden worden en meer bewustwording worden gecreëerd. Het LKC-Bodem draagt bij aan al deze terreinen. Het LKC-Bodem zal onderdeel worden van een breder in Noord-Nederland opgezette strategie en samenwerking voor praktijkgericht onderzoek naar duurzaam beheerde bodems.

We hebben een leer- en onderzoekscentrum opgezet waar agrariërs, bedrijven, onderzoekers en studenten kennis kunnen vergaren over de samenhang tussen ecosysteem diensten van de bodem, organische stofgehalte, emissies naar lucht en water, circulariteit van gebruik van stofstromen, adaptatie aan klimaatverandering en hiervan afgeleide verdienmodellen. Een centrum dat regionaal is ingebed, maar met een (inter)nationale netwerk en uitstraling. Het centrum heeft als belangrijkste doelstelling handelingsperspectieven te genereren voor inzetten van bodem in een economisch renderende landbouw voor tegengaan van effecten van klimaatverandering en ontwikkelen van methodieken om bodems en geleverde ecosysteemdiensten beter bestand te maken tegen effecten van klimaatverandering.

Vanuit het Rijk is € 1,5 miljoen beschikbaar gesteld voor de realisatie van de faciliteiten en coördinatie, communicatie en projecten in de eerste drie jaar. Na drie jaar (2024) moet het leer- en onderzoekscentrum op eigen benen staan en zelf voldoende middelen genereren uit projecten, cursussen en verhuur faciliteiten om personeel, onderhoud en vervanging te bekostigen. Op 1 oktober 2024 is dit project afgerond en we zijn

op dit moment bezig met de verslaglegging van dit project middels een afrondingsformulier.

3. Haerenkwartier

De wijk Haerenkwartier is een moderne toekomstbestendige wijk, waarbij de gemeente rekening heeft gehouden met het inrichten van de wijk op een klimaatrobuuste en duurzame wijze. Het woningaanbod past bij de demografische ontwikkelingen en draagt bij aan de verbetering en verduurzaming van het woningbestand in Ooststellingwerf. De bewoners van de wijk ontmoeten elkaar en zijn trots op hun wijk en medebewoners. Ze voelen eigenaarschap en dragen naar vermogen actief bij aan een nette, gezellige en leefbare wijk. Professionals zijn zichtbaar en bekend en bieden ondersteuning aan bewoners die dit nodig hebben. Ze kennen de wijk en de bewoners waardoor vroegsignalering mogelijk wordt en vormen een sluitende keten van zorg en ondersteuning.

Alle fysieke werkzaamheden zijn afgerond en dat is in 2024 met een groot wijkfeest gevierd. Er staat een volledige nieuwe en duurzame wijk waar iedereen trots op kan zijn. Naast alle fysieke maatregelen was en is er veel aandacht voor bewoners(participatie) en de leefbaarheid in de wijk. We werken samen met de klankbord van ca. 35 enthousiaste wijkbewoners. Het programma Aandachtsgebieden liep 1 oktober 2024 af. We willen de wijk nog niet loslaten en blijven investeren in de sociale cohesie en activering in de wijk. In samenwerking met onder andere het Leger des Heils, Scala, het Gebiedsteam en Actium houden we gezamenlijk vinger aan de pols om problemen vroeg te signaleren en waar nodig hulp te organiseren. Vanuit de klankbordgroep is een nieuwe bewonerscommissie aan het ontstaan. Vanaf 2025 gaan ze ook als zodanig aan de slag. Begin 2025 sluiten we het project nog af met alle leden van de klankbordgroep.

4. Stikstof

In de gemeente Ooststellingwerf hebben we een unieke combinatie qua grondgebruik met veel (omliggende) beschermde natuurgebieden en een grote agrarische sector. Het stikstofprobleem is daardoor juist voor ons een steeds groter wordend probleem met veel directe belanghebbenden. Door de vertraagde aanpak van het Rijk en de Provincie Fryslân is er op dit moment geen houdbaar beleid om voldoende stikstofreductie te realiseren om voldoende natuurherstel te bevorderen. Het NPLG/FPLG had vooral (via gebiedsprocessen) aan natuurherstel bij moeten dragen, naast thema's als: klimaat, water en bodem en landbouw.

In de toekomst willen we in een mooi, gezond en leefbaar Ooststellingwerf wonen, werken en produceren. Daarom willen wij als gemeente - door zelf aan oplossingen en kaders te werken - aan de slag met beleid, onderzoeken en projecten om ons landelijk gebied klaar te maken voor de toekomst. Dit leidt naar verwachting tot een forsere inzet vanuit de gemeente qua capaciteit, ook als we dit in samenwerking gaan doen. Denk aan de inzet van ambtenaren uit verschillende werkvelden om ook het gesprek aan te gaan rond de genoemde natuurgebieden met agrariërs, natuurbeheerders, bedrijven en bewoners. We streven naar een balans tussen de draagkracht van de natuur, met een robuust watersysteem en een lage impact op het klimaat, en een perspectief voor de maatschappelijke en economische ontwikkeling voor bewoners, agrariërs, grondeigenaren/beheerders in de gemeente.

Wat gaan we doen

- Meewerken aan verbetering van natuur.
- Hierin samen met de raad optrekken.
- Zorg dragen voor een gebiedsgerichte aanpak.
- Daarbij rekening houden met de balans tussen natuur, landbouw en economische ontwikkelingen.
- De agrariërs steunen die de omslag naar kringlooplandbouw (willen) gaan maken en circulaire landbouwinitiatieven steunen.
- Ons inspannen om alle maatschappelijke partners, de natuurorganisaties, grondeigenaren en -gebruikers in het gebiedsproces te betrekken.
- We bieden sociaal psychologische hulp voor agrariërs die daar behoefte aan hebben. Participatie is een belangrijk onderdeel van het proces: we zijn en gaan in gesprek met groepen agrariërs en andere groepen belanghebbenden.

Doel voor ons gemeente is ook om onze vergunningverlening te kunnen blijven doen.

5. Accommodatiebeleid

Wat willen we bereiken?

In de startnotitie (2023) staat het doel van het accommodatiebeleid, namelijk:
'We willen dat Ooststellingwerf leefbaar blijft. We willen een gemeente zijn waar mensen naar elkaar omkijken en waar iets te beleven valt. Goede en toegankelijke accommodaties zijn daarvoor een voorwaarde. Waar ontmoeten inwoners elkaar, waar ontstaan sociale contacten, waar bewegen inwoners, waar leren kinderen? En hoe houden we rekening met grote maatschappelijke ontwikkelingen als individualisering, vergrijzing en digitalisering? Passen de beschikbare accommodaties bij de toekomstige vraag? De exploitatie moet bovendien duurzaam zijn en betaalbaar blijven. Daarom willen we toekomstbestendig accommodatiebeleid ontwikkelen met duurzaam (gebruik van de) accommodaties op het gebied van ontmoeten, welzijn, bewegen, cultuur, recreëren, gezondheid en leren.'

In het accommodatiebeleid gaat het voornamelijk over 'gemeentelijke' accommodaties. Maar er zijn nog vele andere accommodaties die een maatschappelijke functie hebben ('externe accommodaties' zoals dorpshuizen), waar verduurzamingsvraagstukken spelen.

Onder accommodaties vallen ook de onderwijsgebouwen. Daarvoor stellen we een Integraal Huisvestingsplan (IHP) op. Dit is een langetermijnvisie voor onderwijshuisvesting dat wordt opgesteld door schoolbesturen en de gemeente. Zie hiervoor ook programma 4 Onderwijs.

Het op te stellen accommodatiebeleid inclusief IHP steekt in op:

- Efficiënt gebruik van accommodaties in relatie met behoud van leefbaarheid in alle dorpen.
- Een slimme inzet van accommodaties en keuzes maakt in welke accommodaties er dan nodig zijn.
- De langdurige betaalbaarheid zowel op beheer en onderhoud als op het gebied van verduurzaming.

Wat hebben we ervoor gedaan?
Op 4 juli 2023 had de raad een werkbijeenkomst over het vervolg van het accommodatiebeleid en zijn vijf denkrichtingen/scenario's besproken. Op 31 oktober 2023 stelde de raad de Startnotitie Accommodatiebeleid geamendeerd vast.

In 2024 startte een participatieproces met de eigenaren en gebruikers van het maatschappelijk vastgoed in de dorpen. Ook werd een digitale enquête uitgezet onder inwoners. Het totaal daarvan is aan de raad gepresenteerd op de themaraad van 19 maart 2024. Daarna zijn ook jongeren nog bevraagd.

De conclusie uit het participatieproces en de reacties tijdens de themaraad was dat een combinatie van scenario B (Efficiënt & samen) en scenario D (Optimale leefomgeving) de voorkeur geniet. In aanvulling daarop heeft het college met inachtneming van alle belangen een voorkeursscenario ontwikkeld, dat op in september 2024 in de raad is behandeld. Dit leidde tot het besluit om het voorkeursscenario uit te werken en in aanvulling daarop nog drie specifieke onderzoeken te starten, namelijk naar het Bosbad Appelscha, een MFA Appelscha en een MFA Oosterwolde.

In november 2024 werd een motie aangenomen om de onderzoeksopdracht voor het MFA Oosterwolde te wijzigen.

Eind 2024 startten de betreffende onderzoeken. Verwachting is dat de raad in juni 2025 integraal kan besluiten over het accommodatiebeleid en het integraal huisvestingsplan onderwijs, inclusief een concrete planning voor investeringen in de eerste vier jaren, een doorkijk naar de middellange termijn (= 5 tot < 15 jaar) en een doorkijk naar de lange termijn (> 15 jaar).

Wat mag het kosten?
De raad heeft op 8 november 2022 amendement # A-019 "Gas erop van het aardgas af voor slim en toekomstgericht accommodatiebeleid" aangenomen. Inhoudende dat met ingang van 2024 € 200.000 structureel aan kapitaallast beschikbaar is gesteld en in de jaren daarna het budget steeds met € 100.000 op te hogen, tot er voldoende budget beschikbaar is voor het accommodatiebeleid inclusief IHP. Bij de Kaderbrief 2025 is besloten om het budget vanaf 2028 ieder jaar structureel met € 200.000 te verhogen in plaats van met € 100.000.

Paragraaf 10 | Visie op Samenleven

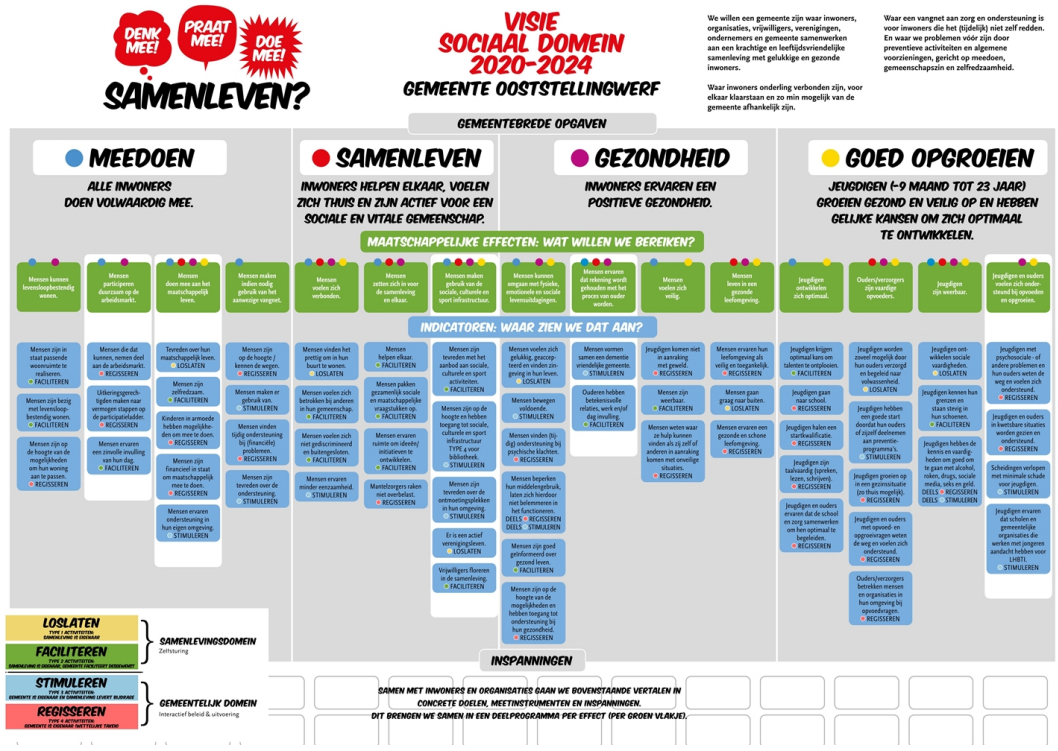
Inleiding

Dit programma 'Sociaal Domein' gaat over de Visie op Samenleven 2020-2024 (vastgesteld in oktober 2019). Het is een integraal programma over het gehele sociaal domein. Het bestaat uit vier opgaven namelijk Samenleven, Meedoen, Gezondheid en Goed Opgroeien. In een doelenboom staat samengevat wat we per opgave willen bereiken (maatschappelijke effecten). De doelenboom vindt u hieronder en in groter formaat op https://www.ooststellingwerf.nl/visie-samenleven.
In 2023 heeft een tussenevaluatie van de Visie op Samenleven plaatsgevonden. De analyse en bevindingen zijn samen met accenten en afbouwpunten voor de komende jaren verzameld in het document 'Tussenbalans Visie op Samenleven'. De accenten en afbouwpunt zijn in januari 2024 vastgesteld door de gemeenteraad.

Er is een aantal gemeenschappelijke regelingen dat bijdraagt aan de drie opgaven:

- Sociaal Domein Fryslân (SDF): Binnen de Centrumregeling SDF werken Friese gemeenten samen aan beleidsvoorbereiding en de inkoop van specialistische jeugdhulp en het bijbehorende contractbeheer. Het algemene doel is, om waar nodig, specialistische jeugdhulp en ondersteuning te leveren aan inwoners van alle Friese gemeenten.
- Veiligheidsregio Fryslân (VRF): Binnen de VRF werken Friese gemeenten, Brandweer Fryslân, GGD Fryslân en andere partners samen aan brandweerzorg, publieke gezondheidszorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing. De VRF werkt op het gebied van gezondheidszorg aan het beschermen en bevorderen van de gezondheid van de Friese inwoner.
- GR SW Fryslân: GR SW Fryslân en Caparis NV dragen bij aan het aanbieden van arbeidsplaatsen voor onze inwoners in het kader van de voormalige wet sociale werkvoorziening. Per 1 januari 2020 is de herstructurering van Caparis afgerond. De GR is aangepast. Alle SW-medewerkers zijn daarin administratief ondergebracht. Wij zijn geen aandeelhouder meer van Caparis en hebben een Dienstverleningsovereenkomst gesloten met Caparis voor de begeleiding en ontwikkeling van onze inwoners met een SW-indicatie.

Voor de vier verschillende opgaven zijn maatschappelijke effecten geformuleerd. Ze zijn uitgewerkt in doe-agenda's en staan hieronder beschreven.

1. Opgave meedoen: Alle inwoners doen volwaardig mee

Inwoners vinden 'Meedoen' een belangrijk thema. Daarnaast hebben we wettelijke taken op dit terrein. Het gaat om de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, de Participatiewet en de Wet gemeentelijke Schuldhulpverlening. Voor de Opgave Meedoen zijn in de Visie op Samenleven vier maatschappelijke effecten (A t/m D) benoemd waar gemeente, organisaties, bedrijven en inwoners samen aan willen werken.

Onderstaande maatschappelijke effecten staan in programma 6, thema 6.2 Meedoen.

Maatschappelijk effect A. Mensen kunnen levensloopbestendig wonen (zie Doe Agenda A en woon(zorg)visie).
A1. Mensen zijn in staat passende woonruimte te realiseren (faciliteren)
A2. Mensen zijn bezig met levensloopbestendig wonen (faciliteren)
A3. Mensen zijn op de hoogte van de mogelijkheden om hun woning aan te passen (regisseren)

Maatschappelijk effect B. Mensen participeren duurzaam op de arbeidsmarkt (zie doe-agenda B).
B1. Mensen die dat kunnen, nemen deel aan de arbeidsmarkt (regisseren)
B2. Uitkeringsgerechtigden maken naar vermogen stappen op de Participatieladder (regisseren)
B3. Mensen ervaren een zinvolle invulling van hun dag (faciliteren)

Maatschappelijk effect C. Mensen doen mee aan het maatschappelijk leven (zie doe-agenda C en doe-agenda Inburgering).
C1. Mensen zijn tevreden over hun maatschappelijk leven (loslaten)
C2. Mensen zijn zelfredzaam (faciliteren)
C3. Kinderen in armoede hebben mogelijkheden om mee te doen (regisseren)
C4. Mensen zijn financieel in staat om maatschappelijk mee te doen (regisseren)
C5. Mensen ervaren ondersteuning in hun eigen omgeving (stimuleren)

Maatschappelijk effect D. Mensen maken indien nodig gebruik van het vangnet
D1. Mensen zijn op de hoogte/kennen de wegen (regisseren)
D2. Mensen maken gebruik van de wegen (stimuleren)
D3. Mensen vinden tijdig ondersteuning bij (financiële) problemen (regisseren)
D4. Mensen zijn tevreden over de ondersteuning (stimuleren)

2. Opgave samenleven: Inwoners helpen elkaar, voelen zich thuis en zijn actief voor een sociale en vitale gemeenschap

Samenleven is een onderwerp dat erg leeft in de gemeente. Inwoners vinden 'elkaar ontmoeten', 'elkaar ondersteunen' en activiteiten en verenigingen in de dorpen en in de buurten belangrijk. Voor de Opgave Samenleven zijn in de Visie op Samenleven drie maatschappelijke effecten benoemd waar gemeente, organisaties, bedrijven en inwoners samen aan werken.

Maatschappelijk effect E. Mensen voelen zich verbonden (zie doe-agenda E)
Dit maatschappelijk effect staat in programma 6, thema 6.1 Samenleven
E1. Mensen vinden het prettig om in hun buurt te wonen (loslaten)
E2. Mensen voelen zich betrokken bij anderen in hun gemeenschap (faciliteren)
E3. Mensen voelen zich niet gediscrimineerd en buitengesloten (faciliteren)
E4. Mensen ervaren minder eenzaamheid (stimuleren)

Maatschappelijk effect F. Mensen zetten zich in voor de samenleving en elkaar
Dit maatschappelijk effect staat in programma 6, thema 6.1 Samenleven
F1. Mensen helpen elkaar (faciliteren)
F2. Mensen pakken gezamenlijk sociale en maatschappelijke vraagstukken op (faciliteren)
F3. Mensen ervaren ruimte om ideeën/initiatieven te ontwikkelen (faciliteren)
F4. Mantelzorgers raken niet overbelast (regisseren) Zie thema 7.1 Gezondheid.

Maatschappelijk effect G. Mensen maken gebruik van de sociale, culturele en sportinfrastructuur (zie doe-agenda G)
Dit maatschappelijk effect staat in programma 5, thema 5.1 Sport en cultuur en bij thema 6.1 Samenleven (voor sociale infrastructuur)
G1. Mensen zijn tevreden met het aanbod aan sociale, culturele en sportactiviteiten (faciliteren)
G2. Mensen zijn op de hoogte en hebben toegang tot sociale, culturele en sportinfrastructuur (stimuleren)
G3. Mensen zijn tevreden over de ontmoetingsplekken in hun omgeving (stimuleren)
G4. Er is een actief verenigingsleven (loslaten)
G5. Vrijwilligers floreren in de samenleving (faciliteren)

3. Opgave gezondheid: Inwoners ervaren een positieve gezondheid

Inwoners vinden 'Gezondheid' een belangrijk thema. Daarnaast hebben we wettelijke taken op dit terrein en moeten we lokaal invulling geven aan de landelijke gezondheidsnota. Voor de Opgave Gezondheid zijn in de Visie op Samenleven vier maatschappelijke effecten (H t/m K) benoemd waar gemeente, organisaties, bedrijven en inwoners samen aan willen werken.

Onderstaande maatschappelijke effecten staan in programma 7, thema 7.1 Gezondheid.
Maatschappelijk effect H. Mensen kunnen omgaan met fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen (zie doe-agenda HK)
H1. Mensen ervaren laagdrempelige mogelijkheden om hun eigen gezondheid te verbeteren (deels faciliteren, deels stimuleren)
H2. Mensen voelen zich lichamelijk gezond (stimuleren)
H3. Mensen voelen zich mentaal gezond en ervaren zingeving (stimuleren)
H4. Mensen ervaren dat zij in staat zijn tot alledaagse dingen zoals werken, omgaan met tijd en geld en grenzen stellen (stimuleren)

Maatschappelijk effect I. Mensen ervaren dat rekening wordt gehouden met het proces van ouder worden (zie doe-agenda I)
I1. Mensen vormen samen een dementievriendelijke gemeente (stimuleren)
I2. Ouderen hebben betekenisvolle relaties, werk en/of daginvulling (faciliteren)
I3. Mantelzorgers raken niet overbelast (regisseren)

Maatschappelijk effect J. Mensen voelen zich veilig
J1. Jeugdigen komen niet in aanraking met geweld (regisseren)
J2. Mensen zijn weerbaar (faciliteren)
J3. Mensen weten waar ze hulp kunnen vinden als zij zelf of anderen in aanraking komen met onveilige situaties (regisseren)

Maatschappelijk effect K. Mensen leven in een gezonde leefomgeving (zie doe-agenda HK)
K1. Mensen ervaren hun leefomgeving als veilig en toegankelijk (regisseren)
K2. Mensen gaan graag naar buiten (loslaten)
K3. Mensen ervaren een gezonde en schone leefomgeving (regisseren)

4. Opgave goed opgroeien: Jeugdigen (-9 maand tot 23 jaar) groeien gezond en veilig op en hebben gelijke kansen om zich optimaal te ontwikkelen

Maatschappelijk effect L. Jeugdigen ontwikkelen zich optimaal
Dit maatschappelijk effect staan in programma 4, thema 4.1 Onderwijs.
L1. Jeugdigen krijgen optimaal kans om talenten te ontplooien (faciliteren)
L2. Jeugdigen gaan naar school (regisseren)
L3. Jeugdigen halen een startkwalificatie (regisseren)
L4. Jeugdigen zijn taalvaardig (spreken, lezen, schrijven) (regisseren)
L5. Jeugdigen en ouders ervaren dat de school en zorg samenwerken om hen optimaal te begeleiden (regisseren)

Maatschappelijk effect M. Ouders/verzorgers zijn vaardige opvoeders (zie doe-agenda O)
Dit maatschappelijk effect staat in programma 6, thema 6.3 Goed Opgroeien.
M1. Jeugdigen worden zoveel mogelijk door hun ouders verzorgd en begeleid naar volwassenheid (loslaten)
M2. Jeugdigen hebben een goede start doordat hun ouders of zijzelf deelnemen aan preventieve programma's (stimuleren)
M3. Jeugdigen groeien op in een gezinssituatie (zo thuis mogelijk) (regisseren)
M4. Jeugdigen en ouders met opvoed- en opgroeivragen weten de weg en voelen zich ondersteund (regisseren)
M5. Ouders/verzorgers betrekken mensen en organisaties bij hun opvoedvragen (regisseren)

Maatschappelijk effect N. Jeugdigen zijn weerbaar
Dit maatschappelijk effect staat in programma 6, thema 6.3 Goed Opgroeien.
N1. Jeugdigen ontwikkelen sociale vaardigheden (loslaten)
N2. Jeugdigen kennen hun grenzen en staan stevig in hun schoenen (faciliteren) - Zie ook doe-agenda HK Positieve gezondheid (2022).
N3. Jeugdigen hebben de kennis en vaardigheden om goed om te gaan met alcohol, roken, drugs, sociale media, seks en geld (deels regisseren, deels stimuleren) - Zie Preventie en handhavingsplan Alcohol en Middelen 2021-2024

Maatschappelijk effect O. Jeugdigen en ouders voelen zich ondersteund bij opvoeden en opgroeien (zie doe-agenda O)
Dit maatschappelijk effect staat in programma 6, thema 6.3 Goed Opgroeien.
O1. Jeugdigen met psychosociale of andere problemen en hun ouders weten de weg en voelen zich ondersteund (regisseren)
O2. Jeugdigen en ouders in kwetsbare situaties worden gezien en ondersteund (regisseren)
O3. Scheidingen verlopen met minimale schade voor jeugdigen (stimuleren)
O4. Jeugdigen ervaren dat scholen en gemeentelijke organisaties die werken met jongeren aandacht hebben voor LHBTI (stimuleren)

Integraal en ontschot werken

We blijven investeren in integraal en ontschot werken. In de doe-agenda's zien we het integraal werken terug (niet meer denken vanuit beleidsterreinen maar vanuit de effecten die we voor inwoners willen bereiken). Dit werkt ook door in onze afspraken met samenwerkingspartners. Bijvoorbeeld met stichting Scala en de bibliotheek werken we aan het anders vormgeven van de subsidie-afspraken. We richten deze steeds meer op effecten (outcome) in plaats van activiteiten (input, output).

Doorontwikkeling Gebiedsteam

Inwoners weten waarvoor en hoe ze bij het Gebiedsteam terecht kunnen.

Het Gebiedsteam is belangrijk bij de implementatie van de Visie op Samenleven en de accenten van de Tussenbalans. We willen één (voldoende laagdrempelige) toegang voor inwoners, zoveel mogelijk één aanspreekpunt per inwoner/huishouden, zo eenvoudig en snel mogelijke processen en versterking van het ontschot werken. We vragen inwoners met de meeste 'stapeling' van problemen wat zij echt nodig hebben en bekostigen dat (in plaats van verstrekken waar zij recht op hebben). We verlengen de hulp niet zonder onderzoek naar wat nodig is. Hierdoor zijn we goedkoper uit, zijn de oplossingen duurzamer en voelen de mensen waar het om gaat zich meer gehoord. We werken op vindplaatsen, zoals scholen en bij de huisarts. We zorgen voor een communicatiestrategie, zodat inwoners de weg weten en optimaal geïnformeerd zijn. Er is een sociale kaart waarin zichtbaar is wat er in onze gemeente allemaal is (zonder indicatie) op het terrein van zorg, welzijn, werk, opvoeden, geldzaken en vrije tijd. Daarmee maken we het inwoners en professionals makkelijker om gebruik te maken van algemene (preventieve en lichte) voorzieningen ('voorliggend veld'). Ook stimuleren we het gebruik hiervan door medewerkers te helpen meer gebruik te maken van het voorliggende veld (algemene voorzieningen). Hierdoor zorgen we, daar waar mogelijk, voor passende oplossingen zonder (dure) geïndiceerde zorg in te zetten en dragen we bij aan normaliseren.

Datagedreven werken en Monitor Sociaal Domein

Bij het maken van de doe-agenda's gebruiken we data om gericht en lokaal knelpunten aan te pakken of problemen te voorkomen. Denk aan gerichte acties in een buurt, straat of dorp waar relatief veel zorggebruik, armoede of eenzaamheid is. We monitoren ons beleid via de Monitor Sociaal Domein. Hierin staat per opgave en per doe-agenda informatie die ons helpt om te zien of onze inspanningen de beoogde effecten opleveren, wat er goed gaat en wat aandacht vraagt. Daarnaast ontwikkelen we voor het monitoren van de Jeugdwet, de Wmo en de Participatiewet aparte dashboards.

Grip op uitgaven jeugd en Wmo

- We willen problemen vóór zijn door te investeren in preventie en door te zorgen dat inwoners ons weten te vinden als zij hulp nodig hebben.
- We willen de uitgaven op jeugd en Wmo beperken en blijven doen wat nodig is om de meest kwetsbare inwoners goed te ondersteunen.
- We willen dat inwoners zoveel mogelijk gebruik maken van voorzieningen en activiteiten die zonder indicatie beschikbaar zijn (voorliggende voorzieningen).

We investeren we in allerlei vormen van preventie (zie opgaven Meedoen, Gezondheid en Goed Opgroeien) en in sociale verbanden tussen mensen en in samenredzaamheid (stevige sociale basis). We namen we diverse andere maatregelen om de uitgaven te beperken. Om grip te krijgen op de kosten van de jeugdhulp zijn verschillende maatregelen geformuleerd. Om de resultaten hiervan goed te kunnen monitoren is een dashboard gebouwd. Samen met bovengenoemde Monitor Sociaal Domein geeft dit inzicht of we slagen in het verkrijgen en houden van grip op de kosten binnen het Sociaal Domein.

Paragraaf 11 | Wet open overheid (Woo)

Inleiding

De Wet open overheid (Woo) regelt het recht op informatie over alles wat de overheid doet. De Woo kent drie doelstellingen:

- Het actief openbaar maken van informatie
- Het tijdig openbaar maken van opgevraagde informatie
- Het duurzaam toegankelijk maken van digitale informatie

Het actief openbaar maken van informatie
De Wet open overheid schrijft voor gemeenten 15 informatiecategorieën voor die de komende tijd actief openbaar gemaakt moeten worden. De verplichting tot actieve openbaarmaking is al ingegaan voor de volgende vier informatiecategorieën:

1. Wetten en algemeen verbindende voorschriften
2. Overige besluiten van algemene strekking
3. Organisatie en werkwijze
4. Bereikbaarheidsgegevens

Op een landelijke website, de Woo-index, moet de gemeente verwijzingen naar de openbaar gemaakte informatie plaatsen. Elke overheid moet een Woo-redacteur hebben, die deze verwijzingen plaatst en onderhoudt.

Het tijdig openbaar maken van opgevraagde informatie
Iedereen kan op grond van de Woo informatie bij de overheid opvragen. Elke overheid moet een Woo-contactpersoon hebben, die vragen kan beantwoorden over het opvragen van overheidsinformatie. Ooststellingwerf heeft de medewerkers van het Klantcontactcentrum aangewezen als Woo-contactpersonen.

Het duurzaam toegankelijk maken van digitale informatie
Elke overheid moet weten welke informatie ze heeft en moet die informatie kunnen vinden wanneer hier om gevraagd wordt. Verder moet er een gecontroleerd proces zijn waarmee informatie na de voorgeschreven bewaartermijn vernietigd worden of gereed zijn om te worden overgedragen aan een archiefbewaarplaats.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

De invoering van de Woo gebeurt stapsgewijs. In OWO-verband werken we samen aan de invoering van de actieve openbaarmaking en het duurzaam toegankelijk maken van digitale informatie. Het openbaar maken van opgevraagde informatie en deels ook het actief openbaar maken van informatie wordt binnen de eigen organisatie uitgevoerd.

Het actief openbaar maken van informatie
Als Woo-redacteur is aangewezen de juridisch medewerker van het cluster bestuurlijk-juridische zaken. De Woo-redacteur heeft onderzocht welke informatie uit de 17 informatiecategorieën al openbaar is gemaakt. Daarnaast heeft de Woo-redacteur ervoor gezorgd dat alle nu verplicht actief openbaar te maken informatie inderdaad openbaar is gemaakt. Alle verwijzingen naar al openbaar gemaakte informatie is vervolgens geplaatst op de Woo-index van Ooststellingwerf. Deze is te vinden op
https://organisaties.overheid.nl/woo/23566/Gemeente_Ooststellingwerf
Hiermee voldoet Ooststellingwerf (ruimschoots) aan de nu geldende actieve informatieplicht.
Het tijdig openbaar maken van opgevraagde informatie
In de gemeente Ooststellingwerf zijn er in 2024 l 20 Woo-verzoeken binnengekomen. Hiervan zijn 16 binnen de gestelde termijn afgehandeld en 4 buiten de gestelde termijn afgehandeld. Reden hiervan was de complexiteit van het verzoek of capaciteitsgebrek bij de gemeente.

Het duurzaam toegankelijk maken van digitale informatie.
In 2024 hebben de OWO-gemeenten zich voorbereid op aansluiting bij het e-depot. Met de aansluiting op het e-depot regelt de OWO de duurzame toegankelijkheid van digitale informatie zodat de te bewaren digitale informatie in de toekomst toegankelijk, vindbaar en raadpleegbaar blijft.

Jaarrekening

Balans

Balans activa

x € 1.000

Activa	31-dec-23	31-dec-24
Vaste Activa		
Immateriele vaste activa	**2.643**	**2.831**
Kosten onderzoek en ontwikkeling	237	364
Bijdrage activa derden	2.406	2.467
Materiele vaste activa	**64.868**	**63.424**
Invest. Met een economisch nut	41.200	41.275
Invest. Met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	17.769	17.133
Invest. In de openbare ruimte maatschappelijk nut	5.899	5.016
Financiele vaste activa	**6.687**	**6.554**
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	148	143
Leningen aan woningcorporaties	2.366	2.293
Overige langlopende leningen	4.173	4.118
Overige uitzettingen met een typische looptijd van een jaar of langer		-
Totaal Vaste Activa	**74.198**	**72.810**
Vlottende activa		
Voorraden	**953**	**1.686**
Niet in exploitatie opgenomen bouwgrond	-	-
Onderhanden werk, waaronder bouwgrond	953	1.686
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	**9.505**	**30.146**
Vorderingen openbaar lichaam	3.898	3.795
Overige vorderingen	1.716	1.526
Uitzettingen in Rijks schatkist	3.891	24.825
Liquide middelen (kas, bank)	**427**	**464**
Liquide middelen (kas, bank)	427	464
Overlopende activa	**4.124**	**4.893**
Overig nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	4.124	4.893
Totaal Vlottende activa	**15.009**	**37.189**
Totaal Activa	**89.207**	**109.999**

gemeente ooststellingwerf

Balans passiva

x € 1.000

Passiva	31-dec-23	31-dec-24
Vaste passiva		
Eigen vermogen	**41.756**	**42.872**
Algemene reserve	29.724	32.334
Bestemmingsreserves	8.175	8.420
Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	3.857	2.118
Voorzieningen	**11.006**	**10.667**
Voorzieningen	11.006	10.667
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer		
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	**25.167**	**41.294**
Onderhandse leningen van binnenlandse banken	25.167	41.294
Totaal Vaste Passiva	**77.929**	**94.599**
Vlottende passiva		
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	**3.049**	**4.218**
Kasgeldlening	-	
Banksaldi	-	
Overige schulden	3.049	4.218
Overlopende passiva	**8.229**	**10.949**
Vooruitontvangen bedragen van openbare lichamen	3.622	6.449
Overige vooruitbetaalde bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	4.607	4.500
Totaal Vlottende passiva	**11.278**	**15.400**
Totaal Passiva	**89.207**	**109.999**
Gewaarborgde geldleningen en garantstellingen	1.038	1.025

Overzicht baten en lasten

Overzicht baten en lasten per programma

In onderstaand overzicht staan de baten en lasten per programma. De algemene dekkingsmiddelen, overhead en vpb staan apart in deze tabel gepresenteerd.

x € 1.000

Programmarekening	Rekening 2023	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2024	Verschil
Saldo van baten en lasten					
Programma's					
Lasten					
0. Bestuur en ondersteuning	-4.477	-3.749	-4.059	-5.048	- 989 N
1. Veiligheid	-2.450	-2.449	-2.570	-2.515	55 V
2. Vervoer	-3.811	-3.239	-7.134	-4.578	2.556 V
3. Economie	-696	-790	-1.981	-947	1.033 V
4. Onderwijs	-3.758	-3.320	-3.665	-3.479	187 V
5. Sport, cultuur en recreatie	-6.783	-6.678	-7.643	-6.876	767 V
6. Sociaal Domein	-43.921	-38.501	-47.670	-45.153	2.517 V
7. Volksgezondheid en milieu	-8.401	-8.808	-9.390	-8.815	575 V
8. Bouwen wonen en gronden	-3.663	-3.029	-7.593	-3.657	3.936 V
Totaal Lasten	-77.960	-70.564	-91.705	-81.067	10.638 V
Baten					
0. Bestuur en ondersteuning	1.565	654	829	1.200	372 V
1. Veiligheid	-	-	-	-	-
2. Vervoer	489	58	236	431	194 V
3. Economie	643	731	2.964	1.138	- 1.825 N
4. Onderwijs	1.179	664	1.082	884	- 198 N
5. Sport, cultuur en recreatie	744	510	1.039	710	- 329 N
6. Sociaal Domein	15.500	9.579	13.785	16.076	2.291 V
7. Volksgezondheid en milieu	6.316	6.849	7.000	7.300	300 V
8. Bouwen wonen en gronden	1.357	783	3.285	1.360	- 1.925 N
Totaal Baten	27.792	19.827	30.219	29.099	- 1.121 N
Totaal Programma's	**-50.168**	**-50.736**	**-61.486**	**-51.969**	**9.518 V**

Algemene dekkingsmiddelen					
Lasten algemene dekkingsmiddelen					
Algemene uitkering	-	-	-	-	-
Deelnemingen	-	0	0	-4	- 4 N
Lokale heffingen	-82	-51	-51	-62	- 12 N
Saldo financieringsfunctie	-125	-370	-217	-342	- 125 N
Onvoorzien	-	-1	-1	-	1 V
Overige algemene dekkingsmiddelen	-	9	150	-31	- 181 N
Totaal lasten algemene dekkingsmiddelen	-207	-412	-118	-439	- 320 N
Baten algemene dekkingsmiddelen					
Algemene uitkering	60.010	59.684	62.595	62.818	223 V
Deelnemingen	133	61	100	133	33 V
Lokale heffingen	3.292	3.268	3.286	3.262	- 24 N
Saldo financieringsfunctie	311	8	336	457	121 V
Onvoorzien	-	-	-	-	-
Overige algemene dekkingsmiddelen	33	9	9	-	- 9 N
Totaal baten algemene dekkingsmiddelen	63.779	63.030	66.326	66.670	344 V
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**63.572**	**62.618**	**66.208**	**66.232**	**24 V**
Overhead					
Totaal lasten overhead	-14.507	-15.396	-16.148	-16.699	- 551 N
Totaal baten overhead	3.131	3.440	3.486	3.706	220 V
Totaal overhead	**-11.376**	**-11.956**	**-12.662**	**-12.993**	**- 331 N**
Vennootschapsbelasting					
Lasten vennootschapsbelasting	-11	-	-	-154	- 154 N
Baten vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-
Totaal vennootschapsbelasting	**-11**	**-**	**-**	**-154**	**-154**
Saldo van baten en lasten	**2.017**	**-75**	**-7.941**	**1.116**	**9.057 V**

Mutatie reserves					
Mutatie reserves					
Toevoegingen	-1.351	-	-1.196	-4.697	- 3.501 N
Onttrekkingen	3.191	568	8.265	5.699	- 2.566 N
Totaal Mutatie reserves	**1.840**	**568**	**7.069**	**1.002**	**- 6.067 N**
Mutatie reserves	**1.840**	**568**	**7.069**	**1.002**	**- 6.067 N**
Resultaat	**3.857**	**494**	**-871**	**2.118**	**2.989 V**

Waarderingsgrondslagen

Algemene grondslagen
De jaarrekening is opgesteld op basis van de voorschriften Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het gerealiseerde resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden. Kosten en opbrengsten worden verantwoord op basis van het baten en lasten stelsel. Winsten worden alleen in aanmerking genomen als ze gerealiseerd zijn. Verliezen en risico's die hun oorsprong hebben voor het einde van het boekjaar, worden opgenomen als zij bekend zijn geworden voor opstelling van de cijfers.

Schattingen
Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de leiding van de instelling over verschillende zaken zich een oordeel vormt en dat de leiding schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Inherent aan het maken van schattingen is dat de werkelijke uitkomst kan afwijken.

Continuïteit
De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. Er zijn geen zaken die het voortbestaan van de gemeente in de weg staan. Daarnaast sluit de begroting waardoor er geen sprake is van preventief toezicht.

Immateriële vaste activa
Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd als aan de volgende vereisten is voldaan:

- Er is sprake van een investering door een derde.
- De investering draagt bij aan de publieke taak.
- De derde heeft zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren op een wijze zoals is overeengekomen.
- De bijdrage kan door de gemeente worden teruggevorderd indien de derde in gebreke blijft of de gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.
- Op de geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven als was het actief waarvoor de bijdrage wordt verstrekt in bezit van de gemeente.

Materiële vaste activa
De vaste activa worden onderscheiden in activa met economisch nut, activa met maatschappelijk nut en activa met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven. Activa met economisch nut en een verkrijgingsprijs van minder dan € 25.000 worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Activa met een maatschappelijk nut en verkrijgingsprijs van minder dan € 250.000 worden niet geactiveerd.

Activa met een economisch en maatschappelijk nut zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs onder aftrek van daarvoor ontvangen subsidies en bijdragen van derden. Vanaf 2020 wordt bij investeringen in bedrijfsgebouwen een restwaarde gehanteerd. Deze restwaarde bedraagt vanaf 2022 maximaal 60% van de WOZ waarde na investering. Bij activering wordt het actief lineair afgeschreven, hier kan bij raadsbesluit van worden afgeweken qua afschrijvingsmethode en afschrijvingstermijn. De eerste afschrijving vindt plaats in het jaar na het gereedkomen van het actief. Activa met een meerjarig maatschappelijk nut zijn investeringen in aanleg en onderhoud van waterwegen, waterbouwkundige werken, wegen, straten, pleinen, fietspaden, voetpaden, bruggen, viaducten, tunnels, verkeerslichtinstallaties, openbare verlichting, straatmeubilair, reconstructie openbare ruimte en openbaar groen. Ten aanzien van investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven, geldt dat vanuit de spaarcomponent van heffingen gevormde voorzieningen voor toekomstige vervangingsinvesteringen met economisch nut in mindering zijn gebracht op de in het boekjaar gepleegde investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing is geheven. Het resterende wordt in één keer afgeschreven.

Afschrijvingstermijnen
In de Financiële verordening 2023 Ooststellingwerf ex. artikel 212 Gemeentewet zijn de te hanteren afschrijvingstermijnen vastgelegd. Vaste activa wordt lineair afgeschreven, tenzij de raad in voorkomend geval anders besluit. De tabel onderaan dit hoofdstuk geeft de belangrijkste afschrijvingstermijnen weer.

Financiële vaste activa
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ('kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen' in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Als de waarde van de aandelen structureel daalt tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden.

Vlottende activa
Voorraden
De als 'onderhanden werken' opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), evenals een redelijk aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

De inschattingen rondom de opbrengsten van de grondexploitatie kennen een inherente onzekerheid die groter wordt naarmate de te verwachten opbrengsten verder weg in de tijd liggen. Daarom maken we voor het realiteitsgehalte van de verwachte opbrengsten een knip tussen de eerste vijf jaar en de periode daarna. Voor de bepaling van de tussentijdse winstneming nemen we de gerealiseerde opbrengsten alsmede de verwachte opbrengsten voor de eerste vijf jaren mee. In het geval die lijn zou leiden tot een tekort, terwijl gedurende de periode daarna nog voldoende opbrengsten worden verwacht, nemen we een deel van de opbrengsten in de restant periode mee, zodat per saldo geen verlies hoeft te worden genomen. Dat zou niet reëel zijn bij voldoende winstpotentie.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar
Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

Reserves
In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een zaak van de gemeenteraad. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve.

Voorzieningen
Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen (schulden). Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting voor de wethouders wordt op de contante waarde van de (al opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen

gewaardeerd. De vorming van een voorziening, dan wel een dotatie aan een reeds bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord. Alle aanwendingen aan voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord. Aan voorzieningen ter egalisatie van (onderhouds)lasten van kapitaalgoederen over meerdere begrotingsjaren ligt een actueel (beheer)plan ten grondslag. Met uitzondering van de beheerplannen van accommodaties waarvan de raad besloten heeft de besluitvorming over het accommodatiebeleid af te wachten. Uitgevoerd achterstallig onderhoud is daarbij ten laste van de exploitatie verantwoord. Deze lasten zijn niet ten laste van de gevormde voorziening gebracht.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer
Onder vaste schulden worden verstaan de schulden met een rente typische looptijd van 1 jaar of langer. De vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met de aflossingen.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Rechtmatigheidsverantwoording
De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening Ooststellingwerf 2023 (inclusief vastgestelde 1ste wijziging van de Financiële verordening Ooststellingwerf 2023) en op basis van de kadernota rechtmatigheid 2024 van de commissie BBV. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
    - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 25 februari 2025 door de raad is vastgesteld;
    - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Bij onderschrijdingen van lasten of investeringskredieten en/of lagere of hogere baten op programmaniveau van meer dan € 25.000 dan begroot, is het uitgangspunt dat als de begroting niet tijdig is aangepast, dit als formeel onrechtmatig wordt beschouwd. Deze worden als rechtmatig aangemerkt als deze zijn toegelicht in de tussentijdse rapportage en/of de programmarekening en tellen niet mee voor de rechtmatigheidsverantwoording.
    - Ten aanzien van het M&O criterium is de nota M&O beleid van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
- Een verantwoordingsgrens van 3% (zijnde afgerond €3.098.672) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen.
- Een rapportagegrens van 5% van de verantwoordingsgrens (zijnde afgerond €154.934) is gehanteerd waarboven individuele fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

Afschrijvingstermijnen

Omschrijving	Afschrijvingstermijn (maximaal)
1. Immateriële activa	
1.1 Kosten voor onderzoek en ontwikkeling (niet toe te rekenen aan een actief)	5
1.2 Bijdrage activa in eigendom van derden	Divers
2. Gebouwen	
2.1 Nieuwbouw gebouwen (inclusief onderwijs)	40
2.2 Renovatie, restauratie, aankoop woonruimten en bedrijfsgebouwen	25
2.3 Ingrijpende bouwkundige aanpassingen	40
2.4 Uitbreidingen/verbouwingen bestaande activa	20
2.5 Kantoorinventaris, schoolmeubilair, onderwijsleerpakketten, gebruiksduur verlengend groot onderhoud woonruimten en bedrijfsgebouwen	10
3. Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken	
3.1 Rioleringen en milieumaatregelen	50
3.2 Bouwkundige delen van gemalen, persleidingen	45
3.3 Mechanisch/elektrisch gedeelte pompen en gemalen riolering	25
3.4 Aanleg begraafplaatsen en vaarten	40
3.5 Oevervoorzieningen	15
4. Vervoer- en hulpmiddelen	
4.1 Zware vrachtauto's, minikraan, aanhangwagens	12
4.2 Zware tractoren, grote houtversnipperaars	10
4.3 Sneeuwploegen, schaftwagens, aanhangstrooiers	15
4.4 Maaimachines	6
4.5 Lichte bestelauto's	7
4.6 Zwaardere bestelauto's	8
4.7 Opzetstrooiers	10
5. Machines, apparaten en installaties	
5.1 Telefooninstallaties, veiligheidsvoorzieningen	10
5.2 Technische installaties bedrijfsgebouwen (lift, c.v.)	15
5.3 Automatiseringsapparatuur (hardware en software)	5
6. Grond-, weg en waterbouwkundige werken (maatschappelijk nut)	
6.1 Wegen, bruggen, viaducten, walbeschoeiing	15
6.2 Betonnen wegen, betonnen fietspaden, betonnen en kunststof bruggen	50
6.3 Stalen bruggen	25
6.4 Houten (fiets-) bruggen	25
6.5 Verkeersinstallaties, bushaltes	10
6.6 Armaturen straatverlichting	20
6.7 Lichtmasten	40

Toelichting op de balans activa

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa zijn bezittingen die niet fysiek tastbaar zijn. Voor ons bestaat de balanspost uit 'Kosten onderzoek en ontwikkeling' en 'Bijdragen aan activa in eigendom van derden'.

x € 1.000

Immateriële vaste activa	Boek waarde 31-12-2023	Vermeerderingen	Verminderingen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2024
Kosten onderzoek en ontwikkeling						
Kosten onderzoek en ontwikkeling	237	155	-28	-		364
Totaal kosten onderzoek en ontwikkeling	**237**	**155**	**-28**	**-**	**-**	**364**
Bijdragen activa aan derden						
Bijdragen activa aan derden	2.406	388	-	-326		2.468
Totaal Bijdragen activa aan derden	**2.406**	**388**	**-**	**-326**	**-**	**2.468**
Totaal	**2.643**	**543**	**-28**	**-326**	**-**	**2.831**

Investeringen immateriële vaste activa

In 2024 is verder gegaan met de voorbereidingen voor toekomstige complexen. Er geldt dat deze voorbereidingskosten voor een periode van 5 jaar kunnen worden opgenomen op de balans onder de immateriële vaste activa. Op het moment dat een voorfase van het project daadwerkelijk doorgaat (de raad stelt dan de exploitatie vast), zullen deze voorbereidende kosten worden toegevoegd aan de betreffende grondexploitatie. Wanneer een project in de voorfase niet doorgaat, worden de kosten ten laste van de gemeentelijke exploitatie gebracht.

De bijdrage voor de verduurzaming dorpshuizen is conform de besluitvorming van het accommodatiebeleid van 24 september 2024 door de raad.

x € 1.000

Investeringen Immateriële vaste activa	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2024	Werkelijk besteed t/m 2024
Kosten onderzoek en ontwikkeling			
Voorbereidingskosten grex (samen)		278	509
Totaal kosten onderzoek en ontwikkeling	**-**	**278**	**509**
Bijdragen van derden			
Dorps.Sintrum Donkerbroek	3.053	138	206
Bijdr.Verduurz.dorpshuizen	249	249	249
1e inrichting sportged DoarpsSintrum Donkerbroek	60		
Totaal bijdragen van derden	**3.362**	**387**	**455**
Totaal investeringen Immateriële vaste activa	**3.362**	**665**	**964**

Materiële vaste activa

De materiële activa wordt onderverdeeld in economisch nut, economisch nut met dekking door heffing en maatschappelijk nut.

x € 1.000

Materiële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2023	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Afschrij-vingen	Duurzame waardever-minderingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2024
Invest.met een economisch nut							
Bedrijfsgebouwen	34.518	474		-980			34.012
Grond en terreinen	5.478	297	-148				5.627
Machines en apparaten	750	299		-131			918
Overige materiele vaste activa	108	5		-4			109
Vervoermiddelen	347	338		-74			610
Totaal Materiele Vaste activa Ec.nut	**41.201**	**1.413**	**-148**	**-1.189**	**-**	**-**	**41.275**
Invest.met een econ.nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven							
Riolering	17.769	158		-794		-274	16.858
Tot.invest.met een econ.nut waarv.ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	**17.769**	**158**	**-**	**-794**	**-**	**-274**	**16.858**
Invest.in de openbare ruimte maatschappelijk nut							
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	5.898	154		-827			5.226
Overige materiele vaste activa mts	-	65		-			65
Totaal Materiele Vaste Activa MTS nut	**5.898**	**219**	**-**	**-827**	**-**	**-**	**5.291**
Totaal	**64.868**	**1.790**	**-148**	**-2.810**	**-**	**-274**	**63.424**

Investeringen materiële vaste activa

De vermeerderingen bij de Bedrijfsgebouwen betreft investeringen in het vervangen van kantoormeubilair en inrichting van het gemeentehuis. Bij Gronden en terreinen is er een vermindering wegens inbreng van de boekwaarde van de grond voor de exploitatie van de complexen 't Hooge in Oldeberkoop en Muldersveld in Makkinga.

Bij Machines en apparaten en Vervoersmiddelen zijn de vermeerderingen vooral vervangingsinvesteringen.

In 2024 is de Wijkvernieuwing Harenkwartier financieel afgerond.

x € 1.000

Investeringen Materiële vaste activa	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2024	Werkelijk besteed t/m 2024
Invest.met een economisch nut			
Aanschaf inventaris gem.huis 2020-2024	444	446	446
Audiosysteem raadszaal	40	39	39
Nieuw / en verbouw huisv. Voorber. Buitendienst	275	5	5
Nieuw / en verbouw huisv.inrichting buitendienst	150	-	-
Nieuw / en verbouw huisv.techn.instal buitendienst	656	-	-
Nieuw / en verbouw huisv.civiel tech buitendienst	2.288	-	-
Nieuw/verbouw huisvesting Buitendienst	964	-	-16
VW ID Buzz VZN-95-N	45	45	45
3 tal Piaggio`s NP6	100	90	90
2 tal VW Caddy`s	52	69	69
2 tal VW Transporters	134	134	134
Altrec 8015F Elektrische maaier	214	214	214
Aanhangzoutstrooier LRS-62-L	52	45	45
NeHoBo vloeren basisscholen	23	23	23
Toilletvoorziening Donkerbroek	40	5	37
Totaal invest.met een economisch nut	**5.477**	**1.115**	**1.131**
Invest.met een econ.nut waarvoor ter bestrijding v.d.kosten een heffing kan worden geheven			
Vrijverval riolering 2024	1.069	158	158
Invest.met een econ.nut waarvoor ter bestrijding v.d.kosten een heffing kan worden geheven	**1.069**	**158**	**158**
Invest.in de openbare ruimte maatschappelijk nut			
Wijkvernieuwing Haerenkwartier	2.650	142	2.527
Fietspad Waskemeer	220	12	171
Verkeersplan Donkerbroek	350	-	-
Pumptrack Oosterwolde	140	62	62
Skatebaan Oosterwolde		3	3
Totaal invest.in de openbare ruimte maatschappelijk nut	**3.360**	**219**	**2.763**
Totaal	**9.906**	**1.492**	**4.052**

Financiële vaste activa

x € 1.000

Financiële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2023	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Aflos-singen	Boekwaarde 31-12-2024
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen					
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	148		-4		144
Totaal Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	**148**	**-**	**-4**	**-**	**144**
Leningen aan					
Woningbouwcorporaties	2.366	-	-73		2.293
Totaal Leningen aan woningcorporaties	**2.366**	**-**	**-73**	**-**	**2.293**
Overige langlopende leningen					
Overige langlopende leningen	4.173	-	-55		4.118
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van een jaar of langer					-
Totaal Overige langlopende leningen	**4.173**	**-**	**-55**	**-**	**4.118**
Totaal	**6.687**	**-**	**-132**	**-**	**6.555**

Deelnemingen

We hebben geen belang meer in vennootschappen die voortgekomen zijn uit de verkoop van Essent.

x € 1.000

Deelnemingen	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2024
Deelnemingen kapitaalverstrekkingen		
Aandelen Afvalsturing Friesland N.V.	54	54
Aandelen Enexis + alle B.V.s die uit de verkoop van Essent zijn ontstaan	4	-
Aandelen Fryslan Miljeu	47	47
Aandelen N.V. Bank Ned. Gemeenten	42	42
Totaal deelnemingen kapitaalverstrekking	**148**	**143**
Totaal	**148**	**143**

Overige langlopende geldleningen

x € 1.000

Overige langlopende geldleningen	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2024
Overige langlopende leningen		
Leningen sportverenigingen	826	789
Leningen dorpshuizen	8	5
Stichting MFC Oldeberkoop	208	197
Stichting Stimuleringsfonds	3.000	3.000
Vereniging Toeristisch Rec. Belang	12	8
Stichting Kredietbank Nederland	119	119
Totaal nieuwe leningen	**4.173**	**4.118**

Voorraden

Onder 'Voorraden', onderdeel 'Onderhanden werk inclusief bouwgronden in exploitatie' staat de boekwaarde van de actieve complexen (vastgesteld door de raad) van de grondexploitatie.

x € 1.000

Voorraden	31-dec-23	31-dec-24
Onderhanden werk incl. expl. bouwgrond voorraad		
Onderh. Werk incl. expl.bouwgr.voorraad	954	1.505
Totaal Onderhanden werk incl.expl.bouwgrond voorraad	**954**	**1.505**
Totaal	**954**	**1.505**

Bouwgrond in exploitatie 1

Een BIE is een bouwgrond waarvan de exploitatie en begroting door de raad is vastgesteld. De maximale looptijd van een grondexploitatie is 10 jaar tenzij hiervan gemotiveerd wordt afgeweken en dit vastgesteld is door de raad. Bij een langere looptijd worden risico beperkende beheersmaatregelen toegepast zoals geen indexatie van opbrengsten na 10 jaar.

Boekwaarde is het totaalbedrag van alle investeringen en opbrengsten uit het verleden. Balanswaarde is de gerealiseerde waarde inclusief de verliesvoorzieningen en winstuitnames. Winstnemingen worden jaarlijks berekend over de winstgevende grondexploitaties met de Percentage of Completion Methode (POC). De winstneming over 2024 is € 182.000. Voor het complex 131 Muldersveld is voor het verwachte verlies ad € 182.000 een voorziening gevormd.

De complexen 128 Donkerbroek-West en 129 Boekhorsterweg zijn in 2024 afgesloten.

De bedrijventerreinen hebben per 31 december 2024 een boekwaarde van € 910.000 en de woningbouwterreinen € 595.000.

x € 1.000

Bouwgronden in exploitatie	Boek-waarde 31-dec-23	Investe-ringen	Inkomsten	Winst- uitname	Voor-ziening	Balans-waarde 31-dec-24
Grondexploitatie						
38 Industrieterrein Venekoten geheel	712	17	499	190		420
46 Haulerwijk Industrieterrein Beute	291	15	-	-14		291
47 Haulerwijk Industrieterrein Beute 2e fase	187	9	-	4		199
104 De Kromten Waskemeer	-104	15	-	-9		-97
111 Langedijke Melman II	26	6	1	-3		27
117 Elsloo	-28	13	-	-12		-27
128 Donkerbroek-west	-31	14	-	17		0
129 Boekhorsterweg	-98	88	-	10		0
130 't Hooge II Olderberkoop	-	563	-	-		563
131 Muldersveld Makkinga	-	311	-	-	182	129
Totaal	**954**	**1.051**	**500**	**182**	**182**	**1.505**

Bouwgrond in exploitatie 2

In onderstaand overzicht is de prognose van de diverse complexen weergegeven. De bedragen in de kolommen 'Geraamde nog te maken kosten' en 'Geraamde nog te ontvangen opbrengsten' zijn gebaseerd op de meest recente, geactualiseerde, exploitatieopzetten. Rekening houdend met de geraamde nog te maken kosten en de geraamde te verwachten opbrengsten kunnen de diverse complexen op termijn worden afgesloten met een voordelig resultaat van in totaal € 2.186.000.

x € 1.000

Bouwgronden in exploitatie	Boekwaarde 31-12-2024	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd resultaat (eind-waarde)	Genomen verliezen t/m 2024
Grondexploitatie					
38 Industrieterrein Venekoten geheel	420	45	905	-440	298
46 Haulerwijk Industrieterrein Beute	291	41	772	-440	1
47 Haulerwijk Industrieterrein Beute 2e fase	199	-	1.006	-807	87
104 De Kromten Waskemeer	-97	74	-	-23	
111 Langedijke Melman II	27	17	117	-73	
117 Elsloo	-27	21	-	-6	
128 Donkerbroek-west	0	-	-	0	
129 Boekhorsterweg	0	-	-	0	
130 't Hooge II Olderberkoop	563	465	1.425	-397	
131 Muldersveld Makkinga	129	1.680	1.809	0	
Totaal	**1.505**	**2.343**	**6.034**	**-2.186**	**386**

Uitzettingen korter dan 1 jaar

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Het grootste verschil ten opzichte van 2023 is de post 'Uitzettingen in Rijks schatkist'. Op basis van een berekening van de financieringsbehoefte voor de komende jaren is in augustus 2024 een lening van € 20 miljoen aangetrokken. Dit was al aangekondigd bij de programmabegroting 2024-2027. Bij de berekening was uitgegaan van het oorspronkelijke besluitvormingstraject van het accommodatiebeleid. Overigens de rente die is vergoed door het schatkistbankieren was hoger dan de door ons verschuldigde rente.

Op het bedrag voor overige vorderingen zijn voor oninbaarheid de voorzieningen oninbare (belasting)debiteuren en oninbare debiteuren SoZaWe in mindering gebracht.

x € 1.000

Uitzettingen korter dan één jaar	31-dec-23	31-dec-24
Vorderingen openbaar lichaam		
Debiteuren Openbaar lichaam	6	41
BCF belastingdienst	3.892	3.754
Totaal Vorderingen openbaar lichaam	**3.898**	**3.795**
Uitzettingen in Rijks schatkist		
Uitzettingen in Rijks schatkist	3.891	24.825
Totaal uitzettingen Rijks schatkist	**3.891**	**24.825**
Overige vorderingen		
Debiteuren	721	526
Debiteuren belastingen	227	221
Debiteuren SoZaWe/uitkeringen	1.230	1.110
Totaal Overige vorderingen	**2.178**	**1.858**
Voorzieningen oninbaarheid		
Voorz. oninbare (belasting)debiteuren	-62	-72
Voorz. oninbare debiteuren SoZaWe	-400	-259
Totaal Voorzieningen oninbaarheid	**-462**	**-331**
Totaal	**9.505**	**30.146**

Liquide middelen en overlopende activa

x € 1.000

Liquide middelen (kas, bank)	31-dec-23	31-dec-24
Banksaldo	422	459
Kas	5	5
Totaal	**427**	**464**

x € 1.000

Overlopende activa	31-dec-23	31-dec-24
Vooruitbetaalde bedragen	1.694	1.828
Nog te ontvangen bedragen	2.430	3.065
Totaal	**4.124**	**4.893**

Nog te ontvangen doeluitkeringen

In onderstaand overzicht zijn de nog te ontvangen bedragen opgenomen die betrekking hebben op een doeluitkering.

x € 1.000

Nog te ontvangen doeluitkeringen		31-dec-23	Toevoegingen	Uitgaven	Vrijval	31-dec-24
Gemeentelijke opvang Oekraïners	M16	195	3.776	-3.333	0	638
Regio Deal R&T	J75B	58	0	-58	0	0
Regio Deal Zorgeconomie	J75B	84	0	-84	0	0
Natuurvriendelijk isoleren	J117B	0	144	0	0	144
		337	**3.920**	**-3.475**	**0**	**782**

Toelichting op de balans passiva

Reserves

x € 1.000

Reserves	Boek-waarde 31-12-2023	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen	Boek-waarde 31-12-2024
Algemene reserves				
Algemene reserve vrij aanwendbaar	29.724	5.093	-2.483	32.333
Totaal Algemene reserves	**29.724**	**5.093**	**-2.483**	**32.333**
Bestemmingsreserves grondexploitatie				
Algemene reserve grondexploitatie	2.293	182	-336	2.139
Totaal Bestemmingsreserves grondexploitatie	**2.293**	**182**	**-336**	**2.139**
Bestemmingsreserves opvang schommeling tarieven				
Lastenverlichting	595	82	-	677
Totaal Bestemmingsreserves opvang schommeling tarieven	**595**	**82**	**-**	**677**
Overige bestemmingsreserves				
Reserve strategische projecten	2.013	-	-2.013	0
Reserve monumenten (2013)	100	-	-	100
Reserve organisatieontwikkelingen	52	177	-53	176
Reserve rioleringen	-	-	-	-
Reserve overheveling budgetten	684	135	-684	135
Reserve kapitaallasten	2.438	1.785	-130	4.093
Reserve OKO	-	1.100	-	1.100
Totaal Overige bestemmingsreserves	**5.287**	**3.197**	**-2.880**	**5.604**
Totaal	**37.898**	**8.554**	**-5.699**	**40.754**

Structurele toevoegingen en onttrekkingen

De structurele onttrekking bestaat uit de onttrekking aan de reserve kapitaallasten.

x € 1.000

Structurele toevoegingen en onttrekkingen	Actuele Begroting	Rekening 2024	Verschil
Structurele toevoegingen			
Totaal structurele toevoegingen	**-**	**-**	**-**
Structurele onttrekkingen	264	131	132 V
Totaal structurele onttrekkingen	**264**	**131**	**132 V**
Totaal structurele toevoegingen en onttrekkingen	**264**	**131**	**132 V**

Reserve overheveling budgetten

Over de overheveling van onderstaande budgetten is door de raad in december 2024 een besluit genomen.

x € 1.000

Reserve overheveling budgetten	31-dec-24
Budget (sloop)werkzaamheden voormalige aula	55
Dorpshuizenbudget	30
Budget burgerberaad	50
Totaal	**135**

Voorzieningen

De onderhoudsvoorzieningen van de Kompaan, Steegdenhal, 2B's (Bosbad en Boekhorst), gymlokalen, Boekebeam, gebouwen, de Bongerd en de Samensprong zijn gebaseerd op onderhoudsplannen die ouder zijn dan vijf jaar. De raad heeft eind 2023 besloten om in afwachting van de vaststelling van het accommodatiebeleid geen nieuwe onderhoudsplannen en dotaties aan de voorzieningen vast te stellen en het onderhoud te blijven uitvoeren conform de oude onderhoudsplannen. Dit leidt tot een onzekerheid over de omvang van de voorzieningen. Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

x € 1.000

Voorzieningen	Boekwaarde 31-12-2023	Dotatie	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2024
Voorz. Verplichtingen, verliezen en risico (art 44, 1a)					
Voorziening bodemsanering	475	-	-	-	475
Totaal Voorz. Verplichtingen, verliezen en risoco (art 44, 1a)	**475**	**-**	**-**	**-**	**475**
Voorz.tbv gelijkm. verd.lst (art 44. 1c)					
Voorz.onderh.geld de Kompaan	122	20	-	-48	94
Voorz.onderh.geld Steegdenhal	81	16	-	-22	74
Vz. Ond. Sportacc. 2B`s	414	25	-	-216	223
Voorz. Onderhoud gymlokalen	92	15	-	-37	70
Voorziening Onderhoud MFS de Boekebeam	204	16	-	-34	186
Voorz.onderhoud gebouwen	693	75	-	-57	710
Voorziening onderhoud Bosbergtoren	30	26	-	-	55
Voorziening onderhoud sporthal de Bongerd	102	10	-	-28	84
Voorziening onderhoud MFA De Samensprong	336	45	-	-176	205
Totaal Voorz.tbv gelijkm. verd.lst (art 44. 1c)	**2.074**	**247**	**-**	**-618**	**1.702**
Voorz. Van derden verkregen middelen (art 44, lid 2)					
Voorziening riolering	5.205		-	-585	4.621
Totaal Voorz. Van derden verkregen middelen (art 44, lid 2)	**5.205**	**-**	**-**	**-585**	**4.621**
Voorz.arb.kst gerel.verpl. ongel.verl.					
Voorz. lopende pens. bestuurders	2.061	802	-	-172	2.691
Voorz.pensioen vm./huidige wethouders	1.062	-	-174	-	889
Voorziening verlofsparen	129	88	-	-	218
Voorziening RVU	-	71	-	-	71
Totaal Voorz.arb.kst gerel.verpl. ongel.verl.	**3.252**	**962**	**-174**	**-172**	**3.869**
Totaal	**11.006**	**1.209**	**-174**	**-1.375**	**10.667**

Vaste schulden

Onze vaste schuld met rente typische looptijd groter dan 1 jaar bestaat uit zes geldleningen.

x € 1.000

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar	31-dec-23	Opname	Aflossing	31-dec-24	Rente 2024
Onderhandse leningen					
Opgen.onderhands leningen van bin.landse banken	131.383	20.000		151.383	444
Aflos.onderhands leningen van bin.landse banken	-106.216		-3.873	-110.089	
Totaal	**25.167**	**20.000**	**-3.873**	**41.294**	**444**

Netto vlottende schulden met rente typische looptijd korter dan 1 jaar en overlopende passiva

x € 1.000

Kortlopende schulden korter dan één jaar	31-dec-23	31-dec-24
Kasgeldlening	-	-
Overige schulden	3.049	4.218
Totaal	**3.049**	**4.218**

x € 1.000

Overlopende passiva	31-dec-23	31-dec-24
Vooruitontvangen bedragen van openbare lichamen	3.622	6.449
Overige vooruitbetaalde bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren	4.607	4.500
Totaal	**8.229**	**10.949**

Vooruit ontvangen doeluitkeringen

In onderstaande tabel zijn de vooruitbetaalde bedragen opgenomen die betrekking hebben op doeluitkeringen.

x € 1.000

Vooruit ontvangen doeluitkeringen		31-dec-23	Toevoegingen	Uitgaven	Vrijval	31-dec-24
Ontvangen van Rijk						
Inhalen onderwijsvertraging door corona	D14	288	0	-150	0	138
GOAB	D8	14	570	-489	0	95
Meerkosten Energie Openbare Zwembaden	H32	342	0	0	0	342
CDOKE	K28	167	621	-430	0	357
Inburgering	G10	221	482	-219	0	484
Onderwijsroute	G13	23	0	0	0	23
Regio Deal LKC	C75B	220	0	-220	0	0
SPUK Stimulering Verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	E84	173	0	-101	0	72
Aanpak energiearmoede	J55	487	0	-177	0	310
Lokale Aanpak Isolatie	J94	1.304	2.598	-56	0	3.846
Huisvesting aandachtsgroepen	J209	238	0	0	0	238
SPUK Gala	H30	18	0	-18	0	0
Regio Deal R&T	J75B	0	340	-111	0	229
Regio Deal Zorgeconomie	J75B	0	40	-26	0	14
SPUK sport	H4	0	139	-71	0	68
Ontvangen van Provincie						
Manifest verkeersveiligheid (provincie)		10	0	-5	0	5
Aandachtsgebieden (provincie)		111	0	-111	0	0
Natuurvriendelijk isoleren	J117B	0	144	-88	0	56
Impulsregeling klimaatadaptatie	E44B	0	244	-12	0	232
Totaal		**3.616**	**5.177**	**-2.283**	**0**	**6.510**

Toelichting op de balans niet uit balans blijkende verplichtingen

Waarborgen en garanties

Waarborgen en garanties	Aard/ Omschrijving	Oorspronk. bedrag	Percentage borgstelling	Restant eind 2023	Restant eind 2024
Stg. Beheer multifunctioneel vastgoed Oosterwolde	Aankoop/afbouw gebouw en financiering overdrachtsbelasting + aanloopkosten	1.600	100%	1.000	1.000
Coöperatieve Vereniging Fryslân	Aanleg breedband in Langedijke	125	100%	37,5	25
Totaal		**1.725**		**1.038**	**1.025**

Toelichting

Het WSW borgt leningen van woningcorporaties. Corporaties zijn hierdoor in staat om met gunstige financieringsmogelijkheden sociale huurwoningen te realiseren en in stand te houden. Het rijk en de gemeenten staan elk voor 50% in de achtervang bij het WSW (25% wordt verdeeld over alle gemeenten en 25% wordt toegerekend aan één gemeente die in de leningovereenkomst is vermeld of aan de gemeenten waar de corporatie sociale huurwoningen bezit). Wanneer een corporatie in financiële problemen raakt, zorgt het WSW dat rentebetalingen en aflossing van leningen doorgaan. Het WSW betaalt dit uit eigen kapitaal. Dat kapitaal kan worden aangevuld door obligo bij alle deelnemende corporaties op te halen. Pas wanneer dat onvoldoende is, komen rijk en gemeenten als achtervanger in beeld om renteloze leningen te verstrekken. Het risico voor de achtervangers is overigens beperkt, tot nu toe heeft het WSW daar nooit een beroep op gedaan.

In 2024 is niets betaald uit hoofde van verleende borg- en garantstellingen voor geldleningen. De woningbouwcorporaties, actief in onze gemeente, maken gebruik van het Waarborgfonds voor de Sociale Woningbouw (WSW). De corporaties kunnen door het WSW geborgde leningen afsluiten. De achtervangpositie van onze gemeente voor deze leningen bedraagt per 31 december 2024 in totaal € 73,111 miljoen, hiervoor staan we gezamenlijk met het Rijk garant. Voor Stichting WoonFriesland is het € 24,235 miljoen, Stichting Woonzorg Nederland € 2,072 miljoen, Stichting Habion € 1,061 miljoen en als laatste Stichting Actium € 45,575 miljoen. De gemeente kan als gevolg van de 'achtervangregeling' nog in beperkte mate worden aangesproken.

Contractuele verplichtingen

De gemeente is meerjarige contractuele verplichtingen aangegaan. Vanuit het team inkoop wordt de contractenbank steeds verder gevuld. De updates (vanuit de contractmanagers via Izaak) worden na het rechtzetten van het systeem (Vendorlink) met terugwerkende kracht hersteld en doorgevoerd. Hier zijn al goede stappen ingezet, maar vanwege de complexiteit is dit nog niet afgerond.

Gebeurtenissen na balansdatum

Alle ten tijde van het opmaken van de jaarrekening beschikbare informatie omtrent de feitelijke situatie per balansdatum is bij het opmaken van de jaarrekening in aanmerking genomen en verwerkt.

Toelichting overzicht baten en lasten

Toelichting overzicht baten en lasten

De toelichting op de afwijkingen baten en lasten tussen rekening en begroting is in overeenstemming met artikel 28 lid a BBV opgenomen in de programmaverantwoording. Per programma geven we bij de 4e W-vraag antwoord op de vraag ‘Wat heeft het gekost’. Afwijkingen > € 25.000 zijn daar toegelicht.

Overzicht onvoorzien

x € 1.000

Onvoorziene uitgaven	Algemeen	College	Totaal
Primitieve begroting			
Budget onvoorzien	1		1
Totaal Primitieve begroting	**1**	**-**	**1**
Begrotingswijzigingen			-
Totaal begrotingswijzigingen	**-**	**-**	**-**
Restant onvoorziene uitgaven	**1**	**-**	**1**

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Deelnemingen/dividend, voordeel € 30.000
Betreft hoger dividend over het jaar 2023 van de Bank Nederlandse Gemeenten, Fryslân Miljeu en Afvalsturing.

Lokale heffingen Belastingen en Wet WOZ, nadeel € 97.000
Lagere opbrengsten OZB € 24.000. Bij de voorjaarsrapportage zijn de ramingen aangepast. Als gevolg van bezwaren zijn aanslagen verminderd, hierdoor is een lagere opbrengst. Er worden kosten gemaakt voor de heffing en inning van belastingen, nadeel € 71.000. Dit betreft bijvoorbeeld de verstrekte proceskostenvergoedingen bedrijven (waaronder de no cure no pay bureaus die namens de burger optreden) die een bezwaar hebben ingediend en toegekend hebben gekregen.

Algemene uitkering, voordeel € 223.000
Verrekeningen algemene uitkering voorgaande jaren, nadeel € 30.000. De gevolgen van de decembercirculaire 2024 zijn niet via een begrotingswijziging in de begroting verwerkt, voordeel € 398.000. Dit is via een mededeling aan u gecommuniceerd. En er zijn verschillen in gehanteerde maatstaven. Dit is enerzijds een gevolg van eigen prognoses en anderzijds aanpassingen door het Rijk in gewicht en aantallen bij de decembercirculaire die pas in het jaar erop volgend via de betaalspecificatie wordt verrekend.

Overige algemene dekkingsmiddelen overige baten en lasten, nadeel € 189.000
Hier is de dotatie aan de voorziening oninbare debiteuren verantwoord, nadeel € 30.000. En nog een min van € 150.000 bij Nog te bestemmen posten. Dit betreffen budgetten die nog niet functioneel zijn ingevuld/verantwoord. Een besparing bij het sociaal domein € 150.000. Bij de begroting 2025 is deze voor een groot deel ingevuld.

x € 1.000

Algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2023	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2024	Verschil
Lasten Algemene dekkingsmiddelen					
Algemene uitkering	-	-	-	-	-
Deelnemingen	-	0	0	-4	- 4 N
Lokale heffingen	-82	-51	-51	-62	- 12 N
Saldo financieringsfunctie	-125	-370	-217	-342	- 125 N
Onvoorzien	-	-1	-1	-	1 V
Overige algemene dekkingsmiddelen	-	9	150	-31	- 181 N
Totaal Lasten Algemene dekkingsmiddelen	**-207**	**-412**	**-118**	**-439**	**- 320 N**
Baten Algemene dekkingsmiddelen					
Algemene uitkering	60.010	59.684	62.595	62.818	223 V
Deelnemingen	133	61	100	133	33 V
Lokale heffingen	3.292	3.268	3.286	3.262	- 24 N
Saldo financieringsfunctie	311	8	336	457	121 V
Onvoorzien	-	-	-	-	-
Overige algemene dekkingsmiddelen	33	9	9	-	- 9 N
Totaal Baten Algemene dekkingsmiddelen	**63.779**	**63.030**	**66.326**	**66.670**	**344 V**
Totaal	**63.572**	**62.618**	**66.208**	**66.232**	**24 V**

Overzicht incidentele baten en lasten

In het overzicht staan per programma de incidentele baten en lasten hoger dan € 25.000. De toelichting op de verschillende posten uit het onderstaand overzicht staat bij de diverse programma's.

x € 1.000

Incidentele lasten en baten 2024	Lasten			Baten		
	Actuele begroting	Rekening 2024	Verschil	Actuele begroting	Rekening 2024	Verschil
0 Bestuur en ondersteuning						
Direct duidelijk (Kaderbrief 2024)	-35	-35	-		-	-
OKO-projectleider dekking Algemene reserve (RB 18-4-23)	-69	-69	-	69	69	-
Generatiegericht maatwerk (begroting 2023)	-30	-30	-			-
Traineeshipprogramma (begroting 2023)	-120	-120	-			-
OWO ontwikkelingen (kaderbrief 2023)	-100	-100	-			-
Digitaliseren archief OWO (kaderbrief 2024)	-83	-83	-			-
Organisatieontwikkelingen, dekking reserve organisatieontwikkelingen	-60	-53	7 V	60	53	- 7 N
Vennootschapsbelasting, dekking reserve grondexploitatie	-	-154	- 154 N	-	154	154 V
1. Veiligheid						-
Toezicht en handhaving sociaal domein (kaderbrief 2024)	-80	-80	-			-
2. Verkeer en vervoer						
Verkeersveiligheid, dekking algemene reserve	-343	-47	296 V	343	47	- 296 N
Fietsverbinding waskemeer, dekking algemene reserve	-220	-171	49 V	220	171	- 49 N
Toevoeging algemene reserve MOP wegen	-	-219	- 219 N	-	-	-
Wijkvernieuwing Haerenkwartier, dekking reserve strategische projecten	-2.000	-	2.000 V	2.000	2.000	-
Toevoeging reserve Kapitaal, wijkvernieuwing Haerenkwartier	-	-1.785	- 1.785 N	-	-	-
Toevoeging algemene reserve, voordeel wijkvernieuwing Haerenkwartier	-	-215	- 215 N	-	-	-
3. Economie						
Omgevingswet, dekking algemene reserve	-620	-196	424 V	620	196	- 424 N
Toevoeging Algemene reserve omgevingswet	-	-231	- 231 N	-	-	-
Uitvoeringskosten gebiedsgerichte aanpak (best. Res. 2023), dekking algemene reserve	-72	-	72 V	72	72	-
5. Sport, cultuur en recreatie						
Onderzoek accommodatiebeleid Appelscha en Oosterwolde, dekking algemene reserve	-75	-	75 V	75	-	- 75 N
Onderzoek accommodatiebeleid en subsidie verduurzaming Dorpshuis Elsloo	-116	-	116 V	-	-	-
Pumptrack Oosterwolde	-140	-	140 V	-	-	-
Schilderwerk Molen Makkinga, dekking algemene reserve	-50	-50	-	50	50	-

6. Sociaal Domein						
Voorzieningenwijzer (begroting 2023)	-30	-30	-			-
Intensiever begeleiden bijstandsgerechtigden (begroting 2023)	-64	-64	-			-
Heronderzoeken participatiewet (kaderbrief 2024)	-70	-70	-			-
Energietoeslag, dekking algemene reserve	-300	-300	-	300	300	-
Flankerend beleid energiearmoede, dekking algemene reserve	-77	-38	39 V	77	38	- 39 N
Fonds maatschappelijke initiatieven, dekking algemene reserve (best. Res. 2023)	-38	-38	-	38	38	-
Maatschappelijke opvang (Oekraïne), dekking algemene reserve (best. Res. 2023)	-1.442	-	1.442 V	1.442	-	- 1.442 N
Opvang Oekraïense vluchtelingen	-3.121	-3.162	-41	3.138	3.783	645 V
Bijdrage dorpshuis Waskemeer en MFA Oldeberkoop, dekking algemene reserve	-165	-165	-	165	165	-
Fonds Ooststellingwerf (begroting 2023)	-225	-118	107 V			-
Inclusie (begroting 2023)	-30	-30	-			-
Medewerkers gespecialiseerd in voorliggend veld (begroting 2023)	-70	-70	-			-
JOGG (begroting 2023)	-30	-30	-	-	-	-
7 Volksgezondheid en milieu						
Klimaatmiddelen, dekking algemene reserve	-306	-22	283 V	306	22	- 283 N
OKO-uitvoeringskosten dekking Algemene Reserve (RB 18 april 2023)	-169	-	169 V	169	-	- 169 N
Toevoeging reserve OKO, dekking algemene reserve	-	-1.100	- 1.100 N	-	1.100	1.100 V
Duurzaamheid (begroting 2023)	-250	-65	185 V			-
Toevoeging Algemene reserve, uitvoeringsbudget programma duurzaamheid	-	-185	- 185 N	-	-	-
Stikstof (begroting 2023)	-225	-125	100 V			-
Toevoeging Algemene reserve, Landelijk gebied	-	-333	- 333 N			-
Toevoeging algemene reserve, FRIZA	-28	-	28 V	-	-	-
Toevoeging Reserve lastenverlichting	-	-82	- 82 N	-	-	-
8 Bouwen, wonen en gronden						
Circulaire uitvoeringsstrategie, dekking algemene reserve	-175	-18	157 V	175	18	- 157 N
Taskforce wonen, dekking algemene reserve	-1.095	-95	1.000 V	1.095	95	- 1.000 N
Omgevingswet, dekking algemene reserve (best. Res. 2023)	-308	-	308 V	308	-	- 308 N
Diverse onttrekkingen reserves < 25K	-126	-114	12 V	126	114	- 12 N
Totaal incidentele lasten en baten	**-12.556**	**-9.891**	**2.665 V**	**10.847**	**8.485**	**- 2.362 N**
Saldo incidentele lasten en baten	**-1.709**	**-1.407**				**302 V**

Lijst verschillen incidentele lasten en baten	
Toevoeging algemene reserve MOP wegen	-219
Toevoeging Algemene reserve omgevingswet	-231
Toevoeging algemene reserve landelijk gebied	-161
Onderzoek accommodatiebeleid en subsidie verduurzaming Dorpshuis Elsloo	116
Pumptrack Oosterwolde	140
Opvang Oekraïense vluchtelingen	604
Fonds Ooststellingwerf (begroting 2023)	107
Toevoeging algemene reserve, FRIZA	28
Toevoeging Reserve lastenverlichting	-82
	302

Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen (SiSa)

In 2006 heeft de Rijksoverheid haar besluitvorming rondom de wet Single Information/Single Audit (SISA) voor specifieke uitkeringen afgerond. Hiermee wordt beoogd het grote aantal specifieke uitkeringen van ministeries aan gemeenten en hiermee samenhangende afzonderlijke verantwoordingen te verminderen. Dit betekent dat de Rijksoverheid voldoende heeft aan de jaarrekening van de gemeente en er geen afzonderlijke verantwoording per specifieke uitkering wordt gevraagd. Daarvoor in de plaats wordt bij de jaarrekening een bijlage gevoegd waarin alleen de voor de Rijksoverheid noodzakelijke verantwoordingsinformatie per specifieke uitkering wordt opgenomen.

Op grond van artikel 24 lid 3 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) maakt de bijlage met verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen onderdeel uit van de jaarrekening van de gemeente. Hieronder volgt een overzicht van de regelingen waarover verantwoording wordt afgelegd aan het ministerie.

Tabel Sisa

ocw

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025								
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering** **Juridische grondslag** **Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
FIN	**B2**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/03*	Normbedragen voor e (ja/nee) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	
			1	6	Ja	Ja	Nee	
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/06*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*				

			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/09*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/10*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*
			€0	€ 0			€0	€0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*
			€391	€6.851	€3.569	€20.909	€1.847	€5.437
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/24*	
			€0	€12.000	€0	€ 0	€5.807	

BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/01*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/02*				
			€ 0	Ja				
BZK	**C92**	**Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C92/01*	Bedrag doorgeschoven naar t+1 *Aard controle R* *Indicator: C92/02*	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/03*	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/04*	Aantal gebruikte leermiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/05*	
			€ 24.814	€ 0	1	31	54	
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstanden beleid 2023-2026 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Let op bij correctie verder verwerken bij indicator 05* *Aard controle R* *Indicator: D8/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/05*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D8/06*
			€ 355.067	€ 25.446	€ 108.297	€ 0	€ 13.999	€ 95.223

			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoording sinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/07*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/08*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoording sinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/09*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/10*	
		1					
		2					
		100					
OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R* *Indicator: D14/02*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*		
			€ 110.512	€ 0	€ 0		
			Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/05*	Opgebouwde reserve (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D14/06*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/07*	

			€ 39.109	€ 248.820	€ 138.308	Nee		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoording sinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/09*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoording sinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/10*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/11*		
		1						
		2						
		10						
IenW	**E44B**	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoording sinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/01*	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/02*	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle R* *Indicator: E44B/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/04*	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E44B/05*	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/06*
		1	030002 Provincie Friesland	PF-2023/271749	€ 11.570	€ 211.570	€ 23.140	€ 423.140
		2						
		15						
			Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.*			

				Indicator: E44B/07	*Indicator: E44B/08*	*Indicator: E44B/09*	
			1	030002 Provincie Friesland	PF-2023/271749	Nee	
			2				
			15				
				Kopie CBS(code)	Kopie beschikkingsnummer	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
				Indicator: E44B/10	*Indicator: E44B/11*	*Indicator: E44B/12*	*Indicator: E44B/13*
			1	030002 Provincie Friesland	PF-2023/271749	25 - Van Emstweg Appelscha	Ja
			2				
			15				
Ien W	**E84**	**Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023** Provincies en Gemeenten		Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)
				Aard controle R	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*
				Indicator: E84/01	*Indicator: E84/02*	*Indicator: E84/03*	*Indicator: E84/04*
				€ 16.070	€ 286.832	€ 143.416	Nee
				Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
				Indicator: E84/05	*Indicator: E84/06*	*Indicator: E84/07*	*Indicator: E84/08*

		1	331 Drempel|aantal in Stuks	Ja	1				
		2	332 Wegversmalling |aantal in Stuks	Ja	2				
		3							
		4							
		50							
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 8.513.798	€ 174.160	€ 486.954	€ 1.338	€ 96.866	€ 32	
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 37.119	€ 1.380	€ 0	€ 865.577	€ 1.680	€ 0	

			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			€ 0	Ja				
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2024** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 5.200	€ 0	€ 37.577	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	

			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 8.281	€ 670
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 963	€ 96
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 627	€ 0
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0		€ 0	€ 0
6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 9.871	€ 766

	Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)
		Gemeente	Gemeente	Gemeente
	Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*
	Indicator: G4/07	*Indicator: G4/08*	*Indicator: G4/09*	*Indicator: G4/10*
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja
6	Totaal	0	0	N.v.t.

	Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)
	Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
	Indicator: G4/11	*Indicator: G4/12*	*Indicator: G4/13*	*Indicator: G4/14*	*Indicator: G4/15*
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				

3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

	Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire
		Gemeente	Gemeente	Gemeente
	Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle D2*	*Aard controle R*
	Indicator: G4/16	*Indicator: G4/17*	*Indicator: G4/18*	*Indicator: G4/19*
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0

SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01* € 219.144	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02* € 0	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03* Ja			
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01* € 0	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02* € 0	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/03* Ja			
SZW	**G13**	**Onderwijsroute_ deel gemeente 2024**	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	*Aard controle R* *Indicator: G13/01*	*Aard controle R* *Indicator: G13/02*	*Aard controle R* *Indicator: G13/03*	*Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende uitkering *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*				
			€ 139.859	€ 71.253				
			Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende uitkering per project (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Onroerende zaken *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Roerende zaken *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Dienstverlening door derden *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
		1	Sportterreinen	€ 50.332	€ 50.332			
		2	Sporthal de Bongerd	€ 6.058	€ 6.058			
		3	Gymlokalen	€ 14.863	€ 3.070	€ 3.114	€ 8.679	
VWS	**H12**	**Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken**	Besteding (jaar T) *Aard controle R*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R*	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.*			

				Indicator: H12/01	*Indicator: H12/02*	*Indicator: H12/03*			
				€ 22.747	€ 62.747	Ja			
VWS	**H30**	**Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026**		Naam onderdeel	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) per onderdeel	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) per onderdeel	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)?	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)?
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
				Indicator: H30/01	*Indicator: H30/02*	*Indicator: H30/03*	*Indicator: H30/04*	*Indicator: H30/05*	*Indicator: H30/06*
			1	Lokaal Sportakkoord	€ 21.654	€ 21.654	€ 42.441	Ja	Ja
			2	Brede regeling combinatiefuncties	€ 148.246	€ 148.246	€ 291.357	Ja	Ja
			3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 33.314	€ 35.500	€ 58.900	Ja	Ja
			4	Kansrijke Start	€ 26.652	€ 30.687	€ 47.040	Ja	Ja
			5	Mentale Gezondheid	€ 8.329	€ 8.329	€ 24.319	Ja	Ja
			6	Aanpak overgewicht en obesitas	€ 29.150	€ 43.359	€ 68.525	Ja	Ja
			7	Valpreventie	€ 79.120	€ 67.591	€ 148.562	Ja	Ja
			8	Leefomgeving	€ 16.657	€ 14.776	€ 38.079	Ja	Ja
			9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 4.164	€ 11.166	€ 15.164	Ja	Ja
			10	Versterken sociale basis	€ 59.965	€ 61.992	€ 116.032	Ja	Ja
			11	Mantelzorg	€ 16.657	€ 16.657	€ 32.647	Ja	Ja
			12	Eén tegen eenzaamheid	€ 16.657	€ 14.159	€ 30.149	Ja	Ja
			13	Welzijn op recept	€ 15.824	€ 17.000	€ 22.750	Ja	Ja
			14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 4.164	€ 3.997	€ 7.994	Ja	Ja
			15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 12.160	€ 14.241	€ 26.558	Ja	Ja

			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/07*					
			Nee					
VWS	**H35B**	**Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H35B/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H35B/02*				
		1	060090 Gemeente Smallingerland	€ 82.525				
		2						
VRO	**J9**	**Specifieke uitkering woningbouwimpuls** **Tranche 1 t/m 6** Gemeenten	Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/01*	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/02*	Afgesproken datum van start bouw van de eerste woning uit de projectaanvraag binnen 3 jaar na toekenning gehaald? (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: J9/03*	Aantal woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/04*	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/05*	Aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/06*
		1	Makkinga - Muldersveld / 2024-0000046343	Nee	Ja	0	0	0
		2						
		20						

	Kopie projectnaam/nummer	Uitvoering WBI-maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Opbrengsten (jaar T)	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T)
	Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*
	Indicator: J9/07	*Indicator: J9/08*	*Indicator: J9/09*	*Indicator: J9/10*	*Indicator: J9/11*	*Indicator: J9/12*
1	Makkinga - Muldersveld / 2024-0000046343	Ja	€ 311.070	€ 311.070	€ 0	€ 0
2						
20						

	Kopie projectnaam/nummer	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Toelichting afwijking(en)	Eindverantwoording/ project afgerond (ja/nee)
	Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
	Indicator: J9/13	*Indicator: J9/14*	*Indicator: J9/15*	*Indicator: J9/16*
1	Makkinga - Muldersveld / 2024-0000046343	Ja	Vertraging door archeologisch vondst. Nu (voorjaar 2025) bezig met de bouwrijp werkzaamheden.	Nee
2				
20				

VRO	**J55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: J55/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: J55/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/06*
			835	€ 137.828	€ 467.533	382	€ 35.518	€ 96.615
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/07*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: J55/08*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/09*			
			885	€ 1.345	€ 39.090			

			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/10*	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/11*	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/14*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/15*
			401	608	0	882	885	0
VRO	**J75B**	**Regiodeals 3e tranche** SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J75B/01*	Kenmerk/ beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J75B/02*	Betreft pijler Een pijler per regel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J75B/03*	Besteding per pijler (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: J75B/04*	Cofinanciering per pijler (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: J75B/05*	
		1	060086 Gemeente Opsterland	DGNVLG/20208478	Vitale kernen	€ 26.010	€ 243.031	
		2	060086 Gemeente Opsterland	DGNVLG/20208478	Veerkrachtig landschap	€ 203.649	€ 216.754	
		100						
			Hieronder verschijnt de code conform de keuzes gemaakt bij indicator J75B/01	Totale cumulatieve besteding per pijler (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale cumulatieve cofinanciering per pijler (t/m jaar T)	Toelichting		

			In de kolommen hiernaast de verantwoording sinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J75B/06*	*Aard controle R* *Indicator: J75B/07*	*Aard controle R* *Indicator: J75B/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J75B/09*		
			1 *060086 Gemeente Opsterland*	€ 566.757	€ 2.448.783			
			2 *060086 Gemeente Opsterland*	€ 1.806.076	€ 1.187.208			
			100					
			Totale cumulatieve uitvoeringskosten (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J75B/10*	Totale compensabele BTW (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: J75B/11*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J75B/12*			
			€ 0	€ 51.997	Nee			
VRO	**J94**	**Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties**	Beschikkingsnummer	Besteding (jaar T), in C94/06 t/m C94/08 opgesplitst	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III besteed is aan doe-het-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2).	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a

				Aard controle n.v.t. *Indicator: J94/01*	*Aard controle R* *Indicator: J94/02*	*Aard controle D1* *Indicator: J94/03*	*Aard controle D1* *Indicator: J94/04*	*Aard controle R* *Indicator: J94/05*	*Aard controle R* *Indicator: J94/06*
			1	*LAI23-03498353*	€ 55.956	29	0	0	€ 0
			2	*LAI24-03745053*	€ 0	0	0	0	€ 0
			100						
				Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparen de isolatiemaatregel en, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Eindverantwoording (ja/nee)			
				Aard controle n.v.t. *Indicator: J94/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/09*			
			1	€ 0	€ 55.956	Nee			
			2	€ 0	€ 0	Nee			
			100						
VRO	**J117B**	**Regeling specifieke uitkering versnelling natuurinclusief isoleren** SiSa tussen medeoverheden		Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Besteding (jaar T)	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T)			
				Aard controle n.v.t. *Indicator: J117B/01*	*Aard controle R* *Indicator: J117B/02*	*Aard controle R* *Indicator: J117B/03*			
			1	030002 Provincie Friesland	€ 22.940	€ 22.940			
			2	030002 Provincie Friesland	€ 87.878	€ 87.878			

				Kopie provinciecode *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J117B/04*	Status SMP (nog niet gestart/in ontwikkeling/afgerond) *Aard controle D2* *Indicator: J117B/05*	Gebruik van pre-SMP (Ja/Nee) *Aard controle D2* *Indicator: J117B/06*	Verwachte opleverdatum SMP(dd/mm/jj) *Aard controle D2* *Indicator: J117B/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J117B/08*	
			1	030002 Provincie Friesland	in ontwikkeling	Ja		Ja	
			2	030002 Provincie Friesland	in ontwikkeling	Ja		Nee	
VRO	**J209**	**Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen**		Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/01*	Projectnaam *Aard controle n.v.t* *Indicator: J209/02*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: J209/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2023 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/04*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) - per project *Aard controle D2* *Indicator: J209/05*	Aantal woonruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/06*
			1	*RHA2023-03510084*	*Flexwoningen Boslaan Appelscha*	€ 0	€ 0	€ 0	0
			2						
			10						
				Kopie Projectnaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/07*	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/08*	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/09*	Zelfstandige uitvoering (ja/nee) *Aard controle R.* *Indicator: J209/10*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/11*	
			1	*Flexwoningen Boslaan Appelscha*	0	Nee	Ja	Ja	
			2						
			10						

KGG	**K28**	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel *Aard controle R* *Indicator: K28/01*	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel *Aard controle R* *Indicator: K28/02*	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten *Aard controle R* *Indicator: K28/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/04*	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle R* *Indicator: K28/05*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/06*
			€ 290.188	€ 0	€ 139.861	€ 786.470	€ 0	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/07*					
			Nee					
AenM	**M16**	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/01*	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: M16/02*	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten *Aard controle R* *Indicator: M16/04*	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie *Aard controle R* *Indicator: M16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO) *Aard controle R* *Indicator: M16/06*
			€ 3.443.816			€ 28.422	€ 0	€ 311.533
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T)	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	

			Aard controle R *Indicator: M16/07*	*Aard controle R* *Indicator: M16/08*	*Aard controle R* *Indicator: M16/09*	Som indicatoren 01/02/04/05/06/ 07/08 verminderd met 09 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/10*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/11*	
			€ 6.597	€ 56.120	€ 0	€ 3.846.488	€ 9.731.349	

Overzicht wet normering bezoldiging topfunctionarissen (WNT)

WNT verantwoording

De WNT is van toepassing op Gemeente Ooststellingwerf. Het voor Gemeente Ooststellingwerf toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2024 € 233.000. Naast de hieronder vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2024 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking

	W. Mutter	A. Hensen
Functie(s)	**Gemeentesecretaris**	**Griffier**
Aanvang en einde functievervulling in 2024	1-1 tm 31-12	1-1 tm 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	**233.000**	**233.000**
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	136.556	95.283
Beloningen betaalbaar op termijn	22.825	13.303
Subtotaal	**159.381**	**108.586**
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-
Totaal bezoldiging	**159.381**	**108.586**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2023		
Aanvang en einde functievervulling in 2023	1-1 tm 31-12	1-1 tm 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	125.355	81.106
Beloningen betaalbaar op termijn	20.286	11.706
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	*223.000*	*223.000*
Totaal bezoldiging 2023	**145.641**	**92.812**

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders
De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 3.098.672. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding
Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 2.723.000 bedraagt. Dit is lager dan de daarvoor gestelde grens van € 3.098.672. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 2.033.000 acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

x € 1.000

Overzicht rechtmatigheidsverantwoording	
Begrotingscriterium	
1A. Overschrijding lasten programma's	2.014
1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	297
2. Ongeautoriseerde reservemutaties	-
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten, investeringen, en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of niet zijn toegelicht in tussentijdse rapportages of de jaarstukken	-
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	**2.311**
4A. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid.	2.033
4B. De niet-acceptabele begrotingsonrechtmatigheden worden inhoudelijk in de rechtmatigheidsverantwoording en in de paragraaf bedrijfsvoering toegelicht.	278
Voorwaardecriterium	
Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	412
Misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium	
Onterecht geen terugvordering	-
Totaal onrechtmatigheden	**2.723**
Waarvan acceptabel	2.033
Waarvan niet acceptabel	690
Rechtmatigheidsfouten boven verantwoordingsgrens ja/nee	**Nee**

Bijlagen

A. Overzicht schatkistbankieren

x € 1.000

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren		2024			
	-1 Drempelbedrag				
		Kwartaal 1	**Kwartaal 2**	**Kwartaal 3**	**Kwartaal 4**
	-2 Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	**303**	**335**	300	340
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	1.434	1.403	1.437	1.398
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag				
(1) Berekening drempelbedrag					
		2024			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	86.865			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan 500 miljoen	86.865			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	1.737			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	**Kwartaal 2**	**Kwartaal 3**	**Kwartaal 4**
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	27.580	30.455	27.645	31.235
(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	303	335	300	340

B. Begrotingsrechtmatigheid

De door u vastgestelde begroting en begrotingswijzigingen zijn de norm voor de begrotingsrechtmatigheid. Bestedingen boven het vastgestelde begrotingsbedrag (lasten) per programma die niet door u zijn geautoriseerd zijn strikt genomen onrechtmatig. Er kunnen verschillende soorten begrotingsafwijkingen worden onderkend. Het hangt dan van de reden af of de overschrijding meetelt in de rechtmatigheidsverantwoording.

Uit onderstaande tabel blijkt dat er bij programma 0 overschrijdingen zijn bij de lasten. We hebben geconstateerd dat deze overschrijdingen passen binnen het bestaande beleid en niet eerder bekend waren, of dat er baten tegenover staan. De overschrijdingen vallen daarmee in de categorie “onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel”. Dit sluit aan bij de Financiële verordening Ooststellingwerf 2023 artikel 12. Hierin staat dat begrotingsafwijkingen als acceptabel worden aangemerkt als er sprake is van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren of er sprake is van een overschrijding op een open-einde regeling. In lid 5 staat dat begrotingsonrechtmatigheden die passen binnen het bestaande beleid van de raad niet nader worden toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

Wij verzoeken u deze overschrijdingen alsnog te autoriseren door middel van het vaststellen van de Jaarstukken 2024.

x € 1.000

	Actuele Begroting			Rekening 2024			Afwijking		
	Baten	Lasten	saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Saldo van baten en lasten									
Programma									
0. Bestuur en ondersteuning	829	-4.059	-3.231	1.200	-5.048	-3.848	372 V	- 989 N	- 617 N
1. Veiligheid	-	-2.570	-2.570	-	-2.515	-2.515	-	55 V	55 V
2. Vervoer	236	-7.134	-6.898	431	-4.578	-4.147	194 V	2.556 V	2.751 V
3. Economie	2.964	-1.981	983	1.138	-947	191	- 1.825 N	1.033 V	- 792 N
4. Onderwijs	1.082	-3.665	-2.583	884	-3.479	-2.595	- 198 N	187 V	- 12 N
5. Sport, cultuur en recreatie	1.039	-7.643	-6.604	710	-6.876	-6.166	- 329 N	767 V	438 V
6. Sociaal Domein	13.785	-47.670	-33.885	16.076	-45.153	-29.077	2.291 V	2.517 V	4.808 V
7. Volksgezondheid en milieu	7.000	-9.390	-2.390	7.300	-8.815	-1.515	300 V	575 V	875 V
8. Bouwen wonen en gronden	3.285	-7.593	-4.309	1.360	-3.657	-2.297	- 1.925 N	3.936 V	2.011 V
Totaal programma	**30.219**	**-91.705**	**-61.486**	**29.099**	**-81.067**	**-51.969**	**- 1.121 N**	**10.638 V**	**9.518 V**
Algemene dekkingsmiddelen									
Algemene uitkering	62.595	-	62.595	62.818	-	62.818	223 V	-	223 V
Deelnemingen	100	0	100	133	-4	129	33 V	- 4 N	30 V
Lokale heffingen	3.286	-51	3.236	3.262	-62	3.200	- 24 N	- 12 N	- 35 N
Saldo financieringsfunctie	336	-217	119	457	-342	116	121 V	- 125 N	- 4 N
Onvoorzien	-	-1	-1	-	-	-	-	1 V	1 V
Overige algemene dekkingsmiddelen	9	150	159	-	-31	-31	- 9 N	- 181 N	- 190 N
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**66.326**	**-118**	**66.208**	**66.670**	**-439**	**66.232**	**344 V**	**- 320 N**	**24 V**
Overhead									
Overhead	3.486	-16.148	-12.662	3.706	-16.699	-12.993	220 V	- 551 N	- 331 N
Totaal overhead	**3.486**	**-16.148**	**-12.662**	**3.706**	**-16.699**	**-12.993**	**220 V**	**- 551 N**	**- 331 N**
Vennootschapsbelasting									
Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-154	-154	-	- 154 N	- 154 N
Totaal vennootschapsbelasting	**-**	**-**	**-**	**-**	**-154**	**-154**	**-**	**- 154 N**	**- 154 N**
Saldo van baten en lasten	**100.031**	**-107.971**	**-7.941**	**99.474**	**-98.359**	**1.116**	**- 556 N**	**9.613 V**	**9.057 V**
Mutatie reserve									
Toevoegingen en onttrekkingen									
Toevoegingen		-1.196	-1.196		-4.697	-4.697	-	- 3.501 N	- 3.501 N
Onttrekkingen	8.265		8.265	5.699		5.699	- 2.566 N	-	- 2.566 N
Totaal toevoegingen en onttrekkingen	**8.265**	**-1.196**	**7.069**	**5.699**	**-4.697**	**1.002**	**- 2.566 N**	**- 3.501 N**	**- 6.067 N**
Resultaat	**108.296**	**-109.168**	**- 871 N**	**105.174**	**-103.056**	**2.118 V**	**-3.123**	**6.112**	**2.989 V**

gemeente ooststellingwerf

C. Kerngegevens

Fysieke kerngegevens

Fysieke kerngegevens	Rekening 2021	Rekening 2022	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Sociale structuur					
Aantal inwoners	25.464	25.680	25.837	25.902	25.824
• van 0 - 18 jaar	4.551	4.529	4.525	4.457	4.437
• van 0 - 19 jaar					
• van 19 - 64 jaar	14.641	14.699	18.311		
• van 19 - 75 jaar				18.357	18.283
• van 20 - 64 jaar					
• van 65 jaar en ouder	6.272	6.452	3.001		
• van 75 jaar en ouder				3.088	3.104
Aantal periodiek bijstandsgerechtigden	533	516	503	523	523
• WWB	492	475	465	482	485
• IOAW / IOAZ	41	41	38	41	38
Fysieke structuur					
Oppervlakte in hectare 1)	22.611	22.611	22.611	22611	22.611
• binnenwater	282	278	285	282	285
• land	22.329	22.333	22.326	22329	22.326
Aantal woonruimten voor de algemene uitkering	11.993	12.019	12.081	12141	12.120
Lengte van de wegen (km)	387	387	387	387	387
• binnen de bebouwde kom	132	132	132	132	132
• buiten de bebouwde kom	255	255	255	255	255
Lengte van recreatieve fiets-, ruiter- en wandelpaden (km)	79	79	79	79	79
Lengte van waterwegen (km)	32	32	32	32	32
Openbaar groen in hectare	306	306	308	309	309
• beplanting	87	87	86	86	86
• gras	219	219	204	203	196
• bloemrijke/kruidenrijke bermen/gras		17	18	20	27
Aantal bomen langs wegen en openbaar groen	36.000	36.400	36.900	37.500	37.900
Aantal rioolaansluitingen voor rioolbelastingen	12.852	12.755	12.765	12.750	12.808

Peildatum gegevens: 1 januari van het begrotings- en rekeningjaar

Financiële kerngegevens

x € 1.000

Financiële kerngegevens	Rekening 2021	Rekening 2022	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Exploitatielasten	76.470	83.715	92.686	86.622	98.359
Opbrengst belastingen	5.593	3.461	3.639	3.778	3.849
Opbrengst onroerendezaakbelasting	3.007	3.022	3.147	3.268	3.262
Algemene uitkering gemeentefonds	49.239	57.367	60.010	59.684	62.818
Boekwaarde vaste activa	80.829	71.050	75.583	76.936	74.198
Vaste schuld	38.874	30.107	26.537	25.167	25.167
Eigen financieringsmiddelen:	39.062	41.660	46.120	44.211	49.652
Reserves	27.488	29.903	34.611	32.237	37.899
Voorzieningen	11.574	11.757	11.509	11.975	11.753
Loonkosten	16.095	17.322	18.792	22.116	18.792
Bijdragen en subsidies	4.027	4.919	5.422	4.323	5.307

Financiële kerngegevens per inwoner

Bedrag per inwoner	Rekening 2021	Rekening 2022	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Exploitatielasten	3.000	3.260	3.600	3.340	3.810
Opbrengst belastingen	220	130	140	150	150
Opbrengst onroerendezaakbelasting	120	120	120	130	130
Algemene uitkering gemeentefonds	1.930	2.230	2.330	2.300	2.430
Boekwaarde vaste activa	3.170	2.770	2.940	2.970	2.870
Vaste schuld	1.530	1.170	1.030	970	970
Eigen financieringsmiddelen:					
Reserves	1.080	1.160	1.350	1.240	1.470
Voorzieningen	450	460	450	460	460
Loonkosten	630	670	730	850	730
Bijdragen en subsidies	160	190	210	170	210

D. Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren

Het is voor gemeenten verplicht om een vaste lijst van beleidsindicatoren op te nemen in de begroting en jaarstukken. Als bijlage voor deze begroting zijn twee overzichten opgenomen waarin de prestaties van de gemeente Ooststellingwerf worden vergeleken met het landelijk gemiddelde en met alle Friese gemeenten.

- Vergelijking beleidsindicatoren gemeente Ooststellingwerf vs Nederland
- Vergelijking beleidsindicatoren gemeente Ooststellingwerf vs Friese gemeenten

Deze cijfers komen van de website waarstaatjegemeente.nl en hebben als peildatum 19 maart 2025. Op de website waarstaatjegemeente.nl vindt u meer uitleg over deze indicatoren en kan naar behoefte met elke gemeente in Nederland een vergelijking gemaakt worden.

In programma 0 Bestuur en Dienstverlening zijn een 5-tal beleidsindicatoren opgenomen die op basis van eigen informatie zijn berekend.

gemeente ooststellingwerf

Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)

2,1% *	2,4% *
Ooststellingwerf	Nederland

DUO/Ingrado | 2023 | *Voorlopig

Sport, cultuur en recreatie

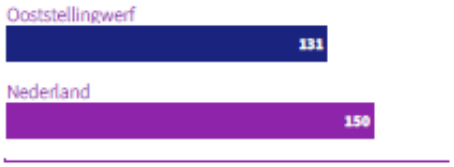
Niet-sporters

56,5%	46,4%
Ooststellingwerf	Nederland

Meerdere bronnen | 2022

Volksgezondheid en Milieu

Omvang huishoudelijk restafval
kg per inwoner

CBS | 2023

Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit

91,5%	41,0%
Ooststellingwerf	Nederland

berekening | 2022

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Gemiddelde WOZ-waarde
x €1.000

CBS | 2020 - 2024

Sociaal domein

Banen
per 1.000 inwoners van 15-64 jaar

660,7	836,6
Ooststellingwerf	Nederland

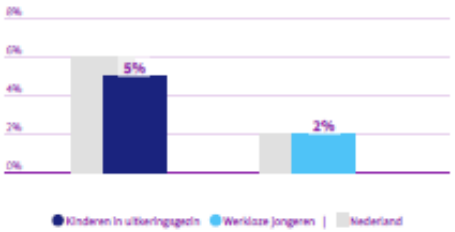
Meerdere bronnen | 2023

Jongeren met een delict voor de rechter

1%	1%
Ooststellingwerf	Nederland

CBS | 2023

Achterstand onder jeugd
Ooststellingwerf

CBS | 2023

Netto arbeidsparticipatie

70,9%	73,2%
Ooststellingwerf	Nederland

CBS | 2024

Personen met een bijstandsuitkering
per 10.000 inwoners

CBS | 2024

Nieuw gebouwde woningen
per 1.000 woningen

Ooststellingwerf	Nederland
2,8	9,1

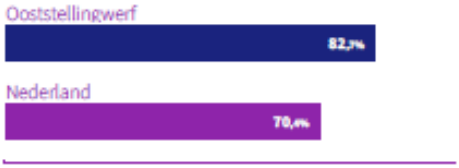
BAG/ABF | 2023

Lopende re-integratievoorzieningen
per 10.000 inwoners van 15-64 jaar

Ooststellingwerf	Nederland
315,3	197,7

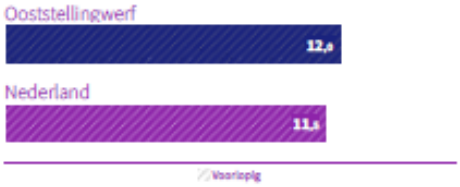
CBS | 2022

Demografische druk

CBS | 2024

Jongeren met jeugdhulp
% van alle jongeren tot 18 jaar

CBS | 2024

Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden

Ooststellingwerf	Nederland
€ 657	Geen data

COELO | 2024

Jongeren met jeugdbescherming

Ooststellingwerf	Nederland
1,6% *	0,9% *

CBS | 2024 | *Voorlopig

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

Ooststellingwerf	Nederland
€ 844	Geen data

COELO | 2024

Jongeren met jeugdreclassering

Ooststellingwerf	Nederland
0,4% *	0,3% *

CBS | 2024 | *Voorlopig

Cliënten met een maatwerkvoorziening Wmo
per 10.000 inwoners

Ooststellingwerf	Nederland
750	650

CBS GMSD Wmo | 2024

gemeente ooststellingwerf

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

Gemeenten nemen een uniforme basisset beleidsindicatoren op in hun begroting en jaarverslag. De set behandelt een breed spectrum van onderwerpen, van misdrijven en afval tot bijstandsuitkeringen en nieuwbouwwoningen. Zo kunt u zich een helder beeld vormen van de beleidsresultaten van de gemeente.

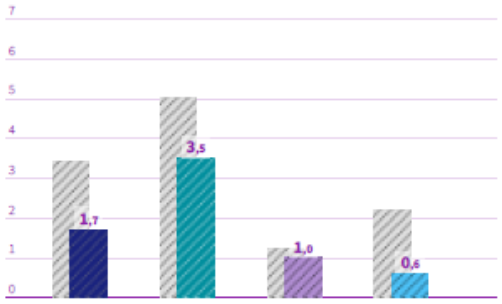
Veiligheid

Verwijzingen Halt
per 1.000 jongeren

Halt | **2020 - 2024**

Misdrijven
Ooststellingwerf, per 1.000 inwoners

CBS | **2024**

Economie

Functiemenging

47,3%
Ooststellingwerf

51,5%
Fryslân

Meerdere bronnen | **2023**

Vestigingen (van bedrijven)
per 1.000 inw.15 t/m 64jr

185,6
Ooststellingwerf

180,1
Fryslân

LISA | **2023**

Onderwijs

Absoluut verzuim
per 1.000 leerlingen

0,0
Ooststellingwerf

2,6
Fryslân

DUO/Ingrado | **2020**

Relatief verzuim
per 1.000 leerlingen

30
Ooststellingwerf

45
Fryslân

DUO/Ingrado | **2023**

gemeente oosterstellingwerf

Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)

2,1% *
Oosterstellingwerf

2,5% *
Fryslân

DUO/Ingrado | 2023 | *Voorlopig

Sport, cultuur en recreatie

Niet-sporters

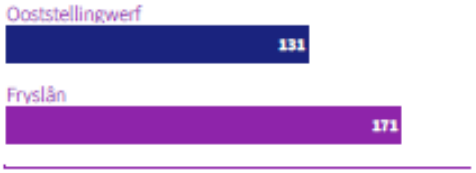
56,5%
Oosterstellingwerf

52,1%
Fryslân

Meerdere bronnen | 2022

Volksgezondheid en Milieu

Omvang huishoudelijk restafval
kg per inwoner

CBS | 2023

Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit

91,5%
Oosterstellingwerf

84,6%
Fryslân

berekening | 2022

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Gemiddelde WOZ-waarde
x €1.000

CBS | 2020 - 2024

Sociaal domein

Banen
per 1.000 inwoners van 15-64 jaar

660,7
Oosterstellingwerf

801,6
Fryslân

Meerdere bronnen | 2023

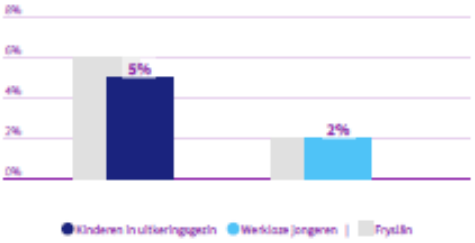
Jongeren met een delict voor de rechter

1%
Oosterstellingwerf

1%
Fryslân

CBS | 2023

Achterstand onder jeugd
Oosterstellingwerf

CBS | 2023

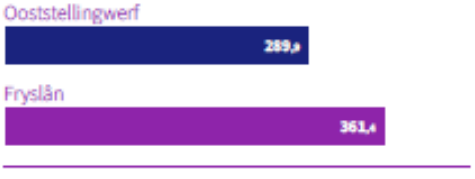
Netto arbeidsparticipatie

70,9%
Oosterstellingwerf

72,4%
Fryslân

CBS | 2024

Personen met een bijstandsuitkering
per 10.000 inwoners

CBS | 2024

gemeente ooststellingwerf

Nieuw gebouwde woningen
per 1.000 woningen

Ooststellingwerf	Fryslân
2,8	6,0

BAG/AEF | 2023

Lopende re-integratievoorzieningen
per 10.000 inwoners van 15-64 jaar

Ooststellingwerf	Fryslân
315,3	268,1

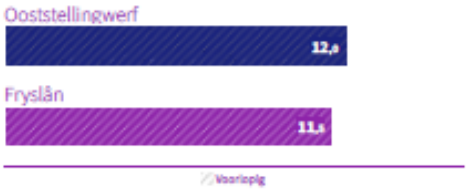
CBS | 2022

Demografische druk

CBS | 2024

Jongeren met jeugdhulp
% van alle jongeren tot 18 jaar

CBS | 2024

Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden

Ooststellingwerf	Fryslân
€ 657	€ 786

COELO | 2024

Jongeren met jeugdbescherming

Ooststellingwerf	Fryslân
1,6% *	1,3% *

CBS | 2024 | *Voorlopig

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

Ooststellingwerf	Fryslân
€ 844	€ 892

COELO | 2024

Jongeren met jeugdreclassering

Ooststellingwerf	Fryslân
0,4% *	0,3% *

CBS | 2024 | *Voorlopig

Cliënten met een maatwerkvoorziening Wmo
per 10.000 inwoners

Ooststellingwerf	Fryslân
750	704

CBS GMSD Wmo | 2024

E. Subsidieontvangers

x € 1.000

Aanvrager	Doelstelling	2024
Alzheimer café Ooststellingwerf	Trefpunt voor mensen met dementie, hun partners en familie	1.701
De Buurthaven	Organiseren van dagopvang en andere activiteiten voor inwoners in Haulerwijk	20.000
Federatie van muziekverenigingen Ooststellingwerf	Bevorderen van cultuuruitingen en algemene muzikale vorming, ondersteuning van de korpsen	22.545
Humanitas Nederland/district noord	Home-start	26.371
Humanitas De Stellingwerven	Rouwbegeleiding, vriendschappelijk huisbezoek en thuisadministratie, voorleesproject	7.650
Kunst & COO	Cultuureducatie + Huisvesting	294.450
Nationale Vereniging De Zonnebloem afd. Noordwolde e.o.	Activiteiten voor huisgebonden ouderen in Ooststellingwerf	539
PB Appelscha	Soc. en maatschappelijke participatie en stimuleren van leefbaarheid in dorp en wijk	6.888
PB Appelscha-Boven	Soc. en maatschappelijke participatie en stimuleren van leefbaarheid in dorp en wijk	2.988
PB Donkerbroek	Soc. en maatschappelijke participatie en stimuleren van leefbaarheid in dorp en wijk	4.430
PB Elsloo en Tronde	Soc. en maatschappelijke participatie en stimuleren van leefbaarheid in dorp en wijk	3.175
PB Fochteloo	Soc. en maatschappelijke participatie en stimuleren van leefbaarheid in dorp en wijk	2.856
PB Haule	Soc. en maatschappelijke participatie en stimuleren van leefbaarheid in dorp en wijk	3.082
PB Haulerwijk	Soc. en maatschappelijke participatie en stimuleren van leefbaarheid in dorp en wijk	5.695
PB Langedijke	Soc. en maatschappelijke participatie en stimuleren van leefbaarheid in dorp en wijk	2.824
PB Makkinga	Soc. en maatschappelijke participatie en stimuleren van leefbaarheid in dorp en wijk	3.531
PB Nijeberkoop	Soc. en maatschappelijke participatie en stimuleren van leefbaarheid in dorp en wijk	2.775
PB Oldeberkoop	Soc. en maatschappelijke participatie en stimuleren van leefbaarheid in dorp en wijk	4.035
PB Oosterwolde-Noord	Soc. en maatschappelijke participatie en stimuleren van leefbaarheid in dorp en wijk	5.092
PB Oosterwolde-Zuid	Soc. en maatschappelijke participatie en stimuleren van leefbaarheid in dorp en wijk	4.404
PB Ravenswoud	Soc. en maatschappelijke participatie en stimuleren van leefbaarheid in dorp en wijk	2.905
PB Waskemeer	Soc. en maatschappelijke participatie en stimuleren van leefbaarheid in dorp en wijk	3.329
Stichting Bibliotheken Zuidoost Fryslân	Bibliotheekwerk	573.075
Stichting Bosbad Appelscha	Exploitatie openlucht zwembad, conform budgetovereenkomst 2021 t/m 2024	95.338
Stichting Comprix	Coördinatie IKC, schakelklas, consulent jonge risico kinderen, heemkunde	62.497
Stichting De Kortsluiting	Stimuleren van lokale kunst-, cultuur- en muziekactiviteiten	10.310

Stichting Dorpskamer Appelscha	Een plek om elkaar te ontmoeten en samen te zijn	2.415
Stichting Hartveilig Ooststellingwerf	Het optimaliseren van de reanimatieketen in Ooststellingwerf	1.551
Stichting Jeugdfonds Sport & Cultuur Friesland	Ieder kind de mogelijkheid bieden tot maatschappelijke participatie	39.610
Stichting Kunstwerf	Amateuristische kunstuitingen	26.367
Stichting Leergeld Friesland-Oost	Ieder kind de mogelijkheid bieden tot maatschappelijke participatie	60.000
Stichting Muziek op Stapel, Stapel op Muziek	Schoolconcerten	1.031
Stichting Nobilis	Het stimuleren van regionale, nationale en internationale cultuurprojecten	1.056
Stichting Odrie	Lokale omroepactiviteiten	11.867
Stichting Ontwikkelingssamenwerking Ooststellingwerf	Bewustwordingsactiviteiten ontwikkelingssamenleving organiseren in Ooststellingwerf	6.299
Stichting Open Stal	Kunstroute Open Stal	5.937
Stichting Scala	Het mensen mogelijk maken om betrokken te zijn en te blijven bij de samenleving	1.657.227
Stichting Sociaal Steunpunt Ooststellingwerf	Advies en ondersteuning minima	2.081
Stichting Stellingwarver Schrieversronte	Promoten van de Stellingwarver taal, cultuur(historie) en streektaal	27.972
Stichting Urgente Noden	Hulp-, zorg- en schuldhulpverlening voor kwetsbare inwoners in Friesland	3.877
Stichting Vakantiespelen Ooststellingwerf	Vakantiespelactiviteiten voor basisschoolleerlingen	10.822
Stichting Voedselbank Ooststellingwerf	Verstr. levensmiddelen aan inwoners Oost-w. niet in staat in hun levenso. te voorzien	15.012
Stichting Welzijn op dorpse schaal	Indicatievrije dagbesteding voor ouderen/bloeizone Oldeberkoop vitaal en zelfredzaam	32.870
Stichting Zorggroep Liante	Dagopvang en Sociale Recreatie	26.101
Stichting ZuidOostZorg	Het verzorgen van dagbesteding voor inwoners die met dementie te maken hebben	170.000
SV Oosterwolde	Lokale sportvereniging dat zich toelegt op het bevorderen van sportiviteit en teamwork	1.084
VluchtelingenWerk Nederland	Juridische ondersteuning vluchtelingen	6.346
VraagElkaar	Nieuwe mensen leren kennen voor een sprankje geluk	43.965
Werkgroep Toegankelijkheid Ooststellingwerf	Adviesfunctie over toegankelijkheid gebouwen voor medeburgers met een handicap	1.584
Zorgboerderij De Fochtel	Biedt mensen met begeleidingsvraag activiteiten om de dag prettig/zinvol door te brengen	142.600
Zwembad Haulewelle	Exploitatie openlucht zwembad	90.039
Totaal		**€ 3.560.198**